

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

«УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ»

20 листопада 2025 р.

Українська національна ідентичність: виклики сьогодення: збірник робіт. Київ, 20 листопада 2025 р. К., 2025. 218 с.

Збірник укладено за матеріалами робіт науково-практичного семінару «Українська національна ідентичність: виклики сьогодення», проведеного колективом кафедри філософії та міжнародної комунікації гуманітарно-педагогічного факультету НУБіП України, в межах заходів «Тижня філософії» присвяченого до відзначення Всесвітнього дня філософії.

Редакційна колегія: Савицька І.М., канд. філос. наук, доц.; Культенко В.П., канд. філос. наук, доц.; Лаута О. Д., канд. філос. наук, доц.; Матвієнко І. С., канд. філос. наук, доц.; Шинкарук В. Д., д-р. філол. наук, проф.; Додонова В. І., д-р. філос. наук, проф.; Балалаєва О.Ю., канд. пед. наук, доц.; Вакулик І. І., канд. філол. наук, доц.; Гейко С. М., канд. філос. наук, доц.; Гольцов А. Г., д-р. політ. наук, доц.; Горбатюк Т. В., канд. філос. наук, доц.; Кичкирук Т.В., канд. філос. наук, доц.; Супрун А. Г., канд. філос. наук, доц.; Чорноморденко Д. І., канд. філос. наук, доц.; Христюк С. Б. канд. іст. наук, доц.; Притика О. І., асист.; Шеховцова-Бурянова В. А., асист.

Схвалено до друку на засіданні кафедри філософії та міжнародної комунікації, протокол № 4 від 19 листопада 2025 року.

Роботи подано в авторській редакції. Автори робіт відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, покликання на них та інші відомості. Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.

Гейко Світлана Миколаївна,
*доцент кафедри філософії та
міжнародної комунікації,
Національного університету біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ЗБРОЙНОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ: ШЛЯХИ ЗБЕРЕЖЕННЯ

Головною метою російської військової агресії проти України є цілеспрямоване руйнування української державності та національного самовизначення, а також спроби асиміляції українців шляхом інтеграції їх у соціокультурний простір так званого «руського миру», що являє собою оновлений імперський проєкт із рисами квазірадянської моделі. Російська федерація історично функціонує як імперська політична структура, унаслідок чого експансіоністська політика, притаманна їй упродовж століть, у сучасних умовах набуває форм геноцидних практик щодо українського народу.

Збереження української ідентичності передбачає низку ключових напрямів. Насамперед центральне місце посідає підтримка та розвиток української мови, адже її свідоме використання в усіх сферах суспільного життя є базовим чинником формування та збереження національної самобутності.

Важливим компонентом є також збереження, поширення та популяризація народних традицій, мистецьких практик, фольклору й інших елементів культурної спадщини, що забезпечують історичну тяглість української культури.

Не менш значущим є осмислене вивчення історії українського народу та засвоєння ціннісних орієнтирів, серед яких провідне місце посідає прагнення до свободи. Глибоке осмислення історичного досвіду (як героїчних, так і трагічних його сторінок) сприяє формуванню колективної пам'яті та зміцненню національної ідентичності.

Ще одним чинником є активне прийняття та поширення спільних цінностей українського суспільства, зокрема ідеалів свободи, незалежності та демократичного розвитку. Значну роль у збереженні ідентичності відіграє і спільний досвід, що виникає в умовах сучасних викликів, зокрема війни, та проявляється через гумор, мистецтво, соціальні ініціативи й інші форми культурної комунікації.

Участь громадян у суспільному житті та підтримка державних інституцій формують активну громадянську позицію та зміцнюють національну єдність.

Завершальним, але не менш важливим аспектом є освітній вимір – виховання молодого покоління на засадах українських національних цінностей, знань про історію, культуру та традиції, що забезпечує сталий розвиток української ідентичності у майбутньому.

Чорноморденко Дмитро Іванович,
*доцент кафедри філософії
та міжнародної комунікації
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Сучасна українська ідентичність постає не як сталість, а як процес безперервного переосмислення себе в умовах політичних, соціокультурних та інформаційних трансформацій. Вона формується під впливом взаємодії індивідуальних переживань і колективних наративів, що створюють спільне символічне поле. Динамічність цього процесу зумовлена історичними потрясіннями, війною та прискореними модернізаційними змінами. Ідентичність, я вважаю, обов'язково варто тлумачити як динамічний феномен.

Одним із ключових понять сучасності є громадянська (політична) нація, яка об'єднує людей навколо спільних прав, інститутів та політичних цінностей, а не лише етнічного походження. Українська ідентичність дедалі більше вибудовується на принципах рівності, гідності, свободи та солідарності, що дозволяє залучати до нації різноманітні культурні й мовні групи. Це сприяє інтеграції суспільства та підсилює відчуття належності через активну політичну участь і відповідальність.

У зовнішньополітичному вимірі разом із внутрішніми трансформаціями бажання орієнтуватися на політику ЄС є ціннісним горизонтом для України і можна навіть це явище презентувати поняття що нині побутує на рівні сучасної суспільної свідомості - «європейськість». Це поняття функціонує не стільки як географічний маркер, а як система цінностей, пов'язана з верховенством права, соціальною довірою, правами людини та інституційною стабільністю. Для України європейська орієнтація стала символом цивілізаційного вибору та засобом дистанціювання від авторитарних моделей. У свідомості громадян цей концепт закріплюється як елемент стратегічної ідентичності, що формує довгострокову рамку для розвитку держави.

Українська мова розглядається не лише як інструмент комунікації, а як носій національної пам'яті, культурних кодів та історичного досвіду. В умовах збройної агресії мовна самоідентифікація набуває характеру символічного спротиву й стає актом політичної позиції. Зростання престижності української мови та розширення її сфер функціонування сприяє зміцненню культурної автономії й консолідації суспільства. В цьому сенсі, можна визначити, що мовна самобутність як чинник культурної суб'єктності.

Якщо ж, аналізувати історичний досвід нашого національного становлення, то тут, слід визнавати як основоположне явище колективну пам'ять. Вона є

фундаментом, на якому вибудовується сучасна ідентичність. Центральними сюжетами стають досвіди колоніального підпорядкування, національно-визвольних змагань, Голодомору, масових репресій та сучасних воєнних подій. Ці травматичні пласти не роз'єднують, а навпаки – консолідують суспільство через прагнення до справедливості, відновлення гідності й утвердження власного голосу в глобальному історичному наративі. Пам'ять виступає механізмом захисту від повторення минулих загроз та інструментом формування активної громадянської позиції. Тож, феномени пам'яті і травми варто тлумачити як складники колективної самосвідомості а відтак, як елементи української національної ідентичності.

У контексті нинішньої російсько-української війни поняття спротиву набуває багатовимірного характеру – від збройного захисту до культурної та інформаційної боротьби. Українці дедалі частіше сприймають себе як політичний суб'єкт, відповідальний за власну державу та її інституції. Ця суб'єктність проявляється у волонтерських практиках, самоорганізації громад, участі у реформуванні країни та вимогливості до влади. Вона стає ключовим елементом нової ідентичності, орієнтованої на відповідальність і спроможність діяти. Не можна не погодитися з думкою про те, що спротив і суб'єктність наразі відображають сенс основних маркерів сучасності української нації.

Територіальні питання є величезним приводом для ворога пролонгування цієї війни. Українська територія набуває символічного виміру – це не лише географічна межа, а й простір, наповнений історичними асоціаціями, пам'ятками, ландшафтами та локальними культурними практиками. Втрата чи загроза втрати частини територій підсилює емоційно-ціннісне ставлення до простору країни, роблячи його елементом національної гідності. Територіальність стає ресурсом самоідентифікації й підґрунтям для формування спільної відповідальності за відбудову та збереження культурної спадщини. Територіальність є простором сенсів, цінностей та значень.

Нинішнє життя втілюється у концепції мережевого суспільства. Відповідно, сучасна ідентичність формується в умовах інформаційного перенасичення та цифрових комунікацій. Мусить протистояти ворожій пропаганді. Зростає значення мережевих практик, у рамках яких поширюються національні символи, підтримуються громадські ініціативи та конструюються спільні уявлення про майбутнє. “Цифровий патріотизм” проявляється у волонтерстві в соцмережах, боротьбі з дезінформацією, краудфандингових кампаніях, створенні онлайн-спільнот. Таке середовище сприяє горизонтальній мобілізації та розширює простір громадянської активності. В той же час, українське суспільство об'єднує різні релігійні, етнічні та регіональні групи, тому сучасна ідентичність базується на принципах інклюзивності. Плюралістична модель визнає багатоманітність досвідів як ресурс, а не виклик. Вона сприяє діалогу між спільнотами, інтеграції внутрішньо переміщених осіб, підтримці культурних ініціатив та творчих індустрій. Завдяки цьому ідентичність стає відкритою системою, здатною адаптуватися до нових форм соціального життя, і у зв'язку з цим, культурний плюралізм постає нормою сучасної ідентичності.

У цьому кризовому становищі, сучасним українцям дедалі важче думати про майбутнє, але люди все ж частіше мислять категоріями майбутнього, а не лише минулого. Прагнення до модернізації, технологічного розвитку, зміцнення інституцій і розбудови інфраструктури створює позитивний образ завтрашнього дня. Орієнтованість на перемогу, відбудову як максимально жадане майбутнє дозволяє поєднувати пам'ять про втрати із проєктуванням нової моделі держави, де пріоритетами стають безпека, інновації та добробут.

Насамкінець зазначу, що сучасна українська ідентичність формується на перетині низки ключових понять: громадянської нації, європейськості, культурної суб'єктності, колективної пам'яті, суб'єктності спротиву, територіальності, цифрової солідарності, плюралізму та майбутньої орієнтації. Вона є відкритою, динамічною та здатною до адаптації. Її зміцнюють кризові досвіди та прагнення до свободи, гідності та самостійності, що перетворює українську спільноту на усвідомлений політичний і культурний колектив.

Притика Оксана,
аспірантка,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, Україна)

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ

У добу цифрової комунікації соціальні мережі стали не лише засобом обміну інформацією, а й потужним соціокультурним простором, у якому відбувається формування цінностей, ідентичностей та моделей поведінки. Сучасна людина значну частину свого часу проводить у віртуальних спільнотах, де формується її ставлення до історичних подій, культурних явищ, суспільних процесів. Саме тому соціальні мережі дедалі частіше розглядаються як важливий чинник становлення національної самосвідомості.[1]

Національна самосвідомість — це не лише знання про власну державу, її історію, традиції та мову. Це відчуття приналежності до народу, готовність розділяти його цінності, відповідальність за спільне майбутнє. У цьому сенсі соціальні мережі виконують роль відкритої платформи, де громадяни можуть утверджувати та переосмислювати свою національну ідентичність. Через поширення інформації, участь у суспільних дискусіях, взаємодію з однодумцями формуються нові типи комунікації та громадянської активності

Особливо важливим є те, що соціальні мережі дають змогу швидко й масово поширювати культурний та історичний контент. Завдяки цифровим форматам — відео, подкастам, візуальним історіям — користувач отримує доступ до матеріалів, які раніше були доступні лише фахівцям або зберігались у локальних

архівах. Таким чином створюється динамічний «цифровий наратив» нації, у якому сучасне покоління знаходить свої точки опори.

Водночас соціальні мережі сприяють розвиткові громадянської відповідальності. Під час суспільно значущих подій — від культурних ініціатив до національних криз — саме онлайн-простір стає майданчиком мобілізації, координації дій, висловлення позиції. Молодь, яка зростає в оточенні цифрової культури, природно сприймає соціальні мережі як простір активної участі в житті країни. Це формує у неї глибше розуміння власної ролі у державотворчих процесах.[3]

Однак варто враховувати і ризики: маніпуляції, дезінформація, комерціалізація контенту можуть спотворювати історичну пам'ять чи підмінити цінності поверхневими трендами. Тому важливо розвивати критичне мислення, медіаграмотність та здатність до усвідомленого споживання інформації. Формування національної самосвідомості в цифровому середовищі потребує не лише активності користувачів, а й відповідальної позиції освітніх інституцій, державних структур і громадських організацій.

Отже, соціальні мережі, попри всі суперечливі аспекти, є потужним середовищем творення національної ідентичності. Вони підтримують живий діалог поколінь, розширюють доступ до культурної спадщини, сприяють солідарності та громадянській мобільності. Використані мудро й критично, вони здатні стати інструментом укріплення нації, яка впевнено усвідомлює себе у глобалізованому світі. Якщо ж суспільство навчиться використовувати потенціал цифрового простору конструктивно, соціальні мережі перетворяться на важливий ресурс формування зрілої, відповідальної та стійкої національної спільноти.

Література

1. Бацько В. Г. Соціальні мережі як чинник формування громадянської та національної ідентичності молоді // Соціальні комунікації. – 2021.
2. Дубина М. В. Роль соціальних медіа у конструюванні національної ідентичності: український контекст // Український соціум. – 2020.
3. Литвиненко О. М. Соціальні мережі як інструмент інформаційного впливу та національної консолідації // Стратегічні пріоритети. – 2020.
4. Невмержицька О. О. Комунікативний потенціал соціальних мереж у формуванні цінностей сучасної української молоді // Гуманітарний вісник. – 2022.

Вансаровська Катерина,
студентка 4 курсу, групи МВ-22001б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.,
доцент, доктор політичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ПОЛІТИКА ДЕКОМУНІЗАЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Після Революції Гідності 2013-2014 років Україна перейшла у нову фазу державного розвитку, де основними питаннями стали питання історичної пам'яті, ідентичності та політичного та культурного самовизначення. Одним із найважливіших напрямів цього періоду стала декомунізація – процес, спрямований на подолання наслідків тоталітарного радянського минулого та формування нової системи цінностей у державі. Цей процес виявився не лише внутрішнім кроком, а й інструментом міжнародного самоствердження, завдяки якому Україна показала світу своє прагнення до європейських стандартів та відмежування від російського впливу.

Політика декомунізації в Україні була закріплена законодавчо у 2015 році. Закони, які на той момент підписала Верховна Рада з цього питання, передбачали засудження комуністичного та нацистського тоталітарних режимів, заборону їхньої символіки, відкриття архівів КДБ, перейменування міст, сіл та вулиць, назви яких були пов'язані з радянськими діячами, а також офіційне визнання борців за незалежність України ХХ століття. За кілька років у країні було перейменовано понад 50.000 власних назв та демонтовано тисячі пам'ятників радянським політичним діячам.

На перший погляд, ці зміни могли здаватися лише символічними актами, проте їхній зміст був набагато глибшим. Україна не просто змінювала назви – вона змінювала закладений сенс у цих назвах. Радянська символіка упродовж десятиліть формувала спотворену історію, де заперечувалася українська державність, применшувалась роль національних героїв та люди звикали до того, що свобода небезпечна. Тобто декомунізація стала своєрідним відкриттям багатьох очей, очищенням історичної пам'яті та актом самоповаги народу.

Водночас процес декомунізації був зовсім не простим, оскільки частина суспільства сприйняла його з натхненням, в той час як інша – зі страхом або ж обуренням та негативним ставленням до всього нового. У східних та південних регіонах, де радянські нарративи зберігалися ще довше як елемент культурної належності, декомунізація нерідко викликала емоційне відторгнення. Проте саме ці дискусії змусили народ подивитися на своє минуле без страху та говорити про нього. На мою думку, декомунізація не обмежується перейменуванням вулиць. Це – переосмислення цінностей, орієнтирів, ставлення до влади, історії та свободи. Вона допомагає у формуванні більш відповідального суспільства, адже

тоталітарна спадщина – це звичка покладатися на державу та відразу від будь-яких нових інституцій.

З міжнародної точки зору, декомунізація стала важливим ідентифікатором України у світі. Після 2014 року країна почала активно позиціонувати себе як частину європейської спільноти, що поділяє спільні цінності – демократію, права людини, верховенство права. Ця політика наблизилася країну до досвіду Польщі, Чехії, Литви та інших країн, які ще у 1990-х роках пройшли схожий шлях очищення від тоталітарної спадщини. Проте росія продовжує використовувати радянське минуле як інструмент пропаганди, цим стала антиподом України. Таким чином, декомунізація отримала геополітичне звучання: вона стала частиною інформаційної та ідеологічної боротьби між двома політичними блоками – демократичним європейським та авторитарним неоімперським.

Якщо говорити про сильні сторони, то однозначно усередині країни наслідки декомунізації стали помітні у формуванні національної пам'яті. Україна почала вшановувати постаті, які раніше замовчувалися або спотворювалися. Відбулося переосмислення історичних подій, таких як Голодомор, репресії, боротьба УПА. У містах з'явилися меморіали та вуличні назви, що відображають сучасну історію. Однак попри позитивні зрушення, процес декомунізації ще не завершений. У деяких випадках перейменування відбувалося поверхнево чи формально через поспіх, без пояснень місцевому населенню, що створювало нерозуміння й навіть спротив. Інколи під гаслом декомунізації намагаються нав'язати власне політичне бачення історії, що також є ризиком для єдності нашого суспільства.

Сьогодні, в умовах повномасштабної війни, декомунізація природньо трансформувалася у процес дерусифікації – ще глибше очищення від російського впливу та публічного простору від імперських наративів. Цей процес має не руйнівний, а відновлювальний характер, адже допомагає Україні повернути собі власну історію та культурну самобутність, які є неймовірно значущими.

Підсумовуючи, можна сказати, що політика декомунізації після Революції Гідності стала однією з найважливіших гуманітарних реформ сучасної України. Вона змінює спосіб сприйняття та мислення суспільства, сприяє консолідації нації та більш чіткому усвідомленню нашого місця у світі. Зовнішньополітично цей процес утверджує Україну як державу, яка обирає європейські цінності, відкидаючи імперське минуле. А чим глибше ми зможемо осмислити наше минуле, тим міцнішою буде Україна як самостійний та свідомий суб'єкт міжнародних відносин.

Гапін Оксана Романівна,
студентка 4 курсу, групи МВ-22001б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.,
доцент, доктор політичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Мова є засобом соціалізації особистості та інструментом утворення та регулювання суспільних, міжетнічних і міжнаціональних відносин, вона накопичує досвід поколінь, відображує особливості культури суспільства, яка змінюється від покоління до покоління разом з її носіями, трансформується через систему соціокультурних, ідеологічних, політичних, економічних уявлень, норм і цінностей, що закріплюють досвід соціального існування людини. Мова також демонструє потужний регулятивний потенціал, оскільки впливає на перебіг соціальнополітичних, економічних, культурних процесів. Поряд з цим, мова забезпечує нормальне функціонування держави та цілісність нації.

Мова виступає головним чинником націє- та державотворення, не зважаючи на те, що в сучасному світі людина має знати декілька мов, а двомовність навіть більш поширена ніж одномовність, тим не менш мова є одним з головних показників приналежності людини до певної нації. Вона створюється й удосконалюється протягом багатьох століть, є сховищем тисячолітнього досвіду народу, його культури.

З початку повномасштабного вторгнення РФ українська мова стала не просто засобом комунікації, а символом боротьби за незалежність. Українська мова – це маркер національної ідентичності, важливий інструмент для формування суспільної єдності. Парадоксальність мовної ситуації в Україні до останнього часу полягала в тому, що попри той факт, що мова, яку Конституція України проголосила державною, тобто мова етнічної більшості, в умовах двомовності українського населення насправді й досі де-факто залишається в невизначеному статусі в сучасному українському суспільстві.

Ще у період 2013-2014 років російська пропаганда почала активно поширювати ідею приниження з боку української влади і україномовних українців населення російськомовних регіонів, культивувати серед жителів цих регіонів нетерпимість і ворожнечу до тих українців, які відстоювали свою національну ідентичність, та впроваджувати у їхню свідомість прагнення до відокремлення від України і бажання приєднатися до Росії. І саме під приводом визволення жителів цих регіонів від українського «гніту» російська федерація, скориставшись суспільно-політичною ситуацією, яка склалася в Україні в цей період, почала позиціонувати себе як їхня захисниця і використовувати придуманий нею міф про «утиски і приниження» російської мови та

російськомовних українців для анексії частини української території і розхитування та дестабілізації ситуації всередині країни. Мова стала також одним з приводів початку повномасштабного вторгнення росіян в Україну у 2022 році, адже навіть путін, оголошуючи 24 лютого про початок так званої «сво», аргументував необхідність її проведення потребою захистити російську мову і російськомовних українців як на тимчасово непідконтрольній території Донецької і Луганської областей, так і в Україні загалом.

Інший можливий вектор розвитку України – союз слов'янських країн із росією та білоруссю – для більшості киян, які ідентифікували себе українцями за параметрами громадянської ідентичності (Моніторингове опитування 2020 р.), не сприйняли представники всіх трьох мовних груп незалежно від мови повсякденного спілкування чи визнання певної мови рідною. Найменше, порівняно з іншими мовними групами, киян, які не підтримали союз слов'янських країн серед російськомовних українців, – кожен п'ятий висловився «за» такий союз (серед інших груп «за» лише 5-7%).

З'ясовано, що ставлення до інтеграції України до Євросоюзу серед тих, хто вважає себе українцем, передусім громадянином України, підтримує незалежність України, принципово не відрізнялося в тих, хто спілкується в повсякденні українською мовою, і тих, хто послуговується- ся однаково обома мовами, відповідно 73,0 і 74,1%. Відносно менше (62,8%) приєднання України до ЄС серед російськомовних киян з українською громадянською ідентичністю.

Якщо зіставити аналогічні розподіли відповідей на те саме запитання, урахувавши визначення киянами певної мови як рідної, то помічаємо суттєве зменшення частки тих, хто підтримував євроінтеграційний вектор розвитку держави і визнавав рідною мовою російську (55,3%), порівняно з тими, для кого рідні – російська й українська мови (66,7%), і особливо з тими, чією рідною мовою є українська (74,7%).

Ще радикальнішу залежність спостерігаємо між мовними перевагами киян та їхнім ставленням до євроатлантичної інтеграції України. Рівень підтримки її вступу до НАТО однаково високий і принципово не відрізняється серед киян, які в повсякденні спілкуються лише українською або обома мовами, – відповідно 70,5% та 66,6%, тоді як серед російськомовних киян вступ до НАТО підтримує лише 56,1%. Водночас противників євроатлантичної інтеграції серед тих, хто в повсякденні розмовляє українською або обома мовами, удвічі менше (відповідно 15-16 %), порівняно з тими, хто послуговується лише російською мовою, – їх 29,4%.

Ці дані дають підстави констатувати, що для культурного складника української ідентичності показник визначення для себе рідної мови виявився показовішим та вагомішим, аніж мова повсякденного спілкування. Водночас двомовність можна кваліфікувати як перехідний етап у відновленні української національної ідентичності.

Каращук Каріна Максимівна,
студентка 4 курсу, групи МВ-22001(б)
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.,
доцент, доктор політичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ОСНОВНІ ВИКЛИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ

Глобалізація є одним із найважливіших процесів сучасності, який охоплює політичну, економічну, культурну та інформаційну сфери життя суспільства. Вона сприяє об'єднанню народів, поширенню знань, технологій і цінностей, проте водночас створює низку викликів для збереження національно-культурної ідентичності. Для України, яка протягом своєї історії боролася за незалежність і самобутність, ці виклики мають особливе значення. Сучасні глобальні процеси впливають на всі аспекти суспільного життя, змінюючи спосіб мислення, комунікації, систему цінностей та культурні орієнтири українців.

Національно-культурна ідентичність - це усвідомлення людиною своєї належності до певної нації, культури, мови, історії, традицій і духовних цінностей. Вона є основою культурного коду народу, його історичної пам'яті та внутрішньої єдності. Проте глобалізація, з її тенденцією до уніфікації культур, часто послаблює ці зв'язки. Українська культура, яка розвивалася в умовах багатовікової боротьби за самовизначення, сьогодні стикається з потужним впливом масової культури, що формується переважно у західних центрах. Західні медіапродукти, мода, музика, кінематограф і соціальні мережі нерідко нав'язують молоді інші цінності, моделі поведінки й навіть мовні стандарти. Це поступово може призвести до втрати глибинного зв'язку з національними традиціями та рідною мовою.

Особливе значення у процесі збереження ідентичності має мова, яка виступає основним чинником самоусвідомлення нації. В умовах глобалізації та поширення англійської мови як універсального засобу спілкування українська мова стикається з ризиком звуження сфер використання, особливо серед молоді та у цифровому середовищі. Тому підтримка української мови в освіті, медіа, культурі та побуті є необхідною умовою збереження культурної самобутності.

Ще одним викликом глобалізації є інтенсивна міграція населення. Багато українців живуть і працюють за межами країни, що призводить до розпорошення культурного середовища. Водночас діаспора може відігравати позитивну роль у збереженні національної єдності, поширенні української культури за кордоном і формуванні позитивного іміджу держави у світі. Важливо, щоб українська держава підтримувала культурні зв'язки з діаспорою, створювала умови для вивчення мови, історії та традицій серед українців за межами країни.

В умовах сучасної війни проти України питання культурної ідентичності набуло ще більшого значення. Агресія Росії супроводжується спробами знищити українську мову, історію та культурні символи. Саме тому збереження національної культури, мови та традицій стає формою спротиву, способом утвердження власної державності й духовної незалежності. Культура сьогодні перетворюється на інструмент боротьби, а українська ідентичність - на джерело сили та єдності нації.

Отже, глобалізація, попри свої позитивні сторони, створює серйозні виклики для збереження національно-культурної ідентичності українців. Вона змінює культурний простір, впливає на мовну політику, систему цінностей та інформаційне середовище. Проте саме в умовах глобальних змін особливо важливо плекати власну культуру, підтримувати українську мову, традиції, мистецтво та освіту. Лише поєднання відкритості до світу із глибоким усвідомленням своїх коренів і національних цінностей дасть змогу українцям не втратити самобутність, а навпаки - зміцнити її. Збереження культурної ідентичності є запорукою духовної незалежності та сталого розвитку України у глобальному світі.

Кухар Віталіна Романівна,
студентка 2 курсу, групи МВ-24001б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.,
доцент, доктор політичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ОСНОВА ЄДНОСТІ: ЕВОЛЮЦІЯ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНА РОЛЬ

Сучасна українська державність формується не лише через економічну незалежність та політичні інститути. Ключовою передумовою також виступає об'єднання нації, серед якої мова виступає не лише засобом спілкування, але й важливим символом ідентичності, історичної пам'яті та культурної цілісності. В Україні, яка століттями перебувала під гнітом імперій, питання мовної політики набуває особливої уваги і є одним із чинників націєтворення.

Сучасна ситуація не може бути зрозумілою без погляду в минуле. Наша країна протягом тривалого часу зазнавала гніту, який був спрямований на асиміляцію українців, на витіснення української мови з усіх сфер суспільного життя, що вказує на системний характер тиску. Мова була не просто об'єктом заборони; вона була інструментом денаціоналізації, метою якої було створення «радянського народу» з домінуючою російською мовою. Наслідком цієї політики став глибокий розрив між державотворчими амбіціями української нації та реальним функціонуванням мови в суспільстві. Після проголошення незалежності постало завдання не просто законодавчо закріпити статус

української мови, але й відновити її комунікативні функції в усіх сферах життя [1, с. 176-177].

Еволюція мовного законодавства України, починаючи з Декларації про державний суверенітет (1990) та Конституції України (1996), де українська мова була закріплена як єдина державна, проте існує розбіжність між формальними нормами та реальною практикою. Закон України «Про засади державної мовної політики» 2012 року, відомому як «Закон Ківалова-Колесніченка» критично оцінений через те, що він запроваджував принцип «регіональної мови» для національних меншин, що становили щонайменш 10% населення регіону. Ця норма створювала правові підстави для подвійності мовного простору та перешкоджала інтеграційним процесам, зберігаючи вплив російської мови в ключових регіонах країни. Закон, після тривалих суперечок і нових політичних реалій, був скасований Верховною Радою 2014 року, а 2018 року Конституційний Суд України визнав цей закон неконституційним, і він був остаточно анульований, через те, що він створював загрозу національній безпеці шляхом фрагментації єдиного мовного простору. [1, с. 182-187]. Таким чином, правове поле стало ареною боротьби між двома підходами: націєцентричним, спрямованим на зміцнення державної мови, та імперсько-асиміляційним, що прагнув зберегти статус-кво.

Важливим аспектом є соціальна функція. Державна мова виконує роль потужного чинника консолідації українського суспільства, його єдності та цілісності [1, с. 177]. У країні з різноманітним етнічним складом та складною регіональною специфікою саме мова може виступати тим об'єднуючим початком, який долає історичні проблеми. Вона розглядається не як інструмент дискримінації, а як механізм забезпечення рівних можливостей. Кожен громадянин, незалежно від походження, отримує доступ до освіти, культури, управління та судочинства через єдину мову, що сприяє його соціальній та політичній інтеграції. Крім того, зв'язок мови з національною безпекою, оскільки мовний суверенітет є невід'ємною частиною суверенітету державного. Забезпечення функціонування української в інформаційному, освітньому та науковому просторах розглядається як запобігання гібридним загрозам і експансії [1, с. 182].

Мовне питання в Україні – це набагато більше, ніж юридична норма. Це центральний елемент національного буття, прямий наслідок імперського минулого та запорука суверенітету і є відображенням глибшої суспільної боротьби за право на власну ідентичність, культуру та історичну пам'ять. Ефективна політика, спрямована на інтеграцію, а не на розділення, є тим стрижнем, навколо якого може зрости єдина та цілісна українська політична нація. Шлях до повноцінного мовного суверенітету лежить через усвідомлення кожним громадянином того, що державна мова – це не лише обов'язок, але й знак гідності, інструмент єдності та міст між минулим і майбутнім.

Література

1. Мовне законодавство і мовна політика: Україна, Європа, світ (Збірник наукових праць). – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. – 688 с.

Мамай Вероніка Олександрівна,
студентка 4 курсу, групи МВ-22001(б)
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.,
доцент, доктор політичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Російсько-українська війна, що розпочалася у 2014 році та набула повномасштабного характеру у 2022 році, стала одним із наймасштабніших викликів для сучасної української державності. Вона не лише змінила політичну та безпекову архітектуру Східної Європи, а й суттєво вплинула на процеси самоусвідомлення українського суспільства. Під тиском воєнних подій, інформаційної агресії та екзистенційної загрози виникла потреба переосмислення базових цінностей, символів і маркерів національної ідентичності.

Соціальна система будується на взаємодії різних субсистем, таких як: адміністративні, військові, правові, освітні, партійні та громадські інституції. Вимірюючи систему, не можна обмежуватися лише інституційно організованими стосунками між людьми, а також треба враховувати норми моралі та поведінки, системи права та законів.

Не дивлячись на увесь трагізм сучасної ситуації, російсько-українська війна відіграла ключову роль у формуванні української ідентичності, що у свою чергу позначилося у змінах в ієрархії цінностей українського суспільства. Важкий психо-емоційний стан, біль через безпідставну агресію з боку сусіда спричинили необхідність єднання та солідарності не лише рядових членів суспільства, а й навіть колишніх політичних противників, змушуючи переосмислити та піддати сумніву колишні цінності. Важливо враховувати, що трансформація традиційних цінностей та формування національної ідентичності є динамічним процесом, який може відрізнятись в залежності від конкретних історичних обставин, соціокультурних чинників та інших контекстуальних факторів.

З 2014 року російсько-українська війна стала не лише важливою гранню політичного та економічного життя України, а й суттєвим фактором впливу на цінності українців. Повномасштабне вторгнення Росії відзначене відчутним зростанням патріотизму та національної свідомості серед українського населення.

У довоєнний період наше суспільство характеризувалося низькими показниками народжуваності та смертності. Однак, конфлікт призвів до збільшення гендерного дисбалансу, що може стати серйозним викликом як для відновлення країни, так і для формування сімей.

З морально-етичних причин війну справедливою можна вважати лише тоді, коли вона проводиться для захисту власних прав, свобод та цінностей. Якщо більшість населення підтримує цілі війни, довіра до влади зростає. Проте дана агресивна війна є імперіалістичною і тим не менше знаходить виправдання в очах населення країни-агресора.

З боку ж українців, як жертв війни, підтримка влади зростає, громадяни відчують патріотичне піднесення та обов'язок підтримувати свою країну. Громадяни демонструють єдність з владою та підтримують військові зусилля для захисту країни. Українська нація проявляє свою величність у взаємній підтримці та допомозі у найважчі часи. Злагода і солідарність українців виявляються не лише у відповіді на зовнішні загрози, але й у турботі про своїх співвітчизників. Це виражається в активній участі у волонтерських та благодійних акціях, у наданні підтримки внутрішньо переміщеним особам та родинам військових, які залишилися на передовій. Така підтримка та об'єднання нації - це справжня основа українського незламного духу.

Наше суспільство стоїть перед необхідністю відродження культури, традицій та передачі історичної пам'яті після війни. На жаль і досі українська еліта не досягла консенсусу стосовно майбутнього держави та безкомпромісно сперечається про минуле. Це призводить до появи нових міфів та викликає відчуття відчуження багатьох українців від європейського простору. Необхідно позбавитися стереотипів, які приводять до сприйняття історії України як історії нещасливого народу, який постійно знаходиться у залежності від інших. Сприйняття України як жертви без національної гідності є неприпустимим для подальшого розвитку суспільства. Молодь повинна позитивно сприймати історію свого народу та виховуватися на прикладах героїв минулого. Важливо, щоб трагічні події минулого, стали застереженням для майбутнього, допомагаючи уникнути міжкультурних, міжетнічних та міжрелігійних конфліктів. Співчуття, толерантність та пам'ять про страждання минулого мають сприяти патріотичному вихованню та формуванню національної гідності.

Останнім часом в Україні велика увага привернута до питання мови, яке відіграє ключову роль у формуванні національної ідентичності. З одного боку, різноманітність мовного ландшафту країни відображає багатство культурного розвитку, сприяє інклюзивному сприйняттю національної ідентичності. З іншого боку, акцент на українській мові як державній надважливий у всіх сферах життя, особливо в період війни, як чинник посилення єдності та національної самосвідомості. Також важливим є обмін традиціями та звичаями, як складовою національної ідентичності. Разом з тим варто враховувати різницю у поглядах на національну ідентичність між поколіннями. Україна може розробити стратегії, спрямовані на залучення різних вікових груп до формування національного нарративу та сприяти почуттю єдності у всьому суспільстві. Крім того, освіта відіграє ключову роль у формуванні національної ідентичності. Інвестиції в освітні програми, спрямовані на підвищення розуміння власної історії, культури та мови, є необхідним кроком для зміцнення національної самосвідомості.

Загалом, розуміння складності національної ідентичності та врахування динаміки сучасного світу допоможе Україні побудувати інклюзивне та стійке

суспільство, засноване на повазі до унікальності та різноманітності. Важливо засвоювати уроки історії, приділяти увагу освіті, вихованню підростаючого покоління на прикладах сучасних героїв війни, які ціною власних життів відстоюють незалежність, стимулювати духовний розвиток нації та підтримувати малозахищені соціальні групи, які найбільш потерпають внаслідок війни. Тільки через спільні зусилля суспільства та влади можна не лише здолати ворога, а й відбудувати Україну як європейську правову державу, орієнтовану на збереження загальнолюдських цінностей.

Ревенко Дарина Олександрівна,
студентка 2 курсу, групи МВ-240016,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.,
доцент, доктор політичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МОВА ЯК ДУХОВНИЙ ФУНДАМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Мова є основою, на якій вибудовується свідомість народу та його культурна самобутність. Вона не лише забезпечує комунікацію, а й формує світогляд, моральні орієнтири та відчуття належності до спільноти. Саме через рідну мову народ усвідомлює себе окремою культурною і духовною цілісністю. У ній збережено досвід попередніх поколінь, історичну пам'ять і спосіб мислення, притаманний певній нації.

Український досвід яскраво підтверджує, що мова є вирішальним чинником збереження ідентичності навіть у складних історичних умовах. Упродовж кількох століть українська мова зазнавала обмежень, заборон і приниження її статусу. Від Валуєвського циркуляру до радянської політики русифікації – усе це мало на меті позбавити українців їхньої культурної основи. Проте українська мова вижила завдяки тому, що залишалася живою у побуті, народній творчості, літературі та усній традиції [1, с. 73]. Її збереження стало актом внутрішнього спротиву, способом відстояти право бути собою.

У період незалежності мова набула нового символічного змісту. Вона стала не лише засобом спілкування, а й знаком державності, свідомого вибору належності до українського простору. Підтримка і розвиток української мови – це частина процесу національного самоствердження, який визначає напрям розвитку суспільства [2, с. 164]. Через освіту, медіа, культуру та публічний простір формується мовна свідомість громадян, а отже, і зміцнюється сама держава.

Сьогодні, в умовах глобалізації, українська мова виконує ще одну важливу функцію – захищає від культурного розчинення. Вона зберігає унікальність

українського способу мислення, утримує духовну рівновагу та дає можливість протистояти інформаційному впливу інших культур. Рідна мова допомагає людині залишатися частиною свого народу, навіть перебуваючи далеко від батьківщини.

Особливе значення українська мова набула після 2014 року, коли питання мови стало безпосередньо пов'язаним із питанням національної безпеки. Використання української у публічному житті, освіті та медіа стало проявом громадянської позиції. Саме в цей період багато людей усвідомили, що мова – це не лише культурна традиція, а й чинник єдності та державної стійкості. Як свідчить історичний досвід, відновлення мовного середовища сприяє відродженню національної гідності й почуття спільної мети [3, с. 211].

Отже, українська мова є не просто елементом культурної спадщини, а фундаментом, на якому тримається національна ідентичність. Вона поєднує покоління, зміцнює державність і забезпечує духовну незалежність. Тому збереження й розвиток української мови – це обов'язок кожного громадянина, який прагне, щоб його народ залишався сильним, свідомим і єдиним у своїй культурній сутності.

Література

1. Масенко Л. Т. Мова і суспільство: постколоніальний вимір. – Київ: КМ Академія, 2004. – 164 с.
2. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування. – К.: НІСД, 2011. – 336 с.
3. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900–1941): стан і статус. – Чернівці: Рута, 1998. – 207 с.

Семенчук Алла Андріївна,
студентка 4 курсу, групи МВ-22001б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.,
доцент, доктор політичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІСЛЯ 2014 РОКУ

Після Революції Гідності 2014 року Україна остаточно визначила європейський вектор розвитку як стратегічний і цивілізаційний вибір. Це рішення стало не лише зовнішньополітичним курсом, але й чинником глибокої трансформації української національної ідентичності. Євроінтеграція почала впливати на політичну культуру, ціннісні орієнтації, історичну пам'ять, мовну

політику та громадянську самоідентифікацію, створюючи нову модель національної спільноти.

Однією з ключових змін стала зміна ціннісних орієнтирів. Якщо до 2014 року українське суспільство залишалося умовно поділеним між проросійськими та проєвропейськими поглядами, то після подій Майдану та початку російської агресії відбулася консолідація навколо демократичних та європейських цінностей. За даними КМІС, у 2022-2023 роках підтримка вступу України до ЄС стабільно перевищує 80%, що є найвищим показником за весь період незалежності. Європейський Союз сприймається українцями не лише як економічний і політичний союз, але як простір свободи, верховенства права та гідності – саме за ці принципи українці боролися під час Революції Гідності.

Процес євроінтеграції також сприяв активній деколонізації історичної свідомості. Після століть перебування в імперських структурах Росії та СРСР українське суспільство почало переглядати історичні наративи, відмовлятися від російських інтерпретацій минулого та відновлювати власну історичну традицію. Закони про декомунізацію 2015 року започаткували системне очищення публічного простору від символів тоталітарного режиму. Повернення історичних героїв національного руху, нове осмислення періодів Київської Русі, Козацької держави та визвольних змагань стали частиною формування ідентичності, яка органічно пов'язує Україну з європейською цивілізацією, а не з російським простором.

Важливим інструментом зміцнення ідентичності стала мовна політика. Прийняття Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» у 2019 році систематизувало використання української мови у публічному секторі, освіті, медіа та культурному просторі. Це сприяло не лише підвищенню престижу української мови, але й закріпленню її як ключового маркера національної єдності. У контексті євроінтеграції мова розглядається як інструмент захисту культурної автономії та формування стійкої політичної нації.

Громадянська ідентичність також зазнала суттєвих змін. Після 2014 року українська національна ідентичність дедалі більше сприймається як громадянська – така, що об'єднує людей не за етнічним походженням чи мовою, а за спільними цінностями та готовністю відстоювати незалежність. Війна з Росією прискорила цей процес: представники різних регіонів, мовних груп та національностей об'єдналися в обороні країни, що посилює відчуття спільної мети та колективної відповідальності. Європейський Союз, який будується на принципах громадянської лояльності, а не етнічної однорідності, став для українців природною моделлю для наслідування.

Паралельно відбувається зміцнення інститутів демократії та громадянського суспільства. Активізація волонтерського руху, розвиток антикорупційних структур, участь громадян у виробленні політик, відкритість державних інституцій – всі ці процеси відповідають європейським стандартам управління. Реформи, передбачені Угодою про асоціацію з ЄС, стали каталізатором глибших змін у правовій системі, економіці, соціальній політиці та сфері прав людини, а отже – і фактором формування нової ідентичності сучасної європейської держави.

Особливого значення євроінтеграційний вибір набув після повномасштабного вторгнення Росії 24 лютого 2022 року. Отримання Україною статусу кандидата на вступ до ЄС стало символічним визнанням того, що Україна є частиною європейської родини. У той же час війна спричинила різке посилення відчуття розриву з Росією як цивілізаційною моделлю та остаточно закріпила орієнтацію на Європу як простір безпеки, свободи і спільних цінностей.

Отже, євроінтеграційний курс після 2014 року став визначальним фактором переосмислення української національної ідентичності. Він сприяв зміцненню громадянської єдності, перегляду історичної пам'яті, утвердженню демократичних цінностей, посиленню ролі української мови та формуванню європейського бачення майбутнього. Українська ідентичність сьогодні є динамічною, модерною та чітко орієнтованою на приналежність до європейської спільноти.

Сивириненко Анастасія Володимирівна,
студентка 4 курсу, групи МВ-22001Б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.,
доцент, доктор політичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

КРИМСЬКОТАТАРСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ У СКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАЦІЇ

Кримські татари належать до корінних народів Криму, чия історична самобутність формувалася протягом багатьох століть. Сучасна кримськотатарська ідентичність поєднує спадщину Кримського ханства, досвід депортації 1944 року, повернення на батьківщину наприкінці ХХ століття та активну участь у політичному розвитку незалежної України. Усе це формує їхню роль як невід'ємної частини української політичної нації.

Становлення кримськотатарського етносу почалося в середньовіччі, у XI–XIII століттях на півострові взаємодіяли тюркські племена, кипчаки та монгольські групи. Унаслідок цього змішання сформувався окремий народ із власною мовою та традиціями. У 1441 році Хаджі Герай започаткував Кримське ханство, яке стало політичним і культурним центром кримських татар. Держава проіснувала понад три століття, забезпечивши розвиток освіти, ремесел, міжнародної торгівлі та закріпивши підвалини національної ідентичності. ХХ століття стало для кримських татар періодом найтяжчих випробувань. У травні 1944 року радянська влада здійснила примусову депортацію всього народу до Середньої Азії.

Депортація супроводжувалася значними людськими втратами, забороною повернення, знищенням культурної спадщини та топоніміки. Попри це кримські

татари зберігали національну пам'ять, підтримували традиції та організовували рух за повернення. Масове повернення стало можливим лише наприкінці 1980-х років.

З проголошенням незалежності України кримські татари отримали можливість активно включатися у громадське та політичне життя держави. У 1991 році відбувся Другий Курултай, який обрав Меджліс - представницький орган кримськотатарського народу. Україна поступово визнавала права кримських татар, хоча цей процес був тривалим. З 2014 року Верховна Рада офіційно визначила кримських татар корінним народом України, а у 2021 році ухвалила закон, що закріпив їхній правовий статус, гарантії культурної автономії, мови та традицій. Анексія Криму Росією у 2014 році стала новим етапом боротьби кримських татар за свої права. Більшість представників спільноти виступили за збереження територіальної цілісності України та брали участь у протестах проти окупації. Натомість на півострові почалися системні переслідування, заборона Меджлісу, арешти активістів, обшуки, тиск на ЗМІ та релігійні громади. Значна частина кримських татар опинилася в умовах політичного тиску або була змушена виїхати.

У новітній українській історії кримські татари демонструють відданість демократичним цінностям і підтримку європейського шляху розвитку держави. Представники спільноти брали участь у Революції Гідності, у громадських ініціативах, політичних процесах і культурних проектах. Сучасна кримськотатарська ідентичність органічно поєднується з українською, а держава визнає їх важливим суб'єктом політичного та суспільного життя.

Таким чином кримськотатарська ідентичність формується як поєднання історичного досвіду, культурної самобутності та громадянської належності до

України. Незважаючи на виклики, кримські татари залишаються активними учасниками українського політичного розвитку, а їхня ідентичність є невід'ємною складовою сучасної української політичної нації.

Сукач Катерина Юріївна,
студентка 4 курсу, групи МВ-22001б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.,
доцент, доктор політичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

КОНСОЛІДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАЦІЇ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (З 2022 РОКИ)

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну у 2022 році стало подією, що радикально змінила не лише політичний ландшафт держави, а й внутрішнє відчуття національної єдності. Війна поставила перед суспільством питання, які

раніше були радше теоретичними: що означає бути українцем, у чому полягає сутність політичної нації, як співіснувати різним групам, що мають відмінні історичні досвіди, культурні практики чи мовні уподобання. Попри масштабність викликів, українське суспільство продемонструвало безпрецедентний рівень згуртованості. Ця консолідація не була результатом зовнішнього примусу, навпаки – вона сформувалася природним шляхом, через спільний досвід опору, взаємної підтримки та усвідомлення власної політичної суб'єктності.

Одним із ключових процесів, що сприяли зміцненню української політичної нації, стало переосмислення ідентичності на основі спільного досвіду. Незалежно від регіону проживання, мови спілкування або етнічного походження, українці зіткнулися з однаковими загрозами. Війна фактично «зрівняла» усіх у відчутті відповідальності за державу. Національна ідентичність перестала бути абстрактною категорією – вона стала частиною щоденної реальності, яка виявляється у виборі на користь держави, у прагненні зберегти простір свободи та людської гідності.

Поступово в суспільстві утвердився громадянський патріотизм як основа єдності. Він перестав бути лише емоційною реакцією або символічним жестом, а проявився у конкретних діях: волонтерстві, допомозі армії, підтримці внутрішньо переміщених осіб, участі в роботі місцевих громад. Патріотизм став відповідальністю, яку кожна людина взяла на себе добровільно. Саме ця внутрішня готовність діяти на користь спільноти перетворила патріотизм на реальну силу консолідації.

Значним стало й вирівнювання регіональних та культурних відмінностей. Війна зруйнувала давні уявлення про «різні України», які часто використовувалися для маніпуляцій. У спільному спротиві стало очевидно, що регіональні особливості не заважають загальнонаціональній єдності. Навпаки – вони стали частиною багатоголосого, але єдиного українського простору. Для багатьох людей відбулося м'яке, ненасильницьке переосмислення мовних чи культурних практик: ніхто не змушував відмовлятися від власної ідентичності, але водночас кожен відчував свою належність до ширшої політичної спільноти.

Важливу роль у консолідації відіграло громадянське суспільство. Волонтерські рухи, ініціативи взаємодопомоги, локальні спільноти стали цементуючим елементом, який утримував соціальну стабільність у моменти найбільшої невизначеності. Люди перестали бути пасивними спостерігачами політичних процесів і перетворилися на активних учасників державотворення. Горизонтальні зв'язки між громадянами виявилися настільки міцними, що інколи навіть перевершували ефективність державних механізмів. Саме в цих зв'язках – у спільній відповідальності та взаємній підтримці – сформувалася нова якість національної єдності.

Водночас у суспільстві змінилося ставлення до державних інституцій. Держава перестала сприйматися як віддалена бюрократична структура і стала реальним суб'єктом, який захищає громадян, забезпечує функціонування критичних сфер та організовує опір. Зросла довіра до інституцій, хоча вона не стала сліпою або безкритичною. Українці зберігають здатність раціонально

оцінювати дії влади, але ця критичність тепер походить не з недовіри чи розчарування, а з усвідомлення власної відповідальності за державу.

Ще одним важливим процесом стала внутрішня мобілізація та переоцінка цінностей. Війна змусила кожного по-новому подивитися на свободу, незалежність, людську гідність. Те, що раніше здавалося теоретичними категоріями, стало життєво важливою реальністю. Свобода перестала бути лише правом – вона стала обов'язком, і саме це усвідомлення об'єднало суспільство, навіть якщо в українців залишаються різні політичні погляди чи бачення майбутнього.

Усі ці процеси свідчать про те, що консолідація української політичної нації відбулася природно, без штучних механізмів чи примусових моделей. Це результат глибокого внутрішнього переосмислення ролі громадянина, значення держави та фундаментальних цінностей. Єдність, що сформувалася в умовах війни, не означає одноманітність чи відсутність дискусій. Навпаки – вона передбачає здатність зберігати спільність попри відмінності, бачити за різними досвідами спільну мету та відповідальність.

На мою думку, саме війна стала моментом, коли найбільш виразно проявилися риси українського суспільства, що довго визрівали: людська гідність, прагнення свободи, солідарність, відкритість, здатність до самоорганізації. Ця консолідація є не лише реакцією на загрозу, а й фундаментом майбутнього розвитку. Вона створює основу для сучасної демократичної держави, у якій кожен усвідомлює свою причетність до спільної справи. Саме ця усвідомлена єдність робить українську політичну націю стійкою, здатною не лише витримати найважчі випробування, а й будувати власний шлях уперед.

Халюк Марія Вікторівна,
студентка 4 курсу, групи МВ-220016
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.,
доцент, доктор політичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ВПЛИВ УКРАЇНСЬКОЇ АРИСТОКРАТІЇ ХІХ–ХХ СТ. НА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська ідентичність формувалася в умовах тривалої бездержавности, імперського тиску та політики асиміляції. У процесі її відновлення значною опорою стала саме традиційна етнічна культура, що збереглася насамперед у селах. Подібна ситуація характерна для багатьох європейських етносів, однак у випадку України поширеним залишалося уявлення про національну культуру як виключно «рустикальну» – і серед зовнішніх спостерігачів, і серед самих українців. Це зумовлено, зокрема, нав'язаними імперськими та радянськими

нарративами, систематичною русифікацією, обмеженням розвитку української мови в містах, переважанням «малоросійської самосвідомости» серед української знаті.

Проте, подібно до інших європейських суспільств, становлення модерної української нації відбувалося значною мірою завдяки інтелігенції, що здобувала якісну освіту. Саме створенням усіх відповідних для цього умов опікувалися проукраїнські шляхтичі. Найяскравішим прикладом є представники «Старої громади», яка об'єднувала українофілів і по суті була українським неформальним, тіньовим урядом.

Так, попри Емський указ, О. Драгоманова-Косач (Олена Пчілка) стала авторкою роботи «Український народний орнамент», якою послуговувалися в Паризькій академії мистецтв, та збірки «Українські взори», що в 1900 році була презентована на Всесвітній виставці у Франції. Її донька Л. Косач-Квітка (Леся Українка) витратила 300 рублів зі свого посагу на експедицію для звукозапису кобзарського фольклору, за результатами якої було створено цінний аудіоархів та декілька публікацій.

На Галичині та Правобережжі дворяни жертвували кошти на народні школи, стипендії студентам, друкували початкові матеріали українською мовою. Південно-Західний відділ Імператорського Російського географічного товариства став осередком українських студій, а його дослідження дедалі більше доводили окремішність українського народу та фіксували межі його розселення. Представники дворянства були академіками, професорами, вчителями, ініціювали відповідні дослідження, дискусії, поширювали українську термінологію в наукових працях та виступали за відкриття кафедр українознавства в університетах Австро-Угорської й Російської імперій.

Одним із прикладів є Колегія П. Галагана в Києві, серед випускників якої А. Кримський, М. Чубинський, П. Житецький, М. Драй-Хмара та багато інших діячів. Завдяки розвитку освітніх установ, ширшому доступу до освіти впродовж ХІХ ст. все більшу роль у соціальній структурі відігравала інтелігенція.

Шляхетні родини сприяли розвитку української мови та культури у публічній сфері своїми творами (як М. Лисенко в музичній сфері, чи М. Старицький – у театральній), працювали перекладачами, літераторами, науковцями та ставали меценатами видавництв та студій. Завдяки їхній підтримці виходили фахові видання, як-от «Основа», «Записки НТШ», «Київська старовина», наукові збірники істориків і мовознавців.

З розвитком українського романтизму на «Великій Україні», значною мірою через листування еліт, відбулося поширення інтелектуального впливу на Галичину, який склав гідну конкуренцію домінантним там полонофільським ідеям. Зокрема І. Озаркевич підтримував українських письменників на Галичині. Згодом його онука Н. Кобринська напише передмову до «Першого вінка»: «В імені нашої національної єдності» [1, с.3]. Цей жіночий альманах, виданий її з О. Драгомановою-Косач коштом і заходом у Львові, об'єднав твори 17 українок (11 із Галичини і 6 – із Наддніпрянщини).

Безперечно важливим напрямом роботи був політичний рівень. Аристократія ініціювала перемовини з посадовцями (як-от делегація

«громадівців» стосовно Емського указу). На Галичині шляхетського походження українські політики – як-от О. Барвінський, К. Левицький, Є. Петрушевич – представляли українців у парламенті та Галицькому сеймі, відстоюючи культурно-освітні й політичні права народу.

У своєму нарисі «Szlachta na Ukrainie. Udział jej w życiu narodu ukraińskiego na tle jego dziejów» історик та політолог В. Липинський демонструє необхідність об'єднання шляхти як частини української громадянської нації, незалежно від генеалогічної споріднености, а за відчуттям приналежності до нації, та очолення нею українського народу [1, с. 248]. Ця ідея «повернення шляхти до українства» суголосна з концептом політичної нації. Відомі випадки обрання української ідентичности представниками польських шляхетських родів. До прикладу, граф М. Тишкевич спочатку прийняв ідеї українського консерватизму, а згодом став дипломатичним представником УНР на міжнародній арені.

Отже, українська аристократія не просто фундувала, офірувала та брала активну участь в політичному житті, українській освіті, науці, мистецтві, видавничій справі тощо, а й консолідувала український народ по обидва боки Дніпра, сприяла оформленню таких націєтворчих елементів, як сучасна мова, історія, культура, інституції та громадянська свідомість.

Література

1. Перший вінок: жіночий альб. / вид коштом Наталії Кобринської і Олени Пчілки. – Львів: З друк. Т-ва ім. Шевченка, 1887. – 430 с.
2. Чик Д. Шляхта ностальгує: репрезентація ідеї повернення до українства сполонізованої аристократії в Галичині часів Другої Речі Посполитої у романі «Під тихий вечір: повість-казка» Б. Лепкого. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. [Редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 73. Том 3. С. 246-252.

Чемер Софія Павлівна,
*студентка 4 курсу, групи МВ-22001(б)
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.,
доцент, доктор політичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ У ЗМІЦНЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ

Громадянське суспільство в сучасній Україні стало однією з ключових сил, що впливають на розвиток держави та підтримку демократії. Під громадянським суспільством зазвичай розуміють різноманітні об'єднання людей – громадські

організації, благодійні фонди, ініціативні групи, волонтерські рухи, аналітичні центри, професійні спільноти, які працюють незалежно від державних структур. Їхня діяльність спрямована на захист прав людини, розвиток культури взаємодопомоги, формування відповідального ставлення громадян до суспільних процесів. В умовах тривалої війни з Росією, внутрішніх реформ і соціальних змін саме громадянське суспільство стало тим середовищем, яке підтримало стабільність країни та допомогло українцям залишатися згуртованими.

Національна єдність – це не просто спільність території чи формальна належність до держави. Це відчуття єдиного шляху, спільної мети, довіри між людьми та готовності діяти разом у складних ситуаціях. Для України, яка переживає постійні політичні, безпекові й економічні випробування, ця єдність є необхідною умовою виживання. Зміцнення національної єдності стає можливим лише тоді, коли суспільство активно включене в життя країни, коли люди відчують свою відповідальність і вплив на події. Саме тому роль громадських організацій та волонтерських рухів посилюється – вони фактично стають посередниками між державою та суспільством, допомагаючи зберігати стабільність і формувати довіру.

Після Революції Гідності відбулися значні зміни у взаємодії влади й суспільства. Люди зрозуміли, що можуть впливати на процеси в державі, і що активність кожного має значення. Розвинувся волонтерський сектор, з'явилися сотні нових громадських ініціатив: одні допомагали армії, інші займалися реформами, треті працювали над правозахистом або гуманітарною підтримкою. Часто ці організації виконували функції, які держава не могла забезпечити оперативно: закупівля спорядження для військових, допомога пораненим, підтримка родин загиблих, організація евакуацій, проведення тренінгів з безпеки тощо. Така активність не тільки розширила можливості громадянського суспільства, але й укріпила почуття єдності та відповідальності серед українців.

Особливе значення для національної єдності має інформаційна робота громадянських організацій. У сучасних умовах інформація стала одним з головних інструментів впливу, а дезінформація – одним з головних викликів. Тому незалежні медіа, освітні проєкти, фактчекінгові організації відіграють важливу роль. Вони допомагають людям отримувати достовірні відомості, розвивають культуру критичного мислення, пояснюють наслідки пропаганди та маніпуляцій. Якісний інформаційний простір робить суспільство більш стійким до зовнішніх впливів і формує спільне розуміння подій – а це одна з основ внутрішньої єдності.

Дуже важливою є і діяльність громадянського суспільства на місцевому рівні. У громадах по всій Україні діють ініціативи, що підтримують ветеранів, внутрішньо переміщених осіб, людей у складних життєвих обставинах, багатодітні сім'ї, молодь. Такі організації створюють локальні спільноти, де кожен може отримати допомогу та підтримку. Це допомагає зменшити соціальну напругу, сприяє інтеграції людей, які втратили домівки, та робить місцеві громади сильнішими. Важливо, що саме на локальному рівні громадянське суспільство допомагає людям відчувати приналежність до спільноти та до країни в цілому.

Ще одна важлива функція громадянського суспільства – контроль за діяльністю влади. Громадські організації проводять моніторинг роботи державних органів, аналізують закони, беруть участь у розробці реформ, реалізують антикорупційні програми. Вони вимагають прозорості, відкритості та підзвітності влади. Завдяки цьому підвищується довіра до державних інституцій, а суспільство краще розуміє, як приймаються рішення. Такий контроль допомагає запобігати зловживанням, покращує якість управління та сприяє розвитку демократії в країні.

Під час повномасштабної війни роль громадянського суспільства стала ще більш помітною. Саме волонтери та громадські ініціативи першими відреагували на гуманітарну кризу, організували допомогу військовим, забезпечили евакуацію цивільних, створили центри підтримки переселенців. У багатьох громадах саме добровольці взяли на себе відповідальність за забезпечення базових потреб людей. Це зміцнило не лише обороноздатність, але й моральний дух суспільства. Українці побачили, що можуть розраховувати одне на одного, а згуртованість стала справжньою силою, яка допомагає протистояти агресору.

Таким чином, громадянське суспільство в Україні є однією з головних основ національної єдності. Воно об'єднує людей різного віку, професій та поглядів заради спільної мети – збереження держави та розвитку демократії. Завдяки своїй активності громадські організації зміцнюють соціальні зв'язки, підтримують інформаційну безпеку, контролюють владу та допомагають будувати довірливі взаємини між державою й громадянами.

Шундрик Станіслав Юрійович,
студент 4 курсу, групи МВ-22001б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.,
доцент, доктор політичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ВПЛИВ ПОЛІТИКИ ДЕРУСИФІКАЦІЇ НА ІДЕНТИЧНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Після початку російської агресії у 2014 році, а особливо після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року, Україна переживає найглибшу трансформацію власної ідентичності з часів незалежності. Одним із ключових напрямів цього процесу стала дерусифікація – усвідомлене звільнення від культурних, мовних і символічних проявів російського впливу, який десятиліттями формував у свідомості українців колоніальні уявлення про «спільну історію» та «братські народи». Політика дерусифікації нині не просто

культурний чи мовний процес, а елемент національної безпеки, спосіб захисту українського простору від повторного поневолення.

Дерусифікація має різні виміри, від символічного до побутового. На символічному рівні вона проявляється у перейменуванні вулиць, демонтажі пам'ятників радянським діячам та позбавленні міст топонімів, що нагадують про імперське минуле. Ці кроки мають не лише зовнішній, а й глибокий психологічний ефект. Вони допомагають суспільству позбутися почуття меншовартості, звільнитися від нав'язаних уявлень про «вищу» російську культуру. У цьому сенсі дерусифікація не є актом руйнування історії, як намагаються подати пропагандисти, а актом повернення до власної історичної правди, яка десятиліттями замовчувалася або спотворювалася.

Мовний аспект цієї політики є не менш важливим. Російська мова в Україні тривалий час виконувала роль інструмента впливу через медіа, освіту, культуру. Зараз ситуація змінюється. Українська мова дедалі більше стає не просто державною за законом, а реальною мовою повсякденного спілкування, освіти, бізнесу та медіа. Війна сприяла цьому процесу радикально. Навіть ті, хто раніше не звертав уваги на мовне питання, сьогодні усвідомлюють, що мова – це питання самоідентифікації та позиції у війні. Перехід на українську став не лише культурним, а й моральним вибором, знаком солідарності з власною державою.

Важливо, що дерусифікація не обмежується заборонами чи символічними актами. Вона передбачає створення альтернативи – відродження українського культурного продукту, розвиток українського книговидання, кіно, музики, наукової думки. Сьогодні українська культура стає дедалі більш самодостатньою, відкриваючись світу на власних умовах. Пісні, фільми, література українською мовою звучать і виглядають сучасно, конкурентно. Це не просто протипага російському культурному простору, а формування нової системи координат, у центрі якої – український досвід, українські цінності та українська перспектива.

Утім, процес дерусифікації не позбавлений складнощів. У багатьох регіонах, особливо тих, що зазнали російської окупації чи мали тривалу русифіковану традицію, цей процес відбувається повільніше. Часто він супроводжується спротивом, нерозумінням або страхом втратити частину звичного світу. Тому важливо, щоб політика дерусифікації не зводилася лише до адміністративних рішень, а передбачала роз'яснення, діалог і підтримку людей, які роблять цей внутрішній крок. Справжня дерусифікація можлива лише тоді, коли вона виходить не з наказу, а з усвідомлення, коли українці самі відчують, що російська культура для них більше не є «своєю».

Ще одним аспектом є міжнародний вимір цього процесу. Дерусифікація – це і спосіб показати світові, що Україна не є «частиною російського світу», як це десятиліттями намагалася довести Москва. Заміна радянських і російських символів, відмова від російських культурних канонів і переосмислення власної історії – це своєрідна декларація культурного суверенітету. Вона показує, що Україна не лише обороняє свою територію, а й формує власний смисловий простір, у якому немає місця для імперських міфів.

Особливого значення дерусифікація набуває в освітній сфері. Вона змінює програми навчання, підручники, наративи про минуле. Те, що колись подавалося

як «спільна історія», тепер переосмислюється через призму українського досвіду. Учні й студенти дізнаються не лише про російських письменників чи полководців, а про власних діячів, які творили культуру, науку, державність. Це не реваншизм, а повернення до власних коренів, без чого неможливо побудувати зрілу націю.

Сьогодні дерусифікація стає своєрідним показником стійкості українського суспільства. Вона демонструє, що навіть у найважчих умовах війни країна здатна не лише чинити опір, а й розвиватися, переосмислювати власну ідентичність. Це не короткостроковий тренд, а довготривалий процес національного самовідновлення. Як колись європейські народи звільнялися від колоніальної залежності, так сьогодні Україна остаточно виходить із тіні Росії не лише політично, а й культурно.

У підсумку можна сказати, що політика дерусифікації – це не просто відповідь на агресію, а стратегія майбутнього. Вона формує фундамент нової української ідентичності, побудованої на власних цінностях, мові, культурі й історичній пам'яті. І саме завдяки цьому Україна не лише відстоює свої кордони, а й утверджує себе як самостійну цивілізаційну спільноту. У цьому сенсі дерусифікація – це не про минуле, а про майбутнє, у якому українці вільно говорять своєю мовою, шанують своїх героїв і не потребують чужих наративів.

Сістук Поліна Вікторівна,
студентка 1 курсу, групи Філа25001б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук В. Д.,
професор, доктор філологічних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РЕЛІГІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ І ДЕРЖАВА: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Релігійна ідентичність в Україні є не просто елементом приватного життя громадян, але й фундаментальним чинником формування національної свідомості, культурного ландшафту та політичних процесів. Складність українського релігійного простору, його поліконфесійність та історична обтяженість геополітичними впливами вимагають від держави делікатного, але рішучого підходу до регулювання взаємодії з релігійними інституціями. На тлі російської агресії питання духовної незалежності та використання релігійних структур як інструменту гібридної війни вийшло на перший план, зробивши цю тему критичною для національної безпеки та державотворення.

Україна визначена як світська держава (Конституція України, ст. 35). Це визначає базову модель відносин: відокремлення церкви (релігійних організацій) від держави та школи від церкви. Стаття 35 гарантує кожному право на свободу

світогляду і віросповідання, що включає право сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати жодної, вільно проводити релігійні обряди, індивідуально чи колективно. Це право є недоторканим.

Держава закріплює рівність усіх релігійних організацій перед законом. Жодна релігія не може бути визнана державною чи обов'язковою. Цей принцип забезпечує релігійний плюралізм та запобігає дискримінації. Держава не втручається у внутрішню, канонічну та догматичну діяльність релігійних організацій, які, своєю чергою, не втручаються у діяльність органів державної влади. Релігійні організації визнаються юридичними особами приватного права.

Основним актом є Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації». Він деталізує механізми реєстрації релігійних громад, їхні майнові права, право на заснування духовних навчальних закладів, благодійних фондів та ЗМІ. Наявність цього закону створює прозоре правове поле для релігійної діяльності, але водночас вимагає від держави чітких механізмів контролю за дотриманням закону, особливо у контексті захисту громадського порядку та національної безпеки.

Історично релігія в Україні завжди виконувала не лише духовну, але й національно-ідентифікаційну функцію. Хрещення Київської Русі (988 р.) заклало основи української цивілізаційної ідентичності. Протягом століть, особливо під іноземним пануванням (польським, російським), православна віра була ключовим маркером самотності українців.

На західноукраїнських землях УГКЦ, що зберігає східний обряд, але визнає верховенство Папи Римського, відіграла виняткову роль у збереженні національної ідеї, мови та культури, особливо в умовах колонізації та русифікації. УГКЦ часто розглядається як церква-символ національного опору.

Україна є лідером серед європейських країн за кількістю релігійних організацій. Основні конфесії:

- Православ'я: Найбільша конфесійна група, розділена переважно між Православною Церквою України (ПЦУ) та Українською Православною Церквою (УПЦ). Греко-Католицизм (УГКЦ).
- Протестантизм: Значний ріст громад, особливо баптистів, п'ятидесятників, адвентистів.
- Іслам та Юдаїзм: Історично присутні в Криму та великих містах.

Цей плюралізм є свідченням толерантності суспільства, але конфесійний поділ, особливо всередині православ'я, часто стає лінією політичних розмежувань.

Після 2014 року взаємодія релігійної ідентичності та держави була драматично змінена впливом зовнішньої агресії.

Отримання Томосу про автокефалію для Православної Церкви України стало потужним кроком до духовної незалежності. Це був відповіддю на використання Російською православною церквою (РПЦ) своїх структур в Україні (тоді ще УПЦМП) як інструменту «руського мира» та дестабілізації. Держава публічно підтримала прагнення вірян до незалежної церкви, що викликало дискусії про дотримання принципу світськості.

Процес переходу громад від УПЦ до ПЦУ є вираженням національного вибору та зміни релігійної ідентифікації значної частини громадян, які розірвали зв'язки з Московським патріархатом.

Релігійні організації, особливо ті, що мають центри у Росії, можуть бути використані для поширення антиукраїнської пропаганди, дезінформації та виправдання агресії. Це порушує законодавство про національну безпеку.

У відповідь на ці загрози держава ініціювала законодавчі зміни, спрямовані на унеможливлення діяльності релігійних організацій, афілійованих із центрами впливу держави-агресора. Це вимагає від держави балансування на межі між захистом свободи віросповідання та захистом суверенітету, що є безпрецедентним викликом для європейської світської демократії.

Український контекст взаємодії релігійної ідентичності та держави є унікальним і складним. Держава намагається зберегти свою світськість та гарантувати свободу віросповідання, одночасно протидіючи гібридним загрозам, які використовують релігійну сферу як поле бою. Успіх України в цій сфері залежить від здатності суспільства та влади забезпечити національну консолідацію навколо спільних цінностей, відокремити релігійну віру від політичного впливу агресора та остаточно утвердити незалежну українську духовну ідентичність.

Губарик Євгенія,
студентка 1 курсу, спеціальності «Філологія»,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук В. Д.,
професор, доктор філологічних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ЄВРОПЕЙСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ

Європейська ідентичність України сьогодні визначається прагненням жити за принципами свободи, демократії, рівності та верховенства права. Це не лише політичний вибір, а й світоглядний вектор розвитку сучасного українського суспільства.

Після Революції Гідності в українців посилилося відчуття належності до європейської спільноти. Воно проявляється у готовності захищати демократичні цінності навіть ціною власного життя.

Війна Росії проти України показала, що боротьба триває не лише за територію, а й за право бути європейською державою у сенсі цінностей і культури.

Європейська інтеграція – це не лише реформи та стандарти, а процес внутрішнього перетворення: від патерналістичного до відповідального громадянина.

Освіта відіграє ключову роль у формуванні європейської ідентичності. Вона виховує критичне мислення, повагу до прав людини, міжкультурний діалог. Українська молодь є головним носієм європейських цінностей. Саме її відкрите мислення, мобільність і волонтерська активність змінюють суспільство.

Виклик полягає у тому, щоб поєднати національну самобутність з універсальними європейськими принципами, не втративши культурної унікальності.

Європейська ідентичність України також означає боротьбу з корупцією, розвиток інституційної довіри та побудову ефективного громадянського суспільства.

Медіа і соціальні мережі відіграють важливу роль у поширенні європейських ідей, але водночас несуть ризик дезінформації, яку потрібно вміти критично сприймати.

Культура – це м'яка сила, через яку Україна може інтегруватися в європейський простір. Література, кінематограф, музика створюють позитивний імідж країни.

Європейські партнери дедалі частіше розглядають Україну не як периферію, а як активного творця нової європейської реальності.

Інтеграція України до ЄС неможлива без внутрішньої модернізації державного управління, децентралізації та розвитку локальної демократії.

Сучасна європейська ідентичність – це ідентичність відкритого діалогу, багатомовності та взаємоповаги між культурами. Україна поступово стає її частиною.

Мовна політика України спрямована на збереження української мови як основи ідентичності, водночас сприяючи вивченню іноземних мов для інтеграції у світовий простір.

Повага до різноманіття, гендерна рівність і недискримінація – невід'ємні складові європейських цінностей, які все активніше впроваджуються в українське суспільство.

Виклики на шляху інтеграції – це також опір старих політичних еліт, бюрократія, популізм і вплив зовнішньої пропаганди, що вимагає інформаційної стійкості громадян.

Український досвід війни зробив європейську ідентичність не абстрактною, а екзистенційною – це боротьба за право бути частиною цивілізованого світу.

Важливо не лише адаптувати законодавство до європейських стандартів, а й формувати європейську культуру поваги до законів серед громадян.

Європейська інтеграція – це шлях не коротких реформ, а тривалого процесу побудови довіри між державою і суспільством.

Підтримка з боку ЄС у сферах освіти, науки, технологій і безпеки сприяє глибшому закріпленню європейських цінностей в українському середовищі.

Перспективи інтеграції залежать від активності кожного громадянина, адже саме щоденні дії формують європейську Україну.

Україна може стати моделлю успішного поєднання національної самобутності з відкритістю до світу – це і є сутність нової європейської ідентичності.

Література

1. Грицак Я. Європейська ідентичність та український вибір. – Київ: Критика, 2020.
2. Юринець З. Україна на шляху до Європи: цінності, виклики, перспективи. – Львів, 2022.
3. Офіційний сайт Європейського Союзу – <https://europa.eu>.

Портна Маргарита Олександрівна,
*студентка I курсу, спеціальності «Філологія»,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук В. Д.,
професор, доктор філологічних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ У ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська діаспора представляє собою глобальну спільноту, що склалася через історичні міграційні хвилі: трудова еміграція (кінець XIX - початок XX ст.) - до країн Північної та Південної Америки; політична еміграція (1920-1930-ті роки) - після поразки визвольних змагань; післявоєнна хвиля (1940-1950-ті) - переміщені особи; сучасна міграція (після 1991 року) - економічна та викликана війною.

Діаспора створює цілісну систему збереження культурної спадщини: недільні школи, курси української мови, гуртки історії України; хорові колективи, танцювальні ансамблі, театральні студії; проведення національних свят, народних обрядів; збір та експонування українських культурних артефактів.

Мовно-релігійний простір діаспори забезпечував духовну єдність українства, зокрема: збереження рідної мови в родинах і громадах; діяльність українських парафій різних конфесій; українськомовні ЗМІ, інтернет-ресурси, соціальні мережі; видавнича діяльність, літературні гуртки.

Діаспора виступає активним учасником міжнародного життя, наприклад: лобювання інтересів, тобто робота з урядами країн проживання, поширення правдивої інформації про Україну, участь у міжнародних організаціях та форумах, захист прав українців за кордоном.

Практична підтримка України діаспорою, в складні періоди реалізувалась, через: збір коштів на озброєння та спорядження, підтримці біженців – допомога

в адаптації та інтеграції, постачання медикаментів, продуктів харчування, участь у відбудові та реконструкції пошкоджених територій.

Інтелектуальний внесок діаспори у розвиток українознавства здійснювався завдяки відкриттю українських кафедр у закордонних університетах, фінансування та проведення наукових проектів, програми для студентів та науковців, видання наукових праць з українознавства.

На даний момент діаспора постає як стратегічний ресурс України, зокрема:

- М'яка сила: формування позитивного іміджу України у світі.
- Єдність народу: підтримка зв'язків між українцями різних країн.
- Культурний міст: поширення української культури за кордоном.
- Майбутнє співробітництво: перспективи спільної роботи на благо України.

Москаленко Софія,

*студентка 1 курсу, спеціальності «Філологія»,
гуманітарно-педагогічного факультету*

Науковий керівник: Шинкарук В. Д.,

професор, доктор філологічних наук

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ

ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ХХ-ХХІ СТОЛІТЬ

Упродовж ХХ-ХХІ століть питання національної ідентичності та державного суверенітету України залишалося одним із ключових чинників розвитку суспільства. Формування української ідентичності відбувалося в умовах постійної боротьби за незалежність, утисків і асиміляційної політики з боку імперських держав.

Події 1917-1921 років, створення Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки стали першими спробами утвердити державний суверенітет на основі національної самосвідомості. Проте поразка визвольних змагань призвела до втрати незалежності й подальшого поділу українських земель між СРСР і Польщею.

У радянський період українська ідентичність зазнала значного тиску русифікаційної політики, однак завдяки розвитку культури, літератури, дисидентського руху та збереженню мови в побуті вдалося зберегти основи національної самосвідомості.

Відновлення незалежності у 1991 році стало результатом тривалого процесу національного самоусвідомлення. Проте подальші події – Революція Гідності, війна на сході України та повномасштабне вторгнення Росії у 2022 році – показали, що ідентичність є не лише культурним, а й безпековим чинником державності.

Сьогодні українська ідентичність поєднує традиційні культурні цінності з європейськими демократичними орієнтирами, утверджуючи ідею суверенітету як невід'ємну складову національної єдності та свободи. Збереження мови, культури й історичної пам'яті є головною умовою зміцнення державності України у XXI столітті.

Капішон Руслан Сергійович,
*студент 1 курсу, спеціальності «Філологія»,
гуманітарно-педагогічного факультету*
Науковий керівник: Шинкарук В. Д.,
професор, доктор філологічних наук
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України*
м. Київ

ІДЕНТИЧНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ: РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

У сучасному світі інформаційна війна стала одним із ключових чинників котрі впливають на свідомість громадян. Для України яка протистоїть нападу російської федерації питання захисту інформаційного простору пов'язано з національною безпекою. Питання ідентичності в умовах інформаційної війни є особливо актуальним, адже саме через інформаційну війну відбувається боротьба за питання історії, культурних символів та мови. Мета таких дій – послабити довіру громадян до держави, розмити поняття української ідентичності та вплинути на настрої громадян всередині держави. Тому через це, питання збереження національної ідентичності стало досить важливим в сучасних реаліях.

Ідентичність – це освідомлення людини свої приналежності до певної групи людей зі спільною історією, культурою, традиціями та цінностями. В умовах постійних інформаційних атак держава має активно підтримувати процес формування та збереження української ідентичності, розвиваючи медіа, освітні ініціативи та культурні програми. Україна вже зробила досить багато кроків в цьому питанні: був створений Центр Стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки, котрий відповідає за розбудову сталих державних комунікацій для протидії дезінформації та формування стійкості українського суспільства до неї. Держава також впроваджує різні курси про становлення національної ідентичності та відео з поясненням створення та становлення української ідентичності. Також міністерство культури займається популяризацією українського мови, культури та історії, значна увага приділяється розвитку критичного мислення та фактчекінгу – умінню перевіряти факти та критично сприймати інформацію перевіряючи її щоб розрізнити пропаганду та фейки.

Однак, не завжди все проходить ідеально, тому для протидії інформаційній війні необхідна довгострокова стратегія з високою координацією дій та взаємодії з громадянами.

Отже, Україна виконує головну роль у зміцненні української ідентичності. Від її дій залежить не лише ефективність протидії, а й стійкість та настрої українського суспільства та майбутнє країни.

Михайленко Євгенія,
студентка гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ПРАГНЕННЯ ДО САМОВИРАЖЕННЯ

Національна ідентичність – це те, що допомагає людині відчувати себе частиною свого народу. Вона складається з мови, традицій, історії, культури, сімейних звичаїв та цінностей. Це те, що формує наше “я” ще з дитинства. Але важливо не тільки знати, до якого народу ти належиш. Важливо також показувати, хто ти є. І тут все починається із самовираження.

Самовираження – це спосіб людини проявити себе у світі. Це її стиль, її вибір, її дії, її творчість, її голос. Філософи говорили, що самовираження – це один із головних способів, якими людина створює себе. Тобто ми стаємо собою через те, як проявляємо свої думки, почуття, вірування й цінності. Самовираження може бути дуже різним. Хтось проявляє себе через музику, хтось через одяг, хтось через роботу, хтось через мову. Але в будь-якому випадку – це завжди спосіб сказати світу: “Ось хто я”.

І тут важливо розуміти, що національна ідентичність і самовираження взаємопов’язані. Людина часто виражає себе через свою культуру. Наприклад, коли вона говорить рідною мовою, слухає свою музику, підтримує традиції. Це не просто звичка, це спосіб показати свою приналежність і свій характер. У повсякденному житті це виглядає дуже просто. Наприклад, людина говорить українською – і цим уже показує, що вона поважає свій народ і хоче бути з ним пов’язана. Або молода людина носить вишиванку чи одяг з українським орнаментом – це теж самовираження через культуру.

Блогер записує відео українською, художник малює картини на українські теми, співак додає у свої пісні народні мотиви – це також спосіб самовираження, який одночасно підсилює національну ідентичність. Навіть звичайні дії – це вже прояв себе. Готувати традиційні страви, святкувати українські свята, підтримувати українські бренди – усе це показує, що людині важливо залишатися

частиною свого народу. Тобто через прості щоденні рішення ми виражаємо себе й зберігаємо свою культуру.

Самовираження робить людину сильнішою. Бо коли вона не боїться показувати, хто вона є, вона стає впевненішою. А національна ідентичність робить сильнішим народ. Бо саме люди, які пам'ятають свої корені й цінності, передають їх далі.

Таким чином, національна ідентичність – це наше внутрішнє відчуття того, до якого народу ми належимо. А самовираження – це зовнішній прояв цього відчуття. Разом вони допомагають людині знайти своє місце у світі й не втратити себе. А суспільству – зберегти свою культуру, свою історію і свою єдність.

Література

1. Kulenko, V., Savytska, I. (2025). Cultural policy as a factor in the development of national identity of Ukrainians in the contemporary world. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 13(1), 107-121. <https://doi.org/10.31548/hspedagog/1.2025.107>

2. Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність. Сторожук С. В., Матвієнко І. С., Горбатюк Т. В. та ін. К.: Міленіум. 2018. 378 с.

Попко Євгенія,
студентка гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Кульєнєко В.П.,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

ОСВІТНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

Національна ідентичність є стрижнем самосвідомості особистості та нації, що базується на спільній історичній пам'яті, культурі, мові та цінностях. У сучасних умовах, особливо в контексті боротьби за незалежність, формування стійкої національної ідентичності дітей та молоді є пріоритетним завданням освітньої системи України. Освітні засоби реалізують це завдання через інтеграцію знань, емоційного переживання та активної громадянської дії.

І. Мовно-літературний фундамент.

Провідним засобом формування ідентичності є рідна мова.

Українська мова: Виступає ключовим маркером ідентифікації та носієм менталітету. Освітній процес має забезпечити не лише функціональне володіння мовою, а й формування культури мовлення, розуміння її історичної ролі та піднесення її престижу як державної мови.

Українська література: Вивчення дитячої, класичної та сучасної літератури є потужним інструментом для засвоєння національних цінностей, моральних орієнтирів та історичних наративів. Аналіз образів національних героїв,

патріотичних мотивів та описів народних традицій сприяє емоційному залученню та формуванню почуття гордості.

II. Історична пам'ять та культурологічний аспект

Освіта має забезпечити цілісне та правдиве розуміння історії та культури України.

Історія України: викладання має бути зосереджене на державотворчих процесах, боротьбі за свободу і незалежність (від Київської Русі до сучасної війни), героїчному опорі та значущих постатях. Важливо не лише передати факти, а й виховувати критичне мислення та розуміння причинно-наслідкових зв'язків історичних подій.

Українознавство та культурна спадщина: це інтеграція знань про географію, економіку, право, національні символи (Герб, Прапор, Гімн), а також про народні традиції та звичаї. Засоби включають:

Ознайомлення з фольклором (пісні, думи, казки).

Вивчення народного мистецтва (вишивка, писанкарство, кераміка).

Проведення тематичних майстер-класів, що сприяють виховному, освітньому та соціальному аспектам – наприклад, спільне приготування традиційних страв (кутя).

III. Методики та форми виховної роботи

Для ефективного засвоєння знань та формування світогляду використовуються різноманітні методи.

1. Активні та інтерактивні методи

Рольові та ігрові форми: Використання квестів, вікторин, театралізованих дійств на основі народних звичаїв або історичних подій. Ці методи є особливо ефективними для молодших школярів, оскільки забезпечують проживання та емоційне засвоєння матеріалу.

Дискусії та обговорення: Для молоді застосовуються методи, що формують активну громадянську позицію та вміння аргументувати власні погляди на суспільно-політичні питання.

2. Соціально-патріотична діяльність

Волонтерство та соціальні проекти: Участь у волонтерському русі (допомога ЗСУ, внутрішньо переміщеним особам), благодійних ярмарках та акціях. Практична діяльність є найважливішим засобом перетворення патріотичних знань на конкретні вчинки та відчуття єдності.

Екскурсії та зустрічі: Організація поїздок до історичних місць, музеїв, військових частин, а також зустрічей з ветеранами, захисниками та видатними діячами культури. Це забезпечує "живе" спілкування та пряму передачу досвіду.

Формування національної ідентичності – це безперервний, системний та багатовекторний процес. Він вимагає не лише оновлення змісту освіти, а й використання сучасних інтерактивних та діяльнісних методів, які перетворюють учнів з пасивних слухачів на активних творців свого національного простору та свідомих громадян, здатних до самоідентифікації, відповідальності та захисту своєї держави.

Література

1. Cultural diplomacy as a component of cross-cultural communication processes // *International and Cross-cultural Communication in Shaping the State's Image. Scientific monograph* / Vasyl Shynkaruk, Vira Dodonova, Andrii Holtsov et al. ; edited by Doctor of Philological Sciences, Professor Vasyl Shynkaruk ; National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025.

2. Kulenko, V., Savytska, I. (2025). Cultural policy as a factor in the development of national identity of Ukrainians in the contemporary world. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 13(1), 107-121. <https://doi.org/10.31548/hspedagog/1.2025.107>

Цибульська Діана Олегівна,
студентка гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

МОВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Мова завжди була і залишається одним із найважливіших чинників формування національної ідентичності, адже вона не лише слугує засобом спілкування, а й є носієм культури, історичної пам'яті та духовного світу народу. Коли ми говоримо рідною мовою, ми автоматично занурюємося у світ традицій, символів, образів, які формувалися століттями. У мові заховані цінності, світоглядні орієнтири, навіть спосіб мислення певної нації. Саме тому втрата мови завжди означає поступову втрату ідентичності, адже без неї народ перестає бути самотнім і розчиняється серед інших культур.

Українська мова є прикладом того, як мовна практика стає основою національного відродження. У періоди бездержавності саме мова зберігала єдність народу, допомагала передавати з покоління в покоління історію, пісні, казки, прислів'я, які формували уявлення про добро і зло, про справедливість, про любов до рідної землі. Вона була тим духовним щитом, що захищав українців від асиміляції. У часи русифікації українська мова залишалася символом спротиву, а після здобуття незалежності стала одним із головних маркерів державності.

Мова формує не лише культурну, а й політичну ідентичність. Вона єднає громадян у межах держави, створює відчуття спільності, допомагає усвідомити себе частиною великої національної спільноти. Коли людина користується рідною мовою у повсякденному житті, вона тим самим демонструє свою приналежність до нації, свою готовність підтримувати її розвиток і захищати її

інтереси. Мова стає символом патріотизму, адже саме через неї ми висловлюємо любов до Батьківщини.

Важливо й те, що мова є інструментом передачі культурної спадщини. Література, музика, театр, народна творчість – усе це існує завдяки мові. Вона дозволяє нам не лише зберігати минуле, а й творити сучасність. Українська література, від Шевченка до сучасних авторів, формує уявлення про національний характер, про менталітет, про цінності, які відрізняють нас від інших народів. Через мову ми відкриваємо світові свою культуру, робимо її зрозумілою і доступною.

У сучасних умовах глобалізації мова набуває ще більшого значення. Світ стає багатомовним, але водночас існує загроза домінування кількох мов, які витісняють інші. Для українців це означає необхідність постійно підтримувати і розвивати рідну мову, щоб вона залишалася живою, сучасною, конкурентоспроможною. Молодь відіграє тут ключову роль: саме вона поширює українську мову через соціальні мережі, музику, кіно, літературу, роблячи її модною і привабливою.

Мова також має психологічний вимір. Вона формує внутрішній світ людини, її спосіб мислення, її емоційність. Кожна мова має свої особливості, які впливають на те, як ми сприймаємо світ. Українська мова, багата на образність, метафори, пісенність, формує особливу чутливість, емоційність, здатність до творчості. Це теж частина нашої ідентичності, яка проявляється у мистецтві, у літературі, у повсякденному житті.

Отже, мова – це не просто засіб комунікації. Це духовний код нації, її історична пам'ять, її культура і політика. Вона формує національну ідентичність, забезпечує спадкоємність поколінь, єднає суспільство і робить його сильним. Збереження і розвиток української мови – це не лише культурне завдання, а й стратегічна умова існування нашої держави. Без мови немає нації, а з мовою є майбутнє.

Література

1. Kultenko, V. (2023). The phenomenon of postcolonialism in the context of modern Ukrainian realities. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(2), 181-187. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(2\).2023.181-187](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(2).2023.181-187)

Суслова Катерина Миколаївна,
студентка гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

ВАЖЛИВІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СПІЛЬНОТИ

Національна ідентичність є одним із ключових елементів існування будь-якої спільноти. Вона формує уявлення людей про самих себе, визначає їхню

приналежність до певного народу, об'єднує спільними уявленнями про минуле та майбутнє. Це складне багатокомпонентне явище, яке охоплює культурні, соціальні, політичні, психологічні та історичні аспекти життя суспільства, зокрема наступні.

1. Традиції та звичаї – це історично сформовані форми поведінки, обряди, свята, моделі взаємодії між людьми, які передаються із покоління в покоління. Вони виконують роль «соціальної пам'яті», завдяки якій народ зберігає свою унікальність. Чому традиції важливі для ідентичності? Вони підтримують історичну спадкоємність. Створюють відчуття спільності та належності. Є важливим чинником соціальної згуртованості.

До традицій належать народні свята (Різдво, Великдень, Івана Купала), весільні та родинні обряди, ремесла, звичаї гостинності, символіка, національний одяг тощо. Через них людина відчуває зв'язок з попередніми поколіннями та культурним корінням.

2. Культура – це широке поняття, що охоплює мистецтво, літературу, музику, архітектуру, фольклор, побутові практики, норми поведінки та цінності. Культурний простір формує духовну і матеріальну основу існування нації.

Роль культури в ідентичності:

- Відображає світогляд народу, його ментальність.
- Формує естетичні й моральні стандарти.
- Поширює уявлення про націю в міжнародному контексті.

Культура є тим простором, де нація самовиражається. Через літературу, живопис, музику та інші види творчості формується образ нації, як для її представників, так і для зовнішнього світу.

3. Мова – одна з найважливіших і найглибших ознак національної ідентичності. Вона не лише засіб комунікації, а й спосіб мислення, носій історичної пам'яті та традицій. Мовою формуються оповіді про минуле, створюється література, передається культурний досвід.

Значення мови:

- Об'єднує людей у спільноту.
- Формує національний характер.
- Забезпечує передачу культурних кодів і символів.
- Є ознакою суверенності та самобутності.

У багатьох народів саме мова стала основою національного відродження та боротьби за незалежність.

4. Політичні погляди та цінності. Політичний компонент національної ідентичності визначає, як суспільство розуміє державу, права людини, справедливість, владу, свій шлях розвитку. Цей елемент формується під впливом історії, соціально-економічних умов, зовнішніх і внутрішніх викликів.

До політичних цінностей належать:

- підтримка демократичних інститутів;
- повага до прав і свобод людини;
- усвідомлення громадянських обов'язків;
- відчуття відповідальності за майбутнє країни;

- патріотизм і громадянська культура.

Політичні погляди народу формуються через історичний досвід. Більш того, саме політична свідомість часто стає фактором національного єднання в періоди криз.

5. Історична пам'ять та спільний досвід – це колективні уявлення про події минулого, героїв, національні трагедії та перемоги. Історична пам'ять формує образ «ми» та відмінність від інших народів.

Історична пам'ять включає:

- міфи та легенди;
- офіційну історію;
- символічні дати й постаті;
- загальнонаціональні досягнення;
- пам'ять про спільні випробування.

Цей компонент відіграє ключову роль у зміцненні самоусвідомлення нації, оскільки допомагає осмислити власне коріння та визначити напрям розвитку.

6. Спільні цінності та соціальні норми. Національна ідентичність ґрунтується також на системі цінностей, які об'єднують людей: моральних принципах, нормах поведінки, уявленнях про добро і зло, про роль сім'ї, праці, освіти, суспільних взаємин.

Цінності стають фундаментом, на якому будується взаємодія між громадянами. Саме вони забезпечують єдність у різноманітті та створюють моральний каркас нації.

7. Територія та символи. Територія – простір, у якому формувалася нація. Природні умови, географія, історичні кордони впливають на традиції, культуру, ментальність. Національні символи – прапор, герб, гімн, історичні пам'ятки – виконують функцію знаків, які матеріалізують ідею державності та єдності.

Висновок. Національна ідентичність складається з багатьох взаємопов'язаних елементів: традицій, культури, мови, спільних цінностей, політичних уявлень, історичної пам'яті та символічного простору. Всі ці компоненти утворюють цілісну систему, яка забезпечує єдність народу, його здатність до самоусвідомлення, самореалізації та розвитку.

Національна ідентичність – не статична, вона постійно змінюється під впливом історичних подій, соціальних процесів та глобальних тенденцій. Проте її стрижень залишається незмінним: це почуття приналежності до певної спільноти та розуміння власної культурної унікальності.

Література

1. Kulenko, V., Savytska, I. (2025). Cultural policy as a factor in the development of national identity of Ukrainians in the contemporary world. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 13(1), 107-121. <https://doi.org/10.31548/hspedagog/1.2025.107>

2. Kulenko, V., & Suprun, S. (2019). Historical and philosophical study of the problem of freedom. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 7(4), 112-115.

3. Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність. Сторожук С. В., Матвієнко І. С., Горбатюк Т. В. та ін. К.: Міленіум. 2018. 378 с.

Аврамчук Аміна,
студентка гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ПРАГНЕННЯ ДО САМОВИРАЖЕННЯ

Сьогодні ми розглянемо таку важливу тему, як національна ідентичність та її роль у самовираженні людини і суспільства. Це питання актуальне для кожної країни, особливо у сучасних умовах глобалізації, коли культурні традиції стикаються з міжнародним впливом, а прагнення зберегти унікальність нації стає важливою складовою національного розвитку.

Що таке національна ідентичність?

Національна ідентичність – це усвідомлення людиною своєї приналежності до певного народу, культури та історичної спільноти. Вона включає в себе не лише знання про історію та традиції своєї нації, але й емоційне відчуття єдності, спільності цінностей, мовних, культурних і релігійних особливостей.

Науковці визначають національну ідентичність як комплекс факторів, що формують відчуття приналежності до певної спільноти, і який включає культурні, соціальні, історичні та психологічні аспекти. Людина, яка усвідомлює свою національну ідентичність, здатна краще усвідомлювати власні цінності та відчувати відповідальність за збереження культурної спадщини.

Національна ідентичність як прагнення до самовираження

Самовираження – це процес передачі своїх цінностей, переконань, творчих ідей та індивідуальних особливостей. Національна ідентичність виступає важливим інструментом цього процесу, адже вона дозволяє людині демонструвати свою приналежність до культурної спільноти, відчувати свою унікальність і водночас бути частиною більшого колективу.

Через національні символи, мову, мистецтво, традиції та обряди людина передає свою індивідуальність у контексті національної культури. Наприклад, українська національна музика, література та народні ремесла дозволяють громадянам виражати власну культурну приналежність, підтримувати історичні традиції та водночас творити щось нове, сучасне. Таким чином, національна ідентичність сприяє креативності та культурному самовираженню.

Роль освіти та культури у формуванні національної ідентичності

Важливу роль у розвитку національної ідентичності відіграють освітні та культурні інституції. Школи, університети, театри, музеї та культурні центри сприяють знайомству молоді з національною історією, мовою та мистецтвом. Вивчення історії свого народу, участь у культурних подіях і фестивалях допомагає людям усвідомити свою приналежність до певної спільноти, зрозуміти, що їхні індивідуальні прояви і прагнення до самовираження співвідносяться з колективними цінностями нації.

Крім того, сучасні технології та соціальні мережі відкривають нові можливості для самовираження в межах національної ідентичності. Люди можуть створювати контент, пов'язаний із традиціями та культурою, поширювати знання про власну націю, брати участь у культурних об'єднаннях онлайн.

Виклики та загрози

Національна ідентичність стикається з низкою викликів у сучасному світі. Глобалізація, масова культура та інтенсивний обмін інформацією можуть призводити до розмивання традиційних культурних кордонів, коли молодь більше орієнтується на глобальні тренди, а не на власну національну спадщину.

Інший виклик – це конфлікти між різними культурними ідентичностями. У багатонаціональних суспільствах існує потреба у взаємоповазі та толерантності, щоб прагнення до самовираження однієї групи не порушувало прав інших.

Національна ідентичність є важливим механізмом самовираження людини і народу. Вона дозволяє усвідомити власну унікальність, демонструвати культурні цінності та підтримувати історичну спадщину.

Підтримка національної ідентичності через освіту, мистецтво, традиції та сучасні медіа допомагає людям не лише зберігати культуру, а й активно творити нові форми самовираження, поєднуючи минуле і сучасність.

Таким чином, прагнення до самовираження через національну ідентичність є природним і необхідним процесом розвитку особистості та суспільства, який формує гармонійне і цілісне відчуття власної приналежності до культури та народу.

Література

1. Kulenko, V., Savytska, I. (2025). Cultural policy as a factor in the development of national identity of Ukrainians in the contemporary world. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 13(1), 107-121. <https://doi.org/10.31548/hspedagog/1.2025.107>

2. Kulenko, V., & Suprun, S. (2019). Historical and philosophical study of the problem of freedom. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 7(4), 112-115.

Добровольська Вікторія Олександрівна,
*студентка гуманітарно-
педагогічного факультету*
Науковий керівник: Культенко В.П.,
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України*
м. Київ

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА

Поняття національної ідентичності є одним із ключових у філософії, соціології та психології, адже воно допомагає зрозуміти, як людина усвідомлює себе частиною певної спільноти, культури та історії. Для мене як студента-психолога національна ідентичність є не лише абстрактним теоретичним поняттям, а й важливим елементом формування особистості. Я бачу, як вона впливає на цінності, поведінку, ставлення до себе й інших, а також на відчуття власного місця у світі.

Національна ідентичність формується поступово. Вона складається з елементів, які ми засвоюємо з дитинства: мова, традиції, побут, звичаї, культурні символи, навіть колискові пісні та святкування родинних свят. Однак із філософського погляду важливо розуміти, що це не просто набір зовнішніх атрибутів, а глибокий внутрішній зв'язок із певним комунікативним та ціннісним простором. Філософи часто підкреслюють, що національна ідентичність не закінчується тим, що ми успадковуємо, - вона потребує активного осмислення та прийняття.

З точки зору психології, національна ідентичність є частиною соціальної ідентичності людини. Людина прагне бути причетною до певної групи, оскільки це забезпечує їй відчуття безпеки, стабільності та зрозумілості світу. Тому національна спільнота стає тим «контейнером», у якому ми вчимося розуміти себе та інших. Наприклад, володіння рідною мовою дає не лише можливість комунікації, а й формує мислення, спосіб переживання емоцій і навіть структуру нашого внутрішнього світу.

Психологи зазначають, що ідентичність - це відповідь на питання: «Хто я?». А в аспекті національної ідентичності це питання звучить як: «До якого культурного світу я належу?». Цікаво, що в сучасному глобалізованому суспільстві питання національної ідентичності набуває нового звучання. З одного боку, світ стає відкритішим, кордони більш умовними, можливості для міжкультурної комунікації ширшими. З іншого боку, саме в такі періоди люди починають активніше замислюватися над власними коренями. Філософи пояснюють це тим, що в умовах швидких змін людина прагне утриматися за щось стабільне й зрозуміле. Саме тому національна ідентичність може стати джерелом опори, коли глобальні процеси здаються надто хаотичними.

Водночас важливо пам'ятати, що національна ідентичність не повинна перетворюватися на закритість чи перевагу над іншими культурами. Філософія вчить нас, що справжнє самопізнання можливе лише через діалог, а не через

ізоляцію. Тому національна ідентичність у здоровому вигляді має бути поєднанням любові до свого та поваги до інших. Психологічно це проявляється у здатності людини приймати різноманітність світу без втрати внутрішньої цілісності.

Розмірковуючи над цим, я усвідомлюю, що особисто для мене національна ідентичність - це передусім мова, історія та цінності, на яких ґрунтується наше суспільство. Це також певне відчуття приналежності, яке не можна виміряти, але можна відчувати у моменти єдності: під час свят, у піснях, у культурі взаємної підтримки. Саме через такі моменти я відчуваю, що національна ідентичність - це не просто те, що мені передали, а те, що я свідомо обираю й підтримую.

Підсумовуючи, можна сказати, що національна ідентичність - це складне й багатопланове явище, яке поєднує філософські, психологічні та культурні аспекти. Вона допомагає людині зрозуміти себе, визначити власні цінності та знайти своє місце у світі. Для мене, як майбутнього психолога, важливо вміти бачити, як національна ідентичність впливає на особистість, і допомагати людям усвідомлювати цей вплив. Адже без розуміння своїх коренів складно будувати гармонійне майбутнє - як у житті окремої людини, так і в житті цілої нації.

Література

1. Dodonova, V. (2024). Changes in the national identity of Ukrainians during the war. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 12(3), 66-77. <https://doi.org/10.31548/hspedagog/3.2024.66>
2. Kulenko, V. (2024). Phenomena of colonialism and postcolonialism in the context of modern Ukrainian realities. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 12(4), 104-116. <https://doi.org/10.31548/hspedagog/4.2024.104>
3. Kulenko, V., Savytska, I. (2025). Cultural policy as a factor in the development of national identity of Ukrainians in the contemporary world. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 13(1), 107-121. <https://doi.org/10.31548/hspedagog/1.2025.107>
4. Kulenko, V., & Suprun, S. (2019). Historical and philosophical study of the problem of freedom. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 7(4), 112-115.

Юхименко Вероніка Євгеніївна,
студентка гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

ВИКЛИКИ ВІЙНИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Війна завжди стає важким випробуванням для будь-якого суспільства, але для України ці виклики особливо гострі. Повномасштабне вторгнення змінило

життя мільйонів людей і примусило кожного переосмислити, хто ми є і що означає бути українцем. Національна ідентичність - це наше розуміння себе як народу: наша мова, культура, традиції, спільні переживання, цінності та прагнення. Під час війни всі ці елементи піддаються серйозним випробуванням.

Першим великим викликом є інформаційна війна. Сьогодні важливо не тільки те, що відбувається на фронті, а й те, як це подається у медіа. Росія багато років намагається спотворити історію України, применшити нашу незалежність, нав'язати думку, що українці - «частина іншого народу». Такі інформаційні атаки спрямовані на те, щоб посіяти сумніви, послабити віру людей у власну країну і розділити суспільство. В умовах війни кожна неправдива новина може впливати на атмосферу в суспільстві, на емоції та поведінку людей. Тому вміння критично мислити та відрізнити правду від пропаганди стає важливою частиною захисту національної ідентичності.

Другий виклик - це руйнування звичного життя та соціальних зв'язків. Мільйони українців були змушені покинути свої домівки, виїхати в інші області або за кордон. Родини розділені, багато людей втратили роботу, друзів, відчуття стабільності. Коли людина живе далеко від дому, вона може відчувати емоційний розрив із тим, до чого звикла. Це впливає на самоідентифікацію: комусь важко зберігати відчуття приналежності до країни, коли він живе серед іншої культури й іншої мови, а хтось, навпаки, ще сильніше відчуває свою належність до України та свого народу.

Третім викликом є загальна психологічна травма, яку переживає нація. Війна приносить втрати, страх, ненадійність, постійне емоційне напруження. Люди переживають стрес, тривожність, інколи відчай і втому. Така травма може впливати на настрій суспільства, посилювати конфлікти між людьми, створювати недовіру. Але водночас вона може стати й основою для об'єднання - коли люди підтримують одне одного, допомагають і відчувають єдність у спільному болю та спільній боротьбі.

Особливо важливим є питання мови та культури. Війна підштовхнула українців активніше використовувати українську мову, цікавитися своєю історією, літературою, музикою. Багато людей почали більше цінувати свою національну культуру, бо зрозуміли, що це одна з основ, яку ворог намагається знищити. Але при цьому важливо уникати поділів і конфліктів усередині суспільства: хтось тільки починає переходити на українську, комусь важко відмовитися від мовних звичок. Головне - підтримка і розуміння, а не тиск.

Ще один виклик - це ставлення до держави та її роботи. Під час війни люди очікують ефективності, чесності та справедливості. Якщо виникають проблеми - корупція, бюрократія чи несправедливі рішення - це породжує розчарування та злість. А розчарування у владі може впливати і на загальне ставлення людей до держави як спільного дому. Для сильної національної ідентичності важливо, щоб громадяни відчували: держава - це не хтось окремий, а ми всі разом.

Крім того, війна створює нові лінії поділу між людьми. З'являються образи та взаємні претензії між тими, хто воює, і тими, хто в тилу; між тими, хто виїхав, і тими, хто залишився; між містами і регіонами. Такі поділи небезпечні, бо вони

підривають єдність. Потрібно пам'ятати, що кожна людина переживає війну по-своєму, і всі мають свій внесок у загальний опір.

Попри всі ці труднощі, війна стала і моментом великого підйому національної свідомості. Люди почали цінувати свою країну більше, ніж будь-коли. Волонтерські рухи, взаємодопомога, підтримка армії, бажання зберегти українську культуру та мову - усе це зміцнює нашу ідентичність. Українці стали відчувати сильніший зв'язок одне з одним, незалежно від регіону, віку чи соціального статусу. Наші символи, мова, пісні, традиції - усе це набуло нового глибокого значення.

Війна створила багато серйозних викликів для національної ідентичності України: інформаційні атаки, руйнування звичного життя, психологічні травми, проблеми всередині суспільства та держави. Але водночас вона показала силу українців, їхню здатність триматися разом, підтримувати одне одного і захищати своє. Національна ідентичність сьогодні не руйнується, а, навпаки, зміцнюється - через спільний досвід, спільну боротьбу і спільне прагнення до миру та свободи. Майбутнє України залежить від того, чи зможемо ми зберегти цю єдність і після перемоги, перетворивши воєнний досвід на основу для розвитку й оновлення держави.

Література

1. Kultenko, V. (2022). World paradigm break-2022: Lessons, implications and prospects. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 10(2), 91-98.
2. Культенко В. (2023) Гуманітарний дискурс в ситуації війни. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія* 14 (4), 205-210.

Вінніков Віталій Глебович,
студент гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЯКІСНИХ ГОРИЗОНТАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ НА ДОСВІДІ СКАНДИНАВСЬКИХ НАРОДНИХ ШКІЛ

Вразливість демократії є однією з найактуальніших проблем сучасності – не тільки в Україні, а й в усьому світі. Як будь-яке явище, демократія має дві сторони монети: тоді як вона є запорукою народовладдя, свободи та рівності, водночас демократія є надзвичайно вразливим політичним режимом перед недобросовісними, але харизматичними політичними гравцями. Особливо – за умови неосвіченості населення та низького рівня критичності сприймання інформації.

На думку Ніколая Фредеріка Грундтвіга, основоположника ідей фолькбільдингу та данських народних вищих шкіл, формування здорового демократичного суспільства і його функціонування неможливе в країні з несвідомим та неосвіченим населенням – і не можна не погодитися з тим, що така думка має у собі раціональне зерно. Цієї думки Ніколай Грундтвіг дійшов у часи значних змін у Данії та переходу форми правління від абсолютної монархії до конституційної демократії – у часи перших викликів перед демократією та демократичним суспільством.

Ідеї Ніколая Грундтвіга лягли в основу зародження феномену, відомого під назвою “Народні вищі школи” – неформальних, незалежних закладів освіти для дорослих, популярних у країнах Скандинавії, і, можливо, саме у цій моделі лежить вирішення багатьох проблем сучасної України.

Але хіба мало в Україні шкіл та університетів? Врешті-решт, Україна має один із найвищих показників кількості дорослого населення з вищою освітою! Фокус народних вищих шкіл зосереджений не на вивченні теоретичних матеріалів або заучуванні визначень і понять, а на розвитку таких навичок, як проактивність, вільність думки, критичність та свідомість – тому, чому не навчають жодні державні навчальні заклади.

Методології та традиції скандинавських народних вищих шкіл приніс до нас Сергій Чумаченко, підприємець та автор численних проєктів у сфері неформальної освіти і розвитку особистості. Повернувшись зі Швеції, де пан Чумаченко отримав досвід взаємодії з народною вищою школою Біскопс Арно (<https://www.biskopsarno.se/>), було засновано народну вищу школу “Вовчок” на Чернігівщині (<https://vovchok.com.ua/>), яка стала першим каменем у фундаменті народних вищих шкіл в Україні.

Заснуванню школи передувало відвідування народних вищих шкіл у Малунзі, Кіруні, Лінчопінгу, участь у наукових конференціях, вивчення робіт дослідників народних вищих шкіл з країн Північної Європи, Балтії, США, Канади та Польщі, підтвердження гіпотези про наріжне значення галузі неформальної освіти дорослих для розвитку усвідомленого, проактивного суспільства та підготовка Концепції української народної вищої школи.

Наразі модель народних вищих шкіл перебуває на етапі тестування в українських умовах та пошуку шляхів для розвитку.

На сайті вищої народної школи “Вовчок” Сергій Чумаченко пише: “Секрет успіхів скандинавських країн полягає в тому, що вони першими, у Старому та Новому світі, усвідомили просту істину: побудувати здорову демократію можна, лише створивши суспільство усвідомлених, вільних, відповідальних та освічених співгромадян”.

На мою думку, проблема вразливості демократії та розвитку навичок критичного і вільного мислення, проактивності й свідомості серед громадян є актуальною як ніколи. Можливо, саме досвід народних вищих шкіл скандинавських країн допоможе Україні в цьому.

Література

1. Kulenko, V. (2025). Cultural policy as a factor in the development of national identity of Ukrainians in the contemporary world. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 13(1), 107-121.

2. Cultural diplomacy as a component of cross-cultural communication processes // *International and Cross-cultural Communication in Shaping the State's Image. Scientific monograph / Vasyl Shynkaruk, Vira Dodonova, Andrii Holtsov et al.; edited by Doctor of Philological Sciences, Professor Vasyl Shynkaruk ; National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025.*

Літвякова Анна Андріївна,
студент гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ФАКТОР СУСПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Національна ідентичність є однією з ключових характеристик будь-якого сучасного суспільства. Вона визначає не лише культурну самобутність народу, а й виступає фундаментом соціальної згуртованості, формування громадянської активності та побудови державності. У науковій літературі (зокрема, працях Е. Сміта, Б. Андерсона, Е. Геллнера, Ю. Габермаса) національна ідентичність розглядається як сукупність спільних символів, історичних наративів, цінностей та уявлень, які об'єднують людей у політичну та культурну спільноту.

Національна ідентичність – це усвідомлення людиною своєї належності до певної нації, відчуття єдності з її історією, мовою, культурою та цінностями. У соціології її структура зазвичай включає такі компоненти:

Культурний компонент – мова, традиції, символи, релігія, фольклор, національні свята.

Історичний компонент – спільна пам'ять, героїчні наративи, колективні травми, історичний досвід.

Емоційно-психологічний компонент – почуття причетності, гордості, патріотизм.

Політичний компонент – бачення спільної держави, правової системи, політичних інститутів.

Науковці підкреслюють, що ідентичність не є сталою – вона формується й трансформується під впливом соціальних умов, глобалізації, політичних змін і медіа.

Процес формування національної ідентичності відбувається через:

- Соціалізацію

Сім'я, школа, культурні інституції та засоби масової інформації передають дитині мову, цінності та норми нації.

- Освіту

Навчальні програми, що включають історію, літературу, громадянське виховання, відіграють ключову роль у формуванні уявлення про минуле і сучасність народу.

- Символи й ритуали

Державні свята, прапор, гімн, пам'ятники, традиційні обряди сприяють відчуттю належності до національної спільноти.

- Громадсько-політичне життя

Участь у виборах, волонтерство, громадські ініціативи сприяють усвідомленню власної відповідальності за майбутнє країни.

Національна ідентичність як чинник суспільної діяльності є чинником:

1. Зміцнення соціальної згуртованості

Спільні цінності та історична пам'ять сприяють взаємній підтримці громадян, підвищують довіру всередині суспільства. Ідентичність виступає механізмом об'єднання людей у періоди кризи, конфліктів чи реформ.

2. Мотивування громадянської активності

Почуття належності до нації стимулює громадян брати участь у виборах, волонтерських ініціативах, захисті держави, благодійних проєктах. Це формує активне громадянське суспільство.

3. Забезпечення державотворчих процесів

Національна ідентичність виступає основою стабільності політичної системи, легітимності державної влади та визначення стратегічних напрямів розвитку країни (Європейська інтеграція, модернізація інституцій тощо).

4. Збереження та розвитку культури

Національна ідентичність підтримує інтерес до мови, мистецтва, фольклору, сприяє збереженню культурної спадщини. Через культуру передаються ключові смисли, які визначають поведінку та світогляд громадян.

5. Протидії зовнішньому впливу та інформаційним загрозам

Сильна ідентичність робить суспільство більш стійким до маніпуляцій, пропаганди та деструктивних інформаційних впливів, особливо в умовах гібридних конфліктів.

У XXI столітті глобалізація, масова міграція, цифровізація та культурні зміни впливають на трансформацію ідентичності. Під впливом соціальних мереж і глобальної культури можуть виникати нові форми самоусвідомлення: «європейська ідентичність», регіональні ідентичності, мультикультуралізм.

Для України питання національної ідентичності є особливо важливим у контексті:

- війни та захисту державності;
- відродження української мови та культури;
- подолання колоніальної спадщини;
- розбудови демократичного суспільства.

Саме національна ідентичність виступає фундаментом внутрішньої єдності та опори в умовах зовнішніх загроз.

Національна ідентичність – це складне соціально-культурне явище, яке визначає зміст суспільної діяльності, формує громадянську позицію, сприяє згуртованості та стабільності держави. Вона впливає на політичні процеси, розвиток культури, освітні програми та соціальні ініціативи. У сучасних умовах зростає роль національної ідентичності як чинника стійкого розвитку суспільства, його самозахисту та інтеграції у світовий простір.

Література

1. Kulenko, V., Savytska, I. (2025). Cultural policy as a factor in the development of national identity of Ukrainians in the contemporary world. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 13(1), 107-121. <https://doi.org/10.31548/hspedagog/1.2025.107>

2. Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність. Сторожук С. В., Матвієнко І. С., Горбатюк Т. В. та ін. К.: Міленіум. 2018. 378 с.

Мелай Валерія Олександрівна,
студент гуманітарно-педагогічного факультету

Науковий керівник: Культенко В.П.,
*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ*

МОВА, ПАМ'ЯТЬ І КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

1. Національна ідентичність: що це і навіщо вона потрібна.

Національна ідентичність - це усвідомлення людиною того, що вона належить до певного народу. Це не лише паспорт чи територія, а почуття зв'язку з історією, традиціями та культурою своєї спільноти. Національна ідентичність допомагає людям відчувати єдність, мати спільні цінності та краще розуміти один одного. Її основою є мова, історична пам'ять і культура, які разом створюють цілісне уявлення про те, хто ми є.

2. Мова як головний носій самобутності.

Мова - це один із найважливіших елементів ідентичності. Вона формує наш спосіб мислення, виражає наші емоції та світогляд. Рідною мовою передаються життєвий досвід, традиції й культурні особливості народу.

Мова об'єднує людей у спільноту: навіть якщо вони живуть у різних частинах світу, мова створює відчуття духовного зв'язку.

Для України мова завжди була не просто засобом спілкування, а способом зберегти себе як націю. Багато історичних періодів показали, що саме заборона чи утиск мови призводили до загрози втрати ідентичності. Тому розвиток і підтримка української мови сьогодні – це також захист і зміцнення національної спільності.

3. Історична пам'ять як основа спільного досвіду.

Історична пам'ять - це сукупність подій та уявлень про минуле, які народ вважає важливими. Вона формує наше розуміння того, через що пройшли попередні покоління, і чому певні події стали переломними.

Саме історична пам'ять допомагає нам відчувати зв'язок із минулим і робити висновки для майбутнього. Вона також об'єднує людей, бо створює спільне бачення того, хто ми як нація.

В українському контексті велике значення мають не лише позитивні сторінки історії, а й трагічні - Голодомор, репресії, війни, періоди боротьби за незалежність. Пам'ять про них впливає на наше сьогоденне розуміння свободи, гідності та національної єдності.

4 Культура як спосіб самовираження народу.

Культура охоплює те, що створив народ: традиції, мистецтво, звичаї, свята, символи, одяг, музику та щоденні практики. Вона показує, чим нація відрізняється від інших, і водночас робить її впізнаваною.

Культура передає цінності та моделі поведінки з покоління в покоління. Вона створює атмосферу, в якій формується світогляд людини.

Українська культура - від народної творчості до сучасної музики й літератури - допомагає нам зберігати внутрішню єдність. Навіть люди, які давно живуть за кордоном, часто підтримують свій зв'язок з Україною через культурні традиції: мову, пісні, свята та національні символи.

5. Як мова, пам'ять і культура працюють разом.

Ці три складові тісно пов'язані між собою і фактично неможливі одна без одної.

Мова зберігає в собі культурні смисли й історичний досвід.

Історична пам'ять впливає на те, як формується культура і якими подіями ми пишаємося або які переосмислюємо.

Культура, у свою чергу, підтримує мову та передає через себе важливі історичні наративи.

Разом вони створюють фундамент, на якому будується національна ідентичність. Завдяки мові, пам'яті та культурі народ може зберігати свою самобутність навіть у складних умовах, під час змін чи зовнішнього тиску.

6. Чому це особливо важливо сьогодні?

У сучасному світі глобалізація робить різні народи більш схожими між собою. Через це зростає ризик втрати унікальних культурних рис. Саме тому мова, пам'ять і культура мають ще більше значення, ніж будь-коли.

Для України, яка переживає війну та інформаційні атаки, ці елементи стають засобами захисту країни та її майбутнього. Збереження національної ідентичності - це також спосіб зберегти стійкість, віру в себе і свою спільноту.

7. Висновок.

Мова, пам'ять і культура є ключовими складовими національної ідентичності. Вони визначають, ким ми є як народ, і дозволяють зберегти нашу унікальність. Саме через ці елементи формується відчуття єдності, спадкоємності та відповідальності за майбутнє своєї країни.

Література

1. Kulenko, V. (2023). The phenomenon of postcolonialism in the context of modern Ukrainian realities. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(2), 181-187. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(2\).2023.181-187](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(2).2023.181-187)

2. Kulenko, V., & Suprun, S. (2019). Historical and philosophical study of the problem of freedom. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 7(4), 112-115.

3. Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність. Сторожук С. В., Матвієнко І. С., Горбатюк Т. В. та ін. К.: Міленіум. 2018. 378 с.

Шатунов Ярослав Сергійович,
студент гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ЗВ'ЯЗКУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

1. Природа національної ідентичності. Національна ідентичність – це складне соціально-психологічне явище, яке охоплює відчуття належності індивіда до певної спільноти, усвідомлення спільних культурних, історичних та ціннісних основ. Хоча її часто розглядають через об'єктивні ознаки (мова, територія, традиції, історія), не менш важливим є емоційний вимір. Саме емоції

надають національній ідентичності життєвої сили, наповнюють її не лише знанням, а й інтимним переживанням «ми».

2. Емоційний зв'язок як основа відчуття належності. Емоції виконують ключову інтегративну функцію, створюючи внутрішній зв'язок між людиною та національною спільнотою. Відчуття гордості, причетності, безпеки або навіть болю за спільні втрати формує внутрішній емоційний досвід, який стає фундаментом колективної ідентичності. Національність перестає бути абстракцією і перетворюється на частину особистісного «Я». Без такого переживання національна ідентичність існує формально, але не впливає на поведінку й світогляд.

3. Роль колективної пам'яті та емоційної символіки. Колективна пам'ять – це не просто набір історичних фактів, а емоційно забарвлене уявлення про минуле. Люди не лише знають історичні події, а й переживають їх. Емоційний зв'язок формується через: Символи (прапор, гімн, національні пісні) Міфи та наративи (що виражають ідеї свободи, боротьби, гідності) · Культурні ритуали (свята, обряди, вшанування пам'яті загиблих) Символи діють не раціонально, а емоційно – викликають піднесення, солідарність, скорботу або натхнення. Через них людина відчуває свою приналежність до історичної спільноти, яка існувала до неї і триватиме після.

4. Емоції як чинник соціальної єдності. Емоційний зв'язок об'єднує людей у моменти суспільних випробувань. Спільні переживання – від радості перемог до трагічних подій – створюють «емоційний капітал» нації. Почуття емпатії одне до одного посилює готовність співпрацювати, підтримувати спільні цінності й відстоювати власну державу. Саме емоції формують феномен «громадянської дружби», який Аристотель вважав фундаментом політичної спільноти.

5. Конструктивна та деструктивна сила емоцій у національній ідентичності. Конструктивні прояви: Посилення солідарності та взаємної підтримки. · Здатність суспільства мобілізуватися перед труднощами. Сприяння збереженню культурної спадщини. Формування громадянської відповідальності. Деструктивні прояви: · Емоційне протиставлення «свого» і «чужого». Виникнення націоналістичних крайнощів. · Маніпулювання колективними емоціями в політичних цілях.

6. Роль медіа, мистецтва та освіти у формуванні емоційної прив'язаності. Емоційний зв'язок не виникає автоматично – він формується соціальними інститутами. · Медіа поширюють емоційні наративи й задають ціннісно-національні сенси. · Мистецтво (література, кіно, музика) створює образи, які викликають емоційну реакцію та допомагають переживати складні історичні теми. Освіта забезпечує осмислення національної традиції не як набору фактів, а як живої емоційно-культурної спадщини. Саме через ці канали особистість

навчається співпереживати спільноті та приймати її як власний життєвий контекст.

7. Емоційний зв'язок у формуванні сучасної політичної нації. У XXI столітті національна ідентичність стає не лише етнокультурною, а й громадянською. Вона ґрунтується не стільки на походженні, скільки на спільних цінностях – свободі, гідності, рівності, правовій державі. Емоційний компонент при цьому не зникає – навпаки, саме він робить громадянську ідентичність дієвою. Наприклад, спільний досвід суспільних потрясінь, революцій чи війни формує міцний емоційний зв'язок і поглиблює усвідомлення себе як частини політичної спільноти.

Література

1. Dodonova, V. (2024). Changes in the national identity of Ukrainians during the war. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 12(3), 66-77. <https://doi.org/10.31548/hspedagog/3.2024.66>

Македон Анна,
студент гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

ФЕНОМЕН ІДЕНТИЧНОСТІ У СОЦІАЛЬНИХ НАУКАХ

Ідентичність – це одне з ключових понять у психології, соціології та філософії, яке описує те, ким ми є і як ми сприймаємо себе у світі. Вона відображає особистісні характеристики, соціальні ролі, цінності, переконання та приналежність до певних груп. У сучасному світі питання ідентичності стає особливо важливим через глобалізацію, культурну різноманітність і зміни в суспільних нормах.

Людина повинна усвідомлювати мати власні рішення, будувати кар'єру, стосунки та реалізовувати свої можливості. Ідентичність походить від латинського слова *identitas*, що означає "той самий, незмінний". Її суть полягає в усвідомленні людиною себе як унікальної, цілісної особистості, а також усвідомленні своєї приналежності до певних соціальних і культурних груп.

Компоненти ідентичності включають особистісну, що відображає унікальні якості, здібності та характер, соціальну, що визначає належність до груп, націй

та спільнот, культурну, що пов'язана з традиціями, мовою та релігією, та професійну, яка відображає усвідомлення своєї ролі у професійній сфері. Існують різні типи ідентичності.

Особистісна ідентичність визначає цінності, переконання та життєві пріоритети, соціальна - належність до групи, колективна - спільні цінності та історична пам'ять певної спільноти або народу, а глобальна - усвідомлення себе частиною людства та планети. Формування ідентичності триває протягом усього життя, особливо активно в підлітковому та юнацькому віці. Воно залежить від сім'ї та виховання, освіти та школи, соціальних груп і друзів, медіа та культури, а також особистого досвіду і рефлексії.

Етапи розвитку ідентичності, за Е. Еріксоном, починаються в дитинстві з формування базових почуттів безпеки та самоповаги, продовжуються підлітковим віком як пошук себе та експерименти з ролями, у юності відбувається прийняття цінностей та визначення життєвих цілей, а в дорослому житті відбувається стабілізація особистісної та професійної ідентичності.

Ідентичність тісно пов'язана із суспільством. Соціальна підтримка та прийняття зміцнюють позитивну Ідентичність, тоді як конфлікти виникають при несумісності особистих цінностей та соціальних норм. Іммігранти часто проходять етап подвійної ідентичності між культурою батьківщини та приймаючої країни. У сучасному світі глобалізація та мультикультуралізм, соціальні мережі та цифрова Ідентичність, соціальні зміни та нестабільність, а також пошук сенсу життя створюють нові виклики для формування ідентичності.

Касьян Кіра Вадимівна,
*студентка 1 курсу, групи – 2501,
юридичного факультету*
Науковий керівник: Матвієнко І. С.,
доцент, кандидат філософських наук
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України*
м. Київ

ПРАВОВІ ЧИННИКИ ТА ВПЛИВ ПРОПАГАНДИ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ

З цифровізацією суспільства з'являється новий масивний чинник формування національної думки – вплив через соціальні мережі. Щоденно громадяни України читають новини, обговорюють нещодавні події. Активно використовуються такі соціальні мережі як Facebook, Telegram, TikTok,

Instagram, X та інші. Проте саме це є рушійною силою для подання викривленої інформації в маси – пропаганди, особливо з питань інформаційної гібридної війни РФ щодо України.

Пропаганда – це засіб впливу на певну категорію осіб через подання неправдивої інформації, або перебільшеної правди. Зазвичай використовуються різні методи маніпуляції, такі як емоційне забарвлення, апеляція до страху, вибіркова правда, чіткі узагальнення без можливості іншого другого, факти без їх підтвержень та багато інших. Найкраще пропаганду можна просувати в маси через медіа, адже саме там можна зачепити читача всього лиш однією фразою. До прикладу, в кінці серпня масово ширилась інформація «Трамп помер»[3]. Тоді мережею ходили різні чутки та лише підкріплювались суб'єктивними судженнями людей.

Якщо така пропаганда ще була більш нейтральна, то в інших випадках, особливо з приводу інформаційної війни, пропаганду слід поділяти на деструктивну та позитивну.

Позитивна пропаганда яскраво проявлялась на початку війни задля згуртування народу та підняття національного духу. Такі новини як «бабуся збила дрон банкою огірків», «війна буде тривати 3 дні», «привид Києва, як одна особа» та інші варіації пропаганди, що фігурували і в мемах, і в популярних фразах. Такі аспекти, як «війна 3 дні» мали свої погані сторони, проте здебільшого все це використовувалось для зміцнення віри в оборону.

Фахівці з інформаційної політики та комунікацій зазначають, що все ж така пропаганда має місце бути, та навіть повинна в сучасних реаліях[2].

Деструктивна пропаганда активно поширюється надалі з боку як і російського народу, так і українського. Було проведено дослідження, що в таких мережах як TikTok та X найбільше застосовуються наступні наративи: «Україна – це не держава, а частина Росії», «Зеленський – це клоун, а не президент», «Зеленський та всі громадяни України це маріонетки США і НАТО», «Українці – це нацисти та вбивці» [4]. Також поширюється неправдива інформація щодо певних бойових дій, де війська України виставляють як основну загрозу.

Правове регулювання в Україні з приводу пропаганди діє досить формально в сфері медіа. Є закон «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», він засуджує пов'язане з російською політикою та встановлює певну кількість заборон[1]. Проте дуже важко відслідкувати та вноормувати те, що моментально поширюється мережею, особливо в приватних пабліках.

Також було створено Національний центр протидії дезінформації, який виконує функції моніторингу й спростовує різній фейки російської пропаганди.

Загалом будь-яке правове регулювання медіа буде стикатись з низкою проблем. Не завжди легко визначити, що є пропагандою; не все можна заборонити, адже має існувати свобода слова, яку потрібно балансувати з метою захисту державних інтересів; і також вже зазначена швидкість поширення дезінформації.

Отож пропаганда активно впливає на суспільство з причини недостатнього вміння аналізу інформації. В контексті інформаційної війни позитивна

пропаганда є обов'язковим елементом зі сторони України для підвищення національної свідомості. Проте сторона агресора, і не тільки, використовує її для роз'єднання українського народу в корисливих цілях. Правове регулювання стикається з певними викликами в сфері медіа. Тож важливою місією громадян є розвиток аналітичних вмінь задля розрізнення пропаганди та протидії поширенню її на загал.

Література

1. Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії: Закон України від 21.03.2023 № 3005-IX : станом на 30 серп. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3005-20#Text> (дата звернення: 15.11.2025).

2. Скляревська Н. Д. І. Р. Г. «Сьогодні українська пропаганда ефективніша за російську». Медіаексперти про (не)виправданий оптимізм і пропаганду під час війни. Частина друга. *detector.media*. URL: <https://detector.media/community/article/198922/2022-05-04-sogodni-ukrainska-propaganda-efektyvnisha-za-rosiysku-mediaeksperty-pro-nevypravdanyu-optymizm-i-propagandu-pid-chas-viyny-chastyna-druga/> (дата звернення: 15.11.2025).

3. "Трамп помер": у соцмережах розганяють чутки про смерть президента США. *TCH.ua*. URL: <https://tsn.ua/svit/tramp-pomer-u-sotsmerezakh-rozhaniaiut-chutky-pro-smert-prezydenta-ssha-2901962.html> (дата звернення: 15.11.2025).

4. Юлія Молоткіна. Пейоративи як засіб вербального маніпулювання в англomовному дискурсі соціальних мереж TikTok та Twitter у контексті антиукраїнської пропаганди. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2022. № 3-4. С. 147–163. URL: <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2022.21-22.147-162> (дата звернення: 15.11.2025).

Зелінська Анастасія Олександрівна,
студентка 1 курсу, групи ФіЛА-25001б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук О. В.,
доцент, кандидат юридичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНІ

Історична пам'ять – це фундамент, що об'єднує українців у спільноту з глибоким культурним та історичним корінням. Саме через знання минулого формується відчуття приналежності до нації, яка пройшла довгий шлях державності, боротьби та відродження. Пам'ять про важливі події – від Київської Русі та козацької доби до визвольних змагань 20-го століття – створює спільний досвід, який об'єднує людей незалежно від віку, регіону чи соціального статусу.

Така єдність особливо важлива в контексті сучасних викликів, коли Україна стикається із зовнішніми загрозами, а суспільство має зберігати єдність. Відчуття спільного минулого забезпечує моральну та культурну основу для збереження цілісності держави.

Усвідомлення минулих подій сприяє не лише збагаченню знань, а й формуванню системи цінностей, що має вирішальне значення для суспільного розвитку. Досвід боротьби за незалежність, приклади героїзму, культурні досягнення та трагічні сторінки історії допомагають формувати національну самосвідомість. Громадяни, розуміючи труднощі, які пережила країна, стають більш стійкими до зовнішнього тиску, пропаганди та історичних спотворень. Такі знання формують критичне мислення та відповідальне ставлення до майбутнього. Історія України багата на події, які не лише розповідають історію минулого, а й висвітлюють сьогодення, тому її розуміння сприяє зміцненню державності та національної гідності.

Передача історичної пам'яті є необхідною умовою збереження ідентичності та розвитку кожної нації. В Україні це здійснюється через систему освіти, культурні інституції, музеї, архіви, мистецькі проекти, а також через родинні розповіді та традиції. Кожен із цих елементів формує середовище, у якому молоде покоління отримує знання про своє коріння і відчуває зв'язок із попередниками. Збереження історичної пам'яті допомагає виховувати відповідальних громадян, які усвідомлюють значення свободи, державності та національних цінностей. Це також забезпечує духовну й культурну спадкоємність, завдяки якій український народ зберігає власну самобутність і здатність до відновлення та розвитку навіть у найскладніші історичні періоди.

Історична пам'ять – це складна, багатофункціональна система, яка забезпечує єдність нації, захищає її ідентичність та визначає її місце в сучасному світі. Вона пов'язує минуле, теперішнє та майбутнє, роблячи українське суспільство стійким, свідомим та здатним до розвитку.

Кісіль Тетяна Юріївна,
студентка 1 курсу, групи ФіЛА-250016
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук О. В.,
доцент, кандидат юридичних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ

Революція Гідності стала переломним моментом у становленні сучасної української національної ідентичності. Вона змінила спосіб, у який українці сприймають себе, державу та своє місце у світі. Формується нова модель

української ідентичності – ціннісно-громадянська, заснована не на етнічному походженні чи мові, а на спільних принципах свободи, гідності, відповідальності та демократичних ідеалах.

Українська ідентичність після 2014 року базується на ідеї громадянської нації, у якій “українець” означає людину, що поділяє любов до свободи, готовність боронити незалежність і прагнення до європейського розвитку. Події Майдану викликали переосмислення понять “гідність”, “свобода”, “спільність”. Люди відчули свою суб’єктність, здатність впливати на політичні процеси, формувати майбутнє країни. Відбулося зміцнення громадянського суспільства – активізація волонтерських рухів, створення тисяч ініціатив взаємодопомоги, благодійних фондів і медіапроектів, які стали основою нового суспільного укладу.

Після Революції Гідності українці перестали чекати на зміни “згори” – зросла відповідальність за власне життя і за країну. З’явилась культура самодопомоги, локальної ініціативи, волонтерства. Відбулося усвідомлене відмежування від російського політичного, культурного та історичного простору. Українці дедалі більше сприймають себе як частину європейської цивілізації.

Європейський вибір став ціннісним маркером української ідентичності: демократія, повага до прав людини, свобода слова, толерантність і верховенство права – не лише політичні гасла, а норми щоденного життя. Розпочався процес декомунізації та дерусифікації – очищення топоніміки, освіти, пам’яті від радянських і імперських міфів, відновлення власного історичного нарративу.

Активно розвивається українська культурна ідентичність: література, кіно, музика, театр, мода, дизайн почали будувати власний стиль, не наслідуючи чужі зразки. Українська мова зміцнила позиції як основний маркер державності та самоповаги. Зросла її присутність у медіа, освіті, рекламі, побуті, навіть серед тих, хто раніше користувався російською.

Відбувається повернення до історичної пам’яті: переосмислення ролі УПА, визвольних рухів ХХ ст., репресій радянської доби. Пам’ять стає частиною національного самоствердження.

Російська агресія 2014 року та повномасштабна війна 2022 року посилили консолідацію українців і прискорили процес формування спільної ідентичності, незалежно від регіону чи мови. Війна змінила сприйняття патріотизму – тепер це не гасло, а щоденна поведінка, вибір, готовність до дії, підтримка армії, волонтерство, збереження культури.

Героїзм військових, волонтерів, медиків і цивільних став символом сучасної України. “Бути українцем” – означає мати гідність, силу, сміливість і людяність. Українська ідентичність дедалі менше визначається “проти когось” і дедалі більше – “заради чогось”: заради свободи, розвитку, майбутнього, єдності.

Молодь після 2014 року формує нове покоління українців, які не мають радянських комплексів і орієнтуються на світ, залишаючись вкоріненими у власну культуру.

В українському суспільстві утвердилася повага до армії, мови, державних символів, що стало невід’ємною частиною щоденної ідентичності. Під впливом

війни сформувався новий моральний кодекс: цінність життя, взаємопідтримка, гідність, неприйняття насильства й несправедливості.

Посилилась інформаційна самостійність: розвиток українських медіа, контенту, цифрових проєктів, зростання ролі документалістики, історичних блогів, культурних ініціатив. Сучасна українська культура формує свій естетичний код – поєднання традиції й модерну, етнічних мотивів та новітніх технологій, що відображає дух вільної нації.

Розвивається українська цифрова ідентичність – використання державних онлайн-сервісів (“Дія”), популяризація українського контенту, фіксація історії війни у цифровому форматі.

Поширюється поняття “суб’єктної нації” – українці усвідомлюють себе не жертвами історії, а її творцями, які мають власний голос у світовій спільноті. Відбувається зміна суспільних пріоритетів: важливішими стали людська гідність, особиста свобода, справедливість, а не матеріальне становище чи статус.

Трансформація ідентичності торкнулася навіть повсякдення: мода на українські бренди, народні мотиви, патріотичну символіку, популярність українських пісень і митців. Відбулося розширення поняття “українське” – це не лише етнічне чи культурне, а глобальне явище, що презентує свободу, людяність, стійкість.

Під впливом Революції Гідності та війни формується новий міжнародний образ України – країни, яка бореться за демократію і свободу не лише для себе, а й для світу.

Українська ідентичність сьогодні є відкритою і динамічною, здатною поєднувати традицію й інновацію, національну самобутність і європейську модерність. Вона ґрунтується на взаємоповазі, свободі, солідарності, готовності до боротьби і відповідальності перед майбутнім поколінням. Після Революції Гідності українці остаточно відчули: “українськість” – це не географія, а свідомий вибір жити гідно, діяти чесно, мислити вільно.

Безугла Карина Сергіївна,
студентка 1 курсу,
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ОСНОВА НАЦІЇ

У кожної нації є своя ідентичність. Її прояви можна побачити в рідній мові, культурі, одязі, традиціях, історії народу та єднанні. Вона надзвичайно важлива в нашому сучасному світі, адже якщо не буде ідентичності – не буде й нас. Ідентичність – це не місце народження, а те, що живе в нашій душі.

Ідентичність українського народу формувалася століттями. Українці

пройшли багато випробувань аби зберегти право на існування. Чимало творців, письменників і видатних діячів відстоювали й доводили, що український народ – сильний, мудрий та незалежний.

За нашу мову боролися видатні філософи та письменники. Іван Франко писав, що без української мови не може бути українського народу. Тарас Шевченко, на мою думку, є найвідомішим символом боротьби за українське слово. У часи, коли українську вважали «селянською», він довів, що нею можна писати про високі почуття, свободу, любов і правду. Пантелеймон Куліш створив першу українську фонетичну абетку та переклав Біблію українською мовою. Ці діячі були готові до самопожертви, аби довести, що українська мова та культура мають право на існування. У часи політики українізації багато мовознавців створювали підручники, словники та граматики, намагаючись донести до людей своє ставлення до української культури та бажання бути почутими. Але боротьба за мову була нелегкою – дехто навіть віддав життя заради права українців говорити рідною мовою.

У 1991 році українська мова нарешті стала державною та визнаною. Разом із нею відродилася й національна ідентичність. Ми отримали власні символи – прапор, гімн, герб і валюту. «Душу й тіло ми положим за нашу свободу» – це не просто слова нашого гімну. Ми промовляємо їх із вдячністю й пам'яттю про тих, хто віддав своє життя за незалежність України. Бути українцем – це не лише про мову чи одяг. Це про культуру, гідність і відповідальність нести те, що наш народ виборював поколіннями.

У сучасному світі нам часто пропонують «спільну ідентичність» через соціальні мережі, глобальну моду, речі загального користування, та частково їжу. Але за цим не можна забувати, хто ми є насправді. Ми можемо бути відкритими до світу, але якщо втратимо власну індивідуальність, то повернути її вже не зможемо. Тоді вона залишиться лише в спогадах і книжках тих, хто прагнув зберегти українську культуру.

Тому ідентичність – це основа існування кожної нації. Її потрібно не лише берегти, а й розвивати, створюючи щось нове й підтримуючи українське, особливо в такий непростий час для нашої країни. Ми не повинні мовчати чи боятися, бо так можемо втратити все, що творили покоління українців.

Бондар Анастасія Дмитрівна,
студентка 1 курсу,
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ЧАСИ ВІЙНИ: ЯК КРИЗИ ФОРМУЮТЬ НАЦІЮ

Українська ідентичність в умовах сьогодення формується під впливом війни, яка стала серйозним випробуванням для всього суспільства. Для багатьох людей поняття «бути українцем» отримало новий зміст, пов'язаний із відповідальністю, свободою та досвідом спільної боротьби. Мені здається, що зараз є багато людей, серед яких і я, почали по-новому думати про те, хто ми є насправді. З появою щоденного страху за своє життя та відчуття нестабільності ідентичність перестала бути абстрактним поняттям, вона стала чимось таким, що я відчуваю майже щодня. Хоча, чесно кажучи, буває складно сформулювати це все однозначно так як зміни бувають дуже різні і не завжди логічні.

Одним із найпомітніших явищ стали взаєморозуміння та повага між людьми. Це звучить трохи банально, але те, як швидко українці навчилися підтримувати одне одного, справді вражає. Кількість волонтерських чатів, зборів, «банок», просто людей, які зголосились прихистити в себе ВПО сформулювало в мене повністю нове уявлення про суспільство. На мою суб'єктивну думку здається, що воно реагує навіть швидше за державні інституції

Доречно буде згадати мовне питання. Для багатьох людей, і для мене також, відмова від російської стала не просто зміною мовленнєвої звички, а чимось значно глибшим. Мова наче стала одною із ознак того, що ти належиш до певної спільноти. Але інколи я думаю, чи не покладаємо ми забагато на мову – бо ідентичність значно ширша за будь-який один елемент, хоча вплив мови заперечувати важко.

Ще одна цікава зміна, яку неможливо не помітити, це цікавість до історії та культури. Люди почали більше вивчати минулі події, діячів, яких раніше майже не згадували. І, мабуть, це природно, бо коли ми не знаємо, що чекає нас завтра, ми сильніше тримаємося за сьогодні.

Українська культура теж переживає дуже своєрідний підйом. Багато митців створюють композиції, які відображають досвід війни, інколи це болісні, інколи дуже чесні й навіть світлі речі. Якщо бути відвертою, то такі фільми як «20 днів у Маріуполі» або «2000 метрів до Авдіївки» я не змогла додивитись до кінця. Мені здається, що саме через культурний вимір ми намагаємось осмислити те, що відбувається, хоч деякі моменти на мій погляд є спірними, але помітно що вони вже впливають на загальний образ української ідентичності.

Багатьох цікавить як саме зміниться українська ідентичність після перемоги. Відповідь на це питання важко надати. Однозначно, будуть нові виклики, такі як:

відбудова міст, підтримка ветеранів, збереження мови в умовах глобалізації, і, можливо, переосмислення освітньої та культурної політики. Мені здається, що ці процеси геть не будуть простими. Але, з іншого боку, Україна вже пройшла точку, після якої повернення до «як було колись» неможливе.

Загалом я думаю, що сьогодення українська ідентичність містить в собі поєднання стійкості, свободи та бажання бути частинкою історії. Хоч у цьому всьому багато невизначеності й емоцій, але саме так і формується те, що ми називаємо нацією.

Кузьович Олександр Миколайович,
студент 2 курсу
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Українська ідентичність – це унікальне поєднання історії, культури, мови та духовності, яке формувалося протягом століть боротьби за свободу, незалежність і право бути собою. Вона є невід’ємною частиною національної свідомості, що об’єднує українців у прагненні зберегти власну державу та культуру.

Українська ідентичність – це поєднання традицій і модерності: збереження культурної самобутності та відкритість до нових світових ідей.

Українська ідентичність – це усвідомлення людиною своєї належності до українського народу, його культури, традицій, історії, мови та держави. Мова є головним чинником національної ідентичності, адже саме вона об’єднує народ і зберігає його духовну спадщину. Культура та традиції – це носії національного коду. Через народні пісні, звичаї, обряди та фольклор передається український дух і світогляд.

Формування української ідентичності має багатовікову історію, що бере початок ще з Київської Русі, козацької доби та визвольних змагань. Історична пам’ять є важливою складовою української ідентичності. Вона зберігає знання про боротьбу українців за незалежність, їхні втрати та перемоги.

Сучасне розуміння української ідентичності ґрунтується на усвідомленні власної історичної спадщини, традицій та мови як основи державотворення. Після Революції Гідності та в умовах російської агресії питання ідентичності набуло особливого значення. Українці все більше відчують єдність через культуру, мову, волонтерський рух та готовність захищати свою землю.

Важливу роль у формуванні ідентичності відіграють національні символи, народні звичаї, пісні, література, а також герої, що втілюють ідеали свободи, гідності й честі. Кожен громадянин, який шанує свої корені, мову та традиції, робить внесок у зміцнення української державності.

Сучасна українська ідентичність активно формується в умовах глобалізації та збройної агресії Росії, що ще більше згуртовує українське суспільство навколо спільних цінностей.

Герої новітньої історії, захисники України, волонтери, митці – стають символами сучасного українського духу, самопожертви та любові до Батьківщини.

Європейські цінності – демократія, свобода слова, права людини – гармонійно вплітаються в українську національну ідентичність, роблячи її частиною загальноєвропейського простору. Війна та національне відродження сприяли посиленню патріотизму, любові до державних символів, піднесенню престижу української мови та культури.

Отже, українська ідентичність сьогодні – це не лише культурна чи історична категорія, а й духовний стрижень нації, її здатність до самозбереження, розвитку та єдності у боротьбі за мирне і вільне майбутнє. Це єдність у різноманітності, коли кожен регіон, діаспора, громада робить свій внесок у спільну національну свідомість.

Підтримка української мови, освіти, культури та історичної пам'яті є ключем до збереження національної ідентичності для майбутніх поколінь.

Миронець Олександр Вікторович,
студент 2 курсу
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ПРАГНЕННЯ ДО АВТЕНТИЧНОСТІ

Упродовж століть українці існували в умовах, де їхню культуру, мову та самобутність намагалися витіснити або підмінити. Проблема автентичності є однією із центральних категорій філософської антропології та філософії культури.

Українська автентичність – це не лише культурна унікальність, а й глибинний процес самоідентифікації народу, який упродовж століть піддавався зовнішньому тиску, асиміляційній політиці та суцільній боротьбі за власний голос у світовій історії.

Автентичність передбачає повернення до власного «я», до того смислового центру, який визначає, ким є нація. Для нашого народу цей центр був упродовж століть сформований через мову, культурну спадщину, історичну пам'ять та вольові цінності. Не менш важливою складовою автентичності є колективна пам'ять. Українці пройшли крізь досвід колонізації, знецінення, репресій та заборони культурних практик, однак усе це не стерло українську ідентичність, а,

навпаки, загостило потребу у її усвідомленні. Пам'ять предків стала не лише історичним надбанням, а й етичним чинником, який визначає моральну зрілість суспільства.

Упродовж багатьох століть українці жили в реальності нав'язування чужих моделей світосприйняття, але всупереч цьому все-одно творили свої смисли. Головною перевагою нашого народу є самостійність, а не бездумне запозичення смислів у сильніших культур або політичних центрів. Відновлення власної культури – це не повернення до минулого, а творча реконструкція традицій, які отримують нове життя у сучасних формах мистецтва, літератури та політичної культури.

Сьогодення характеризується прагненням до автентичності, яке виявляється у посиленні громадянської свідомості, волонтерського руху, солідарності та захисту свободи. Війна робить це прагнення максимально очевидним: українці захищають не лише територію, а й право бути собою – зберігати власну культуру, голос, мову та індивідуальність.

Якщо обмірковувати усе вищесказане, то українська автентичність – це постійний процес, а не сталий стан. Вона не зводиться до механічного повторення традицій, а потребує свідомого вибору, осмислення та діалогу між минулим і сучасністю. Наша ідентичність розвивається, зберігаючи власну внутрішню логіку й унікальність, і водночас відкриваючись до світу. Тому її автентичність – не ізоляція, а здатність залишатися собою в умовах культурного різноманіття.

Отже, українська ідентичність як прагнення до автентичності є феноменом духовної зрілості народу. Вона поєднує історичну пам'ять, моральні цінності та внутрішню свободу. Саме завдяки автентичності українська нація змогла вистояти у найскладніші періоди й сформувати чітке усвідомлення власного місця у суспільстві.

Сиволожська Анастасія Миколаївна,
студентка 2 курсу
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ФІЛОСОФІЯ ДУХОВНОЇ СИЛИ НАРОДУ

Проблема української ідентичності сьогодні є не лише соціальною чи культурною – це насамперед філософське питання: хто ми є і в чому полягає сенс нашого буття як нації. У світі, де швидко зникають кордони між культурами, зберегти свою унікальність – означає зберегти душу народу.

Українська ідентичність – це глибока духовна категорія, у якій поєднуються

історія, мова, віра, традиції та світогляд, сформовані багатовіковим досвідом.

Бути українцем – це не лише факт народження на певній землі, а, насамперед, внутрішній стан людини, її моральний і духовний вибір. Це вміння бачити у світі добро, чесність, любов до праці та свободу як головні цінності. У філософському сенсі українська ідентичність є пошуком гармонії між особистістю та спільнотою, між індивідуальним “я” і колективним “ми”. Саме тому вона є не стільки етнічним чи політичним явищем, скільки духовною реальністю, що формує людську свідомість.

Звертаючись до історії, можна сказати, що український народ ніколи не втрачав себе, навіть у часи поневолення. Філософія нашої ідентичності виростала з болю, боротьби й надії. Вона гартувалася у творах Шевченка, Франка, Лесі Українки, у піснях і молитвах простого люду. Українська душа – це поєднання ніжності й сили, терпіння й нескореності, прагнення правди й любові до свободи.

Сьогодні, коли ми знову виборюємо право бути собою, українська ідентичність стає моральним компасом, який не дозволяє втратити людську гідність. Вона закликає кожного до усвідомлення свого коріння, мови, культури, традицій. Адже без духовного фундаменту неможливий розвиток ні особистості, ні держави.

Філософія української ідентичності – це філософія любові до життя, правди та свободи. Вона навчає нас бачити сенс у самопізнанні, у пошані до минулого і в прагненні до майбутнього. Бути українцем – означає бути людиною з відкритим серцем, яка здатна співчувати, творити і боротися.

Отже, українська ідентичність – це не застиглий символ чи набір традицій. Це жива енергія духу, яка живе в кожному з нас, змінюється разом із суспільством, але завжди зберігає головне – віру в людину, у добро і справедливість. Саме тому вона залишається джерелом натхнення і внутрішньої сили для сучасного українця, який, попри всі виклики, продовжує творити свій шлях і стверджувати: **“Я – українець, і в цьому – моя гідність і моя свобода.”**

Сокорєв Роман Михайлович,
студент 2 курсу
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ПРОБЛЕМА САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ УКРАЇНЦІВ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Проблема самоідентифікації українців у сучасному глобалізованому світі набуває особливої актуальності, адже національна ідентичність формується й

змінюється під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. В умовах відкритих кордонів, активних міграційних процесів та культурного обміну українці дедалі частіше стикаються з необхідністю переосмислення власної належності та місця у світовій спільноті.

Глобалізація створює нові можливості для розвитку, але водночас ставить під загрозу збереження самобутньої культури. Українці, що проживають поза межами держави, перебувають у постійному пошуку рівноваги між інтеграцією в інше суспільство та збереженням зв'язку з рідною культурою. Важливими чинниками ідентичності стають мова, традиції, національна пам'ять та цінності, які допомагають не втратити відчуття приналежності.

Внутрішні процеси також впливають на формування самоідентифікації. Події останніх років сприяли зростанню усвідомлення національної єдності, посиленню громадянської позиції та відновленню інтересу до культурної спадщини.

Українці все частіше переосмислюють свою історію, символи та духовні орієнтири, що стає основою зміцнення державності. Значну роль у процесі самоідентифікації відіграють медіа та цифровий простір. Вони стають платформою для поширення культурних смислів, водночас піддаючи суспільство інформаційному впливу, що може викривлювати уявлення про власну національну приналежність. Тому критичне мислення та медіаграмотність є важливими складовими сучасної української ідентичності.

Самоідентифікація українців сьогодні – це складний, багатовимірний процес, який поєднує історичну пам'ять, культуру та сучасні реалії. Попри виклики глобалізованого світу, українська ідентичність продовжує зміцнюватися, формуючи нове, зріле розуміння національної єдності та приналежності до свого народу.

Кучмій Владислав Олександрович,
студент 2 курсу
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

АКТУАЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Українська ідентичність у сучасному світі постає як своєрідне духовне явище, що поєднує багатовікову історію з прагненням до свободи та самостійного розвитку. Саме завдяки унікальності культури, мови та національного характеру українці змогли зберегти себе навіть у найскладніші періоди. Ця ідентичність стала прикладом внутрішньої сили, витривалості та незламності, що є важливими для кожного українця сьогодні.

Основи української ідентичності формувалися протягом століть через творчість, традиції та світогляд предків. У народній культурі, історичних піснях, звичаях і літературних творах закладено символізм, який передає глибокий зміст і духовне багатство народу. Саме через діалог із минулим українці здатні формувати нову систему цінностей, що відповідає викликам сучасності.

Українська ідентичність нерозривно пов'язана з процесом самопізнання. Людина повинна відкривати своє покликання, розуміти власні сили й таланти. Така “сродність”, тобто спорідненість із певною діяльністю, стає не лише шляхом особистісного розвитку, а й основою для побудови сильного суспільства. Кожен, знаходячи свою роль, робить внесок у загальну справу та підтримує духовну єдність народу.

Для сучасного українця ідентичність – це також відповідальність за власний вибір, свободу мислення та гідність. Вона проявляється у прагненні до незалежності, у шануванні історії та мови, а також у бажанні зберегти те, що є унікальним для українського народу. Вміння залишатися собою у світі глобалізації – це важливий виклик, з яким українці справляються вже не одне десятиліття.

Кожного дня українська нація доводить, що її цінності – свобода, рівність, гідність – залишаються основою розвитку суспільства. Повага до цих принципів формує таке середовище, де кожна людина має право на щастя, прагнення та самореалізацію незалежно від соціального становища. Ця ідея споріднена з гуманістичними ідеалами, що є важливою частиною українського світогляду.

Важливою ознакою української ідентичності є постійне прагнення до вдосконалення – особистого та колективного. Завдяки наполегливості, освіті та праці людина здатна розвивати свої здібності й долати перешкоди. Так само й народ, рухаючись вперед, зберігає вірність своїм традиціям, але водночас відкриває нові шляхи для прогресу.

Культура та історія українців залишаються актуальними для сучасного суспільства, оскільки вони допомагають зрозуміти своє місце у світі. Унікальна система цінностей формує духовний стрижень нації, що дозволяє їй вистояти перед будь-якими труднощами. Мова, мистецтво, музика та література – це не лише спадщина, а й живий простір, у якому твориться нова українська реальність.

Українська ідентичність – це динамічна, гнучка й водночас міцна духовна структура, яка надихає людей на пошук власного призначення й на творення кращого майбутнього. Вона є поєднанням ідеалів, вірувань, історичних сподівань і сучасних прагнень, що формують неповторний образ українського народу у світовому контексті. Це не лише історична пам'ять, а й активна дія, спрямована на утвердження гуманізму, свободи та внутрішньої гармонії.

Саме тому українська ідентичність залишається актуальною у всі часи. Вона є тим дороговказом, який допомагає народові визначати своє місце в суспільно-історичному розвитку та впевнено рухатися шляхом самореалізації й духовного зростання.

Левченко Софія Сергіївна,
студентка 2 курсу
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ

Історична пам'ять є важливою частиною у формування української національної ідентичності, бо саме через знання до минуле народ пізнає себе, усвідомлює власні цінності та визначає напрям свого розвитку. Без пам'яті про історичний шлях неможливо зрозуміти, ким ми є сьогодні.

Українська свідомість у історії протягом тривалого часу зазнавала викривлень і спроб її знищення – особливо в періоди імперського та радянського панування, коли українцям нав'язували чужу картину світу. Саме тому відновлення правдивої історичної пам'яті сьогодні має не лише культурне, а й філософське значення.

Історична пам'ять – це не просто знання фактів чи дат минулого, а духовна основа, що об'єднує людей у спільному досвіді. Вона допомагає нам зрозуміти зв'язок між поколіннями, формує почуття єдності та належності до свого народу. Через розуміння минулого ми вчимося цінувати те, за що боролися наші предки, і бачимо, що свобода, гідність і правда завжди були головними орієнтирами українського буття. Пам'ять про боротьбу за незалежність, репресії, Голодомор і культурне відродження створює моральний фундамент і патріотизм, на якому будується сучасна українська ідентичність.

У наш час, коли Україна долає складні випробування і знову захищає свою свободу, історична пам'ять набуває особливого значення. Вона є не лише засобом збереження культури, а й неймовірно сильною духовною зброєю, яка допомагає протистояти агресії та відстоювати свою правду у світі. Розуміння минулого дає нам силу не повторювати помилки, а також дає силу на подальшу боротьбу за справедливість і гідне майбутнє.

Формування української ідентичності крізь призму історичної пам'яті – це не лише культурний чи політичний процес, а й насамперед філософське пізнання власного коріння. Через пам'ять про минуле народ усвідомлює своє місце у світі, відкриває справжні цінності й формує духовну єдність. Пам'ять про минуле – це те, що об'єднує покоління, допомагає зберегти національну єдність і дає українцям відчуття сили, гідності та незламності.

Смушко Максим Ігорович,
студент 2 курсу
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Національна ідентичність є фундаментом існування будь-якої нації та держави. В умовах глобалізації та сучасних геополітичних викликів, питання самоусвідомлення та збереження власної унікальності набуває особливої гостроти. Для України, яка проходить складний етап утвердження своєї суб'єктності, чітке розуміння власної ідентичності є питанням національної безпеки та майбутнього розвитку.

Ключовими складовими української ідентичності завжди були мова, культура, історична пам'ять та спільні цінності, серед яких чільне місце посідають свобода, гідність та прагнення до справедливості. Саме ці риси формують "культурний код" нації, який дозволяє їй протистояти асиміляції та зовнішнім агресивним впливам. Сучасні події довели, що українська ідентичність є не абстрактним поняттям, а потужною рушійною силою, здатною об'єднувати мільйони людей.

Сьогодні відбувається активний процес переосмислення минулого та творення нових наративів. Ідентичність не є статичною; вона динамічно розвивається, вбираючи новий досвід і водночас спираючись на тисячолітню традицію. Роль кожного громадянина у цьому процесі є вирішальною – через вживання української мови, вивчення власної історії, підтримку культури та активну громадянську позицію.

Усвідомлення себе як частини великої нації є основою для побудови сильного громадянського суспільства та стійкої держави. Збереження та розвиток української ідентичності – це не лише данина минулому, але й життєво необхідна інвестиція у майбутнє. Це шлях до самоповаги та поваги з боку світу, а також запорука нашої перемоги та подальшого процвітання.

Устименко Владислав Юрійович,
студент 2 курсу
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ПОСТАТЬ ВАСИЛЯ СТУСА, ЯК ПРИКЛАД УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Поняття української ідентичності є складним і багатовимірним: воно поєднує історичну пам'ять, мову, культуру, систему цінностей, а також особливий характер народу, сформований тривалою боротьбою за свободу. Але жодна теорія чи абстрактне визначення не здатні настільки яскраво передати сутність української ідентичності, як конкретні людські долі. Однією з таких постатей є Василь Стус – поет, правозахисник, моральний авторитет і людина, яка своєю життєвою позицією перетворилася на символ незламності українського духу. Саме тому розгляд української ідентичності через призму життя та творчості Стуса дозволяє глибше зрозуміти, що означає бути українцем не лише формально, а внутрішньо, на рівні переконань і життєвих виборів.

Постать Стуса демонструє, що українська ідентичність – це не просто спадщина чи зовнішній атрибут, а радше внутрішній етичний стрижень, який визначає людину. Поет неодноразово наголошував, що свобода починається з відповідальності перед самим собою. Його шлях – це шлях людини, яка свідомо обирає правду, навіть коли цей вибір загрожує життям. У радянській системі будь-яка спроба бути українцем відкрито – говорити рідною мовою, мислити критично, підтримувати власну культуру – одразу ставала актом спротиву. Стус зробив цей спротив своїм життєвим кредо. У час, коли більшість воліла пристосуватися, він обрав честь, внутрішню свободу і відмову від компромісів зі злом. У цьому – важлива риса української ідентичності: готовність тримати позицію, навіть якщо за це доводиться платити особистою долею.

Творчість Стуса – це не лише літературний феномен, але й духовний документ часу, в якому він жив. У кожному його рядку відчувається внутрішня напруга людини, що прагне залишатися собою у світі, який намагається її зламати. Його поезія пронизана мотивами самотності, боротьби, відповідальності і віри у високу місію особистості. Для Стуса бути українцем означало мати сміливість стояти на сторожі правди, навіть коли правда неприємна, навіть коли вона небезпечна. Він не сприймав ідентичність як формальність – це була його сутність, його спосіб існування, його духовна територія, яку не можна було здавати під тиском обставин.

Надзвичайно важливим у контексті української ідентичності є стусівське розуміння свободи. Він вважав, що свобода – це не подарунок і не тимчасова вигода, а категорія моральна, яка вимагає жертви. Поет неодноразово писав, що нація не може розвиватися без внутрішньої дисципліни духу, без готовності сказати «ні» неправді та несправедливості. Саме тому Стус пов'язував боротьбу

за права людини із боротьбою за українську культуру та державність. У його світогляді ці речі були нерозривними: нація, яка втрачає свою ідентичність, втрачає і гідність, і здатність до свободи.

Життєвий шлях Стуса – це також історія про ціну ідентичності. Радянська влада переслідувала його не за кримінальні злочини, а за слово, за думку, за прагнення жити в правді. Він пройшов через арешти, табори, заслання, і зрештою загинув у карцері – але так і не поступився своїми переконаннями. Цей шлях, хоч і трагічний, демонструє одну із ключових ознак української ідентичності: готовність витримувати тиск і несправедливість, усвідомлюючи, що особиста стійкість має значення для всього народу. Стус перетворився на приклад людини, яка не просто декларує любов до Батьківщини, а живе нею кожного дня і кожним своїм рішенням.

Важливо підкреслити, що актуальність Стуса не зникає й сьогодні. У сучасній Україні, яка знову проходить випробування війною, питання ідентичності, свободи і внутрішньої стійкості набувають нового звучання. Постать Василя Стуса надихає тим, що показує: ідентичність – це не щось абстрактне, а цілком конкретний вибір, який робить кожна людина. Коли українці сьогодні захищають свою землю, культуру й право на існування, вони втілюють ті ж самі цінності, за які боровся і загинув Стус. Його принциповість стає моральним дороговказом і нагадує про те, що свобода – не просто політичний статус, а глибока внутрішня потреба народу, який хоче жити в правді та гідності.

Отже, українська ідентичність – це не лише спільна історія, мова чи традиції. Це духовна готовність до спротиву неправді, до самопожертви заради свободи, до збереження власної культурної сутності навіть тоді, коли сили, сильніші за тебе, намагаються її знищити. Василь Стус – одна з тих постатей, на яких ця ідентичність тримається. Через його життя ми бачимо, що бути українцем означає мати силу не зрадити себе, навіть якщо світ навколо цього вимагає. Саме тому Стус залишається символом національної гідності та живим уособленням того, що українська ідентичність – це передусім моральна категорія, яка формує націю і робить її здатною до свободи.

Чиж Валерія Юріївна,
студентка 2 курсу
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНЬСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ КРІЗЬ ПРИЗМУ МОГО ДОСВІДУ

Українська ідентичність – це внутрішній стрижень, який формує моє ставлення до світу та до самої себе. Я не сприймаю її як щось нав'язане чи офіційне – це радше особистий вибір, відчуття дому, мови й культури, з якими я виросла. Я дедалі більше переконуюся, що українська ідентичність – це свобода

бути собою. Наш народ багато разів боровся за право говорити рідною мовою, вільно думати й зберігати власну культуру. І сьогодні ця боротьба вплинула й на мою свідомість: я почала більше цінувати те, що раніше здавалося звичним.

Внутрішній стрижень, який формує моє ставлення до світу та до самої себе, нерозривно пов'язаний із феноменом української незламності. Ми навчилися не просто виживати, а творити під тиском, перетворюючи біль на культурний код стійкості. Це відчуття глибокої історичної пам'яті та беззаперечної гідності є нашим невидимим щитом. Я бачу цю стійкість у творах наших митців, які продовжують працювати, у волонтерських ініціативах, які з'явилися з потреби, і в щоденному виборі світла попри темряву. Ця ідентичність дає мені сили не опускати руки, а вірити в справедливість і майбутнє.

Особливо ціннісним для мене є усвідомлення себе частиною європейської цивілізації. Українська ідентичність завжди була відкрита світові, прагнула до свободи вибору та демократичних цінностей, які є наріжними каменями європейського простору. Це не копіювання, а відновлення історичної справедливості та повернення до свого природного культурного ареалу. Моє відчуття ідентичності сьогодні включає розуміння, що ми боремося не лише за свою землю, але й за спільні цінності – за право кожної нації визначати власну долю.

Важливою частиною моєї ідентичності є мова. Коли я говорю українською, я ніби підкреслюю свою повагу до поколінь, які не мали цієї можливості. Для мене мова – це не просто засіб спілкування, а місток між моїм сьогоднішнім і нашою історичною пам'яттю.

Українські традиції та культура теж формують моє відчуття себе. Вони створюють атмосферу, в якій я виросла: пісні, свята, вишиванки, українська музика, література. Я бачу, як ці елементи роблять нас унікальними та несхожими на інших.

Українська ідентичність сьогодні – це також усвідомлення відповідальності. Я розумію, що бути українкою – означає не лише пишатися цим, а й діяти: навчатися, працювати, підтримувати країну, розвивати культуру, говорити правду. Це те, що залежить від кожної людини. Для мене українська ідентичність – це не щось застигле, а жива, дуже особистісна річ. Вона формується щодня – зі слів, вчинків, думок, з того, як я ставлюся до свого коріння і майбутнього. І я пишаюся тим, що належу до народу, який зберіг себе попри всі перешкоди.

Вітер Сергій Володимирович,
студент 2 курсу
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ФОРМУВАННЯ, ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА СУЧАСНЕ ЗНАЧЕННЯ

Українська ідентичність – це не те, що нам колись «подарували» чи дозволили мати. Це те, що наша нація постійно виборювала і складала ніби з уламків мови, традицій, болю й перемог. Нашу ідентичність можна порівняти з деревом, що зростає на камені: умови складні, але саме тому коріння стає все міцнішим.

На жаль, історично українці століттями жили між імперіями, які нав'язували нам ідеї про те, що ми «молодший брат», провінція чи частина чужої історії. Проте навіть у найтемніші часи народ не розчинявся. Він творив свою власну ідентичність через пісні, козацьку звитягу, релігійну традицію, мову. До речі, нашу мову забороняли так часто, що вона стала найважливішим символом свободи. В дитинстві, я не сильно замислювався над цим, мова здавалася рутинною, а не символом. Але після Революції Гідності, а особливо після повномасштабного вторгнення, усім стало очевидно, що українська мова – це позиція. Мова – показник того, хто ти і де твій дім.

Сама природа української ідентичності незвичайна. Вона водночас дуже тиха, бо народжена з сільської культури, з ліричних пісень, з праці на землі, але в той же час надзвичайно гучна, коли приходить час боронити своє. Саме ця розбіжність робить нас особливими. Українці можуть бути дружніми та гостинними, але в критичний момент стають незламними. Історія запорозького козацтва, визвольних змагань початку минулого століття, Помаранчева революція, Революції гідності, добровольчих батальйонів – це все характер нації, яка нікому не дозволяє диктувати, ким їй бути.

Українська ідентичність сучасності формується не лише історією, а й досвідом, який ми проживаємо зараз. Коли почалася війна в 2014 році, а потім повномасштабне вторгнення росії, багато хто вперше відчув себе українцем не через паспорт, а саме через власний вибір. Це той приклад, коли нація не пишеться в документах, а відображається у вчинках: у добробатах, у волонтерстві, у мові і в тому, що навіть під обстрілами люди зберігали гідність, гумор і бажання допомогти одне одному. Мабуть кожен з нас відчув, як змінилися пріоритети під час війни. Речі, які здавалися важливими, відійшли на задній план, натомість з'явилося чітке відчуття «ми». Це дуже сильне відчуття – ніби ти частина великої історії, яка твориться твоїми ж руками. Дуже хочеться, аби таке єднання зберігалось завжди.

Українська ідентичність сьогодні – це ідентичність вільної людини. Ми всі є свідками формування нового культурного коду: музика стає глибшою, фільми

ширими, література відвертою. Мені здається, це не пафос культурних інтелектуалів, а рефлексія нашого народу, який нарешті не боїться бути собою. Навіть у тому, що дедалі більше молоді свідомо переходить на українську, у прапорах на балконах, у наклейках «free Azov» на авто, у волонтерських чатах, у тому, як люди реагують на несправедливість є прояв нового типу українця – відповідального та дорослого.

На мою думку, українська ідентичність це шлях самоусвідомлення. Ми довго шукали себе у культурах інших народів, чужих наративах, чужій історії. Тепер ми повертаємося до власної. І це надзвичайно непросто, адже вимагає роботи над собою: позбутися комплексів, доростати до відповідальності, сприймати власну культуру без меншовартості, яка нав'язувалась нам десятиліттями. Але саме в цьому і полягає сила сучасного українця: він не тікає від своїх коренів, а вчиться впевнено на них стояти.

Я впевнений, що українська ідентичність це не тільки пам'ять про минуле, а передусім конструкція нашого майбутнього. Вона формує наші рішення сьогодні, визначає, якою буде Україна завтра і нагадує нам про відповідальність перед тими, хто буде після нас. Плакаючи її, ми не просто зберігаємо спадщину, а створюємо умови для гідного, сильного й вільного майбуття України.

Павленко Яків Володимирович,
студент 2 курсу
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ

Українська ідентичність – це сукупність культурних, мовних, історичних та духовних особливостей, які характеризують український народ і відрізняють його від інших націй. Протягом століть вона формувалася під впливом різних історичних подій, суспільних змін та культурних традицій, які стали основою самобутності українців.

Одним із ключових елементів української ідентичності є українська мова. Вона вважається важливим символом національної приналежності та культурного спадку. Саме мова відіграла значну роль у збереженні українського народу, адже через неї передаються звичаї, традиції та світоглядні уявлення, що формують духовний простір нації.

Вагоме значення має й історичний розвиток України. Українці неодноразово боролися за свою незалежність, і ці процеси стали важливою частиною національної пам'яті. Козацька доба, національно-визвольні рухи, події ХХ століття, Революція Гідності та сучасна війна – усе це вплинуло на формування свідомості та почуття відповідальності за власну державу.

Важливу роль у становленні української ідентичності відіграють народні традиції та культурна спадщина. Українські обряди, фольклор, музика, вишивка та народне мистецтво не лише зберігають давні звичаї, але й визначають особливості української культури, які передаються з покоління в покоління. Саме ці елементи роблять українську культуру впізнаваною та унікальною.

Українська ідентичність також пов'язана з європейськими цінностями. Принципи демократії, свободи та поваги до прав людини є важливими для розвитку українського суспільства. Сучасна Україна активно рухається в європейському напрямку, що сприяє переосмисленню національних пріоритетів та інтеграції в загальноєвропейський культурний простір.

Суттєвий вплив на українську ідентичність має духовне життя. Християнські традиції протягом віків формували моральні засади, культурні норми та суспільні цінності українців. Вони залишаються важливою частиною української культурної спадщини.

Українська нація сьогодні об'єднує людей різного походження, але всіх їх поєднує спільне прагнення до збереження державності, мови та культури. Національна ідентичність базується не лише на етнічних коренях, але й на спільних цінностях та ідеях, що визначають розвиток сучасної України.

Пам'ять про трагічні події, такі як Голодомор, репресії та війни, стала важливою частиною національного досвіду. Ці сторінки історії нагадують про ціну свободи та необхідність захищати незалежність держави.

Сьогодні українська ідентичність продовжує формуватися. Розвиток сучасної української культури, активність молоді, нові мистецькі та інформаційні проєкти сприяють зміцненню національної свідомості. Українська ідентичність стає дедалі більш усвідомленою, різноманітною та відкритою до змін.

Присяжнюк Дар'я Вікторівна,
студентка 2 курсу, групи ТЕ-24001б
ННІ енергетики, автоматики
і енергозбереження
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МОВА ЯК ВАГОМИЙ КОМПОНЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

*Мова – це серце народу, що зберігає його пам'ять, культуру й душу.
Коли звучить рідне слово – живе нація і її гідність.*

Мова – це не просто засіб спілкування. Це – серце нації, її пам'ять, душа і код, що зберігає досвід поколінь. Саме через мову ми пізнаємо світ і себе в ньому, відчуваємо приналежність до свого народу. Коли зникає мова, зникає й цілий світ – культура, традиції, мислення, спосіб бачення реальності.

Українська мова століттями була під тиском – її забороняли, висміювали, намагалися витіснити з освіти, науки, побуту. Але попри все, вона вистояла. І сьогодні наше завдання – не просто говорити українською, а наповнювати її життям у всіх сферах, особливо у світі цифрових технологій.

На жаль, ми бачимо, як навіть зараз мова стикається з новими викликами. Відкрий YouTube – і одразу можна знайти безліч дитячих мультфільмів російською. Малюки дивляться їх, співають пісеньки, повторюють слова – і починають говорити чужою мовою. Здається, дрібниця, але саме з таких «дрібниць» формується мовна звичка, а разом із нею – світогляд. Якщо дитина змалку чує не свою мову, їй важче потім усвідомити, хто вона і звідки.

Подібну ситуацію ми бачимо й у наших сусідів – у Білорусі. Там білоруська мова майже зникла з повсякденного вжитку: у школах переважає російська, у медіа – теж. І хоч білоруси залишаються народом зі своєю історією, поступова втрата мови призводить до розмиття національної ідентичності. Це сумний приклад того, як мовна байдужість може перетворитися на духовну втрату.

Мова – це не лише засіб порозуміння. Це – спосіб мислення. Вона визначає, як ми сприймаємо світ, як формуємо думки, як розуміємо себе та інших. Недаремно мовознавці кажуть, що кожна мова – це окрема картина світу. Українська мова, наприклад, надзвичайно поетична, емоційна, образна. У ній сотні відтінків почуттів, унікальні прислів'я, метафори, пестливі форми. Недарма іноземці часто кажуть, що українська звучить, наче пісня. Через неї ми сприймаємо красу природи, доброту серця, глибину людських стосунків. Коли ми говоримо українською, ми говоримо голосом своїх предків.

Але для того щоб мова жила, вона має бути всюди – у побуті, в освіті, в науці, у кіно, у медіа, в інтернеті. На щастя, останніми роками ситуація змінюється. З'являється дедалі більше українських YouTube-каналів, блогів, мультфільмів, музики. Популярні блогери переходять на українську, створюють якісний контент, і це надихає інших. Відомі компанії дублюють фільми, ігри та серіали українською. Мова знову стає модною, сучасною, живою.

Схожа проблема простежується й у сфері освіти. У деяких українських школах на сході та півдні ще донедавна переважала російська мова викладання. Діти вивчали українську лише як предмет, але мислили, спілкувалися й навіть мріяли російською. У результаті покоління виростили, не відчувачи глибинного зв'язку зі своєю культурою. І лише після 2014 року, коли українська стала символом спротиву, відбулося поступове повернення рідного слова до шкільних класів.

Часто трапляється, що навіть українські митці чи спортсмени, виступаючи на міжнародній арені, звертаються не українською, а російською або англійською. Здається, ніби це зручно чи “зрозуміліше для всіх”. Але кожне таке рішення – маленька втрата для національного образу. Адже коли співачка чи спортсмен говорить рідною мовою, вона або він представляє не просто себе, а всю країну.

Кожен з нас має усвідомити свою відповідальність за мову. Вона не існує окремо від людей. Якщо ми перестанемо нею користуватися – вона зникне. Якщо ж будемо любити, плекати, передавати дітям – вона житиме вічно. Наше слово –

це наш дім, і тільки від нас залежить, чи буде він теплим і затишним, чи залишиться порожнім.

Мова – це дерево, коріння якого сягає глибини віків. Його живить пам'ять предків, його гілки – це наші сучасні покоління, а його плоди – майбутнє України. Якщо не дбати про це дерево, воно може всохнути. Але якщо ми будемо його поливати любов'ю, воно розквітне, подарує тінь, захист і силу для нових поколінь.

Говорімо українською. Читаймо українське. Створюймо український контент. Підтримуймо своє – бо саме через мову ми залишаємося народом, а не просто населенням. Бо мова – це не просто те, *чим ми говоримо*; це те, *ким ми є*.

Гриб Олександр Анатолійович,
студент 2 курсу, групи ТЕ-24001б
ІНІ енергетики, автоматики
і енергозбереження

Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Проблема ідентичності завжди посідала особливе місце у філософському пізнанні людини та суспільства. Вона охоплює не лише питання «хто я є», а й «ким ми є» як спільнота, народ, нація. Українська ідентичність - це феномен, який формується впродовж багатовікової історії нашого народу та є результатом складної взаємодії культури, мови, історичної пам'яті, духовності та соціально-політичного досвіду.

У сучасному науковому дискурсі поняття «українська ідентичність» розглядається не лише як етнічне чи культурне явище, а як філософська категорія, що відображає процес самопізнання та самоусвідомлення нації в контексті глобальних змін. Саме через філософську призму ми можемо побачити, як національна ідентичність перетворюється на простір цінностей, смислів і духовних орієнтирів, що визначають буття українського суспільства.

Філософи розглядають ідентичність як основу людського буття - здатність усвідомлювати себе як частину певного цілого, зберігаючи при цьому внутрішню автономію. У цьому сенсі національна ідентичність - це форма колективного самопізнання, через яку народ визначає своє місце у світі.

Український філософ Мирослав Попович наголошував, що сутність української ідентичності полягає у пошуку рівноваги між традицією та модерністю. Українці прагнуть зберегти свою культурну самобутність, але водночас - бути частиною сучасного європейського світу. Подібної думки дотримувався й Іван Лисяк-Рудницький, який вважав, що національна

ідентичність є “продуктом історичної свідомості”, а тому змінюється разом із досвідом народу.

У філософському дискурсі ідентичність також пов'язують із категоріями цінності, свободи, гідності та пам'яті. Ці поняття особливо загострилися в українському контексті після Революції Гідності 2014 року, коли відбулося глибоке переосмислення того, що означає бути українцем. Науковці (зокрема Г. Касьянов, О. Забужко, В. Лісовий) підкреслюють, що українська ідентичність нині дедалі більше набуває громадянського виміру, тобто заснована не лише на етнічному походженні, а й на спільних цінностях - свободі, солідарності, європейськості.

Науковий дискурс - це не просто обмін думками між дослідниками, а цілісний простір інтелектуального осмислення, у якому формується мова, поняття та методи аналізу певного явища. Коли ми говоримо про українську ідентичність у науковому дискурсі, маємо на увазі не лише набір фактів чи культурних ознак, а насамперед процес інтерпретації, у якому кожна епоха, кожен дослідник, кожна школа думки по-своєму визначає сутність “українськості”.

Науковий підхід до вивчення ідентичності в Україні розвивається на перетині філософії, культурології, соціології, історії та політології. Це робить сам дискурс багатшаровим і міждисциплінарним. У ньому можна виділити кілька основних напрямів, кожен із яких по-своєму розкриває зміст феномену української ідентичності.

Культурологічний підхід розглядає ідентичність як сукупність культурних кодів, символів і смислів, через які народ себе репрезентує у світі. Ці коди проявляються у мові, мистецтві, народних традиціях, міфології, літературі, музиці, а також у національних архетипах.

Оксана Забужко у праці *«Філософія української ідеї»* зазначає, що культура є “тканинною пам'яттю народу”, яка зберігає його дух навіть тоді, коли зникають державні інститути. Через фольклор, символіку, народне мистецтво українці передавали свій спосіб мислення, систему цінностей і світоглядну модель світу. Таким чином, культура стала формою опору асиміляції, а отже - основою збереження ідентичності.

У межах культурологічного підходу важливим є поняття культурної тяглості - зв'язку між минулим і сучасністю. Українська культура не лише відтворює історичну спадщину, а й постійно переосмислює її в нових умовах. Саме тому в сучасному дискурсі ідентичність трактується не як щось застигле, а як відкрита система, що здатна адаптуватися до глобалізаційних процесів, не втрачаючи власного ядра.

Соціально-політичний підхід акцентує увагу на тому, що ідентичність - це не лише культурна, а й громадянська та політична категорія. Українська ідентичність формується через історичний досвід боротьби за незалежність, через осмислення права бути суб'єктом власної історії.

Після 1991 року, коли Україна відновила державність, перед суспільством постала потреба у переосмисленні себе як політичної нації. Водночас, як зазначають дослідники Ганна Гриценко та Сергій Костюк, справжнє формування

нової української ідентичності почалося лише після 2014 року, коли російська агресія примусила українців чітко визначити, ким вони є. Ідентичність перестала бути лише етнічною ознакою - вона набула ціннісного виміру.

Науковці трактують цю зміну як перехід від “пасивної” до “активної” ідентичності, тобто від простого усвідомлення належності до активного вибору - бути українцем як громадянином і як моральною особистістю. Ідентичність у цьому контексті постає не як константа, а як форма спротиву, спосіб збереження гідності, свободи й суверенності.

Так, філософ Володимир Лісовий ще у 1990-х роках зазначав, що “українська ідентичність - це процес, у якому людина утверджує себе через спільну відповідальність”. Ця думка сьогодні звучить особливо актуально: у сучасному науковому дискурсі поняття «бути українцем» дедалі більше ототожнюється з етикою свободи.

Філософсько-антропологічний підхід розглядає ідентичність через призму людського існування. У центрі цього підходу - не держава чи культура, а людина як носій і творець ідентичності.

Українська ідентичність у такому розумінні - це не лише соціальна належність, а насамперед внутрішній духовний стан, спосіб мислення і ставлення до світу. Вона проявляється у тому, як людина переживає свою історію, як сприймає власну мову, як відчуває зв'язок із землею, культурою, традицією.

Цей підхід особливо близький до екзистенціальної філософії. Наприклад, у працях Григорія Сковороди ідентичність постає як пошук свого “спорідненого” шляху - тобто гармонії між внутрішнім “я” і зовнішнім світом. У сучасному контексті цей мотив набуває нового змісту: українці, проходячи через випробування війною, знову шукають власну істинність, своє “місце в бутті”.

У філософському дискурсі ідентичність - це постійне самоперевизначення, процес, який триває доти, доки існує народ. Вона стає екзистенційним актом, актом вибору бути собою попри зовнішні загрози.

Ідентичність українців формувалася під впливом багатьох факторів: історичних, геополітичних, культурних. Україна тривалий час перебувала між різними цивілізаційними полюсами - Сходом і Заходом. Цей “пограничний” стан зумовив багатошаровість ідентичності - поєднання європейського прагнення до свободи і східної традиції колективності.

У XXI столітті глобалізаційні процеси та інформаційна відкритість призвели до нових викликів: ідентичність стала предметом боротьби не лише культурної, а й інформаційної. Науковці (зокрема О. Гнатюк і В. Кремень) наголошують, що формування української ідентичності у цифрову добу пов'язане з переосмисленням історичних наративів, мовної політики та ролі освіти.

Революція Гідності, війна на сході, а потім повномасштабне вторгнення Росії у 2022 році стали точкою неповернення. Ці події зробили українську ідентичність екзистенційною: тепер вона визначається не лише культурними ознаками, а вибором - стояти за свободу, правду, людську гідність. Таким чином,

українська ідентичність перетворюється з теоретичного поняття на реальну життєву практику.

Феномен української ідентичності в науковому дискурсі - це складний, багатовимірний процес осмислення себе як народу. Для українців ідентичність - не лише питання історії, а й питання майбутнього. Вона об'єднує у собі традицію та модерність, етнічне й громадянське, локальне та глобальне.

Філософський підхід дозволяє побачити в ідентичності не лише політичний чи культурний конструкт, а насамперед ціннісну категорію, через яку народ осмислює своє буття. Науковий дискурс показує, що українська ідентичність сьогодні - це не даність, а процес становлення, у якому поєднуються пам'ять, досвід і моральний вибір.

Якщо в минулому ідентичність була здебільшого етнокультурною, то нині вона стає етичною та філософською – символом свободи, солідарності, гідності й людяності. Саме тому питання української ідентичності залишається ключовим у сучасному філософському та науковому мисленні - воно визначає не лише нашу історію, а й наше майбутнє.

Література

Shynkaruk V., Dodonova V., Holtsov A. et al. International and Cross-cultural Communication in Shaping the State's Image. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. 394 p.

Сторожук С. В., Матвієнко І. С., Горбатюк Т. В. Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність. К.: Міленіум. 2018. 378 с.

Романчук Аліна Іванівна,
*студент 2 курсу, групи ТЕ-24001б
ННІ енергетики, автоматики
і енергозбереження
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ТА ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Гідність – це основа нації: Революція Гідності перетворила українську ідентичність з історичної спадщини на свідомий вибір, утвердивши Свободу як головну цінність і джерело національної суб'єктності.

Революція Гідності 2013-2014 років, відома як Майдан, є однією з найважливіших подій у новітній історії Східної Європи. З філософської точки зору, це не просто зміна політичних еліт чи геополітичний розворот. Це національний катарсис – момент очищення і переосмислення, який докорінно

змінив сутність української ідентичності. Ідентичність, що до того часто була затінена колоніальними та пострадянськими наративами, На Майдані вперше заявила про себе як про свідому політичну суб'єктність, засновану на універсальних цінностях. Основний філософський виклик, який вирішила Революція Гідності, полягав у переході від "бути" (як етнографічної даності) до "діяти" (як політичної волі).

Центральною категорією Революції є, безперечно, Гідність. До Майдану це поняття існувало в академічних текстах і конституційних статтях, але на площі воно набуло конкретного, життєвого, майже сакрального виміру. Згідно з Кантом, гідність – це внутрішня цінність особистості, яка не може бути замінена жодною ціною. Українці вийшли на Майдан саме тому, що відчули, що їхню гідність, їхнє право на вибір і їхню суб'єктність було зневажено корумпованою та авторитарною владою. Боротьба проти побиття студентів була не лише захистом молоді, а захистом принципу. Це було категоричне Ні насиллю держави над її громадянами, що є основою будь-якого авторитарного режиму. Колективне переживання загрози та опору на Майдані створило нову спільноту, зшити спільним моральним досвідом. Філософська антропологія стверджує, що ідентичність спільноти формується через спільні травми та перемоги. Майдан дав українцям саме таку спільну свідому перемогу. Гідність стала філософським фундаментом нової національної самосвідомості.

Довгий час українська ідентичність була обтяжена етноцентричним дискурсом, де "справжній українець" мав відповідати низці мовних, релігійних та історичних критеріїв. Революція Гідності зруйнувала цей вузький підхід. На Майдані відбулося справжнє становлення громадянської нації. Люди з різних регіонів, різних етносів (кримські татари, євреї, росіяни, українці) та різних мовних середовищ об'єдналися навколо політичного ідеалу: Україна як європейська демократична держава. Таким чином, ідентичність перейшла з поля культури в поле політики. Патріотизм перестав бути монополією етнічної більшості. Російськомовний доброволець, який захищає територіальну цілісність, став таким же символом української ідентичності, як і носій суржику з центральної України. Ідентичність стала вибором, а не долею. Революція Гідності трансформувала українську ідентичність з етнографічного поняття на громадянську, ціннісно-орієнтовану націю, де визначальним критерієм "бути українцем" став активний захист Гідності та Свободи, а не лише походження.

Революція Гідності стала останньою і найрішучішою спробою України розірвати "ментальну пуповину" з колишньою метрополією – Росією. Це був не лише геополітичний, але й цивілізаційний вибір. Майдан став протестом проти "ручного" управління державою, авторитаризму, корупції та знецінення людського життя – всіх тих рис, що є ключовими для російської політичної культури та імперської спадщини. Це був свідомий вихід із пострадянського простору, де індивідуальні свободи завжди поступалися міфічній "державній величі". Революція Гідності відновила і інтегрувала в масову свідомість тяглість національно-визвольної боротьби. Герої Крут, Холодного Яру, УПА та дисиденти-шістдесятники перестали бути маргіналізованими фігурами, а стали прямими ідейними попередниками Небесної Сотні. Це дало ідентичності

глибину опору і зруйнувало нав'язаний міф про українців як про "пасивну" націю, що лише страждала.

Безпосереднім наслідком вибору, зробленого на Майдані, стала агресія Росії – анексія Криму та війна на Донбасі, а згодом і повномасштабне вторгнення. Це доводить, що свобода є екзистенційною загрозою для імперії. Саме в умовах війни нова українська ідентичність пройшла остаточне випробування на міцність. Готовність масово і добровільно захищати державу, створену на ціннісних засадах Гідності, підтвердила, що ідентичність є дієвою та обороздатною. Сучасна українська ідентичність – це ідентичність, сформована в окопах і волонтерських центрах. Філософське усвідомлення того, що вибір 2014 року вимагає постійної відповідальності та жертви, лягло в основу національної консолідації. Ідентичність більше не є просто описом, вона є моральним зобов'язанням перед минулими та прийдешніми поколіннями.

Революція Гідності стала найважливішим філософським актом української нації у XXI столітті. Вона перетворила ідентичність, вивівши її з культурного гетто на політичну арену світу. Вона підтвердила, що український шлях – це шлях Свободи, Гідності та демократичної Європи. Цей вибір є незворотнім. Ідентичність, сформована на барикадах, просякнута кров'ю Небесної Сотні та мільйонів захисників, є синонімом опору та незламності. Українська нація остаточно усвідомила свою суб'єктність і готова творити власну історію, попри будь-які зовнішні загрози.

Література

Shynkaruk V., Dodonova V., Holtsov A. et al. International and Cross-cultural Communication in Shaping the State's Image. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. 394 p.

Сторожук С. В., Матвієнко І. С., Горбатюк Т. В. Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність. К.: Міленіум. 2018. 378 с.

Мишко Інна Іванівна,
студентка 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧЕРЕЗ ІДЕЇ ДМИТРА ДОНЦОВА

Формування української ідентичності - це не лише історичний, а насамперед філософський процес, у якому неодноразово постає питання волі, суб'єктності та здатності до політичного самоствердження. Саме таким ракурсом відзначається підхід Дмитра Донцова, одного з найрадикальніших українських

мислителів ХХ століття. Він трактував українську ідентичність не як етнографічну спадщину чи набір культурних ознак, а як духовно-вольову категорію, яка визначає психологічний тип нації. Донцов, спираючись на філософію Ніцше, Шопенгауера та Сореля, вважав, що розвиток народу формують не раціональні міркування, а сила духу, воля до життя та готовність брати на себе історичну відповідальність.

Одним із центральних елементів його концепції є *критика «малоросійства»* -ментальної пасивності, схильності до покори та уникання боротьби. Донцов наголошував, що українська традиція століттями зосереджувалася на співчутті та терпінні, але недостатньо - на активності, героїці й готовності до дії. Тому, на його думку, українська ідентичність має бути переосмислена як ідентичність людини-вольовика, для якої свобода - не абстракція, а внутрішня потреба.

У цьому підході ключовим постає *поняття волі*. Українцем стають не лише за походженням, а передусім через свідомий вибір відповідальності за власну державу. Нація, за Донцовим, існує настільки, наскільки її члени готові діяти, ризикувати і творити майбутнє. Таке переосмислення ідентичності неможливе без еліти - активної меншості, здатної вести за собою. Донцов розуміє еліту як носія волі, енергії та здатності формувати новий національний характер.

Ще одним важливим елементом є *роль національного міфу*. Донцов підкреслював, що сильні нації спираються на міфи, які створюють емоційну й духовну єдність. Для України таким міфом є боротьба за свободу, від козацької доби до сучасних визвольних рухів. Міф, у його розумінні, не заперечує історії, а надає їй смислу та формує спільну психологічну матрицю.

Українська ідентичність, сформована в таких умовах, *стає протилежністю імперському мисленню*, передусім російському, яке засноване на авторитаризмі та покорі. *Натомість у Донцова Україна* - це носій європейської традиції свободи, індивідуалізму та людської гідності. Саме тому його погляди набули нового значення у контексті подій ХХІ століття: Революції Гідності та російсько-української війни, які продемонстрували, що українці справді формують ідентичність активної й вольової нації.

Таким чином, філософія Донцова пропонує бачення української ідентичності як процесу постійного самоствердження, боротьби за свободу і творення власного майбутнього. Це не статична спадщина, а динамічна сила, яка визначає духовну вісь розвитку сучасної України.

Безушко Анатолій Олегович,
студент 1 курсу, групи КН-25001б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РОЛЬ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

У сучасних умовах трансформацій, глобалізації та зовнішніх загроз система освіти стає головним середовищем, де формується світогляд молоді людини. Саме тут закладаються основи національної та громадянської ідентичності, які визначають ставлення до держави, культури та суспільства.

Національна ідентичність передбачає усвідомлення своєї належності до українського народу, його історії, мови та традицій. Це не вроджена властивість, а результат тривалого процесу соціалізації й культурного досвіду. Громадянська ідентичність – це відчуття себе активним учасником громадянського суспільства, відповідальним за розвиток держави і дотримання її законів. Обидва типи ідентичностей взаємодіють і формують цілісну особистість.

Заклади освіти виконують ключову функцію збереження культурної самобутності через навчальні предмети, виховні заходи та загальний освітній клімат. Саме тут формується повага до державної мови, історії, традицій та національних символів. Освіта сприяє появі в молоді стійкого емоційного зв'язку з Батьківщиною.

Однією з основ ідентичності є україноцентричний підхід до навчальних програм. Вивчення української мови, літератури, культури, мистецтва й історії формує гордість за власний народ та його спадщину. Мовне середовище в школі та університеті стає не лише засобом комунікації, а й інструментом національного самоствердження.

Цінності української культури мають бути інтегровані в усі шкільні дисципліни. Молодь повинна усвідомлювати, що українська наука, мистецтво й культура є частиною світової цивілізації. Це формує почуття відповідальності за державу, патріотизм і готовність захищати національні інтереси.

Родина є першим джерелом формування світогляду дитини. Освітній заклад поглиблює ці перші уявлення та формує цілісну національно свідому особистість. Ефективне виховання можливе лише за умови спільних зусиль школи, університету та батьків.

Сучасні виклики включають пропаганду, історичні фальсифікації та нав'язування чужих культурних моделей. Освіта має формувати критичне мислення, навички медіаграмотності та здатність аналізувати інформацію. Захист культурної пам'яті стає невід'ємною частиною навчальних програм.

Виховання на основі правдивої історії, поваги до подвигів минулих поколінь та ідеалів свободи формує стійку національно свідому особистість. Саме

історична пам'ять стає фундаментом національної ідентичності й чинником єдності українського суспільства.

Українські звичаї, мистецтво, пісня, народна символіка й фольклор повинні бути інтегровані в освітній процес. Завдяки цьому молодь не лише отримує знання, а й емоційно переживає належність до своєї культури.

Таким чином, формування української національної та громадянської ідентичності є комплексним процесом, який охоплює навчальну, виховну та культурно-просвітницьку роботу. Освітні заклади виступають основним середовищем становлення свідомої особистості, здатної відповідально мислити, діяти в інтересах держави та зберігати національні цінності. Саме через освіту формується покоління, яке забезпечуватиме розвиток незалежної України та зміцнення її демократичних засад.

Література

Горбатюк Т.В. Специфіка формування та ідеали постнекласичної парадигми освіти. Мультиверсум. Філософський альманах. 1(109). 3-13

Сторожук С. В., Матвієнко І. С., Горбатюк Т. В. Проблеми і перспективи сучасного мегасуспільства в контексті гуманітарного дискурсу К.: Міленіум. 2020. 209 с.

Габро Назар Володимирович,
студент 1 курсу, групи КН-25001б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МОВА ЯК КОМПОНЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ. ПРОБЛЕМА МОВИ СЬОГОДНІ

Проблема мови в українському суспільстві є однією з найважливіших і водночас найбільш чутливих тем, яка безпосередньо пов'язана з формуванням національної ідентичності. Українська мова не є лише засобом комунікації – вона є історичним кодом нації, символом культурної тяглості, маркером політичної суб'єктності та духовним простором, у якому зберігається досвід і пам'ять поколінь. Саме тому питання її становища, розвитку та використання особливо актуалізувалися в умовах сучасних викликів: глобалізації, інформаційних війн, гібридної агресії та внутрішніх соціальних трансформацій. Сьогодні мова стала ареною боротьби не лише культурної, а й світоглядної, адже від неї залежить консолідація нації та здатність суспільства протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам.

Українська ідентичність протягом століть розвивалася в складних умовах політичного та культурного тиску. Заборони української мови, такі як

Валуєвський циркуляр 1863 року чи Емський указ 1876 року, а в подальшому політика русифікації в імперський та радянський періоди, створили переривання мовного розвитку і спричинили глибоку кризу мовної свідомості. Це залишило довготривалі наслідки у вигляді двомовності, регіональних мовних відмінностей та певної частки населення, що звикла до російськомовного середовища. Проте попри ці перешкоди українська мова зуміла зберегти життєздатність і відродитися як ключовий символ держави після проголошення незалежності у 1991 році. Вона стала основою культурно-національного відродження, повернення до власного історичного коріння та формування політичної нації.

На початку XXI століття мовне питання в Україні набуло нового змісту і особливої гостроти. Воно стало не просто культурною темою – воно перетворилося на фактор безпеки, інструмент політичного впливу та мішень у гібридних війнах. Російська пропаганда десятиліттями використовувала тезу про “захист російськомовних”, щоб створювати внутрішні поділи всередині українського суспільства, формувати хибне уявлення про нібито мовні конфлікти й виправдовувати власні агресивні дії. Особливо гостро це проявилось після 2014 року – анексія Криму та війна на Донбасі супроводжувалися активним маніпулюванням мовною темою. У 2022 році, після повномасштабного вторгнення, стало очевидно, що мовне питання в Україні давно вийшло за межі культурної дискусії та набуло екзистенційного характеру: мова стала елементом опору, символом свободи й самоідентифікації.

Сучасні соціологічні дослідження показують, що українці дедалі більшою мірою усвідомлюють мову як важливий атрибут національної ідентичності. Після 2022 року значна кількість громадян свідомо перейшла на українську, навіть якщо раніше в побуті використовувала російську. Цей процес має природний, добровільний характер і пов’язаний із бажанням дистанціюватися від культури та політики країни-агресора, а також з внутрішньою потребою вписати себе в український культурний простір. Мовний перехід відбувається не через примус, а через внутрішню етичну позицію, яка ґрунтується на досвіді війни, солідарності, співпереживанні та розумінні важливості культурної незалежності. Таким чином, українська мова постає не лише інструментом спілкування, а й своєрідним об’єднувальним символом, що формує почуття спільноти й належності до українського народу.

Водночас проблема мови сьогодення має й інші аспекти. Одним із ключових викликів є зміцнення позицій української мови в усіх сферах суспільного життя: освіті, культурі, інформаційному просторі, медіа, бізнесі, науці та цифровому середовищі. Законодавчі рішення останніх років спрямовані на підтримку державної мови, однак їх реалізація часто зустрічає опір або непорозуміння, особливо у великих містах із традиційно російськомовним побутом. Іншим важливим питанням є якість мовного простору: формування культурно насиченої, сучасної, конкурентної української мови в медіа, музиці, освіті та літературі.

Недостатня кількість україномовного контенту у минулі роки створила ситуацію, коли російськомовний інформаційний продукт довгий час домінував,

що впливало на культурну свідомість молоді та формувало залежність від зовнішнього культурного середовища.

Проблема полягає також у тому, що мовна ідентичність не завжди збігається із громадянською чи політичною. В Україні є російськомовні громадяни, які цілком підтримують державність, воюють за Україну та сприймають себе частиною українського народу. Це явище показує, що мова не є автоматичним критерієм патріотизму, однак вона є важливим складником національної єдності та культурного самоствердження. Водночас ця ситуація засвідчує необхідність створення комфортних умов для переходу на українську: популяризація різножанрового контенту, якісне навчання, підтримка культурних проєктів, створення україномовних цифрових продуктів і популяризація медіа, що формують позитивний образ мови.

Ще одним викликом є проблема мовної культури. Сучасна українська мова одночасно переживає два процеси: активне оновлення та засмічення. Розвиток інтернету, соцмереж, швидкі зміни в комунікації породжують нові слова, меми, англіцизми. Частина з них органічно входить у мову, проте інші руйнують мовну структуру та сприяють появі суржику. Важливо зберігати баланс між природним розвитком мови та її мовною чистотою, оскільки культура мовлення є частиною культури мислення та громадянської свідомості.

У контексті сучасних викликів українська мова постає як фактор не лише культурної, а й політичної стійкості. Війна показала, що знищення мови є одним із інструментів знищення нації. Саме тому її розвиток, підтримка та поширення є питанням національної безпеки. У різних країнах світу мова завжди була ключовим елементом національної ідентичності, а в Україні – це ще й інструмент боротьби за незалежність. Протягом останніх років ми спостерігаємо формування нового типу мовної політики, яка не ґрунтується на примусі, а на усвідомленні і культурній мотивації. Мова стає простором свободи, творчості та громадянської відповідальності.

Отже, українська мова у сучасних умовах є набагато більше ніж культурною спадщиною. Вона є символом боротьби за власну державність, інструментом консолідації суспільства та засобом збереження національного досвіду. Проблема мови сьогодення пов'язана з подоланням наслідків історичної русифікації, розбудовою якісного україномовного середовища, формуванням сучасної мовної культури та протистоянням інформаційним загрозам. Українська мова стає фундаментом, що поєднує минуле, теперішнє та майбутнє, а її розвиток є одним із головних чинників зміцнення української національної ідентичності. Саме тому питання мови сьогодні – це не лише питання комунікації, а питання свободи, гідності та майбутнього української нації.

Література

Shynkaruk V., Dodonova V., Holtsov A. et al. International and Cross-cultural Communication in Shaping the State's Image. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. 394 p.

Болбот Антон Ігорович,
студент 1 курсу, групи КН-25001б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ

Українська ідентичність формувалася протягом століть у складних політичних, культурних та соціальних умовах. Вона є результатом взаємодії автохтонних традицій, впливів сусідніх держав і тривалої боротьби за автономію та самовизначення. Питання української ідентичності набуває особливої ваги в умовах сучасних викликів, адже розуміння її історичних коренів допомагає усвідомити власне місце в глобальному культурному просторі.

Витоки української ідентичності сягають доби Київської Русі – східноєвропейської держави, що стала осередком політичного та культурного розвитку у IX-XIII століттях. Саме тут відбулося прийняття християнства, розвиток писемності, утвердження правової традиції. Цей період став основою формування загальних культурних кодів, мови діловодства, звичаєвого права та суспільних структур.

Українська традиція, зокрема козацька доба пізніше, не була розривом, а продовженням цієї спадщини. Київ як духовний і культурний центр залишався ключовим символом української ідентичності навіть після політичного занепаду Русі.

У XVI-XVIII століттях вагоме значення у формуванні українського самоусвідомлення мало козацтво. Запорозька Січ стала унікальним феноменом – військово-політичною та демократичною спільнотою, де діяли виборність, самоврядування і рівність.

Козацькі традиції закріпили в українському суспільстві такі риси, як: прагнення до свободи і самостійності; повага до громадського вибору; готовність до захисту власної землі, розвинене почуття гідності.

Ідеї козацької державності знайшли відображення в проєктах Гетьманщини та у творах українських мислителів – від С. Орлика до Г. Сковороди. Саме козацтво стало центральним нарративом романтизму та національного відродження XIX століття.

У XIX-XX століттях українська ідентичність переходить на рівень модерної нації. Розвиток літературної мови, діяльність «Руської трійці», Кирило-Мефодіївського братства, Наукового товариства ім. Шевченка формували інтелектуальну базу модерної української нації.

До цього процесу долучилися: селянські освітні ініціативи; культурні товариства; рухи автономістів і державників, політичне життя в Австро-Угорщині та Російській імперії.

Кінцевим результатом тривалої боротьби стала проголошена у 1991 році незалежність України. Сучасні події, включно з Революцією Гідності та опором російській агресії, лише зміцнили українську політичну та культурну ідентичність, зробивши її однією з найстійкіших у Європі.

Українська ідентичність – це результат багатовікового історичного процесу, що включає спадщину Київської Русі, козацьку традицію та модерне національне відродження. Її основою стали прагнення до свободи, самоврядування, культурної самобутності та гідності. Події сучасності підтверджують, що українська ідентичність не лише збереглася, а й стала потужним фактором консолідації нації та її здатності протистояти зовнішнім викликам.

Марола Іван Андрійович,
студент 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська національна ідентичність – це складний, динамічний феномен, сформований протягом століть під впливом геополітичних, культурних та соціальних факторів. Філософський аналіз її історичного становлення виявляє низку ключових етапів, кожен з яких вносив свої домінанти в колективне самоусвідомлення українців.

Первісні елементи української ідентичності сягають часів Київської Русі (IX-XIII ст.), де спільна мова, віра (православ'я) та територія створили підґрунтя для формування руської ідентичності. Ця ідентичність, хоча й була спільною для східнослов'янських племен, заклала основи історичної пам'яті та державної традиції.

Після розпаду Русі та входження українських земель до складу Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV–XVIII ст.) ідентичність набуває конфесійного та культурно-опозиційного характеру. Спротив полонізації та окатоличенню кристалізував ідею «руської віри» та «руського народу» як відмінного від польської шляхти.

Ключовим моментом стало становлення Козацької держави (Гетьманщини) у XVII–XVIII ст. Козаччина стала не лише військово-політичною, але й потужною ідентичною матрицею. Саме козацький міф, ідея вольності, військової демократії та боротьби за віру і права народу лягли в основу української політичної ідентичності. Богдан Хмельницький та його наступники вперше актуалізували ідею власної політичної суб'єктності на противагу зовнішнім імперським впливам.

XIX століття, період розділу українських земель між Російською та Австро-Угорською імперіями, характеризується переходом від конфесійної та козацької ідентичності до національно-культурної. Цей процес отримав назву національного відродження.

Діяльність Тараса Шевченка, Івана Франка та інших письменників вивела українську мову з розряду "селянського нарiччя" на рівень літературної та політичної мови, зробивши її ключовим маркером ідентичності. Кирило-Мефодіївське братство вперше сформулювало ідею суверенної, демократичної України в контексті слов'янської спільноти.

Поділ на підросійську та підавстрійську Україну сприяв формуванню двох регіональних ідентичностей (Схід та Захід), але спільна культурна та мовна основа зумовила рух до ідеї соборності.

XX століття стало часом найбільших випробувань, які, водночас, каталізували оформлення модерної української ідентичності.

Створення УНР та ЗУНР підтвердило життєздатність політичного проекту "Україна", а досвід короткочасної незалежності став ключовим політичним міфом для наступних поколінь.

Радянський період (УРСР) характеризувався спробами радянiзацiї та формування «радянського народу». Однак, політика українiзацiї 1920-х років, а згодом дисидентський рух, засвідчили збереження та розвиток української національної свідомості. Голодомор 1932-1933 років і репресії стали травматичним, але потужним чинником мученицької ідентичності, що зміцнювала опозицію до імперської системи.

Відновлення незалежності у 1991 році завершило процес формування політичної нації. Ключові події – Помаранчева Революція (2004) та Революція Гідності (2013-2014) – закріпили ідентичність як таку, що ґрунтується на демократичних цінностях, європейському виборі та громадянській активності.

Історичний аналіз показує, що українська ідентичність є багатошаровою конструкцією. Вона послідовно пройшла етапи: руська (територіально-конфесійна), козацька (військово-політична, свободолюбна), національно-культурна (лінгвістична, відродженська) та модерна громадянська (демократична, європейська).

Сучасна українська ідентичність визначається соборністю (єдністю Сходу і Заходу), свободолюбством (спадщина Козаччини та Революції Гідності) та чітким усвідомленням власної політичної та цивілізаційної відокремленості від російського імперського простору.

Віткович Вероніка Ігорівна,
студентка 1 курсу, групи КН-25001б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА УКРАЇНСЬКУ ІДЕНТИЧНІСТЬ

Революція Гідності стала одним із ключових етапів модернізації українського суспільства, спричинивши глибинні зміни у формуванні національної ідентичності. Події 2013-2014 років продемонстрували готовність громадян до відстоювання демократичних цінностей, прав і свобод, що стало основою нового цивілізаційного вибору країни. Українська ідентичність, яка протягом тривалого часу перебувала під впливом пострадянських та імперських наративів, отримала імпульс до переосмислення власної природи та ціннісних підвалин.

Одним із головних наслідків Революції Гідності стало підвищення громадянської свідомості. Участь великої кількості громадян у протестах засвідчила формування активного громадянського суспільства, здатного до самоорганізації та відповідального прийняття рішень. Майдан став простором, де громадяни усвідомили себе не просто як населення, а як політичну націю, об'єднану спільними цінностями та прагненням до свободи.

Події Майдану також сприяли зміцненню почуття солідарності між різними регіонами країни. Учасниками протестів були представники сходу, заходу, півночі й півдня, що довело: цінності гідності, свободи та європейського розвитку не мають регіональних обмежень. Саме ця солідарність стала фундаментом національної консолідації в умовах подальшої зовнішньої агресії.

Важливим аспектом стало посилення ролі української мови, культури та історичної пам'яті. Після Революції Гідності відбувається активна деколонізація гуманітарного простору: переосмислення історичних подій, відновлення культурних традицій, зростання інтересу до української літератури й мистецтва. Поширення української мови у публічному просторі та медіа стало природною реакцією суспільства на необхідність зміцнення власної культурної суб'єктності.

Європейський вектор розвитку України після подій Майдану набув не лише політичного, але й ціннісного характеру. Європейські ідеали демократії, прав людини та верховенства права стали частиною суспільного дискурсу й важливим елементом нової національної ідентичності. Революція Гідності утвердила переконання, що шлях України – це шлях незалежності, свободи та інтеграції у європейську цивілізацію.

Отже, Революція Гідності стала визначальною подією, яка кардинально змінила українську ідентичність. Вона сприяла формуванню зрілого громадянського суспільства, посиленню національної єдності, розвитку культурної самосвідомості та утвердженню європейських цінностей. Її вплив

залишається фундаментальним чинником у сучасному державотворчому процесі України.

Пилушенко Євгеній Олександрович,
студент 1 курсу, групи КН-25001б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ

Революція Гідності стала однією з ключових подій новітньої історії України. Вона не лише змінила політичний курс держави, а й суттєво вплинула на формування української національної ідентичності. Для багатьох людей це був момент, коли вони по-справжньому усвідомили себе українцями не тільки за паспортом, але й за внутрішнім переконанням. Революція показала, що українці здатні об'єднатися заради спільних цінностей, а не лише проти якогось конкретного політика чи проблеми.

Перш за все, Революція Гідності підкреслила значення свободи та людської гідності. До 2013 року ці слова часто здавалися чимось абстрактним. Однак події на Майдані показали, що свобода – це не просто політична категорія, а те, за що люди готові виходити на мороз, ризикувати здоров'ям і навіть життям. Саме це відчуття солідарності і боротьби за власну гідність стало основою для сучасної української ідентичності.

Другою важливою зміною стало переосмислення історії та національних символів. Після Майдану багато людей почали по-іншому ставитися до таких понять, як державний прапор, мова чи культура. Те, що раніше могло здаватися просто традиційним атрибутом, набуло нового значення. Прапор на Майдані був не просто тканиною – він став символом свободи, єдності, боротьби. Українська мова теж стала важливим елементом самоідентифікації, адже її використання почали сприймати як знак підтримки власної держави.

Третім важливим чинником стало зростання громадянської активності. Революція Гідності показала, що українці не готові мовчки терпіти несправедливість. Люди почали більше цікавитися політикою, контролювати владу, брати участь у волонтерських ініціативах. З'явилося усвідомлення, що держава – це не хтось «згори», а кожен із нас. Це також є важливою частиною української ідентичності, яку Майдан значно посилив.

Не можна оминати й питання російської агресії, яка почалася одразу після Революції Гідності. Саме вона стала катализатором глибших змін. Коли країна стикається з реальною загрозою, люди швидше усвідомлюють, хто вони і за що борються. Російська агресія сприяла зміцненню національної єдності, формуванню негативного ставлення до імперських впливів і переоцінці ролі

української культури. Багато людей остаточно відійшли від радянських чи проросійських поглядів і звернулися до власних національних коренів.

Також варто сказати про молодь, яка відіграла важливу роль під час Майдану. Для багатьох студентів Революція стала першим досвідом участі в суспільних процесах. Вони побачили, що їхній голос може щось змінити. Саме ця молодь сьогодні формує нове бачення української ідентичності – відкритої, демократичної, орієнтованої на європейські цінності.

Ще один важливий аспект – переосмислення поняття героїзму. Після подій Революції Гідності суспільство почало по-іншому ставитися до героїв. Ними стали не міфічні постаті з підручників, а реальні люди – Небесна Сотня, волонтери, медики, активісти. Їхній приклад став частиною колективної пам'яті, і ця пам'ять активно впливає на формування національної свідомості.

Крім того, Революція Гідності вплинула на культурну сферу. У суспільстві зросла популярність української музики, літератури, кіно. Багато митців почали створювати твори, натхненні подіями Майдану. Це сприяло формуванню спільного культурного простору, який базується на українських цінностях та сучасному досвіді.

Таким чином, Революція Гідності стала не просто політичним протестом, а потужним поштовхом для розвитку української ідентичності. Вона змінила світогляд мільйонів людей, зробивши їх більш свідомими, активними та згуртованими. Майдан показав, що українці мають власний шлях, власні цінності та готові їх відстоювати. Саме тому вплив Революції Гідності на українську ідентичність є надзвичайно великим і продовжує відчуватися й сьогодні.

Чудік Микола Сергійович,
студент 1 курсу, групи КН-25001б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ І РЕЛІГІЯ ЗА ЧАСІВ КОЗАЦТВА

Українська національна ідентичність формувалася протягом століть під впливом різноманітних політичних, культурних і духовних чинників. Одним із найважливіших періодів цього процесу була доба козацтва, коли на українських землях постала нова форма соціальної організації, що визначила особливе місце релігії у суспільному житті. Саме в цей час православ'я стало одним із ключових елементів самовизначення українців та важливим стрижнем, навколо якого згуртовувалося козацтво і формувалася нова спільна ідентичність.

У XVI–XVIII століттях православна віра була не лише приватною релігійністю, а й символом цивілізаційної належності та національної єдності. Козаки сприймали себе як оборонців віри, що віддзеркалювало не тільки

релігійну переконаність, а й політичні прагнення до захисту православного населення українських земель. Їхній спротив іноземному пануванню, зокрема політиці окатоличення й колонізації, постає не лише як боротьба за соціальні чи політичні права, але і як захист духовних основ власного народу.

Православ'я глибоко впливало на побутову культуру, мораль, звичаї та навіть військовий уклад козацького життя. Кожний похід традиційно починався з молитви, у Січі діяли православні церкви, а священники супроводжували козаків у їхніх військових кампаніях. Завдяки цьому релігія ставала духовною опорою спільноти та водночас чинником, який інтегрував нових членів козацького товариства, незалежно від їхнього соціального походження.

Запорозька Січ формувалася як особливий соціокультурний простір, у якому релігія була частиною повсякденного життя та колективного світогляду. Шанування православних свят, наявність храмів, особливе ставлення до Покрови Пресвятої Богородиці як головної заступниці війська відображали не лише побожність, але й усвідомлення історичної місії. Покрова стала для козаків символом небесного захисту, а згодом – одним із національних українських символів, що зберігає актуальність до сьогодні.

Важливу роль у формуванні релігійної ідентичності відіграли також міські православні братства, які підтримували освіту, книгодрукування й культурний розвиток. Козацтво часто надавало братствам військовий та матеріальний захист, що сприяло поширенню православної культури і збереженню духовної спадщини в умовах польсько-католицького домінування.

Цей союз між козаками та братствами створив підґрунтя для розвитку української освітньої та культурної традиції, яка досягла розквіту у XVII столітті. Релігія в добу козацтва була тісно пов'язана з політичним життям, що особливо проявилось під час Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького. Прагнення відновити права православної церкви і захистити її від утисків стало важливою складовою мотивації повстання.

В універсалах і дипломатичних листуваннях гетьмана релігійний чинник посідав значне місце, відображаючи бачення козацької еліти щодо майбутнього української державності. Союзи, які укладало козацтво, нерідко ґрунтувалися на спільності релігійних цінностей, а сама Гетьманщина утверджувала православ'я як основу своєї легітимності.

Окрім політичного аспекту, православ'я вплинуло й на культурний розвиток українського суспільства. Підтримка Києво-Могилянської академії з боку козацької старшини сприяла формуванню нової інтелектуальної еліти, яка поєднувала християнську традицію зі світською освітою. Завдяки цьому розвивалися література, філософія, музика, барокове мистецтво, що набули унікальних українських рис.

Козацькі літописи описували історичні події через призму релігійних уявлень, підкреслюючи богообраність народу та моральну правоту його боротьби. Так формувалася особливий історичний наратив, що пізніше став частиною модерної національної свідомості. Релігія також виконувала функцію маркера «свій – чужий» у козацькому суспільстві.

Хоча козаки могли співпрацювати з представниками інших релігій чи культур, належність до православ'я визначала повноцінну приналежність до козацької спільноти та українського світу. Ця межа не була лише релігійною – вона була ідентифікаційною, адже через віру окреслювалися цінності, моральні норми та стратегічні інтереси суспільства.

Таким чином, релігія стала одним із ключових механізмів самоорганізації і самоусвідомлення українців у добу козацтва. Вона не тільки об'єднувала людей довкола спільних символів і вірувань, а й сприяла формуванню політичної суб'єктності, культурної тяглості та відчуття історичної місії. Православна традиція забезпечила духовну опору суспільству, яке перебувало в умовах постійної боротьби, і водночас сформувала підґрунтя для майбутньої української нації.

Незважаючи на секуляризацію сучасного світу, ця духовна спадщина продовжує відігравати важливу роль у культурній пам'яті та національній свідомості українців. Значення релігії в період козацтва важко переоцінити: саме через неї було закладено фундамент української колективної ідентичності, яка зберегла свою силу і через століття виступає символом незламності, єдності та історичної тяглості українського народу.

Руденко Владислав Вадимович,
студент 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ І РЕЛІГІЯ

Проблема формування та трансформації української національної ідентичності є однією з ключових у сучасній філософській думці, особливо в контексті геополітичних викликів та процесів національного відродження. Релігія традиційно виступала не просто системою вірувань, а потужним соціокультурним та цивілізаційним чинником, що значною мірою визначав етногенез, світогляд та ціннісні орієнтири українського народу. Метою даної доповіді є філософський аналіз ролі релігії у становленні української ідентичності, її еволюції та актуального значення в умовах пошуку нової національної парадигми.

Прийняття християнства в його східній, візантійській традиції (988 р.) стало першою і, можливо, найважливішою цивілізаційною основою, яка заклала фундамент для формування окремішньої східнослов'янської, а згодом і української ідентичності. Воно принесло з собою писемність, правові норми, мистецтво та консолідуючу ідеологію, що сприяла об'єднанню різних племінних груп. Протягом століть християнство, передусім у формі Православ'я, стало

невіддільною частиною українського менталітету, формуючи його глибинну *сакральність*, відчуття спільноти та етичні засади.

Історичний шлях України позначений не лише домінуванням Православ'я. На перехресті культур та імперій українська ідентичність формувалася під впливом релігійного плюралізму. Значну роль відіграла Греко-католицька Церква (УГКЦ), особливо на західноукраїнських землях. Після Берестейської унії 1596 року УГКЦ стала важливим інститутом збереження національної самобутності, мови та культури в умовах політичної асиміляції. Боротьба за автокефалію українських православних церков (від часів козацької доби до сучасності) завжди була не лише теологічним, але й політичним актом утвердження національної незалежності.

Релігійна приналежність в Україні часто була тотожною національній ідентичності, а боротьба за незалежну Церкву – синонімом боротьби за незалежну державу.

В сучасній Україні релігійний фактор набув особливої гостроти. Створення Православної Церкви України (ПЦУ) та отримання нею Томосу про автокефалію у 2019 році стало знаковою подією, яка завершила багатовіковий цикл боротьби за канонічну незалежність. Ця подія має колосальне філософське значення, оскільки вона: по-перше, деколонізує свідомість, тобто, здійснюється остаточний розрив із московським духовним центром, що є символом ментальної деколонізації та підтвердженням цивілізаційного вибору України; по-друге, консолідує ідентичність, тобто, сприяє формуванню єдиної, соборної, політичної нації на новій, українській духовній основі; по-третє, визначає ціннісний вектор, тобто, підсилює орієнтацію на європейські цінності, де Церква є відокремленою від держави, але активно бере участь у громадянському житті.

У контексті повномасштабного вторгнення (починаючи з 2022 р.) релігійні організації України (ПЦУ, УГКЦ, протестанти, мусульмани, юдеї) відіграють критично важливу роль у наданні гуманітарної допомоги, моральній підтримці та формуванні ідеологічної стійкості нації. Ця сакралізація національного спротиву посилює усвідомлення ідентичності як вищої, духовно наповненої цінності.

Релігія в Україні є невіддільною складовою національної ідентичності. Її роль еволюціонувала від націотворчого чинника до каталізатора боротьби за незалежність та консолідуючої сили в умовах екзистенційної загрози. Сучасна українська ідентичність, сформована на принципах свободи совісті та політичної незалежності, бачить у релігії не лише віросповідну, але й глибоко культурну, історичну та екзистенційну основу своєї самобутності та європейської орієнтації. Філософський аналіз цього взаємозв'язку показує, що духовне відродження є необхідною передумовою для повноцінного державного самоствердження.

Література

Горбатюк Т.В., Данилова Т.В. Теорія цивілізацій та гуманітарні проблеми людства. - Київ-Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2015. 640 с.

Горбатюк Т.В., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Самарський А.Ю. Людина і багатомірність її світів (до 60-річчя кафедри філософії НУБІП України). К. 2017. 317 с.

Остроушко Софія Павлівна,
студентка 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ І РЕЛІГІЯ: ДУХОВНИЙ ВИМІР НАЦІЄТВОРЕННЯ

Формування української ідентичності відбувалося не лише під впливом історичних подій та культурних традицій, а й через глибоку релігійну основу, що століттями визначала моральні орієнтири, суспільні цінності та світогляд народу. Християнство, прийняте ще за князя Володимира, стало не просто релігійною практикою, а духовною матрицею, що поєднала українців у спільноту. Релігія формувала уявлення про добро, свободу, справедливість і людську гідність – елементи, які стали центральними в українському національному характері.

В українській історії релігія неодноразово виконувала функцію захисту національної самобутності. Українські церкви – Київська митрополія, Берестейська унія, Українська греко-католицька й автокефальна традиції – ставали осередками національного відродження, освіти та духовного опору. У періоди бездержавності саме церковні структури утримували українську мову, обряди, книгу та культурну пам'ять. Релігія виступала не лише вірою, а й формою національного самозбереження.

Українська релігійна традиція формувала особливий тип особистості, для якої важливими є співчуття, солідарність, любов до ближнього та готовність до самопожертви. У сучасному контексті ці цінності проявилися під час Революції Гідності та російсько-української війни, коли релігійні громади різних конфесій стали рушіями волонтерства, підтримки армії та моральної єдності суспільства. Таким чином, релігія перетворюється з суто духовного явища на чинник громадянської активності та національної суб'єктності.

Отримання автокефалії Православної Церкви України стало важливою віхою у формуванні сучасної української ідентичності. Це не лише релігійний акт, а й утвердження духовної та політичної незалежності від імперських впливів. Подія символізує прагнення України до власного шляху – як у державності, так і в церковному житті, – та зміцнює відчуття національної єдності.

Українська релігійна традиція зберігає у собі національні міфи – не вигадані, а духовно-символічні історії, що формують спільний світогляд: від княжої доби й козацької релігійності до мучеництва під час тоталітарних режимів. Ці

наративи створюють почуття історичної тяглості та зміцнюють колективну пам'ять, що є ключовим елементом сильного націєтворчого процесу.

Українська ідентичність і релігія – це взаємопов'язані явища, які формують духовну вісь нації. Релігія забезпечує українцям моральний фундамент, духовну стійкість і ціннісну єдність, а також відіграє роль культурного та національного щита в умовах історичних викликів. Саме тому релігійний фактор залишається одним із ключових у сучасному процесі формування української державності та самосвідомості.

Література

Сторожук С. В., Матвієнко І. С., Горбатюк Т. В. Проблеми і перспективи сучасного мегасуспільства в контексті гуманітарного дискурсу К.: Міленіум. 2020. 209 с.

Горбатюк Т.В., Данилова Т.В. Теорія цивілізацій та гуманітарні проблеми людства. Київ-Ніжин: Видавець ПП Лисенко ММ., 2015. 455 с.

Сидоренко Артем Олегович,
студент 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА УКРАЇНСЬКУ ІДЕНТИЧНІСТЬ

Революція Гідності 2013-2014 років стала не просто реакцією на порушення владою євроінтеграційного курсу, а подією, яка суттєво змінила суспільну свідомість, політичні орієнтири та уявлення українців про себе як народ. Події на Майдані Незалежності сформували нові підходи до розуміння національної ідентичності, об'єднавши громадян навколо спільних цінностей свободи, гідності та справедливості. Це стало каталізатором трансформацій, які й сьогодні визначають розвиток держави.

Важливим аспектом впливу Революції Гідності стало формування нової системи цінностей. Після подій Майдану в українському суспільстві значно посилювалися ідеї демократії, рівності, солідарності та взаємопідтримки. Учасники протесту, незалежно від віку, професії чи регіону проживання, виступили як єдина спільнота, що прагне прозорого, чесного та справедливого управління державою. Відтак, цінність людської гідності та свободи стала фундаментальною складовою української ідентичності.

Революція Гідності також сприяла активізації громадянського суспільства. Саме під час подій 2013-2014 років з'явилися тисячі ініціатив самоорганізації: від волонтерських штабів до медичних служб та інформаційних платформ. Такі структури продовжили діяти й після завершення революційних подій, забезпечуючи значну підтримку армії та внутрішньо переміщених осіб у зв'язку

з початком російської агресії. Волонтерський рух став важливою ознакою нової громадянської ідентичності, демонструючи рішучість українців.

Одним із ключових чинників впливу Майдану на українську ідентичність стала зміна ставлення до державних символів. Під час протестів синьо-жовтий прапор та гімн України набули особливого символічного значення, ставши ознаками боротьби за свободу. Відтоді патріотична символіка стала повсякденним елементом громадянського життя, а повага до неї суттєво зросла. Люди почали сприймати державні символи не як формальність, а як елемент особистої та колективної самоідентифікації.

Не менш важливим стало посилення інтересу до української мови та культури. Після подій Майдану українська мова стала для багатьох громадян символом єдності та спротиву зовнішньому тиску. Активізувалися культурні ініціативи, зросла популярність української літератури, театру, кіно та музики. Мова почала сприйматися не лише як комунікативний інструмент, а як культурний код української нації.

Революція Гідності також призвела до переосмислення історичної пам'яті. Події Майдану стали точкою відліку для формування нових наративів, у яких акцентовано увагу на боротьбі за свободу, самопожертві, відповідальності та солідарності. Герої Небесної Сотні отримали статус національних героїв, а пам'ять про їхній подвиг стала важливою складовою національної ідентичності. У суспільстві відбулося переосмислення радянського минулого та критичний перегляд ролі імперських наративів.

Після 2014 року значно змінилося ставлення до європейської спільноти. Європа перестала бути лише географічним чи економічним орієнтиром - вона стала символом свободи, демократії та справедливості, цінностей, за які боролися учасники Майдану. Це посилює прагнення українців будувати сучасну демократичну державу, яка є невід'ємною частиною європейського цивілізаційного простору.

Події Революції Гідності вплинули й на формування політичної нації. Раніше ідентичність значною мірою визначалася етнічними або мовними особливостями. Після Майдану вона дедалі більше ґрунтується на спільних політичних цінностях та ідеалах. Українцем сьогодні вважають не за походженням, а за громадянською позицією, активністю та готовністю відстоювати свободу і незалежність України.

Підсумовуючи, Революція Гідності стала важливою історичною подією, яка суттєво вплинула на формування сучасної української ідентичності. Вона трансформувала цінності суспільства, посилює національну єдність, зміцнила громадянську відповідальність і сприяла розвитку волонтерського та громадянського руху. Події Майдану стали основою для формування зрілої політичної нації, об'єднаної спільним прагненням до свободи, демократії та незалежності.

Тищенко Максим Володимирович,
студент 1 курсу , групи КН-25001б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ І РЕЛІГІЯ: СВІТОГЛЯДНИЙ АСПЕКТ

Коли ми запитуємо себе «Хто такий українець?», перше, що спадає на думку - це наша мова, наша земля, наша історія. Але є ще одна дуже важлива річ, яка робить нас тими, ким ми є. Це наша віра і духовна культура. Навіть якщо ми не ходимо до церкви щонеділі, релігія все одно є величезною частиною нашого життя і нашого характеру.

Історія України дуже тісно переплетена з історією християнства. Це почалося понад тисячу років тому, коли князь Володимир хрестив Русь. Це був не просто вибір віри. Це був вибір майбутнього. Приймаючи християнство, ми стали частиною європейського світу. Разом із релігією до нас прийшли книги, перші школи, закони й красива архітектура. Можна сказати, що саме тоді почала формуватися наша культура.

Були в нашій історії часи, коли ми не мали власної держави. Нашу землю ділили між собою інші країни. І саме віра тоді рятувала українців від зникнення. Згадайте козаків. Вони називали себе захисниками віри. Для них бути українцем і бути християнином - це було майже одне й те саме. Козаки воювали не тільки за землю, а й за право молитися своєю мовою і жити за своїми звичаями. Церква тоді була тим місцем, де зберігалася наша мова і культура, навіть коли влада їх забороняла.

Релігія дуже глибоко вросла в наш побут. Подивіться на наш календар. Більшість наших свят пов'язані з церквою. Різдво, Великдень, Святого Миколая - це дні, які об'єднують родини. Колядки, щедрівки, освячення паски - це все наші традиції. Навіть ті люди, які не вважають себе дуже релігійними, все одно знають ці звичаї, люблять їх і бережуть. Це те, що робить нас рідними одне одному. Це передається від бабусь до онуків як найдорожчий скарб.

Дуже важливо згадати часи Радянського Союзу. Тодішня влада хотіла знищити церкву, бо боялася її. Храми руйнували, священників відправляли в табори. Чому? Тому що віра робить людину вільною. Коли людина вірить у Бога і в правду, її важко змусити коритися несправедливим наказам. Українці навіть у ті страшні часи таємно хрестили дітей і святкували Великдень. Це був наш спосіб показати: ми не здалися, ми пам'ятаємо, хто ми такі.

Сьогодні ми живемо в незалежній країні. І великою подією стало отримання Томосу - документа, який визнав нашу церкву незалежною від Москви. Це дуже важливо. Це означає, що ми маємо свій власний духовний дім. Незалежна

держава повинна мати незалежну церкву - це розуміли наші предки, і ми нарешті це здійснили.

Але Україна - це дім не тільки для православних. У нас живуть католики, протестанти, мусульмани, юдеї. І наша велика сила в тому, що ми вміємо жити дружно. Ми не сваримося через те, хто в якого Бога вірить. Навпаки, ми допомагаємо одне одному. Зараз, під час війни, ми бачимо, як військові священники - капелани різних віросповідань - разом підтримують наших солдатів. Це показує, що ми мудра і єдина нація.

Релігія також вплинула на те, якими ми є людьми. Такі риси, як повага до батьків, любов до сім'ї, доброта, бажання допомогти ближньому - усе це прийшло до нас із християнської моралі. Українців знають у світі як працьовитих і гостинних людей. І ці якості виховувалися в нас століттями саме через віру.

Не можна не згадати й про красу, яку створила релігія. Золотоверхі собори Києва, старовинні дерев'яні церкви в Карпатах, храми Львова - це наша гордість. Це обличчя наших міст. Українська ікона, вишитий рушник на іконі - це мистецтво, яке знають у всьому світі. Це наша душа, втілена в красі.

І зараз, у найважчі часи війни, віра знову дає нам сили. Коли стає дуже страшно, коли опускаються руки, віра допомагає триматися. Ми віримо, що добро обов'язково перемаже зло, а світло перемаже темряву. Ця віра допомагає нашим захисникам в окопах і звичайним людям у тилу. Ми захищаємо не просто територію на карті, ми захищаємо свої цінності й своє право бути собою.

Тож, підбиваючи підсумки, можна сказати: релігія - це міцний фундамент нашого народу. Це невидима нитка, яка зв'язує нас із нашими предками. Можна зруйнувати стіни будинку, але неможливо зруйнувати те, що живе в душі.

Розуміння свого духовного коріння робить нас сильнішими. Поки ми бережемо свої традиції, свою віру і свою людяність - нас неможливо перемогти. Українська ідентичність - це велика мозаїка, і релігія - це один із найважливіших її камінців.

Література

Горбатюк Т.В., Данилова Т.В. Теорія цивілізацій та гуманітарні проблеми людства. - Київ-Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2015. 640 с.

Горбатюк Т.В., Данилова Т.В., Матвієнко І.С., Самарський А.Ю. Людина і багатовимірність її світів (до 60-річчя кафедри філософії НУБІП України). К. 2017. 317 с.

Пелих Діана Олександрівна,
студентка 1 курсу, групи КН-25001б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МОВА ЯК КОМПОНЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська мова виконує функцію генетичного коду нації, забезпечуючи нерозривний зв'язок між поколіннями. Мова – це носій історичної пам'яті та культурного коду нації. Вона – наша стародавня скриня, що зберігає багатовіковий досвід, відображений у фольклорі, *Думах*, колядках, іменах та топонімах. Коли ми говоримо слово "Козак" або співаємо "Щедрик", ми миттєво викликаємо образи, які підтримують тисячолітню традицію. Лексика, пов'язана із землеробством (оранка, жнива), свідчить про глибоке коріння українців як аграрної нації, їхній зв'язок із землею.

Мова виступає головним маркером самобутності, що відрізняє українців від інших етносів. Через унікальну лексику, фразеологію, гумор, через саму структуру мислення, що закладена в мові, формується особливе українське світосприйняття. Ця самобутність часто була підпільною зброєю проти імперських асиміляційних політик, таких як Валуєвський циркуляр чи Емський акт, коли поезія Шевченка та Лесі Українки ставала формою протесту.

У сучасному світі мова є фундаментом політичної нації і символом її незалежності. Володіння та використання української мови є одним із найважливіших елементів громадянської та національної консолідації. Нація – це свого роду футбольна команда, і мова – це її спільна тактика. Єдина державна мова створює спільний інформаційний простір, що гарантує однозначне розуміння законів, функціонування армії, освіти та судочинства. Це цементує суспільство навколо спільних цілей.

Українська мова – це політичний інструмент суверенітету і захисту національних інтересів. У контексті зовнішньої агресії мова стає демаркаційним кордоном. Знищення української мови – одна з головних цілей ворога, оскільки без неї стирається культурна межа. Тому її захист і розвиток – це не гуманітарне питання, а питання національної безпеки та відновлення історичної справедливості.

Ідентичність не є повною без внутрішнього світу людини, де мова є мірилом самосвідомості. Перехід на українську, особливо у традиційно російськомовному середовищі, є актом ментального суверенітету та глибокої рефлексії. Це свідоме рішення, що свідчить про усвідомлення себе частиною української політичної нації, незалежно від етнічного походження. Вибір мови – це вибір системи цінностей.

Рідна мова забезпечує глибинний психологічний комфорт та відчуття "вдома" для кожного українця. Мова дитинства, мова батьківської пісні – це

основа емоційної стабільності. Тільки нею можна передати найтонші відтінки іронії, гумору, ніжності. Слова, як "коханий", "затишок", мають унікальне емоційне наповнення, яке є джерелом глибинного емоційного зв'язку та відчуття приналежності.

Таким чином, українська мова є невід'ємним, життєво важливим компонентом української ідентичності. Захищаючи, вивчаючи та розвиваючи її, ми не просто зберігаємо культуру, ми захищаємо: історію, державу, особистість

Грицюк Дарія Олександрівна,
студентка 1 курсу, групи КН-25001б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МОВА ЯК КОМПОНЕНТ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська мова є носієм нашої культурної спадщини. У ній збережені традиції, фольклор, прислів'я, обряди та образне мислення нашого народу. Через мову передається історична пам'ять: усе те, що формувало українців протягом століть. Саме завдяки мові народ залишається впізнаваним та відокремленим серед інших культур світу.

Спільна мова об'єднує людей, створюючи між ними невидимий, але дуже міцний зв'язок. Вона формує світогляд, впливає на спосіб мислення, передає цінності та норми поведінки. Коли громадяни говорять однією мовою, вони легше знаходять порозуміння та усвідомлюють себе частиною однієї спільноти.

Українська мова відіграє провідну роль у розбудові держави, адже є невід'ємною складовою політичної та соціальної системи. Державна мова забезпечує функціонування органів влади, освіти, судочинства та інших інституцій. Вона є визначальним чинником консолідації нації й гарантією стабільності державного розвитку.

Мовна ідентичність допомагає людині відчути власну приналежність до українського народу. Коли громадяни цінують і використовують рідну мову, вони автоматично зміцнюють свою національну самосвідомість. Це сприяє формуванню стійкого внутрішнього відчуття єдності та відповідальності за майбутнє країни.

Протягом багатьох століть українська мова зазнавала зовнішнього тиску та заборон. Попри це, вона збереглася й сьогодні продовжує відроджуватися та зміцнюватися. Активна підтримка мови – у школах, медіа, культурі – забезпечує стабільність нації та її стійкість перед сучасними викликами. Мова є основою інформаційної та культурної безпеки держави.

Отже, українська мова є не просто інструментом комунікації – це духовна, культурна й історична опора нашої ідентичності. Вона формує націю, об'єднує

суспільство, підтримує державність і зміцнює національну самосвідомість. Збереження й розвиток української мови – це шлях до зміцнення української держави та майбутнього поколінь.

Ісаков Стівен,
студент 1 курсу, групи КН-25001б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РЕЛІГІЯ ТА УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ

Християнство східного обряду, прийняте у 988 році, стало ключовою подією, що заклала цивілізаційний вибір Київської Русі. Православна традиція стала основою для розвитку писемності, архітектури та права, забезпечивши історичну тяглість української державності, яка пізніше трансформувалася через Козацьку державу та сучасну Україну.

На західноукраїнських землях (Галичина) Українська Греко-Католицька Церква (УГКЦ) відіграла роль національного інституту. Вона поєднала східний обряд із єдністю з Римом, що дозволило зберегти національну мову та культуру в умовах чужоземного панування (польського та австро-угорського), ставши духовним і культурним осередком опору асиміляції.

Сучасна українська ідентичність є толерантною та плюральною. Вона базується на співіснуванні різних православних юрисдикцій (зокрема, Православної Церкви України, ПЦУ), греко-католиків, протестантів та мусульман (кримських татар). Ця релігійна різноманітність є ознакою зрілості громадянського суспільства та відданості демократичним цінностям.

В новітній історії, особливо під час агресії, релігійні інститути виступили мобілізуючою силою. Вони не лише надають духовну підтримку, але й активно діють як гуманітарні хаби, підтримуючи Збройні Сили та внутрішньо переміщених осіб. Ця активна участь у захисті суверенітету підкреслює їхню невід'ємну роль у формуванні стійкої громадянської ідентичності.

Релігія в Україні є не просто вірою, а критичним компонентом ідентичності. Вона виконувала роль історичного каркаса нації у часи бездержавності, забезпечила культурну тяглість та сьогодні є активним фактором єднання у боротьбі за незалежність. Збереження різноманітності та незалежності релігійних інститутів є необхідною умовою для стійкості сучасної української держави.

Дудіна Євгенія Костянтинівна,
студентка 1 курсу, групи КН-25001б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська ідентичність сьогодні формується в умовах глибоких соціальних, політичних та культурних змін. Глобалізація, війна, демократичні трансформації та особливості мовного середовища суттєво впливають на національну самосвідомість. Ці фактори не лише створюють загрози, а й відкривають можливості для зміцнення української ідентичності, яка поступово набуває нових рис.

Глобалізація прискорює взаємодію культур, але водночас посилює ризики втрати національної унікальності. Українська молодь активно інтегрується у світовий інформаційний простір, переймає міжнародні культурні зразки, що часом витісняє локальні традиції. Усі ці процеси можуть сприяти культурній асиміляції, якщо держава та суспільство не докладатимуть зусиль для підтримки українського контенту й популяризації власної культурної спадщини.

Разом із тим глобалізація створює і нові можливості: українська музика, мода й література отримують більше уваги за кордоном, формуючи модерний образ України у світі.

Російська агресія істотно вплинула на самоусвідомлення українців. Війна стала фактором, що зміцнив національну єдність і актуалізував культурні символи та історичну пам'ять. Поширення української мови, зміна ставлення до власної історії, посилення патріотизму – усі ці процеси є реакцією на загрозу існуванню держави.

Водночас інформаційна війна та пропаганда створюють постійний тиск, спрямований на руйнування української ідентичності. Саме тому здатність суспільства критично мислити й відрізнити правду від маніпуляцій стає ключовим елементом сучасної самоідентифікації.

Українська ідентичність поступово модернізується під впливом демократичних змін. Події Революції Гідності та подальші реформи сформували відчуття відповідальності та причетності до державотворчих процесів. Прагнення свободи, рівності й гідності перетворюється на важливу частину української національної самосвідомості.

Втім, демократичні трансформації стикаються з внутрішніми викликами: повільними інституційними змінами, політичною поляризацією та дискусіями про співвідношення традиційних і сучасних цінностей. Це впливає на формування громадянської ідентичності, яка нині перебуває у стадії активного розвитку.

Українська мова є фундаментом культурної ідентичності. Тривала історія русифікації створила складний мовний ландшафт, але за останні роки ситуація значно змінилася. В Україні посилюється роль державної мови в освіті, медіа та публічному просторі, що сприяє формуванню спільного культурного поля.

Для багатьох громадян перехід на українську став актом самовизначення та підтримки держави у воєнний час. Водночас мовна неоднорідність у деяких регіонах продовжує впливати на суспільні дискусії, але загальна тенденція свідчить про зміцнення позицій української мови.

Українська ідентичність сьогодні перебуває у стані активного оновлення. Глобалізація вимагає збереження культурної автентичності, війна – консолідує суспільство, демократичні зміни – формують нові громадянські цінності, а українська мова стає основою національної єдності. Попри численні виклики, українці вибудовують модерну ідентичність, що поєднує історичну пам'ять, культурну самобутність і прагнення до демократичного розвитку. Це робить її стійкою та здатною забезпечити подальший поступ держави.

Костів Юрій Іванович,
студентка 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ І РЕЛІГІЯ – СВОЄРІДНИЙ ДІАЛОГ МІЖ МИНУЛИМ І СУЧАСНІСТЮ

Українська ідентичність та релігія – це тема, яка багато років викликає інтерес серед дослідників, істориків та звичайних людей. Для українців питання віри та національного самоусвідомлення завжди були пов'язані між собою. Коли ми говоримо про українську ідентичність, ми зазвичай згадуємо мову, традиції, культуру, історичні події. Але релігія також відіграла в цьому не менш важливу роль. Особливо це стосується християнства, яке прийшло на наші землі ще за часів Київської Русі. Відтоді релігія стала не просто елементом духовного життя, а одним з фундаментальних чинників формування світогляду.

У різні часи релігія допомагала українцям зберігати свою самоідентичність. Коли країна переживала періоди поневолення або асиміляційного тиску, церква часто ставала місцем, де українці відчували спільність і підтримку. Через релігійні свята, обряди та звичаї люди зберігали зв'язок зі своїм корінням. Навіть у найважчі часи релігія часто залишалася тією опорою, на яку можна було поклатися. Це особливо помітно під час радянської доби, коли віра була під забороною, але попри це багато людей продовжували таємно дотримуватися духовних традицій.

Водночас українська ідентичність завжди була різноманітною. На території України проживають представники різних конфесій: православні, греко-католики, римо-католики, протестанти, мусульмани, юдеї та інші. Це створює своєрідну релігійну мозаїку, яка формує унікальний духовний простір країни. Різні релігійні течії впливали на культуру, мистецтво, освіту й навіть суспільно-політичні процеси. Наприклад, греко-католицька церква відіграла важливу роль у національному пробудженні Галичини, а православні традиції допомагали єднати громади на сході та півдні країни.

Сьогодні релігія й надалі залишається важливою частиною української ідентичності. У період сучасних викликів, зокрема війни, питання віри знову стає актуальним. Багато людей звертаються до духовності як до джерела сили та надії. Церква також активно бере участь у волонтерській діяльності, підтримці військових і постраждалих. Таким чином, релігія не лише виконує духовну функцію, але й допомагає зміцнювати суспільну солідарність.

Українська ідентичність і релігія – це не просто історичні поняття. Це живі й динамічні елементи, які продовжують змінюватися разом із суспільством. І хоча сучасний світ стає дедалі більш секулярним, релігія все одно лишається важливою частиною внутрішнього світу багатьох українців. Вона впливає на моральні цінності, повсякденні звички та навіть на ставлення до життя.

Отже, українська ідентичність і релігія – це своєрідний діалог між минулим і сучасністю. Вони формують духовний стержень народу, допомагають зрозуміти, хто ми є та куди рухаємося. І хоча кожна людина може мати свій шлях до віри, спільність традицій та духовних символів продовжує об'єднувати українців у непрості часи.

Батан Наталія Вікторівна,
студентка 1 курсу, групи ЕкК-25003б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ

Українська національна ідентичність – це складне й багатогранне явище, яке включає спільність історичного минулого, мови, культури, традицій, цінностей та усвідомлення приналежності до українського народу. Вона формується не лише через історичний досвід, а й через щоденні практики, культурні символи та громадянську активність.

Перші елементи української державності й культурної самобутності зароджуються в часи Київської Русі, яка стала колыскою східноєвропейської цивілізації. Подальший розвиток відбувався у період Галицько-Волинської

держави, а згодом – під впливом козацької традиції. Саме козацтво стало символом волелюбності, самоврядування й військової доблесті, що закріпилось у національному характері українців.

У XIX столітті завдяки діячам українського національного відродження – Тарасу Шевченку, Михайлу Драгоманову, Івану Франку – ідентичність отримує культурне осмислення. Формується ідея окремішності українського народу, його права на власну державність. У XX столітті визвольні змагання 1917–1921 рр., діяльність Української повстанської армії та боротьба за незалежність у кінці століття укріплюють політичну складову ідентичності.

Мова є центральним елементом української самоідентифікації. Українська мова виконує функцію не лише комунікації, а й передачі культурного коду, історичної пам'яті та ціннісних орієнтирів. Література, фольклор, пісенна традиція, мистецтво – все це виступає “носіями” колективного досвіду.

Важливу роль відіграють і традиції: обряди, свята, народні символи, кухня, побутова культура. Українська музика, вишиванка, писанка, козацькі звичаї – усе це формує образ української спільноти й передає відчуття єдності навіть у сучасному глобалізованому світі.

У XXI столітті українська національна ідентичність переживає період активного переосмислення. Глобалізація, міграція, культурні обміни ставлять перед українцями питання збереження самобутності. Водночас російська агресія 2014 та 2022 років стала потужним каталізатором зміцнення ідентичності. Українці дедалі більше усвідомлюють важливість мови, культури, історичної пам'яті та державності.

Сучасне українське суспільство демонструє високий рівень солідарності: волонтерський рух, підтримка Збройних сил України, популяризація українського мистецтва, історії, кіно, музики та освіти. Молодь активно долучається до культурних ініціатив, вивчає історію та захищає власну ідентичність у цифровому просторі.

Сьогодні українська ідентичність поєднує етнічні та громадянські елементи. Бути українцем означає не лише належати до певної етнокультурної спільноти, а й поділяти цінності свободи, демократії, гідності та відповідальності. Українська національна ідея дедалі більше ґрунтується на понятті громадянської спільноти, відкритої до різних культур, але об'єднаної спільною метою – побудувати сильну, демократичну й незалежну державу.

Міцна ідентичність сприяє згуртованості суспільства та його стійкості перед зовнішніми загрозами. Вона допомагає формувати державну політику, зміцнювати армію, розвивати освіту й культуру. Національна ідентичність виступає фундаментом для формування стратегічного бачення майбутнього України.

Література

- Грицак Я. Нарис історії України. – Київ: Yakaboo Publishing. 2019. 656 с.
Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. – Київ: Критика. 1997. – 380 с.
Рябчук М. Дилеми українського фаустизму. – Київ: Критика. 2013. 272 с.

Кравчук Валерія Валентинівна,
студентка 1 курсу, групи ЕкК-250036
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ

Революція Гідності стала не лише політичним переломним моментом, а й подією, що глибоко переосмислила українську національну ідентичність. Вона об'єднала мільйони людей навколо цінностей свободи, демократії та людської гідності, формуючи нову модель громадянської спільності. Поступово українська ідентичність почала визначатися не лише історичними чи етнокультурними ознаками, а передусім усвідомленою підтримкою демократичних принципів та готовністю відстоювати їх у критичні моменти. Саме тому досвід Майдану став точкою відліку для глибоких суспільних змін, що посилили відчуття відповідальності громадян за майбутнє держави.

Наслідком Революції стало й посилення ролі національної символіки, мови та культурних практик. Українські прапори, гімн, символи Небесної сотні перетворилися на важливі маркери спільної пам'яті, які об'єднали різні регіони країни. Разом із тим події 2013-2014 років актуалізували потребу в переосмисленні минулого та формуванні інклюзивної моделі пам'яті, що враховує різноманітність українського суспільства та сприяє діалогу, а не поділу.

Особливо відчутним є вплив Революції Гідності в умовах російської агресії, яка почалася у 2014 році та загострилася у 2022-му. Саме революційний досвід згуртував суспільство, сприяв зміцненню волонтерського руху, розвитку громадянських ініціатив і підвищенню рівня національної єдності. Так, Революція стала фундаментом сучасної української ідентичності - відкритої, відповідальної та заснованої на європейських цінностях.

Література

- Kulyk, V. (2016). National Identity in Ukraine: Impact of Euromaidan and the War. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09668136.2016.1174980#abstract>
- Wilson Center – аналітичні матеріали щодо Євромайдану. <https://www.wilsoncenter.org/article/pro-naciietvorchu-rol-ta-istorichni-koreni-maydanu>
- CASE Ukraine – Six years of the Revolution of Dignity (2019). https://case-ukraine.com.ua/content/uploads/2020/06/6-years-of-the-Revolution-of-Dignity_ENG.pdf

Averianova, N. Transformation of the Collective Identity of Ukrainian Citizens after the Revolution of Dignity. <http://kmhj.ukma.edu.ua/article/view/219654>

Ткаченко Іван Олександрович,
студент 1 курсу, групи ЕкК-25003б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

СИСТЕМА ОСВІТИ Й ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Система освіти є ключовим чинником розвитку суспільства та формування національної ідентичності. Освіта не тільки забезпечує здобуття знань і професійних компетентностей, а й виховує громадянина, який усвідомлює свою належність до народу, розуміє історичний досвід, мову, культуру та державні цінності. Особливо важливою ця роль стала для України, яка протягом століть боролася за незалежність і право мати власну культуру та державні інститути.

Українська ідентичність формувалася через систему освіти ще з часів Київської Русі. Саме тоді відкривалися перші школи при монастирях та дворах князів, які поширювали грамотність і духовні знання. Значний внесок зробили братські школи XVI–XVII століть (Львівська, Київська, Луцька), де навчання велося українською та грецькою мовами, а головною ідеєю було захист православ'я і національної самобутності.

У 1632 році була створена Києво-Могилянська академія – перший вищий навчальний заклад східнослов'янських земель, що виховав багатьох діячів науки, культури й політики. Освіта сприяла формуванню української еліти, яка усвідомлювала себе окремою нацією. У XIX столітті імперська влада Росії та Австро-Угорщини проводила політику заборон української мови: Валуєвський циркуляр (1863) і Емський указ (1876) значно обмежили використання української мови в школах і книгодрукуванні. Це свідчить про те, що освіта завжди була стратегічним інструментом боротьби за ідентичність.

Період Української Народної Республіки та 1920-х років став часом українізації освіти: відкривалися українські університети, школи, видавалися підручники. Проте сталінські репресії призвели до русифікації, яка тривала до кінця XX століття. Лише після проголошення незалежності у 1991 році Україна змогла відновити право на власну систему освіти, орієнтовану на національні і європейські цінності.

Освіта України сьогодні складається з декількох рівнів: дошкільного, загальної середньої, професійної, фахової передвищої та вищої. Кожен із цих рівнів виконує важливе завдання у формуванні особистості й громадянина.

Одним із ключових елементів є українська мова як державна, обов'язкова мова навчання у закладах освіти. Вивчення української мови, літератури, історії

та культури створює основу національної самосвідомості. Шкільні програми спрямовані на те, щоб учень знав історію свого народу, розумів цінність державності, демократії та прав людини.

Важливу роль відіграють предмети громадянської освіти: «Історія України», «Українська мова і література», «Захист України», «Громадянська освіта». Вони формують відповідальне ставлення до свободи, прав, держави, політичної культури та національної гідності.

Система освіти робить значний внесок у виховання молодого покоління на принципах патріотизму. Після початку російсько-української війни 2014 року та повномасштабного вторгнення 2022 року питання національної ідентичності стало особливо актуальним. У школах і університетах активно розвиваються волонтерські рухи, проводяться уроки мужності, зустрічі з військовими та ветеранами, заходи на вшанування пам'яті Героїв.

Формування ідентичності відбувається не лише через навчання, але й через середовище: шкільні символи, Державний Гімн, прапор, національні свята, українську символіку, історичні музеї та культурні проєкти.

Сучасна українська освіта інтегрується в європейський простір завдяки Болонському процесу, обміну студентами, участі у програмах Erasmus+, міжнародних проєктах і співпраці з університетами інших країн. Це сприяє створенню нової генерації українців, які є відкритими до світу, зберігаючи власну культурну ідентичність.

Розвиток цифрової освіти, реформа «Нова українська школа» та компетентнісний підхід спрямовані на те, щоб виростити творчу, критично мислячу особистість, яка здатна змінювати країну.

Україна активно підтримує українські школи та культурні центри за кордоном, допомагає діаспорі зберігати мову та зв'язок з Батьківщиною. Це важливо для українців, які були змушені тимчасово виїхати через війну.

Через освіту формується позитивний образ України у світі, зміцнюється міжнародна підтримка та повага.

Попри значні досягнення, система освіти України має ряд викликів: наслідки війни; зруйновані школи та університети; потреба в модернізованих підручниках і цифрових технологіях; забезпечення рівного доступу до освіти для дітей на окупованих територіях і переселенців; зростання ролі онлайн-навчання; необхідність підготовки вчителів нового покоління.

У майбутньому українська освіта продовжить формувати національну ідентичність через єдність мови, культури, історичної пам'яті та європейських цінностей.

Система освіти є фундаментом становлення української держави та важливим інструментом збереження національної ідентичності. Вона виховує громадян, які усвідомлюють свою належність до України, шанують свободу, історію та культурну спадщину. Освіта є силою, що здатна об'єднати суспільство, зміцнити державність і визначити майбутнє країни. Саме тому інвестиції в освіту – це інвестиції у розвиток нації, її безпеку і перемогу.

Література

Горбатюк Т.В. Специфіка формування та ідеали постнекласичної парадигми освіти. Мультиверсум. Філософський альманах. 1(109). 3-13

Сторожук С. В., Матвієнко І. С., Горбатюк Т. В. Проблеми і перспективи сучасного мегасуспільства в контексті гуманітарного дискурсу К.: Міленіум. 2020. 209 с.

Філінов Матвій Андрійович,
студент 1 курсу, групи ЕкК-25003б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУТНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Сьогодні ми розглянемо тему, яка є не просто актуальною, а екзистенційною. Українська національна ідентичність – це той фундамент, на якому стоїть наша державність, і та броня, яка захищає нас у часи найбільших випробувань. Це не застиглий музейний експонат, а живий організм, який трансформується, гартується та набуває нових сенсів просто зараз, на наших очах.

Українська ідентичність має глибоке коріння, що сягає часів Русі та Козаччини. Протягом століть вона формувалася в умовах "бездержавності", що наклало свій відбиток.

Ключовим архетипом нашої ментальності став образ "вільної людини" – козака. Саме в козацьку добу зародилися такі риси українців, як індивідуалізм, прагнення до волі та специфічна форма демократії, де гетьмана обирали, але могли й скинути. Протягом ХІХ століття, завдяки Тарасу Шевченку, Івану Франку та Лесі Українці, ідентичність перейшла з побутового рівня на культурно-політичний. Мова стала не просто засобом спілкування, а маркером "свій-чужий" та зброєю опору імперіям.

Отримання Незалежності у 1991 році стало юридичним оформленням держави, але ментальне відокремлення від "радянської людини" тривало значно довше. Довгий час українське суспільство залишалося розколотим між європейським вектором та пострадянською інерцією.

Переломними моментами стали наші Майдани: Помаранчева революція (2004) та особливо Революція Гідності (2013-2014).

Саме на Майдані відбувся тектонічний зсув: українська ідентичність перестала бути суто етнічною (за кров'ю) і стала політичною (за цінностями). Бути українцем почало означати не лише "народитися в Україні", а сповідувати цінності свободи, гідності та демократії. Кримські татари, євреї, етнічні росіяни, вірмени, що стали пліч-о-пліч за Україну, довели, що українство – це свідомий вибір.

Повномасштабне вторгнення 2022 року стало каталізатором, який завершив формування модерної політичної нації. Війна знищила напівтони.

Сьогоднішня українська ідентичність базується на трьох "китах":

Мова як кордон. Відбувся масовий, добровільний перехід на українську мову. Вона перестала бути "мовою села" чи "мовою інтелігенції", ставши мовою сили, безпеки та майбутнього.

Культура пам'яті. Ми остаточно відмовляємося від нав'язаних радянських міфів. Ми відкриваємо для себе власну історію – від "Розстріляного відродження" до дисидентського руху. Ми вшановуємо своїх героїв, а не чужих ідолів.

Феномен волонтерства та горизонтальні зв'язки. Унікальною рисою українців є здатність до самоорганізації. Там, де державна машина може буксувати, вмикається громадянське суспільство. Українська ідентичність – це відповідальність: "Я не чекаю наказу, я бачу проблему і вирішую її".

Якщо спробувати створити портрет сучасної української ідентичності, то він складатиметься з таких рис:

Волелюність (Liberty): Неприйняття диктатури та авторитаризму. Для українця воля важливіша за економічний комфорт.

Незламність (Resilience): Здатність адаптуватися до найскладніших умов (блекаути, обстріли) без втрати людяності та почуття гумору.

Кордоцентричність: Емоційність, емпатія, прагнення діяти "від серця". Це проявляється у тому, як ми рятуємо тварин, як зустрічаємо звільнених полонених, як весь світ об'єднується навколо нашого болю і надії.

Отже, українська національна ідентичність сьогодні – це потужний сплав історичної традиції та модерних європейських цінностей. Ми пройшли шлях від комплексу жертви до психології переможця. Світ більше не питає "Who is Ukraine?". Світ знає, що бути українцем – це означає бути сміливим. Наша ідентичність стала брендом, який символізує боротьбу світла проти темряви. І наше завдання сьогодні – не лише захистити цю ідентичність на полі бою, а й передати її, збагачену та зміцнену, наступним поколінням.

Зінченко Марина Костянтинівна,
студентка 3 курсу, групи ТТ-2309
механіко-технологічного факультету,
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Українська національна ідентичність у XXI столітті постає не лише як історично сформована система цінностей, традицій та культурних особливостей, але й як динамічний, живий процес, що постійно реагує на зовнішні та внутрішні

виклики. Сучасні події змушують українське суспільство ще глибше замислитися над тим, ким ми є, що нас об'єднує та яким шляхом прагнемо рухатися в майбутнє. Національна ідентичність стає не абстрактним поняттям, а реальною силою, що визначає здатність народу вистояти, зберегти свою державність та продовжити розвиток.

Одним із найважливіших викликів сьогодні є наслідки багатовікового культурного та інформаційного впливу інших держав, який протягом історії часто був спрямований на витіснення або применшення української мови й культури. Довгий період перебування під владою імперій призвів до появи змішаної історичної пам'яті, спотворених уявлень про власну минувшину та часткового відчуження від коренів. Саме тому мова, освіта та культура сьогодні відіграють ключову роль у процесах відродження ідентичності. Українська мова перестає бути лише символом – вона стає засобом самоусвідомлення, інструментом національної єдності й маркером приналежності до своєї держави.

Не менш суттєвим чинником є глобалізація, що відкриває суспільству нові можливості, але водночас створює ризик розмивання унікальних рис української ідентичності. Потік інформації, мод, культурних трендів часто формує серед молоді бажання наслідувати чужі зразки, інколи нехтуючи власними традиціями. Проте ще сильніше проявляється протилежна тенденція – прагнення зберегти своє, повернутися до національної культури, інтегрувати її в сучасний світ. Завдяки цьому українська традиція не просто зберігається, а й отримує нове життя: молоді митці, музиканти, письменники і науковці створюють сучасні культурні продукти, що поєднують інновацію та національне коріння.

Окремим викликом сьогодні є війна, яка стала каталізатором глибоких суспільних змін. Саме в умовах загрози українці ще більше усвідомили власну належність до нації та відчули відповідальність одне за одного. Усвідомлення того, що боротьба йде не лише за територію, а й за спосіб життя, за мову, культуру, свободу думки й вибору, формує нову якість національної ідентичності. Героїзм захисників, єдність волонтерів, підтримка один одного у найважчі моменти – усе це стало частиною не лише воєнного досвіду, а й глибокого внутрішнього переконання, що українці є одним народом зі спільною історією та спільним майбутнім.

Важливо й те, що українська ідентичність сьогодні активно переосмислюється через призму історичної пам'яті. Повернення правдивої історії, вшанування жертв тоталітарних режимів, відродження постатей та подій, які визначили українську державність, створює новий, більш чесний погляд на нашу минувшину. Саме історична пам'ять стає основою формування зрілої національної свідомості, адже народ, який знає свої корені, краще розуміє власну цінність і здатен протистояти зовнішнім загрозам.

Велику роль у формуванні сучасної ідентичності відіграє молодь. Саме молоде покоління перебирає на себе відповідальність за культурні трансформації, воно активно формує новий образ України у світі. Молоді люди поєднують національні традиції з цифровою культурою, творчістю та технологічними інноваціями. Саме вони задають тон сучасному розумінню того,

що означає бути українцем: бути освіченим, відкритим світу, але водночас міцно стояти на власних культурних цінностях.

Отже, українська національна ідентичність у сучасних умовах розвивається під впливом численних викликів, але попри труднощі вона стає все більш цілісною, зрілою та стійкою. Сьогодні це не лише культурна чи історична категорія, а реальний духовний фундамент, що згуртовує націю. Сила мови, глибина традицій, чесний погляд на історію, громадянська активність і готовність до змін – усе це формує обличчя сучасної України. Саме тому, долаючи виклики сьогодення, українці не втрачають, а навпаки – зміцнюють свою ідентичність, перетворюючи її на основу майбутнього розвитку держави.

Кошара Максим Ігорович,
студентка 3 курсу, групи ТТ-2308
механіко-технологічного факультету,
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВІД СИМУЛЯКРІВ ДО БЕЗПЕКОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Повномасштабне вторгнення стало точкою неповернення. Як зазначається у статті 6 Закону України «Про освіту», освіта є пріоритетною сферою соціально-економічного, духовного і культурного розвитку суспільства [1]. В умовах війни ця норма набуває виразного безпекового змісту. Ми опинилися в ситуації, коли формування української ідентичності перейшло з площини культурологічної у площину екзистенційну - як необхідна умова збереження державного суверенітету. Освіта стає, за визначенням сучасних політологів, елементом «м'якої сили», здатної протистояти ворожій пропаганді та консолідувати націю перед обличчям загрози [3].

Тривалий час система національно-патріотичного виховання в Україні мала ознаки системного формалізму. Аналізуючи текст Стратегії національно-патріотичного виховання, затвердженої Указом Президента, можна побачити, що однією з ключових проблем була визначена декларативність, епізодичність заходів та відсутність єдиних стандартів [2]. Виховна робота часто зводилася до зовнішньої атрибутики: носіння вишиванок на свята чи проведення урочистих лінійок без глибокого усвідомлення історичного контексту учнями.

Використовуючи термінологію французького філософа Жана Бодріяра, цей стан можна охарактеризувати як створення «симулякрів» - копій, що не мають оригіналу в реальності [5]. «Декоративний патріотизм» підміняв собою реальні громадянські компетентності, створюючи ілюзію благополуччя. Це призводило до розриву між формою та змістом: школа звітувала про проведені заходи, але не

завжди формувала у молоді критичне мислення та резистентність до маніпуляцій, що є критично важливим в умовах гібридної війни. Як наголошують експерти НАПН України, зокрема академік В. Кремень, освіта не може обмежуватися лише трансляцією знань про минуле [3]. Вона має бути людиноцентричною та водночас національно спрямованою, формуючи «людину дієву». Війна змусила систему освіти відмовитися від імітації, адже симулякри не здатні захистити від реальних ракет. Сьогодні відбувається переосмислення історичної пам'яті не як набору дат, а як розуміння причинно-наслідкових зв'язків боротьби за незалежність, що дозволяє уникнути помилок минулого.

Найбільш показовим прикладом змін є трансформація предмета «Захист України». Згідно з оновленими навчальними програмами МОН, акцент кардинально зміщено з стройової підготовки радянського зразка на життєво необхідні практичні навички: тактичну медицину, мінну безпеку, основи керування БПЛА та орієнтування на місцевості [4]. Проте технічні навички є лише інструментом; ключова відмінність нашого підходу від мілітарної машини ворога лежить у площині етики та цінностей. Ми спостерігаємо народження нової етики: українська школа формує не агресора, чия мета - загарбання чужого, а відповідального громадянина-захисника. Це повністю відповідає засадам Концепції «Нова українська школа», де випускник визначається як цілісна особистість, патріот та інноватор [4]. Наприклад, навичка накласти турнікет викладається насамперед через призму найвищої цінності людського життя - свого та побратима. Таким чином, національна ідентичність базується на усвідомленій відповідальності за безпеку своєї громади. Окремої уваги заслуговує інтеграція у навчальний процес навичок психологічної саморегуляції та першої психологічної допомоги. [1].

Одним із найскладніших філософських та практичних викликів є пошук балансу між військовою дисципліною та демократичною свободою. Як виховати людину, здатну виконувати накази, але яка при цьому не втрачає внутрішньої свободи? Українська відповідь на це питання криється у феномені самоорганізації, який став нарижним каменем нашої ідентичності. На відміну від жорстких ієрархічних систем авторитаризму, українська «безпекова ідентичність» будується на горизонтальних зв'язках та довірі. Яскравим прикладом цього є шкільне волонтерство, яке трансформувалося в потужний суспільний рух. Організуючи збори чи ярмарки, учні здобувають реальні компетентності з менеджменту, фінансової грамотності та командної роботи. Молодь вчиться діяти не через примус «зверху», а через власну ініціативу та розуміння своєї ролі в історії держави.

Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що повномасштабна війна стала каталізатором тектонічних зрушень у системі національної освіти, трансформувавши її з інструменту передачі знань на стратегічний механізм національної безпеки. Відбувся рішучий відхід від формалізму та створення «симулякрів» у патріотичному вихованні до формування реальних життєвих компетентностей, необхідних для виживання та оборони, як того вимагає Стратегія національно-патріотичного виховання. Водночас українська школа формує нову, гуманістичну етику захисника, що базується на цінностях

людського життя та психологічній стійкості, на противагу тоталітарним практикам ворога. Зрештою, освітній процес довів свою здатність виховувати «антикрихку» націю вільних людей, здатних до ефективної самоорганізації. Саме це покоління, чия ідентичність гартується в умовах екзистенційного виклику, стає фундаментом майбутньої перемоги та повоєнної розбудови демократичної держави.

Література

Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Стратегія національно-патріотичного виховання. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019>

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. Київ: Грамота, 2021.

Оновлена навчальна програма «Захист України» (рівень стандарту). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/onovleno-navchalnu-programu-predmeta-zahist-ukrayini>

Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ: Основи, 2004.

Абрамович Ірина Євгенівна,
студентка 3 курсу, групи СПГ-2302
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ОСВІТНІЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Освіта в Україні сьогодні - це давно не просто лекції, конспекти чи прагнення отримати диплом. Це простір, де ми по-справжньому переосмислюємо себе як народ. Саме тут, серед аудиторій, студентських дискусій і волонтерських ініціатив, народжується думка: хто ми? Чому ми такі? І чому українська культура - це не архівний фольклор, а жива європейська традиція з власним характером і гідністю?

Фундаментом національної ідентичності, безперечно, стає мова. В освітньому середовищі вона перестала бути лише «засобом комунікації» чи предметом для складання іспиту. Сьогодні українська мова в університеті - це маркер свідомості, наш культурний кордон і спосіб мислення. Коли студентське середовище говорить українською не з примусу, а за покликом, створюється особлива енергетика. Це мова науки, мова кохання, мова суперечок і мова майбутнього професійного успіху. Саме в стінах навчальних закладів ми остаточно позбуваємося комплексу меншовартості, утверджуючи мову як модну, сучасну та необхідну.

Формування ідентичності неможливе без якісного змісту. Історія, література та філософія перестають бути списком дат і прізвищ, коли ми розуміємо: це розповідь про нас самих, про наш досвід і нашу пам'ять. Але тут ми стикаємося з проблемою, про яку довго мовчали: підручники. Це не просто книга для навчання, а голос автора. І роками цей голос був чужим - перекладеним, адаптованим, спотвореним. Ми вчилися за матеріалами, які не передавали українського світогляду, не говорили українською мовою серця.

Сьогодні це змінюється. Українські автори пишуть українські підручники - і це не формальність. Вони повертають нам власний погляд на світ, заснований на нашій історії, культурі і цінностях. Коли молодь читає тексти, написані для українців і про українців, формується здорове почуття національної гордості.

Однак освіта - це не лише книги, це насамперед люди. Величезну роль у формуванні ідентичності відіграє постать Викладача. Не «урокодавця», який механічно читає матеріал, а наставника, який своєю позицією демонструє, що означає бути українським інтелектуалом. Коли викладач горить своєю справою, коли він поважає студента і власну державу, він передає цей код далі. Особистий приклад педагога часто важить більше за сотні сторінок теорії. Ми бачимо, як змінюється покоління викладачів, як в аудиторії приходять люди з новим мисленням, і саме вони стають провідниками змін.

Університетський простір також формує ідентичність через свою специфіку. Наприклад, у НУБіП ти бачиш, як навчання переплітається з глибокою любов'ю до землі та відповідальністю за природу. Тут патріотизм набуває дуже конкретних форм: любити Україну - означає дбати про її екологію, розвивати її ресурси, бути господарем на власній землі. Це виховує особливий тип національної свідомості - «господарський патріотизм», коли ти розумієш, що процвітання держави залежить від твоєї професійної компетентності.

Окремо варто сказати про студентське життя. Волонтерство, самоврядування, творчість - це перша школа демократії. Коли студенти об'єднуються для допомоги армії, для підтримки один одного, для збереження культурної спадщини, вони вчаться бути громадянами. У таких просторах ти раптом розумієш: українська ідентичність - це не теорія. Це наша поведінка, наші рішення, наша спільна дія.

Війна змінила роль освіти ще глибше. Навчальний заклад став місцем, де студент вчиться не тільки професії, а й стійкості. Тут важливо навчитися критично мислити, розрізняти правду від маніпуляцій, не піддаватися страху, зберігати ясність розуму. Це і є сучасна українська свідомість - усвідомлена, сильна, зріла.

Цифрові інструменти лише підсилюють цей процес: українські онлайн-курси, лекції, музеї, культурні проєкти роблять нашу ідентичність видимою у світі. Ми більше не «мала культура десь поруч» - ми народ, який говорить, творить і відстоює себе на глобальній арені.

Тож освітній простір - це не будівлі, статuti та розклади. Це живий світ цінностей, у якому формується характер покоління, що завтра буде будувати Україну - свідому, стійку, культурну й сильну. Саме в освіті виникає те відчуття,

яке неможливо підробити: я - частина великого народу, і мені є за що боротися, що берегти і що продовжувати.

Література

1. Лаута, О. Д., & Стельмашук, А. (2017). Проблема інформатизації та комп'ютеризації освітньої галузі. Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна, 26-30.

2. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195)

Битний Андрій Максимович,
студент 2 курсу, групи СПГ-2302
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ

Сучасні виклики українській ідентичності особливо загострилися в умовах повномасштабної російсько-української війни, яка поставила під загрозу не лише державний суверенітет, але й сам факт існування української політичної та культурної нації. За таких обставин ідентичність виконує функцію мобілізаційного та інтеграційного чинника, що забезпечує суспільну єдність, формує спільну систему цінностей і стає основою для опору зовнішній агресії.

Одним із ключових викликів є остаточний розрив із колоніальним минулим. Війна істотно прискорила процеси дерусифікації та деколонізації, актуалізувала важливість української мови як головного маркера національної належності, а також посилила суспільну потребу у відновленні власної культурної традиції. Паралельно формується новий український культурний канон, у центрі якого – локальна історія, національні символи, переосмислення травматичного досвіду ХХ століття та відмова від імперських наративів.

Мовне питання у цьому контексті набуває стратегічного значення: українська мова стає інструментом культурної безпеки, самоідентифікації та опірності. Хоча глобалізаційні процеси несуть ризики уніфікації культур, вони також створюють можливості для міжнародного культурного діалогу та поширення українського голосу у світі. Тому викликом стає знаходження балансу між збереженням автентичності та відкритістю до глобальних тенденцій.

Серйозний вплив на формування ідентичності мають інформаційні загрози. Російська дезінформація, історичні маніпуляції й пропаганда спрямовані на спотворення української історії, послаблення національної єдності та руйнування довіри до інституцій. Це потребує розвитку медіаграмотності,

критичного мислення та створення власних інформаційних наративів, які ґрунтуються на фактах і формують цілісне розуміння минулого.

Окремою проблемою залишається сфера історичної пам'яті. Українське суспільство активно переосмислює події, що визначили національну самосвідомість: Голодомор, національно-визвольні змагання, репресії, трагедії радянського періоду. Формування узгодженої пам'яті є не лише науковим завданням, а й важливим чинником державотворення, оскільки історична пам'ять забезпечує моральну стійкість нації.

Демографічні та міграційні процеси також створюють нові виклики. Вимушена еміграція мільйонів українців спричиняє ризики поступової асиміляції, ослаблення культурних зв'язків та втрати частини людського потенціалу. Водночас внутрішня міграція змінює соціальну карту країни, вимагаючи нових механізмів інтеграції та взаєморозуміння між регіонами.

Важливу роль у формуванні сучасної української ідентичності відіграє молодь, яка поєднує національні цінності з елементами глобальної цифрової культури. Саме молоде покоління стає драйвером модернізації, інновацій та нових культурних практик, що сприяють утвердженню відкритої, динамічної та гнучкої ідентичності.

Попри складні обставини, сучасні процеси демонструють зміцнення української нації: посилюється суспільна консолідація, зростає значення української мови та культури, формується європейська політична ідентичність, розвивається національна суб'єктність. Таким чином, виклики не лише створюють загрози, але й стають каталізатором оновлення, глиблення та переосмислення української ідентичності. У боротьбі за свободу українці формують нову якість національної свідомості – зрілу, відповідальну та захищену від зовнішніх впливів.

Література

1. Грицак Я. Нариси історії України. Формування модерної української нації. – Київ: Критика, 2019.
2. Забужко О. Планета Полин. – Київ: Комора, 2022.
3. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).
4. Станкевич В. Українська ідентичність у контексті сучасних геополітичних викликів // *Українознавчі студії*. – 2021.
5. Бевз Т. Національна ідентичність: теоретичні засади та українські реалії. – Київ: ІПіЕНД, 2020.
6. Плохій С. Брама Європи: Історія України. – Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2020.
7. Сторожук, С. В., Дубровіна, О. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Савицька, І. М., & Кравченко, А. Г. (2018). *Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність: монографія*.
8. Anderson B. *Imagined Communities*. – Verso, 2016. (українські дослідження посиляються на це дуже часто)

9. Офіційні матеріали Українського інституту національної пам'яті (uinpr.gov.ua).

10. Аналітичні звіти Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки (spravdi.gov.ua).

Бочкарьова Альона Вадимівна,
студентка 3 курсу, групи СПГ-2302
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

МОВА – КЛЮЧОВИЙ МАРКЕР УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська мова є не лише засобом щоденного спілкування – вона є основою української національної ідентичності, духовним фундаментом, на якому тримається культурна та історична спадщина народу. Саме через мову формується спільний світогляд, передаються традиції та цінності, створюється особливий культурний простір, що робить націю впізнаваною й унікальною серед інших.

Упродовж століть українська мова накопичувала в собі пам'ять поколінь. У ній відобразилися давні обряди, звичаї, символи та фольклор, які становлять основу української культури. Мова зберегла мелодику народних пісень, мудрість прислів'їв, образність літератури, що формували характер та ментальність українців. Саме через мову відбувається спадкоємність культурних традицій, адже кожне нове покоління засвоює через неї уявлення про світ, моральні принципи та національні цінності.

Попри багатовікові утиски, заборони й русифікацію, українська мова вистояла. Її збереження стало символом боротьби українців за свободу і державність. Цей історичний досвід не просто підкреслює її цінність – він робить мову особливим маркером стійкості й незламності українського народу. Саме тому в сучасних умовах українська мова має ще сильніше символічне значення.

Події останнього десятиліття – Революція Гідності та повномасштабне вторгнення – ще більше загострили усвідомлення ролі рідної мови. Використання української стало проявом солідарності, гідності й національної єдності. Мова допомагає чітко окреслити межу між «своїм» і «чужим», стаючи інструментом самоідентифікації та захисту культурного простору. У часи інформаційної та збройної агресії вона перетворюється на щит, що захищає націю від розмивання її ідентичності.

Сучасна українська держава розуміє стратегічну важливість мови. Її розвиток і поширення в освіті, культурі, медіа та публічній сфері є необхідною умовою збереження національної стійкості. Кожна людина, яка говорить

українською, підтримує не лише свою культурну приналежність, а й зміцнює національну єдність.

Отже, українська мова – це не просто набір слів чи граматичних правил. Це – духовний код нації, її історична пам'ять, культурна опора та символ свободи. Саме мова є тим ключовим маркером, який зберігає українську ідентичність та забезпечує її неперервність у часі. У її звучанні – сила, стійкість і майбутнє українського народу.

Гарбар Анна Сергіївна,
студентка 3 курсу, групи СПГ-2301
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПРОЯВ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД ЧАС РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Революція Гідності 2013-2014 років посідає визначне місце в процесі становлення сучасної української національної ідентичності. Вона стала виразом активної громадянської позиції, прагнення до інтеграції європейських цінностей та культурного відродження країни. Події Майдану каталізували значні зміни в суспільній свідомості, спонукаючи народ до переосмислення ролі України як політичної нації. У цей критичний період суспільство дійшло до спільних цінностей, серед яких домінували свобода, гідність, солідарність та відповідальність за національне майбутнє. На базі цих принципів виникла нова парадигма ідентичності, що стала основою для об'єднання людей незалежно від їхнього регіонального, мовного чи етнічного походження.

Протести на Майдані були стимулом для розвитку громадянської свідомості. Люди виступали за демократичне управління, ясність у функціонуванні державних інституцій та захист прав людини. Це дало зрозуміти здатність народу впливати на політичні процеси й стратегічно визначати напрямки розвитку держави. Взаємодія між людьми і владою, що активізувалася внаслідок протестів, заклала основу для формування модерної політичної нації.

Культурні символи стали одними із ключових аспектів, що були використані як відродження національної свідомості. Державний прапор, гімн, вишиванки, традиційні орнаменти набули оновленого значення, що об'єднало людей для сумісної боротьби за свободу. Ці елементи слугували інструментами самоідентифікації та підкреслювали історичну й культурну наступність поколінь. Особливу роль у популяризації цих символів відіграла молодь - основна рушійна сила протестних акцій, яка привела їх у сучасний культурний контекст.

Але найбільших трансформацій досягла саме мовна сфера. Українська мова

є важливим маркером ідентичності та громадянської самосвідомості. Для багатьох російськомовних громадян України події революції стали точкою перегляду своєї культурної належності. Це призвело до значного зростання кількості людей, які почали ідентифікувати себе через українську мову та національну приналежність. Унаслідок цього процесу кристалізувалась інклюзивна громадянська нація, єдність якої ґрунтувалася не лише на спільному етнічному походженні, а передусім на спільних цінностях.

Революція також дала потужний поштовх до розвитку волонтерського руху, спонукавши до зміцнення довіри й солідарності серед суспільства. Зростання патріотичного духу під час Майдану стало рушійною силою консолідації громадянського суспільства у відповідь на військову агресію Росії.

Отож, Революція Гідності стала доленосним етапом трансформації української національної ідентичності. Вона створила підґрунтя для становлення інтегрованої політичної нації, орієнтованої на демократичні цінності, сприяла мовному й культурному відродженню.

Література

1. Кичкирук, Т. В., Сторожук, С. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Гоян, І. М., & Кравченко, А. Г. (2020). Проблеми і перспективи сучасного мегасуспільства в контексті гуманітарного дискурсу: монографія.

2. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195)

3. Публікації ЛНУ: стаття про національну ідентичність та Революцію Гідності. Режим доступу: <https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/download/7392/7393>

4. Революція Гідності: перший переможний бій цієї війни. Сергіївська селищна рада. Режим доступу: <https://sergiyvaska-rada.gov.ua/korysna-informatsiia/3031-revoliutsiia-hidnosti-pershyi-peremozhnyi-bii-tsiiei-viiny-vystoialy-maidan-peremozhemo-u-viini>

5. Шеховцова-Бурянова В. А. Вплив Революції Гідності на національну ідентичність українців. Режим доступу: [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.218-223](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.218-223)

Єлушенко Ксенія Віталіївна,
студентка 3 курсу, групи СПГ-2302,
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

МОВНИЙ ЧИННИК У ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Проблема створення української національної ідентичності тісно пов'язана з впливом мови як основного соціокультурного фактору. У ситуації тривалого бездержавного існування та системної русифікації українська мова не раз піддавалася ризику витіснення. Одночасно мова виступала головним показником відмінності та основою культурного наступництва українського народу. Проблема в тому, що мовна ситуація в Україні за багато років формувалася під впливом зовнішніх політичних факторів, що призвело до багатомовності. Сьогодні мовний аспект є одним із ключових у процесах самосвідомлення, згуртування суспільства та укріплення державності, особливо в умовах нинішніх викликів.

Один із найважливіших аспектів полягає в історичній ролі української мови як елемента протистояння асиміляційним процесам. У ХІХ столітті, незважаючи на Валуєвський циркуляр (1863 р.) та Емський указ (1876 р.), українські поети і діячі культури – Тарас Шевченко, Пантелеймон Куліш, Іван Франко, Леся Українка – застосовували мову як інструмент затвердження національної самобутності. Їхня діяльність створила культурний канон, в якому українська мова виступає не лише побутовою, але й високою літературною та культурною.

У ХХ столітті мовний аспект залишався головним політичним засобом. Радянська політика «двомовності» сприяла пануванню російської мови, що стало причиною виникнення численних російськомовних областей. Проте навіть в умовах ідеологічного тиску українська мова зберегла свою цінність – в фольклорі, особистій комунікації, у русі дисидентів. Це сприяло її перетворенню на природну основу культурного відродження наприкінці 1980–1990-х років.

З проголошенням незалежності 1991 року мовне питання стало ключовим у державній політиці. Конституція України підтвердила статус української мови як єдиній державній, що стало основою для відновлення комунікативного середовища. Однак суспільство продовжувало бути мовно розділеним, що призводило до політичних маніпуляцій навколо теми "двомовності" та нібито "мовного конфлікту" Зараз українська мова є елементом самоусвідомлення та символом опору зовнішній агресії. Серед молоді видна тенденція до спілкування українською мовою, що свідчить про природний процес суспільства в напрямку створення єдиного культурного простору. Соціальні мережі, музика, кіно та література дедалі частіше використовують українську, формуючи сучасний імідж мови та її конкурентоспроможність у світовому контексті.

Мовний аспект має вирішальне значення для формування української ідентичності, оскільки мова забезпечує історичний зв'язок, культурну автентичність та відчуття належності до національної спільноти. Незважаючи на століття тиску та спроби асиміляції, українська мова не тільки збереглася, а й набрала нового сенсу в сучасних умовах – стала символом свободи, витривалості та державності.

Сьогодні процеси відродження мови та розширення використання української у різних сферах суспільства сприяють посиленню внутрішньої згуртованості країни. Перехід великих мас населення до української мови є не примусовим, а природним результатом підвищення громадянської свідомості та національного самовизначення.

Події після 2014 року показали, що мовне питання має тісний зв'язок з безпекою та ідентичністю. Російська агресія змінила суспільне ставлення до мови: дедалі більше людей свідомо переходять на українську як на мову національної єдності. Одночасно ухвалення Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019 р.) забезпечило правові умови для комплексного розвитку української мови в освіті, медіа, культурі та сфері послуг.

Література

1. Українська мова як чинник єдності, безпеки та міжетнічної комунікації | Міністерства культури України. Міністерства культури України. URL: <https://mcsc.gov.ua/news/ukrayinska-mova-yak-chynnyk-yednosti-bezpeky-ta-mizhetnichnoyi-komunikacziyi> (дата звернення: 24.11.2025).

2. Костянтин Свіржецький. Мови в Україні... - [3] Відродимо українську мову!. EXLIBRIS - українська електронна бібліотека. URL: <https://exlibris.org.ua/swirz/r03.html> (дата звернення: 24.11.2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/596-2019-%D1%80>

3. Сталінська русифікація України: 20 квітня 1938 року вийшла постанова “Про обов’язкове вивчення російської мови в неросійських школах України”. АРГУМЕНТ. URL: <https://argumentua.com/stati/stal-nska-rusif-kats-ya-ukra-ni-20-kv-tnya-1938-roku-viishla-postanova-pro-obov-yazkove-vivche> (дата звернення: 24.11.2025).

Зелінська Анастасія Петрівна,
студентка 3 курсу, групи СПГ – 2302
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ФОРМУВАННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська ідентичність - це складне й багатовимірне явище, що сформувалося внаслідок тривалого історичного розвитку, взаємодії культурних традицій, духовних цінностей, мови та багатовікової боротьби за свободу. Вона визначає усвідомлення людиною своєї належності до українського народу, до його історії, культури, території та держави. Українська ідентичність ніколи не була чимось статичним - навпаки, вона постійно змінювалася, розвивалася і зміцнювалася в умовах історичних випробувань, політичного тиску та культурних трансформацій.

Історично українська ідентичність бере свій початок у добу Київської Русі, яка стала першою потужною державною формацією на українських землях. Саме тут зародилися перші уявлення про державність, сформувався культурний і духовний простір, було прийнято християнство, що на століття визначило релігійну, моральну та культурну модель розвитку українського суспільства. Пізніше важливу роль у формуванні уявлення про себе та власні цінності відіграла козацька доба. Козацтво стало символом свободи, рівності, честі й готовності захищати свою землю. Саме в цей час утвердилися риси, які й сьогодні асоціюються з українським національним характером: волелюбність, мужність, працелюбність та відповідальність за власну землю.

Особливе місце в становленні української ідентичності належить українській мові. Мова - це не просто система слів і правил. Вона є носієм історичної пам'яті, духовних традицій, світогляду й колективного досвіду народу. Через мову збереглися народні пісні, думи, легенди, прислів'я, які передавалися з покоління в покоління. Саме українська мова стала тим чинником, що дозволив українцям зберегти власну самобутність навіть у періоди тривалої бездержавності. Протягом століть на українську мову чинився тиск - заборони, обмеження, витіснення з освіти та культури. Проте, попри всі перешкоди, вона збереглася й продовжує розвиватися. У сучасних умовах, коли Україна відстоює свою територіальну цілісність, українська мова набуває ще більшого значення як символ громади, державності та національної гідності.

Важливою складовою формування ідентичності є українська культура - багата, різноманітна й глибоко символічна. Література, музика, фольклор, декоративно-ужиткове мистецтво, традиційний одяг, звичаї та обряди - все це створює цілісний образ українського культурного простору. Народна творчість, зокрема пісні та вишивка, стала важливим носієм духовності та історичної пам'яті. Українська культура завжди була засобом збереження національної

ідентичності, адже навіть у часи утисків та заборон вона продовжувала жити у свідомості людей, у побуті, святкуваннях та повсякденних практиках.

Формування української ідентичності неможливо уявити без національно-визвольних рухів. У різні періоди історії українці неодноразово піднімалися на боротьбу за свої права, свободу та незалежність. Козацькі повстання, діяльність Кирило - Мефодіївського братства, визвольні змагання початку ХХ століття, опір тоталітарним режимам, Революція на граніті, Помаранчева революція, Революція Гідності - усі ці події стали етапами розвитку національної свідомості. Сучасна війна проти російської агресії стала одним із найпотужніших чинників консолідації української нації, адже довела, що українці здатні об'єднатися навколо ідеї свободи, власної держави та гідності.

Сьогодні особливо важливу роль відіграє громадянська ідентичність. Українці дедалі більше усвідомлюють себе не лише як етнічну спільноту, а як політичну націю, об'єднану спільними цінностями - свободою, демократією, прагненням розвитку, повагою до прав людини. Державні інституції, освіта, український медіапростір, культурні ініціативи, волонтерські рухи та громадянське суспільство активно сприяють зміцненню цього компоненту ідентичності.

Українська ідентичність сьогодні перебуває в процесі активного розвитку та переосмислення. Українці повертають імена та події, які десятиліттями приховувалися або перекручувалися; відновлюють власну історичну пам'ять; відкривають для себе нові аспекти культури та традицій. Підсилюється роль мови, освіти, мистецтва, які формують інформаційний та духовний простір сучасного українця. Зростає патріотизм, готовність захищати власну державу та її майбутнє.

Загалом, формування та становлення української ідентичності це багатовіковий процес, у якому поєдналися історія, культура, мова, традиції та боротьба за свободу. Українська ідентичність є потужним фундаментом сучасної держави, а її зміцнення - важливим завданням кожного громадянина. В умовах сьогодення вона стає не лише символом минулого, а й дороговказом у майбутнє, основою єдності та стійкості українського суспільства.

Література

1. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195)
2. <https://www.niss.gov.ua/sites/default/files/2012-09/Ident-62307>.
3. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/8537>
4. <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/688/1>

Соваков Андрій,
студент 3 курсу, групи ДМТ2301
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ОСВІТА ЯК ЧИННИК КОНСТРУЮВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

У сучасних умовах сьогодення аналіз ідентифікаційних процесів та національної самосвідомості набуває особливої важливості та актуальності. Віра у найближчу перемогу України, переосмислення історичних фактів та досягнень українського народу у сферах освіти, науки й культури, спонукають до вивчення процесів формування національної ідентичності молодого покоління громадян України. Формування національної ідентичності серед української молоді у сучасних умовах глобалізації, з впливом різноманітних культурних течій, набуває особливої актуальності. З одного боку, зауважують сучасні українські дослідники, спостерігається розмиття культурних меж, що полегшує молоді взаємодію, визначення власного місця у соціокультурному просторі та здійснення особистих виборів. З іншого боку, внаслідок міжкультурних взаємодій і зміни ціннісних орієнтацій виникають конфліктні ситуації. Саме тому сучасні вчені вказують на кризу національної і культурної ідентичності як на рівні окремих особистостей і соціальних груп, так і на рівні суспільства, що напряму впливає на проблеми соціалізації молодого покоління [3].

Соціогуманітарні науки – «національна ідентичність» і «національна ідея». Уже у XVIII столітті сформувалися дві основні лінгвістичні традиції в застосуванні терміна «нація». У одній з них цей термін пов'язувався з поняттями «держава», «громадянство» і вказував на певну територіальну політичну спільноту. У другій традиції акцент був зроблений на етнічних і культурних особливостях, а сама спільнота представлялася як мовно-культурна. Сьогодні прикметник «національний» набуває різноманітного значення у словосполученнях, таких як «національні інтереси» та «національна політика»[4].

Під ідентичністю розуміють результат самовизначення людини або групи у соціальному контексті, що виражається у створенні образів «Я» та «Ми» та віднесенні до різних спільнот за віковими, професійними, статевими, територіальними, етнічними, конфесійними чи іншими ознаками. Сучасні уявлення про роль і місце етнічної і національної ідентичності складаються під впливом різних трактувань діалектики етносу і нації, природи національної єдності, а також різних типологій націоналізму, викликаних глобалізацією, економічними трансформаціями та розвитком засобів зв'язку, що стимулюють консолідацію різних етнічних груп [5].

Шкільна громадянська освіта як чинник національної ідентичності.

Шкільну громадянську освіту репрезентовано як систему у сукупності таких компонентів: педагогічно адаптовані наукові знання про демократію, громадянське суспільство, правову державу, права, свободи та обов'язки людини і громадянина; вміння і досвід брати активну, свідому й відповідальну участь в житті суспільства і держави; громадянські цінності / цінності демократії та сприйняття їх учнями як особистих ціннісних орієнтирів. Встановлено, що концептуально та змістовно громадянська освіта дає змогу задовольнити потребу українського суспільства в імплементації європейських цінностей, а також надати відповіді на глобальні виклики і загрози, які постали перед Україною у зв'язку з повномасштабною збройною агресією РФ, зокрема щодо забезпечення стійкості під час війни та повоєнного відновлення України як суверенної, незалежної і демократичної держави.

На основі західної / європейської моделі (citizenship education) запропоновано узагальнену модель навчання громадянської освіти на рівні базової середньої освіти, у рамках якої: метою навчання є розвиток громадянських якостей особистості, громадянських та соціальних компетентностей; змістом – сукупність громадянських знань, умінь, цінностей та ставлень, інтегрованих у зміст навчальних предметів громадянської та історичної освітньої галузі (історії та основ правознавства) з реалізацією міжпредметних зв'язків з іншими освітніми галузями, зокрема мовно-літературною; передбачено застосування інтерактивних та інформаційно-комунікативних технологій, проблемного навчання, проєктної діяльності, пріоритет надається практичним заняттям. Акцентовано на створення демократичного шкільного середовища як компонента моделі та відповідної організаційно-педагогічної умови ефективної шкільної громадянської освіти [6].

Як освіта формує українську ідентичність. Освітні заклади викладають історію України, зокрема боротьбу за незалежність, трагічні події та досягнення, що створює спільний історичний контекст для дітей навчання проводять під фільтром історичної дидактики. Через навчання української мови та вивчення національної культури, літератури, мистецтва та традицій люди відчувають приналежність до певної спільноти. Освітні програми допомагають формувати спільний політичний, економічний та культурний простір, який об'єднує людей по всій території України. Вони знайомлять з національними символами, такими як калина, що має глибоке культурне значення та символізує єдність, мужність та зв'язок із землею тощо [2].

Освіта як інструмент протидії колоніальним практикам. Українська школа та університети відновлюють роль справжніх історичних подій і постатей, розвінчують імперські наративи, утверджують суб'єктність українського народу. Це допомагає позбуватися нав'язаних ідентичностей та формувати власну. Саме університети часто стають центрами переосмислення національної ідентичності та вироблення державницьких стратегій. В умовах сучасності навчальні заклади забезпечують формування інтелектуальної еліти, політичних лідерів, носіїв модерних національних ідей. Завдяки ним на поч. ХХ ст. відбулося написання праць про історію України (М. Грушевський, Д. Дорошенко); досягнуто

повернення забутих або заборонених сторінок минулого; створені передумови для популяризації національних героїв та подій зараз [1].

Література

1. Петровська, І.Р. (2017). Громадянська ідентичність: Теоретико-методологічні основи соціальнопсихологічного аналізу. *Психологія І Особистість*, 1(11), 53–63.: <http://doi.org/10.5281/zenodo.260176>
2. Піонтковська Д. В. Психологічні особливості розвитку національної ідентичності студентської молоді : дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Кам'янець-Подільський, 2017. 195 с.
3. Лаута, О. Д., & Стельмащук, А. (2017). Проблема інформатизації та комп'ютеризації освітньої галузі. *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна*, 26-30.
4. Лаута, О. Д. (2012). Історико-філософський аналіз становлення науки та її роль у розвитку сучасного суспільства. *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Теорія культури і філософія науки*, (46), 117-120.
5. Формування національної ідентичності здобувачів освіти: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/75/25.pdf>
6. Шкільна громадянська освіта як чинник затвердження громадянської ідентичності: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/771/955>
7. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195)

Іванченко Дмитро Володимирович

студент 3 курсу, групи ДМТ2301

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Науковий керівник: Лаута О.Д.,

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Проблема ідентичності у широкому значенні – це усвідомлення людиною своєї належності до певної спільноти, яке дає їй змогу визначити своє місце в соціокультурному просторі та вільно орієнтуватися в навколишньому світі, воно є об'єктивно спричинене процесами переходу багатьох сучасних суспільств у постіндустріальну стадію розвитку, примноженими масштабною глобалізацією, зокрема в політико-культурній царині, а також медійністю світової культури.

Історичний аналіз української ідентичності показує її формування під впливом боротьби за незалежність, культурних традицій, спільної історії та

прагнення до свободи, які разом створюють унікальну систему ознак, що відрізняє українців від інших народів. Це складний і мінливий процес, що постійно адаптується під впливом як історичних подій, так і сучасності.

Проблема ідентичності українців, у модерному сенсі, виникла в ХІХ сторіччі, внаслідок складних і багатосторонніх процесів національного відродження, яке на початку ХХ сторіччя завершилося створенням Першої Української республіки, проголошеної М. Грушевським, відновленою формою української державності. У 1990–2010-ті роки це питання перемістилось у центр суспільно-наукових дискусій Другої Української республіки. Зміст тогочасних дискусій було підсумовано як змагання пострадянської та питоми української (в її традиціоналістичному та європейському різновидах) моделей ідентичності і можуть бути протлумачені в дусі постколоніального спізнілого «прощання з імперією».

Однак Революція Гідності та російсько-українська гібридна війна надали цим дискусіям принципово нової форми, і якісно нового змісту. Українська ідентичність у 2013/2014–2017 роках існує вже не тільки як інтелектуальний дискурс, а й як політична реальність, що більше не дивує іноземців. Українська ідентичність набуває визнання у супротивної сторони. Здійснено спробу всебічно подивитися на події в Україні останніх років, як на один із «фронтів» нового глобального протистояння в контексті системної кризи світової безпеки.

Ключові етапи та чинники формування української ідентичності :

Боротьба за незалежність: Українці мають довгу історію боротьби за державність, що включала як трагічні, так і героїчні етапи. Це сприяло формуванню почуття спільної долі та прагнення до свободи. Боротьба за незалежність України – це тривалий і складний процес, який охоплює не одне століття історії нашої країни.

Козацьке самоврядування ґрунтувалося на принципах демократії, а головною метою було звільнення українських земель від польсько-шляхетського владарювання, яке супроводжувалося економічним, політичним і релігійним гнобленням українців. Попри те, що незалежна держава в той час не була створена, боротьба за збереження автономії тривала і надалі. У ХІХ столітті, за умов російського та австро-угорського панування, розпочалося українське культурне відродження, яке стало важливою складовою боротьби за національну ідентичність.

У 1917 було створено Українську Центральну Раду, яка 22 січня 1918 року проголосила незалежність Української Народної Республіки (УНР, а 13 листопада 1918 року Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР) . Вони доклали значних зусиль, щоб захистити свою незалежність проти більшовиків, польських військ та інших сил. Однак після кількох років протистояння Україна опинилася під контролем Радянського Союзу, Польщі, Румунії та Чехословаччини. Під час Другої світової війни українці продовжують намагатися створити самостійну державу. 24 серпня 1991 року Верховна Рада України проголосила незалежність України, що було підтверджено на референдумі 1 грудня 1991 року.

Це стало вирішальною подією, яка поставила крапку в багатовіковій боротьбі за державність. Російсько-українська війна є сучасним етапом боротьби українського народу за свою незалежність, що триває з 2014 року. Ця війна стала ключовим моментом в історії України. Вона знаменує собою повне і тотальне відділення від усього російського, ставлячи фінальну крапку в багатовіковій боротьбі за незалежність та національну ідентичність.

Культурна спадщина: Спільна культура, традиції, мова та релігія є фундаментальними для української ідентичності яка формується через матеріальні (пам'ятки архітектури, мистецтва) та нематеріальні (традиції, мова, обряди, кухня) об'єкти, що успадковуються від попередніх поколінь і дають відчуття належності до нації , а також є джерелом натхнення та зв'язку з ними.

Символи та міфи: Такі символи, як калина, є невід'ємною частиною національної свідомості, уособлюючи землю, кров та боротьбу за Батьківщину. Символи є фундаментом української ідентичності, об'єднуючи минуле, сьогодення та майбутнє нації через державні знаки (прапор, герб, гімн), народні традиції, культурні артефакти та історичні наративи, які формують спільне бачення світу, історії та боротьби за свободу.

Сучасні виклики: В умовах сучасної війни українська ідентичність демонструє здатність до об'єднання, виражаючи себе через гумор, меми та інші форми солідарності.

Важливі аспекти:

Українська ідентичність – це не лише мова, а й спільний досвід, цінності та спосіб життя. Вона є адаптивною та еволюційною, постійно переосмислюється під впливом нових подій. Сучасний етап розвитку ідентичності характеризується посиленням об'єднавчих тенденцій, що виявляється у спільному прагненні до свободи і незалежності, а також у спільному баченні майбутнього.

Література

1. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).

Качур Альона Олегівна,
студентка 3 курсу, групи СПГ-2302
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МОВА ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ: ЗНАЧЕННЯ МОВИ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

У сучасній Україні питання мови набуває особливої ваги, адже саме вона є тією складовою, що формує фундамент національної ідентичності. В умовах тривалих історичних викликів та сучасних загроз українська мова постає не лише засобом спілкування, а й символом державності та культурної тяглості. Її значення посилюється через потребу збереження й утвердження власної самобутності у глобалізованому світі. Саме тому дослідження ролі мови як компонента української ідентичності сьогодні є надзвичайно актуальним.

Українська мова впродовж століть була носієм культурного коду, що об'єднував спільноту та відмежовував її від інших етносів. Вона зберігала історичну пам'ять, народні традиції та світогляд українського народу, навіть у періоди заборон, русифікації та утисків. Через мову формувалася національний характер, у ній закарбувалося бачення світу, притаманне українцям.

У контексті сучасних подій мова набуває особливого змісту як фактор спротиву та символ самостійності держави. Попри те що українська мова закріплена в Конституції України як державна, значна частина населення тривалий час залишалася русифікованою, що спричиняло певний дисбаланс між формальним статусом і фактичним мовним середовищем. Це явище є наслідком історичних процесів, коли українську мову цілеспрямовано витісняли з публічної сфери, освіти та державного управління.

Тому державна мовна політика, спрямована на захист і популяризацію української мови, має вирішальне значення. Підтримка мови на законодавчому та освітньому рівнях забезпечує не лише збереження культурної спадщини, а й об'єднання суспільства, формування відчуття єдності та належності до української нації. Посилення ролі української мови в медіа, культурі, публічній сфері сприяє зміцненню ідентичності й подоланню наслідків багаторічної мовної асиміляції.

У підсумку варто наголосити, що мова є не просто характеристикою етносу, а його «генетичним кодом», ключем до збереження культурної тяглості й

національного самовизначення. Вона лежить у серцевині української ідентичності: без мови втрачається спадковість, духовний зв'язок поколінь і сама можливість існування окремої нації. Тому захист і розвиток української мови – це не лише культурний, а й стратегічно важливий державотворчий процес. Її утвердження забезпечує стійкість української ідентичності та виключає будь-які форми зросійщення чи асиміляції.

Козаченко Юлія Юріївна,
студентка 4 курсу, групи ЛГ-2201
ННІ лісового та садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У КОНТЕКСТІ БОРОТЬБИ ЗА ТЕРИТОРІАЛЬНУ ЦІЛІСНІСТЬ ТА ДЕРЖАВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Українська ідентичність важливий аспект у становленні національності. Тому в ході даної роботи ми висвітлюємо актуальність даної теми. Як українці боролися за своє право на існування як самостійної, незалежної держави зі своїми власними, встановленими кордонами.

Що насамперед має в собі поняття національної ідентичності? Це усвідомлення себе як частини певної національної спільноти, їхніх переконань, ідеалів та уявлень про світ чи можливо визнання країни, людей серед десятки націй? Таким чином, на законодавчому рівні виокремлено два види ідентичності:

1) національна ідентичність – стійке усвідомлення особою належності до української нації як самобутньої спільноти, об'єднаної назвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних цінностей, зокрема українською мовою і народними традиціями;

2) громадянська ідентичність – стійке усвідомлення громадянином України, закордонним українцем свого політико-правового зв'язку з Україною, українським народом та громадянським суспільством.

Національна ідентичність – це не лише питання спільних переконань, ідеалів, традицій, а й глибоке відчуття спільного минулого та відповідальності за своє майбутнє.

Визнанням державної ідентичності виступає міжнародно-правове визнання Української Держави. Чимало етносів мають глибоку культуру, власну мову, традиції, але не мають держави. Так було і з Україною. Ще до 24 серпня 1991 року вона немала власної незалежності, але вже тоді була готова відстоювати власні кордони та права на існування як самостійної держави. Це сталося завдяки

столітніх прагнень українського народу. Так і зараз у період Російсько-української війни або війни за Незалежність України, яка розпочалася ще у лютому 2014 року і триває досі, український народ та наші захисники об'єдналися і роблять усе, щоб на кордони та державу яку ми так довго виборювали ніхто не міг посягати.

Підсумовуючи вище сказане, ми можемо зробити висновок, що українську ідентичність ми виборювали ще 1000 років назад і нам це вдалося, тому і зараз ми зробимо все заради даної мети.

Література

1. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).

Корж Богдан Євгенійович,
студент 1 курсу, групи ВБР-25001Б
факультету тваринництва та водних біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська національна ідентичність переживає один із найважливіших етапів свого розвитку. Проблема формування та збереження національної ідентичності завжди була актуальною для України, однак особливої гостроти вона набула в останнє десятиліття. Українська ідентичність – це багатовимірне явище, що охоплює історичну пам'ять, культурні традиції, мову, політичну свідомість, систему цінностей та відчуття належності до спільноти. Сучасні події, особливо повномасштабна російсько-українська війна, суттєво прискорили процеси самоусвідомлення, переосмислення та переоцінки національних орієнтирів.

Зовнішня агресія, інформаційні впливи, глобалізаційні процеси, внутрішні соціальні суперечності та масова міграція створили нові виклики для збереження єдності українського суспільства. Водночас ці чинники стимулювали формування оновленої, більш зрілої та консолідованої моделі української ідентичності, в основі якої – свобода, гідність, взаємопідтримка й прагнення до європейського майбутнього.

У таких умовах особливо важливо осмислити, як сучасні соціальні, культурні, політичні та інформаційні процеси впливають на національну самоідентифікацію українців, які загрози перед нею стоять і які нові можливості

з'являються. Саме аналіз цих аспектів дозволяє зрозуміти природу трансформацій, що відбуваються в українському суспільстві сьогодні, а також визначити напрямки подальшого розвитку національної ідентичності.

Можна виокремити наступні ключові виклики, що формують обличчя української ідентичності сьогодні:

1. Війна як фактор трансформації ідентичності. Повномасштабна російсько-українська війна стала переломним моментом у самоусвідомленні українців. Вона загострила питання національної пам'яті, єдності та громадянської відповідальності. Водночас війна, попри всі трагедії, стала потужним каталізатором зміцнення української ідентичності.

2. Інформаційна агресія та маніпуляції. Російська пропаганда веде системну боротьбу за свідомість громадян, поширюючи дезінформацію, історичні міфи та фейки. Це ускладнює формування об'єктивної оцінки подій та стійкої громадянської позиції.

3. Мовне питання. Українська мова залишається ключовим елементом ідентичності, але її розвиток тривалий час стримувався колоніальною політикою. Сьогодні важливо відновити мовний простір природним шляхом – без примусу, водночас сприяючи міжетнічній гармонії.

4. Глобалізація та культурна уніфікація. Глобальні тренди нерідко витісняють локальні культурні традиції. Молодь орієнтується на світову масову культуру, що може послаблювати відчуття належності. Проте глобалізація також відкриває шлях до популяризації української культури у світі.

5. Міграція та діаспорна ідентичність. Через війну мільйони українців живуть за кордоном. Постає завдання збереження мови, традицій та зв'язку з Батьківщиною. Діаспора відіграє важливу роль у поширенні української культури, але існує ризик поступової асиміляції.

6. Регіональні відмінності. Україна має різноманітні історичні та культурні традиції. Сучасний виклик полягає у формуванні єдиної, але багатовимірної ідентичності, що збереже локальні особливості й підкреслить спільне.

7. Кризові явища в суспільстві. Поляризація, недовіра до державних інституцій, корупція та економічні труднощі послаблюють громадянську солідарність. Подолання цих проблем є важливим для формування зрілої національної ідентичності.

8. Створення сучасного культурного канону. Українці активно формують нові символи, наративи, героїв та культурні продукти. Сучасна музика, кіно, література й арт сприяють розвитку позитивного образу України у світі та серед молоді.

9. Європейська інтеграція. Рух України до ЄС зміцнює громадянську ідентичність, але вимагає збереження культурної самобутності. Важливо гармонійно поєднувати європейські цінності з українською традицією.

10. Формування майбутньої моделі української ідентичності. Сучасна українська ідентичність – це синтез європейськості, громадянськості, історичної пам'яті, культурної самобутності та мовної єдності. Її ключові цінності – свобода, гідність, взаємопідтримка та боротьба за незалежність.

Сучасні виклики, що постали перед українською ідентичністю, одночасно ускладнюють і посилюють процес її формування. Війна, інформаційна агресія, міграція, глобалізація та внутрішні суспільні кризи випробовують на міцність національну спільність, але водночас сприяють її консолідації. Українська ідентичність сьогодні зміцнюється через мову, культуру, історичну пам'ять, громадянську активність та прагнення до європейського розвитку. Попри численні загрози, українське суспільство демонструє здатність зберігати самоідентифікацію й формувати оновлену модель національної єдності, основу на свободі, гідності та відповідальності.

Література

1. Дутчак І. С. Українська мова як чинник консолідації суспільства. Мовознавство, №2, 2022. <https://movoznavstvo.org.ua>
2. Козирев О. Є. Українська ідентичність в умовах глобалізації. Український соціум, №3(46), 2021. <https://ukr-socium.org.ua>
3. Кресіна І. О. Національна ідентичність українців: сучасний вимір. Вісник НАН України, №1, 2020. <https://www.nas.gov.ua>
4. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).
5. Сторожук, С. В., Дубровіна, О. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Савицька, І. М., ... & Кравченко, А. Г. (2018). *Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність: монографія*.
6. "Українська ідентичність" (Вікіпедія) <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
7. Український інститут національної пам'яті. Війна ідентичностей: аналітичні матеріали. 2022. <https://uinp.gov.ua>
8. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). Динаміка мовної самоідентифікації та національної свідомості українців, 2012–2024. <https://kiis.com.ua>
9. <https://vseosvita.ua/library/ukrainska-literatura-iaak-zasib-formuvannia-natsionalnoi-identychnosti-958129.html>

Костирина Поліна Вадимівна,
студентка 3 курсу, групи СПГ-2302
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТЬ ТА ІСТОРИЧНА ПРАВДА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Культурна пам'ять і історична правда відіграють ключову роль у формуванні сучасної української ідентичності. Саме через них ми не просто зберігаємо досвід наших предків, а й краще розуміємо себе, свої цінності та те, чому для нас важливі певні ідеали. Культурна пам'ять охоплює мову, традиції, символи, пісні, народні уявлення – усе те, що створює спільний простір, у якому ми відчуваємося частиною одного народу. Для України це має особливе значення, бо протягом століть нашої культури доводилося виживати під тиском русифікації, імперської політики й спроб стерти нашу національну самобутність. Тому культурна пам'ять стала для українців не лише способом зберегти минуле, а й формою спротиву.

Історична правда доповнює культурну пам'ять, адже дозволяє подивитися на минуле чесно та критично. Вона звільняє нас від міфів і нав'язаних інтерпретацій, повертає реальні історії й голоси тим, кого колись намагалися змусити замовкнути. Відновлення правди про Голодомор, політичні репресії, боротьбу УНР, діяльність дисидентів та національно-визвольний рух – усе це стало важливим кроком у формуванні нашої сучасної свідомості. Завдяки цьому ми починаємо краще розуміти, що свобода й незалежність – це результат довгої боротьби, а не випадковість.

Поєднання культурної пам'яті та історичної правди створює простір, у якому ми можемо не лише згадувати, а й переосмислювати минуле. Емоційне й раціональне тут взаємодіють: пам'ять формує почуття, правда – розуміння. Сьогодні важливо, що до цього процесу додається і пам'ять про події новітньої історії – Революцію Гідності та російсько-українську війну. Вони зміцнюють у нас такі цінності, як свобода, гідність, взаємопідтримка та відповідальність.

Окремо варто згадати роль мови. Вона не тільки засіб спілкування – це наш спосіб мислення, носій культурних образів і колективного досвіду. Повернення української мови в публічне життя стало важливим кроком у відновленні справедливості та усвідомленні своєї приналежності до української культури.

Отже, культурна пам'ять і історична правда формують основу української ідентичності. Вони допомагають нам зберігати зв'язок поколінь, відчувати єдність і протистояти викликам, які постають перед країною. Завдяки цьому ми можемо рухатися вперед, спираючись на чесне та усвідомлене бачення нашої історії.

Література

1. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).

Домбровська Софія Павлівна,
студентка 3 курсу, групи СПГ – 2302
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ЧАСИ ВІЙНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ, ЗМІЦНЕННЯ ТА НОВІ СЕНСИ

Повномасштабна війна стала каталізатором глибоких змін у способі самоусвідомлення українців. Вона різко загострила питання національної належності й пришвидшила переосмислення історії, культури та власного місця у світі. У ці роки українське суспільство суттєво оновило свої цінності, уявлення про спільність і бачення майбутнього.

Однією з найпомітніших трансформацій є активізація історичної пам'яті. Минулі трагедії та перемоги - від Голодомору до Революції Гідності - набули нового змісту як частина довгого шляху боротьби за свободу. Це створює моральну основу для сучасного опору й підсилює відчуття тягlosti державницького розвитку. Паралельно зростає інтерес до української культури, традицій, мистецтва, що об'єднує суспільство навколо спільних цінностей.

Важливу роль у військовий період відіграє мова. Для багатьох перехід на українську став свідомим кроком - способом проявити позицію й підкреслити власну солідарність з країною. Мовне питання стало не лише інструментом комунікації, а й маркером світоглядного вибору, що формує ширше громадянське самоусвідомлення.

Значно посилюються й механізми солідарності. Волонтерські ініціативи, допомога військовим, підтримка внутрішньо переміщених осіб формують потужне відчуття спільної відповідальності. Цей досвід створює «ми-відчуття», яке долає регіональні, мовні та соціальні відмінності і гуртує людей навколо головної мети - збереження та захист держави.

Разом із тим війна народжує нові смисли. Героїзм оборонців, сучасні символи, культурні образи, спільний досвід втрат і боротьби створюють новий наратив про українців як націю гідності, свободи й готовності діяти. У суспільстві формується оновлений тип громадянської свідомості, у якому важливою стає не лише етнічна належність, а й активна участь у житті країни.

Попри це, процес змін супроводжується і викликами: масова міграція, травматичний досвід, потреба адаптації. Для частини людей пошук свого місця в нових умовах є непростим, але саме ці труднощі роблять національний розвиток більш зрілим. Спільні практики допомоги та взаємної підтримки зміцнюють суспільство, роблячи його стійкішим.

У філософському сенсі сучасне українське самоусвідомлення постає як динамічний процес - такий, що формується щодня через вибір, цінності, відповідальність і досвід. Війна, попри свій трагізм, стала точкою глибокого переосмислення, дозволивши українцям побачити власну силу та суб'єктність.

Українське національне самовідчуття сьогодні не лише зміцнилося, а й набуло нової якості. Воно ґрунтується на солідарності, гідності, взаємній підтримці, прагненні свободи та готовності захищати свою країну - і саме ці смисли визначатимуть майбутнє українського суспільства.

Література

1 Кичкирук, Т. В., Сторожук, С. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Гоян, І. М., ... & Кравченко, А. Г. (2020). Проблеми і перспективи сучасного мегасуспільства в контексті гуманітарного дискурсу: монографія.

2 Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).

3 Dodonova V. Changes in the National Identity of Ukrainians during the War. *Humanities Studios*, 2024.

4 Krymets L. та ін. The Formation of Ukrainian National Identity in the Context of Russian Aggression. *International Journal on Culture, History, and Religion*, 2024.

5 Fadieiev V. Social (Re)Integration After the War. *Filosofska Dumka*, 2023.

Вахромов Владислав В'ячеславович,
*студент 1 курсу, групи 1, спеціальності ВБР,
факультету тваринництва та водних біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
та природокористування України
м. Київ.*

ВІЙНА ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ: ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО СПРОТИВУ

Війна стала потужним каталізатором національної консолідації. Українська ідентичність, що формувалася століттями, набуває в умовах збройної агресії нової якості: зростає рівень самоусвідомлення, зміцнюється громадянська єдність, активізується культурна, мовна та ціннісна самоідентифікація.

Одним із ключових чинників консолідації є масова переорієнтація населення на українську мову як на головний символ державності й спротиву. Українська мова перестає бути лише засобом спілкування – вона стає маркером політичного та культурного вибору на користь власної держави.

Збройний спротив формує новий тип громадянської солідарності. Добровольчий рух, волонтерство, участь населення в тилловому забезпеченні армії, взаємодопомога та горизонтальні зв'язки суттєво зміцнили українське суспільство. Війна сприяла формуванню спільної мети, що стала основою для подолання внутрішніх регіональних, мовних та політичних розбіжностей.

Українська ідентичність набуває виразно європейського змісту. Зростає підтримка інтеграції до ЄС та НАТО, що сприймаються як гарантія свободи, безпеки та демократичного розвитку. Одночасно посилюється відмежування від російського культурного простору, який асоціюється з агресією, тоталітаризмом та імперським тиском.

Особливої уваги заслуговує феномен героїзації Збройних сил України. Захисники держави стають центральними моральними авторитетами суспільства, уособлюючи мужність, жертвність і національну гідність. У науковій літературі цей процес розглядають як формування нової військово-громадянської моделі ідентичності.

Важливим елементом трансформації ідентичності є зростання ролі історичної пам'яті. Події минулого – від визвольних змагань ХХ століття до Революції Гідності – інтегруються в сучасний контекст боротьби за свободу. Це сприяє усвідомленню тяглості української державності та історичної відповідальності перед майбутніми поколіннями.

Війна формує нову стратегію культурної стійкості: розвиток української культури, відродження традицій, літератури, музики, мистецтва стає формою опору. Культурний фронт стає важливою складовою інформаційної та символічної боротьби.

Отже, війна постає не лише як виклик, а й як чинник глибоких соціокультурних змін. Українська національна ідентичність зміцнюється завдяки солідарності, усвідомленню власної державності, підтримці демократичних цінностей та активній громадянській позиції населення. В умовах збройного спротиву формується нова модель української нації – згуртованої, відданої ідеалам свободи та здатної до самостійного розвитку.

Література

1. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).

Котляревська Майя Сергіївна,
студентка 1 курсу, групи 1, спеціальності ТВППТ
Факультету тваринництва та водних біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ЯК ЧИННИК ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ ТА КОНСОЛІДАЦІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Події Революції Гідності 2013-2014 років стали одним із найбільш значущих переломних моментів новітньої історії України, які не лише визначили політичний та суспільний вектор розвитку держави, а й зумовили глибинні трансформації у сфері національної культурної ідентичності. Складність і багатовимірність цього феномену полягає у тому, що Революція Гідності виступила не лише як протестний рух проти авторитаризму та корупції, але й як каталізатор усвідомлення українцями власних ціннісних орієнтирів, історичної тягlosti та культурних кодів, які раніше залишалися фрагментарними чи приглушеними під впливом радянської спадщини та політики культурної асиміляції.

Актуальність дослідження обумовлюється тим, що саме після 2014 року спостерігається якісне оновлення українського культурного простору, яке виявляється у зростанні ролі української мови, символів, традицій, а також у формуванні нових форм культурної саморепрезентації у мистецтві, літературі, кінематографі, мас-медіа та повсякденних практиках. Водночас цей процес супроводжується пошуком балансу між модернізацією та збереженням автентичності, між європейськими цінностями та національною самобутністю.

Сучасні дослідження підкреслюють, що культурна ідентичність є динамічною категорією, яка активно формується та переосмислюється під впливом історичних подій, особливо таких масштабних, як революції. В українському контексті Революція Гідності виступила не лише політичним, а й потужним соціокультурним феноменом, що каталізував глибинні зміни у національній ідентичності.

Наукова проблема полягає у недостатньо комплексному вивченні того, яким чином революційні події стали фактором не лише політичної мобілізації, а й культурної трансформації. Попередні дослідження здебільшого зосереджувалися на політичних, правових та соціально-економічних аспектах Євромайдану, тоді як культурний вимір часто розглядався фрагментарно. Недостатньо проаналізовано механізми, через які Революція Гідності сприяла зміцненню

української ідентичності, формуванню нових наративів колективної пам'яті, а також інтеграції культурних практик у глобальний контекст.

Культурна ідентичність є складним і багатограним соціокультурним феноменом, який визначає належність індивіда або спільноти до певної системи цінностей, традицій, символів та смислів. Культурна ідентичність формується під впливом історичного досвіду, мови, релігії, мистецьких практик та соціальних комунікацій. Вона відображає специфіку спільного буття певної нації або етнокультурної групи. Культурна ідентичність виступає не лише ознакою належності, а й інструментом самоусвідомлення. Вона дозволяє індивіду інтегруватися в суспільство, а суспільству – забезпечувати власну цілісність.

У науковій літературі культурну ідентичність розглядають як динамічний процес, що поєднує традиційні елементи та новітні культурні практики. Вона не є сталою категорією, а трансформується у відповідь на політичні, соціальні та глобалізаційні виклики. Ця динамічність забезпечує збереження національної самобутності та водночас адаптацію до нових реалій. Одним із ключових аспектів цього процесу стала поява нових національних символів. Український прапор і державна символіка набули під час протестів нового змісту, перетворившись на знаки єдності та супротиву.

Поряд із ними особливого значення набули традиційні культурні маркери – народні пісні, фольклорні мотиви, вишиваний одяг, які стали елементами актуалізованої національної ідентичності. Водночас у середовищі протестувальників виникли нові гасла та музичні твори, що відображали революційний настрій і трансливали його широкій аудиторії.

Ці символи виконували комунікативну функцію, дозволяючи окреслити межі «свого» простору, підкреслити єдність учасників руху та передати основні ідеї Революції Гідності. Особливе значення має трансформація простору Майдану, який із географічної локації перетворився на культурний та сакральний символ спротиву. Він став простором творення нових соціальних практик, мистецьких акцій, форм комунікації та взаємодопомоги. Майдан набув ознак символічного центру, що уособлював боротьбу за свободу, солідарність і національне відродження. Його простір закріпився у суспільній пам'яті як місце, де відбувалося народження нової політичної та культурної якості українського народу.

Така трансформація свідчить про формування в Україні нових сакральних місць пам'яті, які визначають національний ідентифікаційний горизонт. Надзвичайно вагомим елементом символічного виміру стало вшанування Небесної Сотні. Її образ перетворився на новий наратив колективної пам'яті, що поєднав ідеї жертвності, героїзму та моральної стійкості. Постать Небесної Сотні стала уособленням цінності свободи та гідності, а її пам'ять – моральним дороговказом для суспільства. Меморіалізація полеглих знайшла відображення у численних пам'ятниках, художніх творах, піснях, візуальних образах, що закріпили їх у культурному просторі як символ неперервної боротьби за незалежність та право на гідне життя. Цей наратив відіграє визначальну роль у формуванні сучасної української ідентичності, адже він поєднує індивідуальну скорботу з колективною гордістю та відповідальністю.

Символи, цінності та мистецькі практики Майдану не залишилися абстрактними знаками, а інтегрувалися у соціальну свідомість, створюючи спільний культурний наратив. Саме через колективну пам'ять утверджуються нові моральні орієнтири, а суспільство отримує засоби для консолідації у складні періоди. Колективна пам'ять після Революції Гідності включає не лише фіксацію подій, але й моральну інтерпретацію героїзму, жертвності та прагнення до свободи. Вшанування Небесної Сотні, меморіальні заходи, пам'ятники та художні інсталяції стали інструментами створення спільного досвіду, який об'єднує громадян навколо спільних цінностей. Ця пам'ять формує уявлення про власну історичну роль, забезпечує ідентифікацію з нацією та підсилює відчуття відповідальності за її майбутнє. Формування національної єдності базується на інтеграції цінностей свободи, гідності та справедливості у соціальні інститути, освіту, медіа та культурні практики.

Таким чином, колективна пам'ять і національна єдність виступають підґрунтям для тривалої культурної трансформації. Вони закріплюють зміни у ціннісній системі, підтримують символічні та мистецькі наративи, створюють міцний фундамент для подальшого розвитку української культурної ідентичності у глобальний період.

Література

1. Кичкирук, Т. В., Сторожук, С. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Гоян, І. М., ... & Кравченко, А. Г. (2020). Проблеми і перспективи сучасного мегасуспільства в контексті гуманітарного дискурсу: монографія.
2. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).
3. Лаута, О. Д. (2012). Історико-філософський аналіз становлення науки та її роль у розвитку сучасного суспільства. *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Теорія культури і філософія науки*, (46), 117-120.
4. Сторожук, С. В., Дубровіна, О. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Савицька, І. М., ... & Кравченко, А. Г. (2018). Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність: монографія.
5. <https://h-visnyk.com.ua/index.php/home/article/download/220/214>

Лисий Богдан Володимирович,
студент 3 курсу, групи ДМТ-2301
ННІ лісового та садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

СУЧАСНІ КУЛЬТУРНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ВПЛИВИ НА СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

У сучасному світі процес формування особистої та національної ідентичності зазнає кардинальних змін під впливом глобалізації та інформаційних технологій. Традиційні межі між культурами стираються, а цифрові платформи створюють нові простори для культурного обміну та самовираження. Одним з найпотужніших факторів впливу на сучасну ідентичність є соціальні мережі та цифрові медіа. Молоде покоління формує своє світобачення через призму Instagram, TikTok, YouTube та інших платформ, де культурні коди змішуються та трансформуються з неймовірною швидкістю. Це створює як нові можливості для самовираження, так і виклики для збереження автентичності національних культур.

Особливо гостро ця проблема стоїть перед Україною, яка переживає складний період відстоювання своєї культурної незалежності. З одного боку, глобалізація відкриває українській культурі нові горизонти та аудиторії – українські артисти, письменники, режисери отримують міжнародне визнання. З іншого боку, масова культура Заходу та агресивна російська пропаганда створюють серйозні виклики для формування стійкої української ідентичності. Інформаційна війна стала особливо актуальною темою після 2014 року та повномасштабного вторгнення 2022 року. Російські медіа десятиліттями намагалися нав'язати українцям хибні наративи про "єдиний народ" та "штучність" української нації. Протистояти цьому допомагають українські медіа, блогери, культурні діячі, які активно популяризують українську мову, історію та традиції в цифровому просторі.

Водночас глобалізація культури має і позитивні аспекти. Українська молодь отримує доступ до світових культурних надбань, може вивчати іноземні мови, знайомитися з різними філософськими та художніми течіями. Це збагачує внутрішній світ особистості та розширює горизонти мислення. Важливо лише знайти баланс між відкритістю до світу та збереженням власних культурних коренів. Сучасні українські культурні проекти демонструють, як можна успішно поєднувати традиції з інноваціями. Музичні гурти використовують народні мотиви в сучасних аранжуваннях, письменники переосмислюють класичні сюжети крізь призму сучасності, а режисери створюють фільми, які розповідають українські історії мовою сучасного кіно.

Освітня система також адаптується до нових викликів. Медіаграмотність стає необхідною навичкою для критичного сприйняття інформаційних потоків.

Молодь навчається розрізняти достовірні джерела від пропаганди, формувати власну думку на основі перевірених фактів. Особливу роль у формуванні сучасної української ідентичності відіграють культурні інституції та громадські організації. Вони створюють простори для культурного діалогу, організують фестивалі, виставки, освітні програми, які допомагають молоді усвідомити свою приналежність до української культури, не відмовляючись при цьому від участі в глобальних культурних процесах.

Таким чином можна підсумувати те, що становлення ідентичності в глобалізованому світі – це складний процес балансування між збереженням національної самобутності та відкритістю до світових культурних впливів. Успіх цього процесу залежить від здатності суспільства критично ообляти інформаційні потоки, підтримувати власні культурні традиції та водночас творчо їх розвивати у відповідь на виклики сучасності.

Література

1. Українська правда. Культура. Як соцмережі впливають на формування ідентичності молоді. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/>
2. Детектор медіа. Інформаційна війна та українська ідентичність. URL: <https://detector.media/>
3. Суспільне мовлення України. Культурна політика в умовах глобалізації. URL: <https://suspilne.media/>
4. Центр Разумкова. Дослідження культурної ідентичності українців. URL: <https://razumkov.org.ua/>
5. MediaSapiens. Медіаграмотність та критичне мислення. URL: <https://ms.detector.media/>
6. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195)

Люткевич Тетяна Миколаївна,

студентка 3 курсу, групи СПГ- 2301

ННІ Лісового і садово-паркового господарства

Науковий керівник: Лаута О.Д.,

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА КОНСОЛІДАЦІЮ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Революція Гідності стала одним із ключових переломних моментів в історії України. Вона не лише вплинула на державні зміни, а й спричинила зміни в середині суспільства, що призвели до зміцнення національної єдності та усвідомлення ідентичності. 2013 – 2014 роки стали символом боротьби за

свободу, людську гідність, демократичність та вибір, а також покази єдності нашого народу.

Для багатьох людей революція стала моментом пробудження громадянської свідомості та переосмислення того, що означає бути українцем. На протестах були представники зрізних регіонів, національностей, соціальних груп та професій, що підкреслює багатогранність українського народу. Ця різноманітність об'єднала усіх спільною метою, сприяла формуванню нової моделі національної єдності, яка побудована на цінностях свободи, солідарності та відповідальності за майбутнє країни.

Основним наслідком революційних подій стало посилення відчуття приналежності до українського народу. Гасла, символіка, пісні, мова - усе це набуло нового сенсу та стало важливим фактором для об'єднання народу. Українська мова під час Майдану продемонструвала свою здатність виконувати роль мови, солідарності, підтверджуючи культурну та духовну єдність народу. Також Революція Гідності показала, що національна єдність не залежить від етнічного походження чи рідної мови, так як основою цієї єдності стали спільні цінності.

Події на Майдані стали каталізатором ще більшого зростання громадянської активності та добровольчого руху, що посилює консолідацію суспільства. Після початку російської агресії 2014 року, єдність яка була сформована на Майдані, набула ще більшої цінності. Наш народ продемонстрував готовність протистояти зовнішній загрози. Це стало новим етапом у зміцненні національної солідарності, перетворивши революційний порив на довготривалий процес формування сильної політичної нації.

Революція Гідності також сприяла переосмисленню історичної пам'яті та розвитку національної культури. Повернення до українських символів, відновлення інтересу до власної історії, поширення ідей самоповаги та гідності – усе це стало фундаментом для зміцнення духовної основи нації. Герої Небесної Сотні перетворилися на моральний символ незламності, а їхня жертвовність згуртувала суспільство навколо усвідомлення цінності людського життя та свободи.

Отже, Революція Гідності стала основним переломним моментом в зміцненні національної консолідації України. Вона не лише продемонструвала зрілість українського народу, але й розпочала новий етап формування політичної нації, яка об'єднана спільними цінностями, свободою та гідністю. Завдяки революції українці освідомили себе єдиним народом, який здатен відстояти свою державність і майбутнє.

Література

1. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).
2. <https://studfile.net/preview/5461661/page:2/>
3. <https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=1464820>
4. <https://kult.km.ua/news/view/753-naslidki-ta-znachennya-revoluciji-gidnosti>

5. [file:///C:/Users/Tanya/Downloads/81-Article%20Text-159-1-10-20190329%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Tanya/Downloads/81-Article%20Text-159-1-10-20190329%20(1).pdf)

6. <https://svidomi.in.ua/page/yak-ukraintsi-revoliutsionuvaly-i-chomu-tse-robyly-tiahlist-borotby-za-svobodu>

Бондаренко Сергій Миколайович,
*студент 1 курсу, 2 групи, спеціальності ТВППТ
факультету тваринництва та водних
біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

СВОБОДА ВОЛІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Сьогодні дуже складний час для України. Світ швидко змінюється: глобалізація, багато інформації, різні загрози, війна. У таких умовах важливо не загубити себе як особистість. Основою нашої національної ідентичності є свобода волі та віра в світле майбутнє. .

Свобода волі - це коли людина може сама обирати свій шлях і відповідає за свої рішення. Це не просто бажання, а готовність бути вільним. В історії України воля завжди була важливою: від козаків, які не хотіли жити під чужою владою, до людей, які вийшли на захист країни під час війни і показали свій вибір та єдність.

Українська ідентичність сформувалася тому, що ми постійно боролися за право бути незалежними. Нас визначає не тільки історія, мова чи символи, а наше спільне бажання мати свою державу й жити вільно.

Сьогодні ми знову стикаємося з великими викликами. Глобалізація може зробити всі культури схожими, але водночас дає можливість Україні заявити світу про себе. Найважчий виклик - війна. Російська агресія це спроба забрати життя, нашу свободу та право існувати як окремої нації. Але українці довели, що вони можуть бути одним цілим та готові боротися за свій вибір та життя.

Щоб наша ідентичність ставала сильнішою, важливо діяти:

- Суб'єктність. Кожен українець має відчувати, що він важливий для своєї країни, думати самостійно і не давати себе обманювати.
- Самобутність. Ми повинні берегти українську мову, культуру і традиції, бо це робить нас особливими.
- Міжнародна позиція. Україна має бути активною у світі і показувати, що ми окрема нація зі своїм досвідом боротьби за свободу.

Отже, свобода волі - це основа української нації. Це наш свідомий вибір жити у вільній, незалежній і демократичній країні. Саме бажання бути вільними робить нас сильними і незламними.

Література

1. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).

Разарьонова Дар'я Олександрівна,
студентка 1 курсу, групи ВБР 2025
факультету тваринництва та водних біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

На сучасному етапі важливість цієї проблематики є беззаперечною, адже вона безпосередньо пов'язана зі складними процесами становлення незалежної Української держави та формування української політичної нації.

Мова – це не просто інструмент спілкування, а ключовий елемент об'єднання народу. Вона забезпечує цілісність, культурний та духовний розвиток національної спільноти, сприяє збереженню ідентичності та гармонійному ментальному становленню, а відтак є важливим засобом зміцнення національної свідомості. У державотворенні мова виконує також зовнішню функцію – допомагає виокремити державу серед інших і утвердити її позиції в багатомовному світі. Тому формування української нації потребує розв'язання ключових мовних питань, щоб забезпечити опору на принципи української державності [2].

У країнах, де домінує титульний етнос і його мова, як у багатьох європейських державах, усі мовні функції реалізуються природно та гармонійно. Там мова є показником самодостатності, унікальності та цінності держави. В Україні ж через втрату державності та тривале перебування у складі інших імперій українці довго були позбавлені можливості повноцінно користуватися своєю мовою. Багаторічні заборони, утиски та адміністративний тиск, що тривали понад три століття, призвели до відчуження значної частини населення, включно з етнічними українцями, від рідної мови як головного засобу національної комунікації та єднання. Особливо відчутною залишається спадщина російського домінування, яка й сьогодні впливає на мовне середовище держави.

Мова, як складова частина етносу, відіграє ключову роль у його збереженні. Вона проявляється в народних традиціях, фольклорі, піснях, літературі. Завдяки мові відбувається передання етнічної спадщини наступним поколінням та культурний діалог з іншими народами. Втручання у будь-який культурний елемент чи знецінення етнічних надбань може спричинити міжетнічні й міжнаціональні конфлікти [1, с.253].

Процес національної ідентифікації значною мірою залежить від мовної самоідентичності кожної людини, адже саме вона стає рушієм розвитку сильної, демократичної та незалежної країни. Мова слугує інструментом захисту суспільством власної історії, традицій та інтересів. Втрата або відсутність національної мови є однією з найсерйозніших перешкод у формуванні ідентичності. Тож державна мова – це той об'єднувальний елемент, який має зв'язати всі частини країни.

Порівнявши сучасний стан функціонування державної мови з тим, що був п'ять років тому, можна помітити зростання її престижу та соціальної ваги. Молодому поколінню створюються умови, за яких володіння українською є необхідною передумовою для побудови кар'єри, особливо в державному секторі. Це природно посилює інтерес до вивчення мови. У цьому ж контексті слухними є слова М. П. Кочергана про те, що усвідомлення мовної єдності та унікальності етнічною групою формує в її представників почуття патріотизму [3, с.9]. Тому однією з головних умов стабільного розвитку поліетнічної України є взаємна повага до рідної мови та державної мови [4, с.54].

З огляду на сучасну мовну ситуацію в Україні, створення мовної єдності є надзвичайно складним процесом. Політики та суспільство досі непросто приходять до розуміння ролі мови як основи політичної нації та інструменту підсилення національної свідомості. Впродовж років незалежності мовне питання часто ставало предметом політичних маніпуляцій.

Нині свідоме використання української мови є ознакою лояльності громадянина до держави, його національної ідентичності та самоусвідомлення себе частиною української нації. Натомість відмова від застосування української у публічній сфері свідчить про недооформлену або іншу національну самоідентифікацію. Люди, які зневажають українську мову, не можуть бути справді лояльними до держави [5, с.42].

Вільне володіння українською всіма громадянами є, як показує світовий досвід, основою міжетнічної злагоди, єдності суспільства та стабільного функціонування держави. Українці мають підтримувати розвиток культурної самобутності національних меншин, а національні меншини – сприяти збереженню української культури та ставитися до неї з повагою. У сфері освіти кожен громадянин незалежно від походження повинен знати державну мову, історію та Конституцію України, поважати її незалежність і символи. Україна має бути найвищою цінністю для всіх її мешканців. За таких умов етнічні меншини зможуть разом з українською нацією активно долучатися до державотворення, не втрачаючи власної ідентичності.

Відтак постає гостра необхідність у розробленні та реалізації продуманої державної мовної політики, спрямованої на захист і підтримку української мови

та забезпечення розвитку мов національних меншин. Суть державних дій полягає не в примусовому нав'язуванні мови, а у створенні можливостей для громадян, які тривалий час були позбавлені свободи мовного вибору, вільно опановувати рідну та свідомо вивчати державну мову з урахуванням можливостей, які вона відкриває для розвитку, самореалізації та повної реалізації конституційних прав. Необхідні системні та відповідальні рішення, здатні забезпечити подальший розвиток української мови та сприяти побудові правової демократичної держави [2].

Українська мова, як чинник формування нації, є невід'ємною складовою державності й виступає загальнонаціональною цінністю. Її державний статус є ключовим елементом консолідації суспільства, формування сучасної української нації, символом української державності та гарантією збереження етнічної ідентичності й єдності України.

Література

1. Горбач О. Н. Історико–політичні аспекти етнонаціональ-них відносин / О. Н. Горбач // Вісн. Львівської комерційної академії / [ред. кол.: Гелей С. Д. , Тімченко О. П. , Сова А. О. та ін.]. – Сер.: Гуманітарні науки. – Львів: Вид–во Львівської комерційної ака-демії, 2010. – Вип.9. – С. 251–256.
2. Ковальов Д. Державна мова як засіб формування національної свідомості українського суспільства. URL: <https://bandera.lviv.ua/derzhavnomo-va-jak-zasib-formuvannja-nacionalnoji-svidomosti-ukrajinskoho-suspilstva/>
3. Кочерган М.П. Мова як символ соціальної солідарності // Мовознавство. – 2003. – №1. – С. 3-10.
4. Лаута, О. Д. (2012). Історико-філософський аналіз становлення науки та її роль у розвитку сучасного суспільства. Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Теорія культури і філософія науки, (46), 117-120.
5. Салогубова О.Є. Мова в світоглядних орієнтаціях українців. URL: [file:///D:/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/znpvgvzdia_2009_38_7%20\(2\).pdf](file:///D:/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/znpvgvzdia_2009_38_7%20(2).pdf)
6. Чеховська М.М., Шлапаченко В.М. Мова як чинник національної безпеки // Серія: Право. – №3 (61). – 2018 . – С. 39-45.

Миронова Анастасія Максимівна,
студентка 1 курсу, 2 групи, спеціальності ТВППТ
факультету тваринництва та водних
біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДРИВУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Сьогодні інформація стала однією з найважливіших форм влади, а її контроль – вирішальним інструментом впливу на суспільство. Тому інформаційна війна вже давно перестала бути лише додатковим елементом військових чи політичних дій. Для України вона має особливе значення, адже спрямована на підриг нашої національної свідомості та руйнування уявлення про те, ким ми є.

Інформаційна війна проти України насамперед б'є по історичній пам'яті.

Через медіа та пропаганду нам нав'язують міфи, що заперечують існування окремого українського народу, применшують історичну роль української державності, мови та культури. Головна тактика ворога – позбавити суспільство відчуття власної суб'єктності та унікальності, адже нація без історичної пам'яті стає вразливою до маніпуляцій. Ще одним важливим інструментом атак ворога є створення атмосфери страху, недовіри та дезорієнтації. Фейки, тривожні повідомлення та перевернені новини б'ють по емоціях людей. Постійний інформаційний тиск викликає сумніви щодо державних інституцій, армії, медіа і навіть власних переконань. У результаті руйнується спільна картина світу, що є основою національної ідентичності.

Важливою ціллю стає українська мова. Її намагаються подати як “штучну”, другорядну. Але мова – це найпотужніший символ нації, тому спроба її знищення загрожує культурній єдності. Найбільш вразлива до цих атак молодь, яка споживає контент переважно через соціальні мережі. Саме там поширюються меседжі, що висміюють українські символи, перевершують історичні факти або нав'язують чужі культурні стандарти.

Попри ці атаки, українська національна ідентичність зберігає свою силу. Події останніх років показали, що українці здатні різко відмежовувати правду від маніпуляцій, підтримувати свою культуру, мову та традиції. Це свідчить про те, що інформаційна війна не лише завдає загроз, а й стимулює суспільство до самоусвідомлення та активного захисту своїх цінностей.

Література

1. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).

Міхей Софія Русланівна,
студентка 3 курсу, групи СПГ- 2301
ННІ Лісового і садово-
паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ЯК ПОВОРОТНИЙ МОМЕНТ У ПЕРЕОСМИСЛЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Революція Гідності стала однією з найважливіших подій сучасної історії України, адже саме вона мала великий, глибинний вплив на переосмислення того, ким є наші люди та якою вони бачать власну державу. **«Зустрічаємось о 22:30 під монументом Незалежності»** (21 листопада 2013 року). Цей запис, залишений Мустафою Найємом на сторінці Facebook, став по-справжньому історичним. Після цього сповіщення зібралась не велика кількість людей, які в подальшому своєю силою духа показали іншим, що замовчування проблеми не є її вирішенням, та закликали людей підтримати цей протест.

Те, що починалося як протест проти відмови від Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, дуже швидко перетворилося на боротьбу за фундаментальні цінності – свободу, гідність, право бути частиною цивілізованого світу. Саме в ці місяці на Майдані, Євромайдан – цей термін охопив суть подій тільки до ночі з 30 листопада на 1 грудня. Остаточно проявилася нова українська національна ідентичність, побудована не лише на етнічній чи мовній основі, а насамперед на спільних цінностях і громадянській відповідальності. Події 2013–2014 років об'єднали людей, які раніше могли й не замислюватися над тим, що означає бути українцем.

На Майдан виходили люди з різних регіонів, поколінь, навіть студенти, зі своїми особистими історіями та поглядами. Вони не були схожі між собою, але всі вони поділяли спільне переконання: гідність і свобода є невід'ємними правами, які не може забрати жодна влада. Таким чином, українська ідентичність почала ґрунтуватися не на «крові й землі», а на усвідомленому виборі й солідарності заради майбутнього.

Важливим наслідком Революції Гідності стало також переосмислення власного історичного минулого. Українці почали скептично ставитися до радянської спадщини, усувати нав'язані ідентичності та традиції, що роками формували уявлення про «знецінення» України. За кілька місяців Євромайдану ментальність українців змінилася сильніше, ніж за 22 роки незалежності.

На 61-ий день Майдану на місці протестів застрелено перших двох активістів. На той час уже було двоє загиблих за межами місць протистояння. Ще рівно місяць влада намагатиметься зачистити центр міста від протестувальників. Офіційно встановлено 107 жертв Революції гідності. Більшість героїв “Небесної сотні” померли від вогнепальних поранень 20 лютого 2014 року. Пам'ять про

героїв Небесної Сотні, осмислення попередніх боротьб за свободу – від визвольних змагань до дисидентського руху – повернули відчуття неперерваності української історії та традиції спротиву.

Майдан 2013-14 – це не протистояння Заходу й Сходу або України й РФ, це – протистояння між тими, хто має гідність, і тими, хто не тільки не має її, а й не розуміє її значення. Це – революція за людську та національну гідність. Революція Гідності відкрила багато можливостей для необхідних для України змін а саме – процес декомунізації, розвитку громадянського суспільства, що потужно заявило про себе, подальших процесів трансформації посттоталітарного суспільства в демократичне. Вона стала точкою, в якій українці по-справжньому відчули себе нацією – не формально, а внутрішньо, емоційно й ціннісно. Вона скріпила усвідомлення того, що національна ідентичність – це вибір свободи та відповідальності. Революція Гідності стала трансформаційним, героїчним і драматичним феноменом для переосмислення України як незалежної держави. Саме тому події Майдану й досі залишаються орієнтиром, який визначає українську спільноту та її здатність протистояти викликам, зберігаючи гідність і прагнення до незалежності.

Література

1. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).
2. <https://china.mfa.gov.ua/news/42403-revolucija-gidnosti-abo-jak-zminilosya-mislennya-ukrajinciv-pislya-majdanu>
3. <https://krytyka.com/ua/articles/ukrayinskyy-natsionalizm-u-chas-evromaydanu>
4. <https://www.maidanmuseum.org/uk/storinka/revolyuciya-gidnosti>

Можарівська Анастасія Сергіївна,

студентка 3 курсу, СПГ-2301

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Науковий керівник: Лаута О.Д.,

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ

СУЧАСНІ ЗАГРОЗИ ТА ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська ідентичність у XXI столітті формується під впливом комплексу внутрішніх та зовнішніх чинників, серед яких ключову роль відіграють війна, культурна деколонізація, активізація громадянського суспільства та трансформація ціннісних орієнтирів молодого покоління. В умовах повномасштабної агресії Російської Федерації актуалізувалося усвідомлення себе як частини політичної нації, що ґрунтується на цінностях свободи, гідності та демократичного розвитку.

Одним із центральних викликів є питання мови як маркера самоідентифікації. Після 2022 року спостерігається значне зростання використання української мови в повсякденному житті, освіті, культурі, що стає відповіддю на багаторічну русифікацію та засобом опору колоніальним практикам.

Важливим чинником є культурна деколонізація та деколонізація, спрямована на повернення власної історичної пам'яті, демонтаж імперських міфів і формування нових національних поглядів. Цей процес розгортається у сфері освіти, медіа, мистецтва, топоніміки, музейної справи та досліджень минулого.

Зростає роль інформаційної безпеки, оскільки інформаційна війна стала одним із визначальних інструментів впливу на ідентичність. Російські пропагандистські погляди прагнуть послабити національну стійкість, тому медіаграмотність та критичне мислення стали необхідними елементами самоусвідомлення.

Не менш важливим є вплив міграційних процесів та становлення глобальної української спільноти. Мільйони українців, які тимчасово або постійно проживають за кордоном, долучаються до формування позитивного іміджу України та трансляції її культурних символів у світі, що сприяє розширенню уявлення про українську ідентичність як світову.

Загалом сучасні виклики української ідентичності пов'язані з одночасним протистоянням зовнішній агресії та внутрішньою потребою переосмислення власної історії, культури, мови та цінностей. Ці процеси сприяють зміцненню національної єдності, консолідації суспільства та окресленню України як самостійного суб'єкта у світовому політичному та культурному просторі.

Література

1. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. – Київ: Клуб сімейного дозвілля, 2021.
2. Український інститут національної пам'яті. Аналітичні матеріали про деколонізацію та історичну пам'ять.
3. Центр Разумкова. Ідентичність українців у період війни: соціологічні дослідження, 2022–2024.
4. Anderson B. *Imagined Communities*. – London: Verso, 2006.
5. EU Reports on Ukraine's democratic development and integration, 2022–2024.
6. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195).
7. UkraineWorld. Аналітика про національну ідентичність та інформаційну безпеку.
8. Яременко Т. Сучасні процеси мовної самоідентифікації українців // *Мовознавство*, 2023.

Науменко Дмитро Андрійович,
студент 1 курсу, 1 групи,
спеціальності ТВППТ
факультету тваринництва та водних
біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РОЛЬ ГЕРОЇЧНОГО СПРОТИВУ У ПЕРЕОСМИСЛЕННІ ІСТОРИЧНОЇ ТЯГЛОСТІ: ВПЛИВ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ

Історична тяглість постає ключовим чинником формування національної самосвідомості, вона є основою самоідентифікації, адже вибудовує зв'язок між минулими поколіннями та сьогоденням. В умовах війни росії проти України актуалізуються глибинні пласти історичної пам'яті, зокрема боротьба за державність, свободу та культурну самобутність.

Події повномасштабної війни показали, що український народ зберіг і примножив традиції визвольних рухів – від козацької доби до національно-визвольних змагань ХХ ст. Спротив Збройних сил України та цивільного суспільства стає продовженням цієї тягlosti, формуючи новий пласт героїчного наративу.

Унаслідок актуального досвіду спротиву відбувається критичне переосмислення історії. Постаті, які раніше сприймалися однозначно, можуть набувати нових значень, а забуті сторінки національної боротьби – повертатися в сучасний дискурс. Героїчний досвід сьогодення слугує призмою, через яку суспільство по-новому інтерпретує минуле.

Війна викликала масштабне піднесення почуття єдності, гордості та відповідальності за власну державу. Це сприяє консолідації українського суспільства навколо спільних цінностей: свободи, гідності, демократії, взаємопідтримки. Героїзм захисників стає моральним компасом, який формує цілісне бачення нації.

Героїчний спротив стає джерелом нової символіки, ритуалів та культурних практик. Пісні, вірші, волонтерські ініціативи, меморіальні простори створюють культурний каркас, що зміцнює історичну пам'ять та розвиває національну ідентичність у сучасному контексті.

Поколінневий вимір тягlosti. Досвід війни формує нову генерацію українців, для яких патріотизм набуває осмисленої й практичної форми. Герої сьогодення стають прикладами для майбутніх поколінь, забезпечуючи безперервність національної традиції та сприяючи її еволюції.

Стійкість українського народу змінила погляд світової спільноти на Україну, посилила її суб'єктність та авторитет. Цей зовнішній резонанс також впливає на

внутрішнє відчуття гідності та зміцнює самоусвідомлення нації як активного творця власної історії.

Отже, події повномасштабного вторгнення повернули відчуття історичного продовження українського спротиву. Сучасна боротьба показала спадкоємність із минулими поколіннями, які також виборювали свободу.

Оборона українських міст створила нову систему національних символів. Маріуполь, Буча, Ірпінь, Харків, Київ стали частиною колективної пам'яті, що формує сучасну українську ідентичність. Вчинки захисників створюють новий пласт історії, що визначатиме культурні та політичні орієнтири майбутнього. Україна постає як держава, що відстоює свободу, гідність та право на існування.

Агресія росії змусила українське суспільство критично подивитися на радянські міфи та імперські інтерпретації. Переосмислення минулого стало важливою складовою національної самоідентифікації. Війна посилила інтерес до української мови та культури як елемента спротиву. Захист мовної та культурної самобутності став невід'ємною частиною боротьби за незалежність.

Героїчний спротив українців у війні проти російської агресії не лише захищає державу, але й стає потужним інструментом переосмислення історичної тяглості. Він формує оновлену національну самосвідомість, засновану на спадковості боротьби, єдності та відповідальності за майбутнє. Завдяки цьому сучасна історія вплітається в тисячолітній наратив української державності й свободи.

Поліщук Анна Василівна,
студентка 3 курсу, групи СПГ-2301
ННІ Лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

РЕЛІГІЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Релігія в українському контексті виступає ключовим складником духовної культури, що забезпечує тяглість традицій та історичної пам'яті. Саме через релігійні символи, уявлення та ритуали українці протягом століть передавали світоглядні орієнтири, моральні норми та уявлення про спільність. У цьому сенсі релігія є важливим механізмом культурної самоідентифікації.

Хрещення Русі у 988 році стало визначальним історичним актом, що сформував духовні засади українського суспільства. Прийняття християнства означало включення руських земель у європейський культурний простір і стало фундаментом формування спільних цінностей та політичної традиції. Саме християнська культура сприяла розвитку писемності, освіти, мистецтва та державності.

В українській історії релігія нерідко виконувала роль сили, що об'єднувала людей у періоди загрози та бездержавності. Київська митрополія, козацьке православ'я, братства, а пізніше – греко-католицький рух у Галичині були важливими інституціями, які підтримували ідею самобутності та національного єднання. Церква зберігала мову, традиції і право на власну культурну автономію.

Українська національна ідентичність формувалася у просторі двох головних християнських традицій – православної та греко-католицької. Православ'я вплинуло на розвиток культурного коду Сходу і Центру України, а греко-католицизм – на Західних земель. Попри відмінності, обидві традиції сприяли збереженню української самобутності та захисту від асиміляційних політик сусідніх держав.

Протягом століть релігія відіграла роль інструмента спротиву русифікації та полонізації. У період козацької держави православ'я стало символом боротьби за свободу і незалежність. У XIX–XX ст. саме Церкви підтримували українську мову, культуру та національні рухи, навіть у часи заборон і переслідувань з боку Російської імперії та СРСР.

Релігія формує ціннісну матрицю українського суспільства: шанування гідності, свободи, самопожертви, працьовитості, поваги до старших, любові до ближнього. Релігійна етика стала основою соціальних норм і взаємодії в громаді, що сприяє зміцненню почуття належності до національної спільноти.

У період незалежності українські Церкви відіграють важливу роль у підтримці громадянського суспільства та державотворення. Вони активно беруть участь у гуманітарних, освітніх і соціальних ініціативах, сприяють національному єднанню, особливо у часи війни. Зокрема, постання Православної Церкви України стало символом духовної незалежності й важливою складовою формування сучасної української ідентичності.

Релігійні традиції – календарні свята, обряди, фольклор, архітектура, іконопис – зберігають національну особливість і передають її наступним поколінням. Саме через релігійну символіку українці впізнають себе в ширшому культурному просторі.

Попри багатоконфесійність, українське суспільство демонструє здатність до міжрелігійного діалогу та співпраці. Це сприяє гармонізації суспільних відносин, формуванню толерантності та зміцненню загальнонаціональної солідарності.

Релігія в українській історії виступає не лише духовним, а й соціокультурним та політичним чинником. Вона забезпечує тяглість традицій, формує моральні цінності, сприяє консолідації нації та виступає важливим елементом захисту від зовнішніх впливів. В умовах сучасних викликів релігія продовжує відігравати значущу роль у формуванні української національної ідентичності, поєднуючи історичну спадщину та актуальні соціальні потреби.

Література

1. https://vlp.com.ua/files/10_75.pdf
2. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/dec/32518/231576maket4-50-57.pdf>
3. https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/religion-factor_site_148.pdf

4. http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/7999/3/NZ_2012_6_255-263.pdf

Рубан Вікторія Анатоліївна,
студентка 3 курсу, групи СПГ-2302
ННІ Лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний Університет Біоресурсів
і Природокористування України
м.Київ

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ЯК КАТАЛІЗАТОР ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Революція Гідності 2013–2014 років стала ключовим етапом у формуванні сучасної національної ідентичності українців, спричинивши глибокі світоглядні та ціннісні зміни. Події Майдану активізували процеси самоусвідомлення, моральної відповідальності й солідарності, що стали підґрунтям нової якості громадянської свідомості.

Революція виступила каталізатором трансформації ціннісних орієнтацій, зумовивши переорієнтацію суспільства на свободу, людську гідність, демократію та верховенство права. Ці категорії перестали сприйматися абстрактно – вони стали практичними принципами, які визначають поведінку, громадянську позицію та ставлення до держави.

Одним із найважливіших наслідків Майдану стало посилення національної єдності. Представники різних регіонів, мовних груп, соціальних верств об'єдналися навколо спільної ціннісної платформи, що сприяло формуванню політичної нації. Це зміцнило відчуття причетності до держави та відповідальності за її майбутнє.

Революція Гідності сприяла відмові від пострадянських моделей суспільного мислення та прискорила рух України у бік європейської цивілізаційної традиції. Європейські цінності – свобода, демократія, правовий порядок – перестали бути лише зовнішнім орієнтиром, а стали внутрішньою основою формування нової української ідентичності.

Важливим чинником трансформації стала активізація громадянського суспільства, волонтерського руху, культурних та інтелектуальних ініціатив. Вони стали механізмом захисту національних інтересів і водночас інструментом поширення суспільно важливих цінностей, що сформували стійку національну самосвідомість.

Події після Майдану, зокрема зовнішня агресія, поглибили процес консолідації української нації. Прагнення захистити державність та свободу

посилило патріотичні настрої, зміцнило віру у спільну ідентичність та моральні засади, що стали основою національної єдності.

Таким чином, Революція Гідності стала точкою незворотних зрушень у свідомості українців, заклавши нову систему смислів і цінностей. Вона стала одним з ключових етапів формування сучасної української ідентичності, що ґрунтується на свободі, гідності, демократичному виборі та відповідальності, а також визначила подальший напрямок розвитку українського суспільства й держави.

Ручка Антон Олексійович,
*студент 1 курсу, групи 1, спеціальності ВБР,
факультету тваринництва та водних біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
та природокористування України
м. Київ.*

РЕЛІГІЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ІСТОРИЧНИЙ, КУЛЬТУРНИЙ ТА ДУХОВНИЙ АСПЕКТИ

Національна ідентичність українців формувалася впродовж багатовікової історії та була тісно пов'язана з релігійною традицією. Християнство, запроваджене на українських землях наприкінці X ст., стало однією з ключових засад формування духовності, культури та суспільних норм. Прийняття християнства не лише інтегрувало Русь до європейського культурно-історичного простору, а й утвердило моральні й світоглядні орієнтири, що стали фундаментом українського національного характеру.

У період Київської Русі релігія виступала чинником об'єднання різних племінних союзів у єдину політичну та культурну спільність. Православна традиція сприяла формуванню писемності, літератури, архітектури, мистецтва, що згодом стали невід'ємною частиною української культурної спадщини. Монастирська духовна культура забезпечувала розвиток освіти та збереження історичної пам'яті.

У наступні століття, зокрема в добу Гетьманщини, релігія виконувала роль символічного й морального орієнтира. Православна церква стала одним із чинників національної консолідації, протиставляючись політиці денаціоналізації з боку польської та російської влади. Релігійна ідентичність визначалася не лише віровчим змістом, а й прагненням до збереження власних традицій та культурної автономії.

Особливе значення відіграла релігія в XIX–XX ст., коли українські інтелектуали – Т. Шевченко, І. Франко, М. Грушевський – розглядали духовність як основу національного відродження. У цей період формувалося уявлення про

українців як окрему культурно-історичну спільноту, для якої релігія виступає носієм моральних цінностей, гуманізму, солідарності та патріотизму.

У сучасній Україні релігія зберігає своє значення як елемент культурної спадщини та духовної самоідентифікації. Після Революції Гідності та в умовах російської агресії релігійні інституції відіграють важливу роль у формуванні ціннісної єдності суспільства, підтримці моральної стійкості та захисті національної суб'єктності. Створення Православної Церкви України стало важливим етапом утвердження незалежної української ідентичності, відокремленої від імперських наративів.

Отже, релігія впродовж історії відіграла складну й багатогранну роль у формуванні української національної ідентичності. Вона забезпечувала духовну цілісність народу, сприяла збереженню культурної спадщини, формувала моральні принципи та підтримувала прагнення до свободи й самостійності. Саме релігійно-духовний чинник залишається одним із ключових у процесі сучасного національного самовизначення України.

Рябовол Денис Олександрович,
студент 1 курсу, 1 групи,
спеціальності ТВПІТ,
факультету тваринництва та водних
біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
та природокористування України
м. Київ.

УКРАЇНСЬКІ ТРАДИЦІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українські традиції – основа національної ідентичності. В світі глобалізації вони визначають самобутність українців. Звичай, мова, символіка є запорукою єдності поколінь і земель, здатною зробити жарку лаву з батьківщини та культурних історичне минуле. Збереження та популяризація української традиційної культури важливо не лише як загальна річ з індивідуальною тактичною пропозицією внаслідок збору обов'язкових рекомендацій в минуле, а як одна з самої важливої стратегії протистояння сучасним брехливим викликам єдності та стійкості всієї нинішньої української титулованої держави.

Традиції, звичай, обряди та національний фольклор діють як жива хроніка народу. Через них ми можемо розуміти як у той час формувалась нація, як жили люди та які можливі проблеми існували. Ці знання передають досвід минулих поколінь, та допомагають українцям не стати “перекотиполем”, яке не знає свого коріння. Спільні спогади та історичні міфи, заковані в культурі, об'єднують людей навколо спільної ідеї національної приналежності.

Українські обряди (наприклад, весільні, різдвяні, великодні) та символи (вишиванка, рушник, писанка) мають глибоке сакральне значення. Вони відтворюють світогляд та світосприйняття народу, пояснюють взаємини між людьми та цінністю духовної культури. Повторення цих ритуалів зміцнює групову ідентичність та відчуття приналежності.

В умовах зовнішньої агресії та глобалізації традиції стають точкою опори, відчуттям безпеки та передбачуваності. Вони допомагають об'єднуватися, формуючи стійку національну ідентичність, яка може доповнювати громадянську та виступати основою національної стійкості

Національна ідентичність визначається як ототожнення себе з національною спільнотою на основі стійкого емоційного зв'язку та прийняття групових норм і цінностей, що передаються через традиції. Традиції ж виступають як механізм збереження і трансляції соціокультурного та історичного досвіду народу, забезпечуючи наступність поколінь.

Література

1. Geiko, S., & Lauta, O. D. (2021). Subject field of experience intentionality: phenomenological analysis. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 4(9), 109-116.

Сімінко Софія Володимирівна,
студентка I курсу, I групи,
спеціальності ТВППТ,
факультету тваринництва
та водних біоресурсів

Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
І природо користування України
м. Київ

КОЛЕКТИВНА ПАМ'ЯТЬ ПРО ГОЛОДОМОР ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Голодомор 1932–1933 років не просто історична подія, а глибока травма та акт геноциду, який був спрямований на знищення української нації, її соціальної бази та національної свідомості. Колективна пам'ять про Голодомор є свідченням про злочини тоталітарного комуністичного режиму та його цілеспрямовану політику проти українського народу.

Пам'ять про мільйони жертв Голодомору, які були свідомо знищені за свою непокору та бажання до самостійності, стала фундаментом того, як ми сьогодні розуміємо себе як українці. Ця колективна травма сформувала усвідомлення екзистенційної загрози та підкреслила прагнення українців до власної незалежної держави. Власна держава для нас - це не просто політика, а питання

виживання, благополуччя нації та захисту її від повторення подібних актів геноциду. Таким чином, пам'ять про Голодомор це не тільки біль, але й те, що нас об'єднує і робить сильнішими, сприяючи об'єднання нації навколо спільної мети та формуючи стійке відчуття національної єдності.

Коллективна пам'ять допомагає нам боротися з тими, хто намагається продовжити приховування та замовчування історії, заперечення факту Голодомору як геноциду або його трактування як "спільної радянської трагедії". Вона допомагає усвідомити зв'язок між методами СРСР та нинішньою агресією з боку сучасної Росії, показуючи, наскільки важливо мати свій власний голос у медіа та культурі.

Меморіальні практики (відкриття пам'ятників, створення Національного музею Голодомору, проведення уроків на цю тему та акції "Запали свічку") є ключовими механізмами перетворення особистої та сімейної пам'яті про трагедію на загальнонаціональну. Ці практики забезпечують передачу досвіду наступним поколінням, не даючи забути про масштаби злочину. Культурна рефлексія, виражена через мистецтво, літературу та кіно, передає образи винищення, незламності та сакральності хліба в маси чим формує національну свідомість. Вона навчає людей, формуючи у людей не лише співчуття до жертв, а й історичну свідомість, яка є дуже важливою для української ідентичності у наш час. Таким чином, меморіалізація слугує не лише вшануванням, але й активним елементом національно-патріотичного виховання.

Войтович Святослав Олегович,
студент 3 курсу, групи СПГ-2302
Навчально-наукового інституту
лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ЗМІЦНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

Сучасна українська національна ідентичність є результатом тривалої історичної еволюції, у якій провідну роль відіграє культурна спадщина. Вона охоплює сукупність духовних, матеріальних та символічних надбань, що формують ціннісні орієнтири, історичну пам'ять та світогляд українського народу. У мирний час культура забезпечує тяглість поколінь, а в умовах війни та глобальних загроз – стає важливим ресурсом національної стійкості й самоусвідомлення. Саме тому проблема збереження культурної спадщини набула особливої актуальності після початку повномасштабної агресії проти України.

Збереження спадщини сьогодні – це не лише охорона пам'яток, традицій чи мистецьких артефактів. Йдеться про захист фундаментальних основ ідентичності, на які спрямовані дії держави-агресора. Руйнування храмів, музеїв, історичних будівель, викрадення артефактів, заборона української мови на окупованих територіях, спроби нав'язати чужу історичну інтерпретацію – усе це має характер культурного наступу, спрямованого на підриг самоусвідомлення українців як окремого народу. Тому збереження культурного надбання сьогодні виступає ключовою складовою захисту державності.

Українська культурна спадщина включає багатий пласт фольклору, пісенної творчості, декоративно-ужиткового мистецтва, традиційних ремесел, народної архітектури та обрядової культури. Ці елементи не лише відображають історичний досвід, а й виконують важливу соціальну функцію – забезпечують символічну єдність нації та формують відчуття спільної культурної належності. В умовах воєнних загроз українське суспільство демонструє помітне посилення інтересу до власних традицій, мови та мистецтва, що свідчить про зростання значущості культурних маркерів для самоідентифікації.

Окрему роль у процесі збереження спадщини відіграють освітні та наукові інституції. Зокрема, Національний університет біоресурсів і природокористування України бере участь у дослідженні, фіксації та збереженні історико-культурних ландшафтів, популяризує українські традиції садово-паркового мистецтва, сприяє формуванню екологічної й культурної свідомості студентів. Через освітні програми, наукові роботи, участь у проектах із збереження та відновлення культурних об'єктів університет робить внесок у захист культурної спадщини як чинника зміцнення національної ідентичності. Така діяльність має вагомим практичне і світоглядне значення, оскільки забезпечує підготовку фахівців, здатних працювати з культурними та природно-культурними ресурсами.

У сучасних умовах важливе значення має й цифровізація. Оцифрування музейних фондів, 3D-сканування пам'яток, цифрові каталоги й архіви дозволяють зберегти інформацію про культурні об'єкти навіть у разі їх фізичного знищення. Це є одним із найефективніших інструментів протидії агресії проти української культурної пам'яті та захисту ідентичності в глобальному інформаційному просторі.

Культурна спадщина також має об'єднавчу функцію. Спільні символи, традиції та історичні наративи сприяють консолідації українського суспільства, формуванню солідарності та підтриманню моральної стійкості в умовах війни. Ідентичність, заснована на усвідомленні власного культурного коріння, посилює психологічну витривалість та здатність протистояти зовнішньому тиску.

Збереження культурної спадщини є необхідною умовою зміцнення української національної ідентичності. У період війни воно набуває стратегічного звучання і потребує системної державної політики, активності громадянського суспільства, участі освітніх і наукових установ, а також застосування сучасних технологій. Культурна спадщина – це не лише пам'ять про минуле, а й основа для майбутнього розвитку, символ незламності та стійкості українського народу. Саме тому захист і відновлення культурних цінностей

залишаються одним із ключових чинників формування національної єдності, духовної стійкості та збереження української державності.

Література

1. Лаута, О. Д. (2012). Історико-філософський аналіз становлення науки та її роль у розвитку сучасного суспільства. Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Теорія культури і філософія науки, (46), 117-120.

2. Сторожук, С. В., Дубровіна, О. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Савицька, І. М., ... & Кравченко, А. Г. (2018). Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність: монографія.

3. Кичкирук, Т. В., Сторожук, С. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Гоян, І. М., ... & Кравченко, А. Г. (2020). Проблеми і перспективи сучасного мегасуспільства в контексті гуманітарного дискурсу: монографія.

Шах Іванна Володимирівна,
студентка 3 курсу, групи СПГ-2302
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний Університет Біоресурсів
і Природокористування України
м. Київ

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ УКРАЇНЦІВ

Революція гідності 2013–2014 років стала переломним моментом у формуванні сучасної української ідентичності, активізувавши колективну свідомість і національне самовизначення українців. Вона сприяла пробудженню народної гідності і прагненню до демократичних цінностей, що стало підґрунтям посилення соціальної і культурної єдності.

Ця революція виступила каталізатором відходу від радянської ідентичності та переходу до проєвропейської самоідентифікації, що зумовило ціннісну трансформацію суспільства і зміцнення національної самосвідомості. Українці стали послідовніше усвідомлювати свою унікальність і незворотність державності.

Революційні події викликали не лише політичні, а й глибокі філософські зміни у суспільстві. Свобода перестала сприйматися як абстрактна цінність, натомість розглядається, як відповідальність, як право на власну державу, як моральний вибір. Це зробило свободу центральною ідеєю української ідентичності.

Майдан утвердив курс на європейські цінності – верховенство права, права людини, демократичний устрій. Таким чином, українська ідентичність зміцнилася у контексті європейської цивілізації, відмежовуючись від пострадянської моделі суспільного розвитку.

Революція гідності мотивувала активізацію культурного, інтелектуального і політичного потенціалу нації, що сприяло розвитку громадянського суспільства, поширенню демократичних ідей і посиленню національної самосвідомості. Це також проявляється через медіа та освітні процеси, які стали інструментами утвердження нової ідентичності і гідне місце України у світі.

Революція підкреслила важливість ціннісних орієнтирів і прав людини як основи української ідентичності, що формує моральний каркас суспільства і дає підстави для подальшого державного розвитку.

Революція Гідності стала ключовою подією, що радикально змінила українську ідентичність. Вона сформувала нову якість національної свідомості – активну, відповідальну, орієнтовану на свободу, гідність та європейські цінності. Українська ідентичність після Майдану стала більш зрілою, консолідованою і здатною до протистояння зовнішнім і внутрішнім викликам.

Література

1. Вплив Революції гідності на ідентичність українського народу змiст. StudFiles. URL: <https://studfile.net/preview/5461661/> (дата звернення: 21.11.2025).
2. Сторожук, С. В., Дубровіна, О. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Савицька, І. М., ... & Кравченко, А. Г. (2018). Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність: монографія.
3. НУБіП | Національний університет біоресурсів і природокористування України. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u368/zbirnik_nacionalna_identichnist_1.pdf (дата звернення: 21.11.2025).
4. "Наслідки та значення Революції Гідності" на kult.km.ua, 2022.

Філь Анастасія Вікторівна,
студентка 1 курсу, 1 групи
факультету тваринництва
та водних біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний Університет Біоресурсів
і Природокористування України
м. Київ

ЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТІЙКОСТІ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська мова-це не лише засіб повсякденного спілкування, а й фундамент української ідентичності та стійкості. У сучасному світі наша мова стає знаком

відмінності та самобутності українців. Наша мова-це спадщина, символіка та засіб об'єднання нашої нації. Мова здатна об'єднувати наш народ в радості та горі. Тому збереження та поширення української мови важливе не просто як культурний жест, а як одна з ключових стратегій зміцнення національної стійкості та протистояння сучасним загрозам, що спрямовані на розмивання історичної та культурної пам'яті.

Українська мова має багату історію, вона є літописом народу. У ній закодовано досвід, звички, життя поколінь, історичні події та традиції. Через мову ми спостерігаємо, як росла та формувалась нація, як з'являлись традиції та які труднощі пережили українці. Мовна пам'ять виражається у поезії, піснях, думках, літописах зберігає колективний досвід, який не дає нашій державі згнити.

Українська мова має унікальну емоційну та символічну силу. Вона виражається в фольклорі, творчості, поезії у поетичній культурі, що стала світовим феноменом. Наша мова милозвучна, ніжна, що є символом єдності та духовної цілісності народу. Мова формує уявлення про доброту, свободу, гідність, цінність родини та землі. Мова є таким же символом, як вишиванка та рушник, як гімн та калина, які є кодом нації. Її використання в повсякденному житті зміцнює національну ідентичність та відчуття приналежності до своєї держави.

Особливо зараз в часи агресії до нашої держави, українська мова має особливе значення. Те, якою мовою розмовляє наш народ впливає на формування та стійкість нашої держави. Мова об'єднує людей різного віку, професій і регіонів, створюючи спільний простір довіри та взаєморозуміння. Саме мова допомагає українцям зберігати психологічну та культурну цілісність навіть у найважчі часи, адже вона нагадує про спадкоємність поколінь і спільний шлях боротьби.

Чміль Діана володимирівна,
студентка 3 курсу, групи СПГ-2301
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

РЕЛІГІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Релігійна ідентичність сучасних українців формується в умовах глибоких суспільних трансформацій, які особливо загострилися з початком російської агресії. Війна актуалізувала потребу у національному та духовному самовизначенні, а також спричинила переоцінку ролі релігії як складника суспільної солідарності, культурної спадкоємності та політичної самоорганізації. У працях дослідників наголошується, що релігійна ідентичність має складний поліфункціональний характер і проявляється не лише як індивідуальна риса, але

й як соціально значущий феномен, який визначає ціннісну орієнтацію спільнот та їхню реакцію на зовнішні загрози.

У наукових підходах до вивчення релігійної ідентичності виділяють цивілізаційний, глобалізаційний, постсекулярний, прогностичний і комплексний підходи, серед яких саме комплексний дозволяє найповніше охопити багатовимірність цього явища. Він дає змогу розглядати релігійну ідентичність у взаємозв'язку з національною, культурною, громадянською та ціннісною ідентичностями, що є принципово важливим у ситуації війни, коли різні моделі самоототожнення переосмислюються під впливом загрози державному суверенітету та самій культурній спадщині.

Російська агресія суттєво вплинула на конфесійну карту України. На перший план вийшли процеси трансформації православного середовища. Значне зростання кількості громад Православної Церкви України засвідчує не лише підтримку ідеї незалежної національної церкви, але й посилення прагнення до духовної автономії від Росії. Натомість Українська Православна Церква, історично пов'язана з Московським патріархатом, зазнала суттєвих втрат: зменшення кількості парафій, руйнування храмів у зонах бойових дій, вихід громад зі структури, що опинилася під суспільним тиском. Частина цих громад перебуває у стані самовизначення, що свідчить про нестабільність конфесійної ідентифікації в контексті війни.

Паралельно з трансформаціями в православному середовищі відбувається посилення ролі греко-католицької, протестантських та інших релігійних спільнот, які активно долучаються до гуманітарної, волонтерської та духовно-психологічної підтримки населення. Релігійна присутність мусульманських, юдейських та інших меншин також сприяє розвитку релігійного плюралізму, який залишається характерною ознакою українського суспільства навіть в умовах війни.

Водночас релігійне життя поступово політизується. Переважна більшість населення підтримує обмеження діяльності релігійних організацій, чії керівні структури розташовані в країні-агресорі. Значна частка українців негативно ставиться до релігійної пропаганди «руського міра», що сприймається як інструмент гібридного впливу. На цьому тлі посилюється попит на духовні структури, які б сприяли національній консолідації, хоча при цьому зберігається й загальна підтримка багатоконфесійної моделі як важливого елементу демократичного суспільства.

Особливої уваги потребує релігійна ідентичність внутрішньо переміщених осіб та українців за кордоном. Втрата звичних умов життя, зміна середовища, відсутність доступу до релігійних практик власної конфесії – усе це створює ризики духовної дезорієнтації. Натомість поява нових українських парафій за кордоном або розширення діяльності вже існуючих громад сприяє збереженню культурної та релігійної тяглості, підкреслює роль релігії як чинника національної єдності, що долає географічні межі.

Таким чином, релігійна ідентичність в Україні проходить через інтенсивні трансформації, які визначаються як внутрішніми потребами суспільства, так і зовнішніми викликами. Вона стає важливим елементом національної мобілізації,

відновлення і консолідації, перетворюючись на чинник, що підтримує український спротив у гуманітарному, культурному та духовному вимірах. Водночас подальше вивчення цієї теми є необхідним для повнішого розуміння того, як релігійні ідентичності впливатимуть на післявоєнну відбудову, державотворення та формування нової суспільної моделі в Україні.

Література

1. Волотовська Н. В. Теоретико-методологічні основи дослідження релігійної ідентичності. Альманах соціальних наук. 2023. Вип. 15. URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/382>
2. Geiko, S., & Lauta, O. D. (2021). Subject field of experience intentionality: phenomenological analysis. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 4(9), 109-116.
3. Сторожук, С. В., Дубровіна, О. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Савицька, І. М., ... & Кравченко, А. Г. (2018). Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність: монографія.
4. Релігійна ситуація в Україні в часи російсько-української війни. Портал «Софійське братство». 2024. URL: <https://sofiyske-bratstvo.org/religijna-sytuacziya-v-ukrayini-v-chasi-rosijsko-ukrayinskoji-vijny/>

Чумак Оксана Олександрівна,
студентка I курсу, I групи
факультет тваринництва
та водних біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
м. Київ

МОВА ЯК БАЗОВИЙ ЧИННИК У ПРОЦЕСАХ НАЦІЄТВОРЕННЯ: ЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТІЙКОСТІ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська мова є одним із головних елементів нашої національної ідентичності. Саме мова об'єднує людей, які живуть у різних регіонах, мають різний досвід чи погляди, але належать до одного народу. Завдяки мові ми зберігаємо зв'язок з історією, культурою та традиціями, які формували Україну протягом століть.

Упродовж історії українська мова часто зазнавала утисків, але попри це вона вижила й стала символом боротьби за свободу та незалежність. Сьогодні її роль особливо важлива, тому що мова не тільки дає змогу спілкуватися, а й зміцнює відчуття приналежності до української нації.

Поширення української мови в освіті, сфері послуг, медіа та державних установах допомагає формувати свідоме громадянство. Коли мова звучить у

школах, на телебаченні, у всіх публічних сферах – це підтримує державність та робить країну більш стійкою до зовнішнього впливу.

Українська мова також є важливим чинником культурної безпеки. Вона захищає інформаційний простір і допомагає протистояти пропаганді. Крім того, саме через мову ми передаємо традиції, пісні, літературу й усе те, що створює наш культурний код.

Для сучасної України мова – це не просто засіб спілкування, а основа розвитку нації. Вона формує нашу ідентичність, зміцнює єдність і впливає на майбутнє. Тому підтримка й розвиток української мови є важливими для стійкого розвитку держави та самоповаги кожного громадянина.

Українська мова формує наше світосприйняття та допомагає відчувати зв'язок із власною культурою. Через мову ми засвоюємо традиції, символи й уявлення, які роблять нас частиною українського народу. Важливо не лише підтримувати мову на державному рівні, а й використовувати її в повсякденному житті, бо саме там вона стає по-справжньому живою. Поширення української в освіті, медіа та побуті сприяє зростанню довіри між людьми та зміцнює суспільну єдність. Крім того, сучасна українська культура – музика, фільми, література – робить мову цікавою та привабливою для молоді. Українська мова є важливим ресурсом розвитку держави, і від нашого ставлення до неї залежить формування сильного та стійкого суспільства.

Література

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Офіційний вебсайт Верховної Ради України. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>

2. Geiko, S., & Lauta, O. D. (2021). Subject field of experience intentionality: phenomenological analysis. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 4(9), 109-116.

3. Сторожук, С. В., Дубровіна, О. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Савицька, І. М., ... & Кравченко, А. Г. (2018). *Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність: монографія.*

2. Уповноважений із захисту державної мови. Аналітичні матеріали та публікації про стан української мови. –

<https://mova-ombudsman.gov.ua/>

3. Міністерство культури та інформаційної політики України. Матеріали щодо мовної політики та культурної ідентичності. –

<https://mkip.gov.ua/>

4. Українська мова: енциклопедичний портал Інституту української мови НАН України. – <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua/>

Вінницька Анна Ігорівна,
студентка 3 курсу, групи СПГ-2301
ННІ Лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

МОВА ЯК ПІДҐРУНТЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ: РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Мова – це не просто вимовлені склади чи звуки, що злітають із вуст. Це – наш перший подих у цьому світі, невидима нитка, що поєднує людину з її корінням. Це голос землі, по якій ми зробили свої перші кроки, і шепіт домівки, що гріла нас у дитинстві. Це лагідний дотик материнської коліскової, який, навіть крізь роки й чужі дороги, приходиться у снах і повертає нас до себе.

У рідному слові живе вся палітра народної душі: його ніжність, що лікує; його сила, що може підняти навіть у найтяжчу годину; його смуток, який не дає забути минуле; і його світло, що дарує надію. Мова – це наш внутрішній компас, завдяки якому ми впізнаємо себе, відчуваємо, ким є насправді, і що стоїть за нашими серцями. Вона дозволяє людині не просто говорити – а пам'ятати, любити, згадувати і належати.

І саме через рідне слово в нас народжується те відчуття, яке не можна пояснити логікою – відчуття дому, що завжди живе поруч, навіть якщо ми далеко. Мова робить нас частиною великої історії, дозволяє не губитися серед світу й зберігати у собі найцінніше – свою ідентичність.

Українська мова – мов річка, яка почалася тисячі років тому. Вона не раз була перегороджена, стримана, майже зупинена, але щоразу знаходила шлях, щоб текти далі. У її течії є світла мелодія пісні, гострота думки, м'якість ніжності й гідність свободи. Українська мова єднає людей, навіть якщо між ними – сотні кілометрів чи роки розлуки. Вона нагадує, що ми належимо одній землі, одній пам'яті, одному кореню, який не здатні висмикнути жодні бурі історії.

Роль мови у формуванні української ідентичності особлива й унікальна, адже мова - це серцевина нашої культури. Через неї оживають твори літератури, музики, театру, кінематографа. Саме мовою ми торкаємося краси Шевченкових віршів, мудрості Франка, ніжності Лесі Українки. Вона відчиняє двері до світу мистецтва, який формує наші цінності, світогляд, наше уявлення про добро, свободу і людську гідність.

Українська мова виступає хранителькою нашої історичної пам'яті. У ній живуть казки й прислів'я, пісні й легенди, архаїчні слова, що пахнуть степом, ковилою, житами й димом від печі. Кожен давній вислів – це маленька частинка минулого, яка дійшла до нас через століття. Зберігаючи мову, ми зберігаємо не лише слова – ми зберігаємо власну історію.

Мова допомагає людині знайти себе. Коли ми говоримо українською, ми відчуваємо свою приналежність до народу, який має свою долю, свою культуру і своє обличчя. Мова робить нас частиною спільноти, дає внутрішню опору, почуття «я – з України». І навіть люди інших національностей, що живуть на нашій землі, приймаючи українську мову, приймають і частку нашої культури, нашого характеру, нашої чуттєвості. Мова є основою освіти, науки, інтелектуального розвитку суспільства. Вона формує світогляд дітей, через неї вони пізнають світ, роблять перші висновки й відкриття. Мова створює той розумовий простір, у якому народжується майбутнє нації.

Сьогодні, коли Україна виборює своє право дихати на повні груди й залишатися собою, українська мова перетворилася на справжній знак нашої стійкості. Вона, мов теплий світильник у темряві, тримає людей разом у найважчі хвилини. Її звучання підсилює віру, зігріває серця, повертає відчуття дому навіть там, де давно стихла тиша мирного життя.

Українська мова лунає всюди: у бліндажах на передовій, де кожне слово звучить як оберіг; у школах, де діти вчаться мріяти по-українськи; у родинях, де вона огортає турботою й ніжністю; у серцях людей, для яких рідне слово стало внутрішнім щитом. Вона – наш код свободи, наша невидима броня, наша нитка, що зшиває покоління й долі. Кожне українське слово – це крок до власної гідності, до сили, до майбутнього, яке ми творимо не лише зброєю, а й мовою, що живе й палає в нас.

Як писав Василь Симоненко: «Можна вибрати друга і по духу брата, та не можна рідну матір вибирати». Так само неможливо вибрати іншу мову серця – вона одна. І вона – наша. Тому наш обов'язок – любити й берегти українську мову, бо з нею ми зберігаємо не лише культурну спадщину, а й самих себе. Без мови немає нації. Без мови немає пам'яті. Без мови немає майбутнього. Наш обов'язок – не просто говорити українською, а берегти її як дотик душі. Адже мова – це найніжніша форма любові до свого народу.

Література

1. Сторожук, С. В., Дубровіна, О. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Савицька, І. М., ... & Кравченко, А. Г. (2018). Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність: монографія.
2. Лаута, О. Д. (2022). Екзистенційні виміри людського буття: проблема цілісності та трансцендування. Рекомендовано до друку кафедрою соціальної роботи та реабілітації (протокол № 3 від 30 вересня 2022 р.), 67.
3. <https://www.journal-discourse.com/uk/kataloh-statei/2022/2022-r-404-6/derzhavna-ukrainska-mova-iak-osnova-formuvannia-natsionalnoi-identychnosti-ukraintsiv>
4. https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kulyk_rol.pdf
5. <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/sites/8/2023/06/6.-Zaliznyak.pdf><https://pdatu.edu.ua/news-13/rol-ukrajinskoji-movi-u-formuvanni-natsionalnoji-identychnosti.html>
6. <https://mova.gov.ua/news/mova-iak-instrument-natsionalnoi-identychnosti-ta-iednosti>

Якимець Олександра Миколаївна,
студентка 3 курсу, групи СПГ 2301
ННІ Лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

МОВНА СТІЙКІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ СПРОТИВУ: РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

Мова - це основна ознака унікальної національної ідентичності, культури, історії і єдності народу. Мова визначає те, ким ти народився, ким ти виріс і ким ти помреш. Мова наразі це важливий ідентифікатор, який прив'язується до однієї конкретної частинки землі, і там і тримається.

За останні триста років українська мова зазнала стільки утисків та обмежень, скільки жодна мова світу не зазнавала. Було видано близько 400 указів, директив, циркулярів, постанов, що забороняли друкування книг і преси, викладання українською в навчальних закладах. Саме тому українці почали втрачати свою мовну стійкість, що загрожує українській мові зникненням.

Мовна стійкість - намір і поведінка особистості чи групи людей, спрямовані на послідовне й неухильне користування в щоденному спілкуванні певною мовою, незалежно від того, якою мовою послуговується співрозмовник.

Мовна стійкість базується на:

- національній традиції;
- національній свідомості і солідарності;
- національній культурі (духовній і матеріальній);
- національному миру й співпраці з іншими етносами, які живуть на території відповідного народу

Мовне питання в Україні під час війни перетворилося на одну з найгостріших тем суспільного життя. Українська мова сьогодні не просто засіб спілкування, а символ єдності, гідності та свободи. Вона формує нашу свідомість і вирізняє нас серед інших народів, стаючи тим духовним фундаментом, який тримає націю в часи потрясінь. Поки ми говоримо українською, ми продовжуємо творити власну культуру, зміцнюємо зв'язки між українцями вдома і в світі.

Повномасштабне вторгнення показало: мова - це зброя. Те, що колись здавалося буденним, сьогодні стало маркером стійкості та спротиву. Вона захищає наш інформаційний простір від пропаганди, об'єднує у спільному прагненні до свободи, дає змогу відчувати себе частиною великої спільноти. І саме тому ворог десятиліттями намагався обмежувати її - бо сильна мова робить сильним народ.

Говорити українською - це вияв поваги до тих, хто боровся за неї століттями. Це продовження традиції, що пережила сотні заборон і утисків. Це спосіб поєднати минуле, теперішнє й майбутнє - написати свою літературу, творити

мистецтво, виховувати покоління, які зростатимуть із розумінням цінності власної культури.

Під час війни важливо підтримувати розвиток мови: проводити культурні події, створювати освітні програми, запускати курси та ініціативи, популяризувати україномовний контент у медіа й онлайн. Мовні ресурси, бібліотеки, дистанційні формати навчання - усе це стає опорою для суспільства, що переживає війну. Особливо важливо підтримувати внутрішньо переміщених осіб, яким потрібен доступ до мовних курсів і культурного середовища.

Зрештою, українська мова - це наш спільний дім. Це голос захисників на фронті, волонтерів, медиків, людей, які пройшли через окупацію, але не втратили своєї ідентичності. Зберігаючи її, ми зберігаємо себе. Саме так формується мовне середовище, у якому народжується справжня культура, зрілість і самоповага.

Література

1. Лаута, О. Д. (2022). Екзистенційні виміри людського буття: проблема цілісності та трансцендування. Рекомендовано до друку кафедрою соціальної роботи та реабілітації (протокол № 3 від 30 вересня 2022 р.), 67.

2. Сторожук, С. В., Дубровіна, О. В., Матвієнко, І. С., Культенко, В. П., Чорноморденко, Д. І., Савицька, І. М., ... & Кравченко, А. Г. (2018). Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність: монографія.

3. <https://www.miyklas.com.ua/p/ukrainska-mova/11-klas/movna-stiikist-iaakliuchova-risa-natcionalnomovnoyi-osobistosti-379684/poniattia-movnoyi-stiikosti-dzherela-shcho-zhivliat-movnu-stiikist-379664/re-12e0c691-34ce-4dae-a999-944fa34d333a>

Коваленко Данило Іванович,
студент 3 курсу, групи ДМТ 2301
ННІ Лісового і садово-паркового господарства
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
м. Київ.

МИНУЛЕ ЯК ОРІЄНТИР ДЛЯ СУЧАСНИХ РІШЕНЬ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР ВЗАЄМОДІЇ ІСТОРІЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Минуле відіграє ключову роль у формуванні української національної ідентичності, адже саме воно визначає цінності, світогляд та суспільні орієнтири сучасних поколінь. Історична пам'ять - це не лише сукупність фактів, а цілісний простір, який визначає те, ким є українці сьогодні і яким шляхом рухаються у майбутнє.

По-перше, історична пам'ять формує основу української ідентичності. Вона відображає багатовіковий досвід народу, його боротьбу за свободу, прагнення до

самостійності та внутрішню гідність. Українська історія складається не лише з перемог, а й зі складних етапів, які зробили націю більш стійкою та самосвідомою.

По-друге, осмислення минулого допомагає усвідомити тяглисть української державності. Від Київської Русі й Козацької держави до УНР та сучасної України простежується твердий ланцюг державотворчих процесів. Це підтверджує, що українська нація має глибоке історичне коріння та легітимне право на власну державність.

По-третє, минуле виконує роль морального компаса. Приклади жертвності, незламності та солідарності наших предків стають етичними орієнтирами у сучасних кризах. Вони допомагають українцям

знаходити сили для опору, підтримки одне одного та вибору морально стійких рішень.

Не менш важливою є і критична функція історії. Знання про колишні поразки, політичні розколи, зовнішні маніпуляції чи внутрішні суперечності дає змогу уникнути повторення цих помилок у сучасності. Чесний аналіз минулого стає підґрунтям для більш зрілих суспільних рішень.

Суттєвий вплив має і консолідаційна роль історії, адже:

- спільні наративи,
- традиції,
- культурні герої,
- значущі історичні події об'єднують українське суспільство, створюючи відчуття єдності та спільної мети.

Крім того, минуле є джерелом культурного відродження. Сучасна українська культура активно повертає забуті смисли, осмислює давні образи та інтегрує історичний досвід у нові форми мистецтва. Завдяки цьому історія перестає бути застиглою, а перетворюється на живий інструмент культурного розвитку.

Сьогодні особливо актуальною є філософія відповідальності перед минулим.

Українці сприймають державу як продовження багатовікової боротьби предків, а тому прагнуть розвивати її так, щоб виправдати їхні зусилля та жертви. Минуле стає ресурсом для стратегічного бачення майбутнього.

У підсумку, українська ідентичність формується саме у взаємодії минулого й сучасності.

Традиції поєднуються з новими смислами, створюючи синтез, що робить українську націю стійкою, гнучкою та здатною до розвитку.

Література

1. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної нації XIX– XX ст. – К.: Генеза, 2000.

2. Geiko, S.M., Heiko, T.M., Lauta, O.D., & Prytyka, O. (2023). The role of media discourse in coverage of military conflicts. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 190-195. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.190-195](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.190-195)

3. Нагорна Л. Ідентичність українців: філософський вимір. – К.: НІСД, 2011.
4. Рікер П. Пам'ять, історія, забуття. – К.: Дух і Літера, 2014.

Недашківська Вікторія Володимирівна,
студентка 1 курсу, 1 групи,
спеціальності ТВПТТ
факультету тваринництва
та водних біоресурсів,
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

КОЗАЦТВО ЯК ЯДРО УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Козацтво відіграло ключову роль у формуванні української ідентичності, ставши символом свободи, самоврядування та національної гідності. У XVI – XVIII століттях Запорізька січ постала як унікальний військово – політичний організм, що поєднав у собі демократичні традиції, релігійну стійкість та почуття колективної відповідальності. Саме козаки заклали підвалини уявлення про українців як волелюбний народ, здатний обороняти свої землі й вирішувати власну долю.

Козацька спільнота мала чітко виражені риси, що формували українську ідентичність :рівність члени громад, виборність влади, повага до закону та військова майстерність. Козацька старшина створила першу модерну форму української державності- Гетьманщину, яка мала власні інституції, міжнародні дипломатичні контакти та правову систему. Цей досвід державотворення став фундаментом національного політичного мислення. Козацькі міфи, образи та традиції глибоко закріпилися у фольклорі, літературі та мистецтві. Вони стали моральним орієнтиром, уособлення мужності, честі та любові до батьківщини. Протягом наступних століть, під час імперського гніту та заборон української мови й культури, саме козацька спадщина підтримувала почуття єдності та спадковості українського народу.

Таким чином, козацтво стало не лише історичним явищем, а й інтегральною частиною українського національного характеру. Воно сформувало модель поведінки, світогляд та цінності, які впливають на українську ідентичність і в сучасну добу. Козаки стали носіями військової майстерності, мужності й готовності захищати українські землі від зовнішніх загроз. Їхній спосіб життя, культура та звичаї закріпили в національній пам'яті уявлення про українців як волелюбний і стійкий народ. Саме козацька традиція лягла в основу перших форм української державності – Гетьманщини, що мала власні політичні інститути, дипломатію та правову систему.

Козацтво стало одним із центральних чинників формування української ідентичності, адже заклало у свідомість народу образ свободи, рівності та

відповідальності за свою землю. Запорізька Січ, що виникла у XVI столітті, була унікальною демократичною спільнотою, де козаки обирали керівників, вирішували важливі питання на радах та жили за власним законодавством. Козацтво стало основою української ідентичності, бо втілювало свободу, рівність і готовність боронити свою землю. Запорізька Січ із її демократичним устроєм сформувала традицію самоврядування та відповідальності. Козацькі звичаї й образ козака-захисника зміцнили національний характер. Саме козацька спадщина стала культурним і духовним ядром української нації.

Отже, козацтво стало духовною та культурною опорою формування української ідентичності, заклавши в національний характер риси свободи, мужності та самоврядування. Саме козацька традиція зберегла ідею незалежності й стала основою для подальшого розвитку української нації та її державотворчих прагнень

Ручка Максим Олексійович,
студент 1 курсу, 1 групи,
спеціальності ТВППТ
факультету тваринництва
та водних біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ, КЛЮЧОВІ ЧИННИКИ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ

Еволюція української національної ідентичності є складним і багатовимірним процесом, що формувався під впливом історичних подій, культурних традицій та соціально-політичних трансформацій. Українська ідентичність не була статичною — вона постійно змінювалася, адаптуючись до нових викликів, зберігаючи при цьому ціннісне ядро. Історичні епохи, від Київської Русі до сучасності, визначали особливості самосприйняття українців, а ключові чинники — мова, культура, релігія, державотворчі змагання та зовнішні впливи — стали фундаментом націєтворчих процесів. Аналіз цих чинників дозволяє глибше зрозуміти, як українська нація пройшла шлях від етнокультурної спільноти до сучасної політичної нації, зберігаючи свою унікальність і цілісність попри численні історичні виклики.

Українська національна ідентичність розглядається як комплекс історично сформованих культурних, мовних, політичних та ціннісних характеристик. Методологічну основу становлять історичний, культурологічний, соціально-філософський та політологічний підходи.

Давньоруський період: зародження етнокультурних основ Становлення Київської Русі, розвиток мови, матеріальної культури та правових традицій, християнізація формують базові елементи української етнічності.

Литовсько-польська доба: загострення національної самосвідомості. Політична залежність стимулювала братський рух, церковну автономію, розвиток полемічної літератури й утвердження мови як культурного маркера.

Козацька доба як каталізатор націотворення. Козацтво формує ідеї свободи, республіканського самоврядування та образ «вольної людини», що стали основою політичної ідентичності.

XIX століття: модерне націєтворення. Діяльність «Руської трійці», Кирило-Мефодіївського братства, формування літературної норми (Шевченко, Куліш) утверджують ідею самостійності.

Після 1991 р.: формування сучасної української політичної нації. Інституціалізація державної мови, розбудова інститутів, переосмислення історичної пам'яті та європейський вектор розвитку.

Ключовими чинниками трансформації сучасної ідентичності постають інформаційний простір, глобалізація, освіта, громадянська активність та рух опору.

Війна консолідує суспільство, посилює роль мови, формує нові моделі патріотизму та проєвропейський характер ідентичності.

Отже, еволюція української національної ідентичності демонструє здатність народу зберігати стійкість і водночас оновлюватися під впливом історичних обставин. Аналіз ключових чинників формування ідентичності засвідчує, що мова, культура, духовні традиції та державотворчі прагнення залишаються її незмінними опорами. Сучасний етап розвитку України підтверджує: національна свідомість продовжує зміцнюватися, інтегруючи історичний досвід, громадянську активність і європейські цінності. Таким чином, українська ідентичність постає як динамічний, але водночас цілісний феномен, що забезпечує нації внутрішню єдність і здатність протистояти зовнішнім викликам.

Дем'яненко Олексій,
студент 1 курсу, групи ІІЗ-250066
факультету інформаційних технологій,
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МОВА ЯК ЗБРОЯ: РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Упродовж усієї історії українська мова відігравала ключову роль у формуванні національної самосвідомості, виступаючи не лише засобом комунікації, а й важливим символом державності, культурної тяглості та опору.

Під час російсько-української війни питання мови набуло особливого значення, бо вона стала одним із інструментів боротьби за ідентичності та духовним щитом нації.

Українська мова виконує функцію об'єднання громадян у межах спільного історичного й культурного простору. Поширення української, перехід на неї в повсякденній комунікації, освіті, медіа та публічному житті сприяють формуванню відчуття належності до української політичної нації. Це особливо важливо в умовах війни, коли кожен символ державності стає елементом опору та глобального представлення України на міжнародній арені.

Одним із ключових аргументів є те, що мова має здатність формувати світогляд. Використання рідної мови з дитинства впливає на мислення, спосіб сприйняття дійсності та вибудовування логічних і культурних зв'язків. У воєнний час ця здатність набуває суттєвого значення, бо через мову відтворюється історична пам'ять, національні цінності та моральні орієнтири. Саме мова передає коди культури, які відрізняють українців як окремий народ.

Під час війни українська мова стала інструментом інформаційної боротьби. Українські журналісти, військові кореспонденти, волонтери та блогери використовують мову для донесення правдивої інформації про події на фронті та в тилу, протидіючи російській пропаганді. Дзвінка українська фраза, промова Президента, офіційні повідомлення та виступи захисників стали впізнаваними символами незламності, що впливають на моральний дух як військових, так і цивільних громадян.

Важливою складовою мовного спротиву є активне повернення української у простір, де вона раніше була витіснена. У багатьох містах та селах громадяни свідомо переходять на українську, обираючи її як мову спілкування, роботи та навчання. Цей процес викликаний як патріотичними мотивами, так і прагненням підкреслити власну відмінність від агресора. Таким чином, мова стає способом самоідентифікації та демонстрацією громадянської позиції.

У культурній сфері українська мова також відіграє важливу роль у час війни. Розвиток літератури, музики, театру, документалістики, кінематографу українською мовою посилює культурний фронт. Твори сучасних авторів і митців висвітлюють трагедії війни, героїзм українців, їх емоції та переживання. Така культурна продукція не лише допомагає осмислити складну реальність, але й зміцнює відчуття єдності та стійкості народу.

Значущим є й те, що українська мова стала елементом міжнародної комунікації. Вона звучить у заявах міжнародних політиків, на мітингах на підтримку України, у світових ЗМІ. Мова нації, яка бореться за свою свободу, викликає повагу й інтерес, стає символом європейських цінностей та демократії.

У підсумку, під час війни українська мова перетворилася на справжню зброю - культурну, духовну та інформаційну. Вона об'єднує людей, підтримує їхній моральний стан, формує політичну націю та допомагає протидіяти зовнішній агресії. Мова стала тим фундаментом, на якому ґрунтується українська ідентичність, а отже, і майбутня перемога.

Марчук Руслан,
студент 1 курсу, групи ІІЗ-250066
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

СТІЙКІСТЬ І НЕЗЛАМНІСТЬ ЯК ОЗНАКИ ЗМІНИ УЯВЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ ПРО САМИХ СЕБЕ В УМОВАХ ВІЙНИ

Повномасштабна війна стала для українців моментом глибокого внутрішнього перелому, коли довелося по-новому поглянути на власну ідентичність та спільні риси народу. Те, що раніше сприймалося як абстрактні поняття — національна свідомість, відчуття єдності, ставлення до власної держави — нині набуло конкретного змісту.

Українці почали усвідомлювати себе не як народ, що просто пристосовується до обставин, а як націю, здатну активно впливати на хід подій, приймати виклики та формувати своє майбутнє. У цих умовах стійкість перетворилася на щось більше, ніж реакцію на загрозу. Вона стала майже інстинктом, властивим кожному, хто зберігає працездатність, допомагає іншим, організовує побут у критичних ситуаціях і не дозволяє страху паралізувати дії. Те, що раніше приписували окремим видатним постатям чи воїнам минулого, тепер проявляється у повсякденному житті мільйонів людей. Це створює відчуття внутрішньої сили, якої багато українців раніше навіть не помічали в собі.

Поряд із цим утверджується поняття незламності — не лише як символу боротьби, а як характерної риси світогляду. Українці дійшли до переконання, що навіть найбільший тиск не може знищити їхнє прагнення жити у вільній країні. Впевненість у здатності вистояти стала важливим елементом самооцінки та психологічної витривалості. Незламність проявляється й у тому, що українці продовжують навчатися, працювати, підтримувати економіку та культуру попри загрози й невизначеність.

Війна радикально змінила розуміння особистої участі у захисті держави. Якщо раніше оборона асоціювалася переважно з військовими, то сьогодні кожен громадянин, незалежно від роду занять, відчуває причетність до спільної справи. Одні служать на фронті, інші забезпечують армію, займаються волонтерством, підтримують критичну інфраструктуру або просто не дають суспільству розпастися. Це підсилює відчуття власної значущості й демонструє, що сила країни складається з мільйонів індивідуальних зусиль.

Особливе місце займає переосмислення свободи. Українці чіткіше зрозуміли, що свобода — це не просто політичний термін, а право на гідне життя, за яке доводиться боротися. Саме бажання жити у демократичній країні стало джерелом моральної витривалості та зміцнило волю до спротиву. Патріотизм

проявляється не у гаслах, а в діях, які люди виконують щодня, навіть у найскладніших обставинах.

Змінилося й уявлення про національний характер. Образ українця дедалі частіше пов'язують із рішучістю, сміливістю, відповідальністю та здатністю до самоорганізації. Світова спільнота визнає цю силу, а всередині країни зростає впевненість у тому, що українці можуть не лише витримати тиск значно сильнішого ворога, а й здобути перемогу. Це підвищує самооцінку та посилює почуття гідності.

Велике значення має й новий рівень суспільної єдності. Українці незалежно від регіону, мови чи професії підтримують одне одного, усвідомлюючи, що спільна дія — це основа виживання. Взаємна довіра, готовність допомагати, солідарність стали частиною щоденного життя. Національна згуртованість перетворилася на важливий психологічний ресурс, що допомагає витримувати тривалу напругу.

Помітним є й культурний зсув. Люди частіше звертаються до власних традицій, історії та мови, які в умовах війни набувають особливої цінності. Зростає інтерес до української літератури, мистецтва, символів. Культурна ідентичність розглядається як духовний захист, що об'єднує націю та протистоїть ворожій пропаганді.

Психологічна стійкість українців базується на поєднанні адаптивності та емоційної внутрішньої сили. Уміння зберігати спокій, тримати себе в руках, підтримувати ближніх і знаходити гумор там, де інші б зневірилися, формує новий тип поведінки, притаманний суспільству, що проходить через екстремальні випробування.

У підсумку війна дала поштовх формуванню оновленої національної ідентичності, що тримається на стійкості, незламності та відчутті власної суб'єктності. Українці дедалі частіше сприймають себе як активну силу, здатну приймати відповідальність і впливати на перебіг історії. Ці риси стали основою сучасного уявлення про українця та важливою складовою майбутнього відновлення і розвитку країни.

Стребкова Руслана,
студентка 1 курсу, групи ПІЗ-250066
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РОЛЬ КУЛЬТУРИ У СПРИЯННІ ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ВОЄННИЙ ЧАС

Національна культурна спадщина є одним із головних факторів формування самоідентичності, адже зберігає історичну пам'ять, духовні практики, мистецькі надбання та ціннісні орієнтири народу. Культурна спадщина України є надбанням

всіх громадян, яке одночасно формує етнічну ідентичність українців та громадянську ідентичність політичної нації. Під час війни ця спадщина стає формою національного спротиву, адже протистоїть спробам окупанта знищити чи привласнити українську культуру.

Воєнні часи актуалізують значення таких компонентів національної самосвідомості як:

- української мови;
- народних традицій;
- історичної символіки;
- мистецьких творів;
- локальних культурних практик.

Загроза втрати культурної спадщини як загроза ідентичності може бути вираження і в міркуванні, що вже у мирний час існували серйозні ризики руйнування пам'яток, незаконні забудови, "чорна археологія", занепад музеїв, нерезформована система охорони культурних об'єктів. Під час війни ці проблеми набувають критичного характеру, адже руйнування історичних центрів, храмів, музеїв і архівів веде до втрати культурного коду.

Феномен історичної пам'яті можна вважати стрижнем ідентичності, оскільки історична пам'ять це сукупний минулий досвід, який забезпечує спадковість культурного процесу та формує колективну ідентичність. Інститути пам'яті (архіви/бібліотеки/музеї) підтримують зв'язок поколінь, дозволяючи суспільству реконструювати власний досвід поколінь і протистояти маніпуляціям ворога в різних форматах.

Саму культуру можна вважати чинником єднання суспільства. В цьому сенсі, культура формує громадянську відповідальність, самототожність, критичне мислення та відчуття приналежності до спільноти. Під час війни це проявляється через консолідацію навколо культурних символів, повернення до історичних наративів, підсилення локальної та регіональної ідентичності. Якщо брати до уваги значення музеїв та архівів у воєнний час, то очевидним, на мою думку, є те, що музеї це так звані зберігачі культурного та історичного коду нації, вони формують єдиний культурний простір української ідентичності та бережуть ключові артефакти для наступних поколінь. Архіви забезпечують доступ до правди минулого, необхідної для конструювання національного саморозуміння та боротьби з пропагандою. Вражаюче ничим є факт сприйняття ворогом культурної спадщини як об'єкту атак під час війни. Наприклад, можна згадати загрозу для культурних об'єктів в умовах окупації Криму та частини Донбасу:

- незаконні археологічні розкопки;
- вивезення музейних цінностей;
- знищення пам'яток;
- відсутність контролю за археологічними зонами.

Це удар по українській ідентичності, оскільки ворог знищує докази історичного та культурного коріння України. Якщо ж поглянути на ці злочини з боку зовнішньополітичного аспекту, то важливо відзначити міжнародну підтримку та правові механізми оцінки таких загарбницьких дій.

Україна бере участь у міжнародних конвенціях ЮНЕСКО щодо збереження культурної спадщини, що посилює захист культурної ідентичності на міжнародному рівні та привертає увагу світу до злочинів проти культурних об'єктів під час війни. В той же час, слід розуміти, що культура є основоположним ресурсом відновлення після війни. Відбудова культурної спадщини та популяризація історичних наративів стануть важливою частиною морального, психологічного та політичного відновлення суспільства. Збережені культурні об'єкти забезпечують основу для формування нової європейської ідентичності України. Культура у воєнний час виконує стратегічну функцію: вона зберігає історичну пам'ять, захищає від дезінформації, формує стійкість і згуртованість суспільства, стає духовним щитом та інструментом опору.

З огляду на вищезазначені тези, можна зробити висновок, що саме культурна спадщина є найпотужнішим чинником існування та відтворення української ідентичності, а її збереження є критично важливим під час війни.

Література:

1. Проблеми формування національної ідентичності українців в умовах сучасних викликів / Н. Глебова та ін. *Věda a perspektivy*. 2025. № 3(46). URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-3\(46\)-277-288](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-3(46)-277-288) (дата звернення: 15.11.2025).

2. The formation of Ukrainian identity in the context of modern challenges: theoretical and political aspects: monograph / V. P. Troshchynskyi, V. A. Skurativskyi, N. P. Yarosh and others; edited by V. P. Troshchynskyi. - Kyiv : NAPA, 2018. – 256 p. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/34755/1/2.pdf> (дата звернення: 15.11.2025).

Батеха Максим,
студент 1 курсу, групи ПІЗ-250066
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ВТРАЧЕНИЙ ДІМ — ЗБЕРЕЖЕНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ЯК ВНУТРІШНІ ПЕРЕСЕЛЕНЦІ ПЕРЕОСМИСЛЮЮТЬ ПОНЯТТЯ “БУТИ УКРАЇНЦЕМ”

Втрата дому виступає особистісною й, значною мірою, національною кризою, початком глибокого переосмислення власної національної ідентичності. Вимушене переміщення активізує внутрішні питання про те, що формує українськість та як вона проявляється поза межами рідного регіону. Українська ідентичність стає мобільною: вона більше не прив'язана лише до конкретної території, а ґрунтується на спільних цінностях, культурі, мові та досвіді проживання війни. Внутрішні переселенці формують ширше розуміння

національної спільноти, у якому відчуття «ми» охоплює не окремі області, а всю країну. Регіональні відмінності відступають перед досвідом спільної боротьби.

Підвищення громадянської активності стає характерною рисою ВПО. У нових громадах вони часто долучаються до волонтерства, культурних ініціатив, соціальних проєктів, що укріплює їхній зв'язок із державою та суспільством. Культура стає основним механізмом збереження ідентичності: мова, традиції, музика, національні свята та символи допомагають переселенцям підтримувати внутрішню цілісність та зв'язок із домом.

Спільний досвід втрати, небезпеки та вимушеного переселення створює новий рівень солідарності між українцями з різних регіонів. Він об'єднує людей сильніше за будь-які адміністративні кордони. Поняття “дім”, на мою думку, трансформується із суто фізичного місця у символ: місце сили, пам'яті, безпеки, родинної історії та надії на повернення. Ця символічність посилює роль дому у формуванні ідентичності. Стійкість стає центральною рисою розуміння того, що означає бути українцем. Внутрішні переселенці демонструють здатність адаптуватися, відновлюватися та підтримувати інших навіть у складних обставинах.

Внутрішньо переміщені особи сприяють формуванню нового українського нарративу, у якому нація розуміється як спільнота вільних, відповідальних і солідарних людей, а не як населення певної території. Попри втрату дому, українці зберігають і навіть підсилюють свою національну ідентичність. Вона проявляється у мові, культурних практиках, підтримці держави та прагненні повернутися до відбудованої Батьківщини. Ідентичність ВПО формується на перетині особистого досвіду й загальнонаціонального контексту, що робить її важливою частиною сучасної української державності та культурної пам'яті.

Гадаю, що переосмислення українськості трансформує уявлення про об'єднання країни: воно відбувається не через географічну єдність, а через ціннісну, культурну та громадянську спільність. Досвід внутрішнього переселення підкреслює, що національна ідентичність є стійкою до фізичних змін: її не знищують ані руйнування, ані міграція, ані віддаленість від рідного дому.

Остапчук Анастасія,
студентка 1 курсу, групи ПЗ-250066
факультету інформаційних технологій,
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ

Фольклор традиційно розуміють як усну народну творчість, яка відображає світогляд спільноти та передається у спадок, зберігаючи культурну та історичну пам'ять. З давнини думки суспільства передавалися через пісні, перекази,

легенди, прислів'я, що виконували пізнавальну, виховну, об'єднавчу та розважальну функції. З розвитком цифрових технологій фольклор набув нових форм прояву, проте зберіг свою ключову ознаку — колективну творчість. Сьогодні значна частина фольклору представлена у вигляді мемів та коротких відеороликів, що швидко поширюються в інтернет-мережі. Зокрема, меми — один з найхарактерніших проявів сучасного фольклору. Вони виконують функцію соціальної комунікації, швидко трансформуються та розповсюджуються, і таким чином реалізують риси народної творчості: повторюваність, варіативність, а також анонімність.

Сучасний український фольклор є унікальним культурним явищем, що сформувалося в умовах повномасштабного вторгнення та стало одним із найяскравіших проявів народної творчості в ХХІ столітті. Реальні події швидко набувають фольклорного звучання та миттєво починають циркулювати у суспільстві. Сьогодні український фольклор виконує надважливі функції: слугує інструментом опору та способом пережити травматичний досвід. Він створює простір, в якому індивідуальні переживання трансформуються у спільні, що єднає людей, попри соціальні й вікові відмінності.

Гумор — одна з найвагоміших складових. Через висміювання агресора та абсурдності його дій суспільство знижує вплив ворога, усуває страх, тривогу і дає собі змогу зберегти внутрішню рівновагу, проте не відсторонюється від подій, а осмислює їх. Таким чином українці протистоять паніці, інформаційним атакам та деморалізації. Меми, карикатури на ворога, сатиричні відео, створені штучним інтелектом, діють як своєрідна терапія та підтримка — допомагають суспільству не зламатися під тиском постійних загроз та відчуття причетності до спільної боротьби. У цьому сенсі фольклор є частиною інформаційного фронту.

Важливою складовою фольклору є образи героїв — реальних та легендарних. Привид Києва став символом небесного захисту, підвищив бойовий дух українців та протидію російській пропаганді попри те, що це міська легенда. Пес Патрон є символом українських рятувальників, став героєм благодійних ініціатив, поштової марки, мультсеріалу та отримав титул "Пес Доброї Волі" від ЮНІСЕФ. Із нашими героями пов'язані десятки виразів, які стали прислів'ями.

Однією з унікальних рис нашого фольклору є його матеріальне втілення. Такі гумористичні вирази, як «бавовна» і «паляниця», зображення героїв масово присутні на сувенірах, одязі, у назвах продуктів та у вигляді іграшок. Таким чином фольклорні символи стають частиною побуту, яка регулярно нагадує та закріплює відчуття національної єдності.

Саме через фольклор формується відчуття «ми» — ключовий елемент національної ідентичності, тобто усвідомлення належності до української спільноти та її цінностей. Про це свідчить і те, що сучасна українська фольклорна творчість не тільки збагачує колективну пам'ять, а й відроджує давні традиції. Фольклор створює надію, бо творчість підтримує психіку, а символи нагадують, заради чого йде боротьба. Саме тому фольклор сьогодення — не просто культурний супровід війни, а фактор емоційної стійкості нації та її ідентичності.

Кочетова Дарія,
студентка 1 курсу, групи ІІЗ-250066
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ І СУЧАСНІСТЬ: РЕФЛЕКСІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ВІЙНИ

Сучасна повномасштабна війна Росії проти України стала потужним каталізатором для переосмислення української історії, колективної пам'яті та національної ідентичності. Події сьогодення не лише оголюють старі імперські травми, а й створюють нові сенси, які визначатимуть історичну свідомість майбутніх поколінь.

Одним із ключових аспектів цього процесу є актуалізація історичної пам'яті. Українське суспільство активно повертається до подій минулого, що тривалий час замовчувалися або трактувалися у викривлених радянських та російських інтерпретаціях. Події, такі як Голодомор, репресії, УПА, боротьба за незалежність у ХХ ст., постають сьогодні у новому світлі — як елементи безперервної боротьби України за власну державність.

Війна прискорила процес деколонізації та дерусифікації, що охоплює публічний простір, освіту, культуру та масову свідомість. Українці дедалі частіше відмовляються від російських культурних маркерів і повертаються до власних історичних наративів. Це формує більш цілісну та стійку національну ідентичність, що ґрунтується на власних, а не нав'язаних ззовні цінностях.

Особливу роль відіграє колективна пам'ять про сучасних героїв. Захисники Маріуполя, оборонці Києва, бійці, волонтери, цивільні жертви Бучі, Ірпеня та інших міст стали символами новітньої мужності й нескореності. Їхній подвиг інтегрується у загальну історичну традицію опору та формує новий пласт національного пантеону.

Водночас війна загострює проблему травматичної пам'яті. Суспільство перебуває в стані колективної травми, що потребує осмислення, визнання й фіксації у культурних та освітніх практиках. Такий досвід стає частиною складної, але важливої історичної спадщини, яка визначатиме національний характер у майбутньому.

Не менш важливим аспектом є роль освіти, науки та медіа у формуванні нової історичної свідомості. Система освіти сьогодні не лише переосмислює зміст історичних курсів, а й формує критичне мислення, здатність відрізняти факти від пропагандистських наративів. Медіа та культура — література, кіно, музика, мистецтво — активно фіксують досвід війни та трансформують його у символи національної пам'яті.

Таким чином, війна стала точкою глибокої рефлексії українського минулого та усвідомленням його значення для теперішнього. Історична пам'ять виступає не лише як набір знань про минуле, а як активний механізм самоідентифікації, опору та конструювання майбутнього. Сучасні події влітаються у довгий наратив боротьби за свободу, роблячи українську ідентичність більш цілісною, зрілою та стійкою.

Левадська Анна,
студентка 1 курсу, групи ІПЗ-250066
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

БІЛЬ І ГОРДІСТЬ ЯК ЕМОЦІЙНІ СКЛАДОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Війна — це не лише зіткнення армій, це передусім зіткнення емоцій, цінностей і світоглядів. Для України сучасна війна стала моментом істини: вона змусила кожного замислитися над тим, що означає бути українцем. І відповідь часто приходиться через два фундаментальні почуття — біль і гордість. Вони здаються протилежними, але саме їхня взаємодія формує унікальний емоційний код нації, який допомагає вистояти й зберегти себе.

Українська історія давно позначена болем. Голодомори, репресії, війни, Чорнобиль — усе це залишило глибокі шрами в колективній пам'яті. Сьогодні цей біль має конкретні обличчя: загиблі воїни, зруйновані домівки, мільйони переселенців. Це не абстракція, а щоденна реальність, яку відчуває кожна родина. Біль можна, в цьому сенсі, можна розглядати як пам'ять і реальність.

Біль стає спільним досвідом, що об'єднує суспільство. Він нагадує про ціну свободи й про те, що вона ніколи не дається без жертв. Водночас цей біль не паралізує, а мобілізує. Він перетворюється на доказ стійкості: навіть у найважчих умовах народ не зламався. Саме тому біль стає частиною ідентичності — він формує усвідомлення, що українці здатні виживати й боротися, навіть коли здається, що сил більше немає.

Поряд із болем народжується гордість. Вона є відповіддю і силою. Ми пишаємося нашими захисниками, які тримають фронт і віддають життя за свободу. Ми пишаємося волонтерами, що збирають допомогу, митцями, які створюють пісні й картини, що надихають. Ми пишаємося тим, що навіть у найважчі часи українці залишаються єдиними й готовими підтримати одне одного.

Гордість проявляється і в культурі: українська мова, література, музика стали символами незламності. Пісні, які звучать на фронті й у тилу, перетворюються на гімни спротиву. Картини й скульптури стають пам'ятниками мужності. Гордість формує позитивний образ майбутнього, мотивує боротися й відновлювати

зруйноване. Вона є тим емоційним фундаментом, який дозволяє українцям не втратити віру в себе й у перемогу.

Біль і гордість не існують окремо. Вони переплетені. Втрата близьких перетворюється на гордість за їхню мужність. Кожна перемога на фронті зменшує відчуття безнадії, яке приносить біль. Це діалектика, яка робить українців психологічно стійкими й незламними. У цьому переплетенні народжується нова ідентичність. Вона не заперечує трагедії, але й не дозволяє їм знищити дух. Українці вчаться жити з болем, перетворюючи його на джерело сили. Гордість стає тим світлом, яке допомагає пройти крізь темряву.

Війна створює нову хвилю патріотизму. Люди відчувають належність до нації через спільні емоції, через нові символи — пісні, меморіали, культурні твори. Українська ідентичність стає більш згуртованою, орієнтованою на свободу, гідність і самоповагу. Це вже не лише слова, а щоденна практика виживання й взаємопідтримки. Так, на мою думку, проявляється ідентичність у дії. Можна сказати, що сьогодні українська ідентичність — це не лише історія, а й сучасність, написана кров'ю і мужністю. Вона проявляється у дрібницях: у розмові рідною мовою, у волонтерській допомозі, у готовності поділитися останнім. Це ідентичність, яка живе й діє щодня.

Наостанок, варто зауважити, що біль і гордість — ніби дві сторони однієї медалі. Вони формують емоційний фундамент української ідентичності в умовах війни. Біль нагадує про ціну свободи, а гордість дає сили її виборювати. Разом вони роблять українців народом, який не лише виживає, а й творить майбутнє, сповнене гідності й незламності.

Таким чином, українська ідентичність у війні — це поєднання трагічного досвіду та величі духу. Це історія про народ, який навчився перетворювати сльози на силу, а втрати — на символи мужності. І саме тому вона є унікальною й незламною.

Шевченко Даніл Ігорович,
студент 1 курсу, групи ІІЗ-25005б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ГІДНІСТЬ, СВОБОДА, СИЛУ ДУХУ ЯК ФАКТОРИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ “УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ”

Українську ідентичність у ХХІ столітті вже не можна описувати лише через мову, територію чи спільну історію. Повномасштабна війна, Революція гідності, досвід колоніального минулого та сучасна боротьба за свободу показали, що основою українського «ми» є цінності. Серед них особливу роль відіграють

гідність, свобода та сила духу. Як підкреслюють сучасні дослідники української ідентичності (М. Степико, К. Кислюк, С. Бойко), саме через ці цінності ми можемо зрозуміти, як сьогодні переосмислюється поняття «української ідентичності».

У філософській традиції гідність розуміється як внутрішня цінність людини, яка не залежить від походження, статусу чи матеріального добробуту. Для українців гідність – це не абстрактне поняття, а основа політичної та моральної діяльності. Події Помаранчевої революції та Революції гідності стали символами готовності людей вийти на вулиці не тільки заради економічних вигод, а й заради права залишатися собою і не приймати приниження чи несправедливість. На законодавчому рівні цей аспект закріплений у Конституції України, яка проголошує людську гідність, честь і безпеку, а також права і свободи людини як найвищі суспільні цінності. Таким чином, гідність стає критерієм, за яким українці оцінюють владу, інститути та свої дії.

Свобода в українському контексті має багатовимірний характер. З одного боку, це політична свобода: право народу обирати свій шлях, будувати демократичну державу, приєднуватися до союзів, які вважає справедливими. З іншого боку, це внутрішня свобода людини, здатність не підкорятися насильству та брехні. Історія України містить багато епізодів, коли свобода ставала сенсом життя: козацька епоха, національно-визвольні боротьби ХХ століття, сучасний опір російській агресії. У сучасних дослідженнях свобода все частіше розглядається як відповідальність: обираючи свободу, українець приймає ризик, жертви та невизначеність. Тому свобода стає частиною структури української ідентичності як досвід постійного опору підкоренню – політичному, культурному та духовному.

Сила духу – це категорія, яка поєднує гідність і свободу в єдиній екзистенційній позиції. Вона проявляється в здатності витримувати тиск, не ламатися під загрозами і зберігати людяність в нелюдських умовах. У воєнний час сила духу українців виявляється в повсякденних практиках: від оборони на фронті до волонтерства, від навчання під час повітряних бомбардувань до взаємодопомоги в громадах. Дослідження молоді в умовах війни показують, що участь у спільних ініціативах, волонтерстві та культурних практиках зміцнює почуття власної гідності та приналежності до української спільноти. Українська ідентичність перестає бути лише «паспортом» або набором символів і стає історією конкретних дій, в яких людина ставить цінності вище за страх.

Поєднання гідності, свободи та сили духу дозволяє переосмислити українську ідентичність як відкриту, динамічну і водночас стабільну. Вона не зводиться до етнічного походження чи формальної приналежності до держави. Людина може бути українською за духом і цінностями, навіть якщо народилася в іншій країні чи розмовляє іншими мовами. Важливим є не «чисте кров» чи «правильний акцент», а готовність поділяти цінності свободи та гідності і виявляти силу духу в критичних ситуаціях. Такий підхід руйнує вузьке етноцентричне бачення і відкриває шлях до громадянського розуміння нації, про яке також говорять сучасні дослідники української ідентичності.

Водночас українська ідентичність не є чимось раз і назавжди заданим. Вона формується у взаємодії між особистістю і спільнотою, між минулим і сьогоденням, між особистим досвідом і колективною пам'яттю. Гідність допомагає людині усвідомити свою цінність і відмовитися від приниження; свобода дає можливість вибирати і брати на себе відповідальність за цей вибір; сила духу підтримує людину в моменти, коли ціна свободи здається занадто високою. Отже, ідентичність постає не як «ярлик», а як процес – постійне прагнення залишатися вірним собі і своїй спільноті.

У нинішніх умовах особливо важливо, щоб українська ідентичність не сприймала інші народи як «ворогів за замовчуванням». Навпаки, гідність і свобода передбачають повагу до інших культур та досвіду. Однак, коли насильство спрямовано проти людини чи спільноти, виникає моральний обов'язок захищатися. Сила духу українців проявляється не тільки в готовності боротися за свою землю, але й у здатності не дегуманізувати іншого, не перетворюватися на дзеркальне відображення агресора. Таким чином, українська ідентичність містить потенціал для діалогу з іншими культурами, але на основі чітких ціннісних меж.

Для молодого покоління українців питання ідентичності стає особливо важливим. Вони живуть одночасно в глобальному цифровому світі і в реальності війни. Соціальні мережі пропонують безліч «готових» ідентичностей, але український досвід показує, що справжню ідентичність не можна купити або завантажити як додаток. Вона формується через участь у спільній справі, через особистий вибір не залишатися байдужим. Коли студент продовжує навчатися під час бомбардувань, коли волонтер присвячує свій час і ресурси допомозі іншим, коли солдат захищає свою землю – у всіх цих випадках народжується конкретне значення слів «я українець».

Отже, гідність, свобода і сила духу – це не просто «додаткові» характеристики української ідентичності, а її основа. Вони визначають, як українець бачить себе, свою державу і світ. Вони встановлюють моральні орієнтири в ситуаціях, коли правові чи політичні норми виявляються недостатніми. Українська ідентичність, заснована на цих цінностях, стає прикладом того, як нація може зберегти свою внутрішню цілісність навіть у найскладніші часи. Тому філософське осмислення гідності, свободи та мужності є не лише академічним завданням, а й способом краще зрозуміти себе, свою країну та історичний момент, в якому ми живемо.

Література:

1. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с.
2. Кислюк К. Українська ідентичність: історико-культурні ретроспективи та сучасні перспективи // Філософська думка. 2018. № 3. С. 48–65.
3. Бойко С. Формування національної ідентичності української молоді в умовах російсько-української війни // Українознавчий альманах. 2022. Вип. 30. С. 17–22.

4. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 14.11.2025).

Улітко Данило,
студент 1 курсу, групи ІІЗ-250066
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

НОВІ СЕНСИ ФЕНОМЕНТІВ ЗГУРТОВАНІСТІ ТА КООПЕРУВАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Коли росія вдарила повномасштабно, життя в Україні ніби перезавантажилося. Те, що ми в університетах називали “згуртованістю” чи “кооперацією”, раптом перестало бути теорією з підручників. Це стало справою виживання — реальним, щоденним. Ці тези — про те, як звичайні люди, громади й навіть держава навчилися триматися разом, коли все навколо руйнується. Війна зробила єдність не гаслом, а повітрям, яким дихаєш.

Єдина нація, хоч і різна. Раніше сперечалися: хто україномовний, хто російськомовний, хто зі Сходу, хто із Заходу. Зараз це все — фон. Усі розуміють: або разом — або ніяк. Перемога — не абстракція, а те, заради чого сусіди ділять останній генератор. Згуртованість — це вже не про свята, а про життя.

Громади, які не чекають. У селах, де світла немає тижнями, люди самі тягнуть кабелі, дістають дрова, варять їжу на багатті для всіх. У місті — черга за водою, і ніхто не штовхається: “Ти спочатку, в тебе діти”. Це не героїзм, це норма. Знизу вгору. Держава каже “тримайтеся”, але реально тримаються люди самі. У підвалах під обстрілами співають гімн, жартують, ділять шоколадку. Це не наказ — це інстинкт.

Тут усе крутиться навколо схеми: армія воює, волонтери підвозять, держава намагається не заважати. Волонтери — не просто добрі люди. Вони вже частина фронту. Хтось купує дрони на весілля, хтось шиє аптечки ночами. Без них багато підрозділів були б без тепловізорів чи рацій. І головне — довіра: бійці знають, що “свої” не підведуть.

Техно-чудеса за тижні. Пам’ятаєте, як “Дія” стала не просто додатком, а рятівником? Або як ІТшники за добу роблять мапи мін чи чат-боти для евакуації? Це не про “інновації” — це про те, щоб врятувати чиєсь життя завтра вранці. Кооперація — як трикутник, що працює без інструкцій.

Світ на нашому боці — бо ми самі його зібрали. Україна не стоїть із простягнутою рукою. Ми просимо, пропонуємо, тиснемо, домовляємося. Зброя з

Польщі, навчання у Британії, санкції від США — це не подарунки, це спільна робота.

Згуртованість і кооперація — це не тимчасовий адреналіновий сплеск. Це те, що залишиться після перемоги. Бо коли ти ділив з сусідом останній шматок хліба чи ночував у волонтерському штабі — це не забувається. І коли почнеться відбудова, ми не чекатимемо, поки хтось зверху скаже “робіть”. Ми вже знаємо, як. Таким чином, вважаю, що такі якісно нові трансформації всередині суспільства не на час війни — це назавжди.

Література

1. Dodonova, V., Dodonov, R., Voinarovska, L., Chornomordenko, D., Pavlov, Y., Binkivska, K., & Lobanchuk, O. (2024). Promoting Sustainable Education through Academic Integrity: The Habitus and Socialization Nexus. *European Journal of Sustainable Development*, 13(2), 209. Retrieved from <https://doi.org/10.14207/ejsd.2024.v13n2p209>

Колесник Дмитро,
студент 1 курсу, групи Гмаш-2501
факультету конструювання та дизайну
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ПРОБЛЕМА ВІЙНИ ТА МИРУ В СУЧАСНІЙ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

Проблема війни та миру є однією з найактуальніших для сучасної України. Повномасштабне вторгнення Росії у 2022 році лише загострило ті питання, які існували з 2014 року: питання справедливого миру, визначення кордонів держави, безпеки громадян, міжнародних гарантій та збереження суверенітету. Українська війна стала не лише збройним конфліктом, а й глибокою цивілізаційною боротьбою між свободою та авторитаризмом.

Ця війна є не просто територіальною суперечкою, а боротьбою за право на буття української нації як суверенного суб'єкта історії. Російська агресія, підживлена імперським нарративом, спрямована на заперечення самої української ідентичності та суб'єктності, що ставить перед українцями екзистенційний вибір між опором, який захищає гідність і свободу, та підкоренням, що веде до національного небуття. Цей вибір несе колосальну моральну відповідальність і стає основою для формування нового, стійкого національного міфу.

Війна принесла трагедію – загибель людей, руйнування міст, мільйони біженців. Проте вона також стала моментом переосмислення національної ідентичності. Українське суспільство згуртувалося навколо спільної мети –

захисту власної держави та права на мирне життя. Поступово стало очевидним, що мир не може бути досягнутий ціною капітуляції чи відмови від частини територій. Такий “мир” був би лише паузою перед новою агресією. Українська позиція полягає в тому, що справжній мир можливий лише тоді, коли відновлена територіальна цілісність і є гарантії безпеки.

Війна ставить перед кожним українцем ультимативний вибір, що визначає його свободу і долю, згідно з філософією екзистенціалізму. Це вибір між опором, який є дією вільної особистості, що бере на себе відповідальність за збереження гідності, і підкоренням, що означає свідому відмову від власного буття. Героїчний опір нації, таким чином, є формою ствердження суб'єктності в умовах тотальної загрози, а колективна травма стає основою для формування нової, стійкої та ціннісно орієнтованої національної свідомості.

Міжнародна спільнота підтримує Україну політично, економічно й військово, визнаючи, що результат цієї війни вплине на глобальний порядок. Отже, проблема миру перестала бути лише внутрішньою українською справою: вона стала питанням міжнародної безпеки та стабільності в Європі.

У сфері політичної філософії проблема миру не може бути зведена до прагматичного припинення бойових дій. Негативний мир (проста відсутність війни), що реалізується через "замороження конфлікту" без відновлення територіальної цілісності, є морально неприпустимим і політично нестійким. Такий "мир" лише консервує несправедливість, залишаючи агресору приз, а Україні – постійну загрозу відновлення бойових дій. Справжній мир, або позитивний мир, має бути синонімом “Справедливості”.

Разом із тим важливо розуміти, що мир – це не лише припинення вогню. Це процес відбудови інфраструктури, повернення людей додому, подолання психологічних травм, відновлення економіки та справедливе покарання воєнних злочинців. Україна розглядає мир як комплексний стан, який забезпечує гідне, безпечне й вільне життя для кожного громадянина.

Проблема війни й миру в сучасній Україні полягає не лише в необхідності зупинити бойові дії, а й у створенні таких політичних та безпекових умов, які унеможливають нову агресію в майбутньому. Українці ведуть боротьбу не за окремі території, а за власну державність, свободу вибору та право жити у безпечному й вільному суспільстві. Тому для України справжнім може вважатися лише той мир, який гарантує незалежність, захищеність і стабільність країни, і саме такий варіант відповідає очікуванням більшості громадян.

Рудик Юлія,
студентка 2 курсу, групи ММБ-11
факультету аграрного менеджменту
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

THE ROLE OF MUSEUMS OR EXCURSIONS IN SHAPING THE UKRAINIAN IDENTITY OF YOUTH

National identity is something that develops over time, starting in childhood and continuing as we grow. Education plays a big role in this process, and one of the most effective ways to learn about it is through practical experiences, like visiting museums or going on excursions.

Museums are not just places with old objects. They show history, culture, and memory in a way that students can see and feel. For young people, museums help connect what they learn in class with real events and stories.

Historical centers are important for understanding Ukrainian identity because they show the country's rich history. From Cossacks to the struggle for the independence in the twentieth century, and even recent events like the Revolution of Dignity, museums help students see these moments. Excursions to museums or memorials let students experience history directly.

Walking through historical sites or seeing artifacts makes learning more real and emotional too. It helps students feel proud of their heritage and understand the responsibility to preserve it.

Excursions also help students think critically. They can look at exhibit, compare different sources, and discuss what happened in the past. This kind of learning helps young people separate myths from facts and see how history affects today's society. Talking about what they saw with teachers and classmates gives students a shared understanding of what it means to be Ukrainian.

Museums also teach about culture. Exhibition about folk art, traditional clothing, or regional crafts show the variety of Ukrainian culture. Students learn to appreciate their traditions and why they are important. Many museums organize workshops and interactive activities, which make learning more interesting and allow students to participate creatively.

Museums can also teach about civil responsibility, showing the struggles of Ukrainians for freedom, human rights, and justice. Visiting these places encourages students to think about values and the role they play in society.

In today's world, museums are even more important because global influence and digital media can sometimes weaken national identity. Museums help students stay connected to their culture and history. Modern technology, like virtual tours or online

exhibits, makes it possible to reach more students, but nothing replaces the experience of visiting a museum in person. Being there, seeing objects up close, and feeling the atmosphere leaves a stronger impression.

In conclusion, museums and excursions are very important for shaping Ukrainian identity among young people. They offer real, interactive experiences that connect students with history, culture, and national values. Visiting museums and participating in excursions help students feel pride in their heritage, understand their responsibilities, and develop a sense of belonging.

This way, museums help pass on Ukrainian traditions, history, and culture to future generations.

Гребенюк Євгеній,
студент 1 курсу, групи ПЗ-25005б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

У ХХІ столітті процес формування національної ідентичності зазнав кардинальних змін під впливом цифрових технологій. Соціальні мережі перетворилися з простих платформ для комунікації на потужні інструменти культурної, мовної та громадянської ідентичності, що сприяють об'єднанню суспільства та мобілізації громадян. Особливо яскраво ця тенденція проявилася в Україні в контексті сучасних викликів, зокрема Революції Гідності та повномасштабного вторгнення, коли ідентичність українців проявлялася не лише через патріотичні символи, але й через активність у цифровому просторі.

Соціальні мережі стали простором для формування колективної пам'яті, підтримки культурних традицій та швидкої реакції на події. Вони виступають як механізм самоорганізації громадянського суспільства, дозволяючи координувати волонтерські ініціативи, обмінюватися знаннями про локальні проблеми та протидіяти ворожій пропаганді. Через цифрові платформи українська ідентичність набуває нових форм: меми, відео, пости та флешмоби стають інструментами культурної репрезентації, підтримки національних символів та популяризації державних наративів серед молоді.

Соціальні мережі також впливають на мовну та культурну ідентичність, зміцнюючи використання української мови в інтернет-просторі та створюючи спільноти, які формують спільні цінності і культурні коди. Завдяки цим платформам молодь отримує можливість активно брати участь у формуванні національної ідентичності, відчуваючи себе частиною єдиного цифрового

простору, де відбувається обмін культурними символами та історичними наративами.

Водночас цифрова сфера несе і нові виклики для консолідації ідентичності. Дезінформаційні кампанії, «фабрики тролів» та маніпуляція суспільною думкою можуть підірвати довіру, спотворити культурні наративи та послабити національну єдність. Тому формування критичного мислення, медіаграмотності та відповідального використання соцмереж є ключовими для збереження цілісності української ідентичності.

Отже, соціальні мережі відіграють амбівалентну роль: вони є потужним інструментом консолідації української ідентичності, розвитку громадянської активності та культурної самореалізації, одночасно ставлячи перед суспільством виклики щодо інформаційної безпеки та медіаграмотності.

Література

1. Батрименко О. В. «Роль соціальних медіа у російсько-українській інформаційній війні» // *Politology Bulletin* (Політологічний вісник). 2022. № 89. С. 124-132.

2. Бровко К. А. «Код нації: вплив медіа та соцмереж на ідентичність молоді» // Збірник: Утвердження української національної ідентичності в умовах воєнного стану: стратегічні орієнтири та інноваційні практики. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. С. 250-255. ISSN 978-617-8011-05-5.

3. Філіпенко Л. «Вплив соціальних мереж на формування громадської думки під час російсько-української війни» // *СОЦІОПОЛІС: Журнал соціальних та політичних наук*. 2024. № 1 (10). С. 10-19.

Підстрела Никита,
студент 1 курсу, групи ПЗ-25006б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

”СМІХ КРІЗЬ СЛЪЗИ: ФЕНОМЕН СТІЙКОСТІ ТА ОПТИМІЗМУ УКРАЇНЦІВ У ВАЖКІ ЧАСИ”

Українці не раз опинялися у надзвичайно складних ситуаціях — під час революцій, війн, політичних потрясінь. Проте навіть у найтемніші миті вони вміють зберігати гідність, спільність і внутрішню силу. Однією з форм такого прояву є «сміх крізь сльози» — не просто жарт чи легковажність, а глибоко символічний жест, який поєднує біль і надію, страх і рішучість. Пригадаємо наприклад події Революції Гідності 2013- 2014 років Київ, або ж той самий Майдан Незалежності, став епіцентром громадянської боротьби. Активісти

принесли туди не лише плакати й щити, а й інструменти — фортепіано, на яких грали мелодії протесту. Цей музичний символ вже увійшов в історію: один із піаністів — таємничий «Piano Extremist». Він виконував мелодії серед барикад, створюючи атмосферу духовного піднесення і витримки. Творчість протесту на Майдані проявлялася не лише в музиці, а й у плакатах, інсталяціях та живописі на щитах. Ці творчі прояви демонстрували, що люди, навіть під тиском влади, не втрачають здатності до втілення своїх переконань і надій через культуру — і це був спосіб витримати морально. Музика відігравала величезну роль у консолідації духу протестувальників. Серед таких творів — пісні, які звучали як вираження єдності, як символ надії та пам'яті: деякі пісні існували раніше, але на Майдані отримали новий сенс. Пісня «Пливе кача», трагічна народна мелодія, виконувалася під час вшанувань загиблих «Небесної сотні». Ця композиція не має веселого характеру — навпаки, її виконання супроводжувало скорботу, але водночас це був акт колективного переживання і пам'яті, способом показати, що гіркота втрат не знищить гідність. У сучасні часи українського протистояння, зокрема

під час повномасштабного вторгнення 2022 року, цей феномен «сміху крізь сльози» набуває нових форм. Попри обстріли, втрати й жахи війни, люди продовжують створювати волонтерські ініціативи, підтримувати один одного, жартувати про абсурдність обставин. Пісні також залишаються потужним інструментом. Наприклад, композиція «Bayraktar», написана військовим Тарасом Боровком, присвячена турецькому безпілотнику та має іронічні, підбадьорливі мотиви — це не просто гімн, а меседж, який піднімає дух. Ще одна пісня — «Фортеця Бахмут» гурту Антитіла — присвячена обороні міста Бахмут. У кліпі можна побачити справжні позиції на фронті; текст промовляє про героїзм, про захист, але й про те, що навіть у зруйнованих містах є надія на міцність та опір. Через гумор і музику українці формують особливий меседж: так, ситуація важка, там є страх, сум і втрати, але вони не приймають роль жертв, а обирають роль активних учасників свого майбутнього. Сміх, музика і мистецтво під час криз — це не просто емоційна розрядка, а спосіб зберегти гідність і показати, що вони не зламані.

Попри те, що сміх українців у важкі моменти часто виглядає як символ незламності, варто чесно визнати: не завжди він є проявом сили. Іноколи це — оборонний механізм, спосіб приховати втому, страх і внутрішню безвихідь. За жартами, мемами та піснями іноді стоїть зовсім інша реальність, набагато жорсткіша, ніж може здатися на перший погляд. Під час Революції Гідності багато хто сміявся не тому, що було весело, а тому, що був вибір: або впасти в розпач, або триматися хоч за якийсь промінь емоційного тепла. Культурні прояви — музика на барикадах, творчі інсталяції — допомагали, але вони не знімали болючих обставин. За кожною піснею, кожною веселою табличкою стояли ночі на морозі, постійна небезпека, страх перед силовими розгонами. Сміх у ті моменти був не стільки силою, скільки спробою не зламатися остаточно. Під час повномасштабного вторгнення 2022 року ця подвійність стала ще помітнішою. Український гумор у соцмережах часто виглядав бадьорим, гострим, іронічним

— але багато людей жартували саме тому, що інший спосіб пережити трагедію був надто болючим. Коли люди привертали увагу до реальності мемами або сатирою, за цим нерідко стояла виснаженість, тривала тривога, життя під загрозою обстрілів. Ті самі жарти, що здавалися ззовні стійкістю, всередині були способом триматися, тому що опускати руки було ще страшніше.

Пісні, які набували популярності в ці часи, теж мали подвійний зміст. Наприклад, іронія пісні «Bayraktar» працює як моральна підтримка, але сама потреба у таких піснях з'являється тоді, коли реальність вимагає шукати хоч якісь опори. «Фортеця Бахмут» звучить героїчно, але її героїчність виникла з місця, де щодня йшла боротьба за виживання. За зовні сильними символами стоїть глибока вразливість — і це важливо визнати.

Тому, питання залишається відкритим: сміх - це сила чи маска? У багатьох випадках — і те, і інше водночас. Для когось це спосіб не допустити страху всередину. Для когось — спосіб не показати слабкість іншим. А для когось — просто спосіб витримати ще один день у реальності, яка й так завдає надмірного болю.

Український феномен «сміху крізь сльози» - це складне, багатошарове явище. З одного боку, він справді є проявом стійкості: у моменти, коли потрібно підтримати інших, коли нація об'єднується у боротьбі, коли навіть невеликий промінь позитиву допомагає вистояти. Музика на Майдані, творчість всередині протестів, пісні, що з'явилися під час війни, — усе це показує, що українці вміють створювати сенси там, де здавалося б, місця для них не лишилося. Це не заперечує реальність, але допомагає її витримати. Водночас важливо не романтизувати це явище повністю. За багатьма жартами, мемами, іронічними піснями стоїть велика емоційна втома і напруга. Люди використовують гумор як щит, бо інколи це єдиний спосіб не дозволити щоденним трагедіям поглинути себе. Те, що зовні виглядає як оптимізм, всередині нерідко є боротьбою за внутрішню рівновагу, за можливість не втратити людяність у важких обставинах.

Тому сміх у скрутні часи — це не лише символ сили, і не лише ознака безвиході. Це скоріше глибоко людська реакція на страждання, спосіб залишатися собою у світі, який намагається забрати спокій і впевненість. Він поєднує дві реальності: зовнішню, де потрібна стійкість, і внутрішню, де кожен шукає спосіб не впасти у відчай. І саме ця подвійність робить сміх крізь сльози частиною української ідентичності — чесною, складною, але значущою.

Носенко Софія,
студентка 2 курсу, групи ММБ-11
факультету аграрного менеджменту
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

THE IMPACT OF THE ACADEMIC ENVIRONMENT ON THE FORMATION OF UKRAINIAN CULTURAL CONSCIOUSNESS IN STUDENTS

Formation of cultural consciousness among students — is a crucial aspect of higher education, particularly when we talk about the countries with rich historical and cultural heritage like Ukraine. The academic environment plays a significant role in shaping students' awareness of their national identity, traditions and values. Universities, as centers of knowledge and social interaction, provide formal and informal opportunities for students to engage with Ukrainian culture and reflect on their role within society. By fostering ethno-cultural literacy, higher education institutions contribute not only individual self-awareness, but also to the preservation and development of our identity.

Higher education institutions contribute to cultural consciousness primarily through the curriculum. Courses in Ukrainian history, literature, philosophy, folklore and arts allow students to learn about the country's past achievements, struggles, and milestones. For instance, studying works of Taras Shevchenko, Ivan Franko or Lesya Ukrainka helps students understand the historical challenges Ukrainians have faced before. Similarly, courses on Ukrainian history, including the periods of national revival and contemporary independence movements, provide essential context for understanding current social and political dynamics. By studying these subjects, students develop deeper appreciation for the principles that have shaped Ukrainian society and an informed understanding of their heritage.

Language is another essential component of formal education. Universities promote the use of Ukrainian as the primary language of instruction, official communication and study research. Mastery of the native language allows students to access historical documents, literature and contemporary scholarship, reinforcing their connection to national traditions. Beyond formal classes, the academic environment offers informal channels. Student organizations, cultural clubs, national festivals and seminars provide spaces for dialogue and engagement with Ukrainian identity. For example, organizing a celebration of traditional holidays such as Ivana Kupala or Independence Day allows students to experience customs firsthand, fostering a sense of belonging. Participation in student theater productions, music ensembles and folklore workshops further develops appreciation. Interaction with peers and mentorship from faculty members also significantly impacts cultural consciousness. Professors not only transmit knowledge but also act as guides, encouraging critical thinking and reflection on issues of national identity problems. Through discussions,

debates and group projects, students learn to articulate their views on these topics, developing both intellectual and emotional connections to their heritage.

The academic environment in Ukraine plays a pivotal role in forming the right, cultural consciousness of students. Through a combination of formal education, extracurricular engagement, mentorship and reflective discussion, universities cultivate a deep understanding of Ukrainian history, language, traditions and values. This environment equips students with the knowledge and emotional attachment necessary to sustain their national identity. By fostering critical engagement, higher education institutions contribute broader preservation and strengthening of Ukrainian cultural identity in contemporary society. Students who actively engage with their heritage within academic settings are more likely to become informed, culturally conscious citizens capable of contributing to the ongoing development of Ukrainian national consciousness.

Святненко Анастасія,
студентка 1 курсу, групи ІІЗ-250066
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

НЕВМИРУЩІСТЬ КУЛЬТУРИ ПОПРИ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Українська ідентичність сьогодні — це не музейний експонат і не старий вишитий рушник, що припадає пилом десь у скрині. Це живий організм, який дихає, болить, процвітає, змінюється щодня. А все тому, що реальність кидає нам виклики один за одним, наче перевіряє: “А ти точно знаєш, хто ти?”. І ми, здається, знову вчимося знаходити відповідь на це життєво важливе питання.

З одного боку — традиції, історична пам'ять. Той ніжний голос бабусі, яка неодноразово повторювала своїм онукам тиху фразу: “Пам'ятай, звідки ти”. З іншого ж — бурхливий світ, глобальні тренди, постійне зрушення, втрата кордонів, де твою мову можуть почути в Канаді чи Польщі частіше, ніж у деяких українських містах. Ідентичність сьогодні формується не лише у власному домі, а й у дорозі, бомбосховищі, університеті, гуртожитку, в кав'ярні за кордоном, де бариста раптом каже “Слава Україні”, бо навчився від українських друзів.

Війна змінила розстановку акцентів. Ми ніби прискорено дорослішаємо як нація. Те, що раніше сприймали як фольклорну прикрасу, перетворюється на фундамент. Мова перестає бути “варіантом”, стає свідомим вибором. Культура — не просто святкова символіка, а спосіб сказати світові: “Ми були, є і будемо!”. Навіть ті, хто раніше не надто замислювалися над своїм корінням, раптом починають шукати себе в піснях, історіях, традиціях. І в цьому немає нічого

соромного — це як повернутися додому після довгих блукань. І мати Батьківщина завжди прийме з відкритими обіймами.

У сучасної української ідентичності є ще одна особливість — вона надзвичайно мобільна. Люди мігрують між містами та країнами, вчаться не розчинятися, а саме процвітати. І, можливо, саме в цій нездатності зникнути як давній спогад — її сила. Українець сьогодні може працювати програмістом у Варшаві, військовим на Донеччині, музикантом у Львові чи науковцем у Києві, але всіх їх поєднує тепле відчуття. Це любов до рідного серцю, до України.

Виклики є, і вони складні. Інформаційна війна, спроби нав'язати чужі принципи, бажання молоді "бути сучасними" навіть ціною втрати свого "я". Але, попри все, Україна зараз не губиться, а збирається — по фрагментах, по голосах, по долях. І, може, саме цей процес — найчесніша відповідь на запитання, хто ми є. Ми — не вибір між старим і новим. Ми — їхнє поєднання. Наслідки минулого і творці майбутнього. Ми — ідентичність, що приймає зміни без страху, бо знає: справжні корені не зникають, якщо їх підтримувати чесністю та пам'яттю.

Колодійчук Анастасія,
студентка 2 курсу, групи ММБ-11
факультету аграрного менеджменту
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

LANGUAGE AS A WEAPON

Language is something we use every day, something that distinguishes and unites us. Language is something whose importance most of us did not realize, even after 2014, but everything changed on February 24, 2022. From that moment on, the question of language goes hand in hand with the question of survival. Instead, the importance of language and how it can be a weapon is very clearly demonstrated by our enemies. Peter the Great, Catherine the Great, Alexander the Great understood this, and our current enemy understands it too. When Russians enter a Ukrainian city, they immediately change all the signs to Russian, bring in Russian textbooks, and people who use Ukrainian can expect big problems.

For years, Ukrainians heard about brotherly nations and “what's the difference?” They tried to mix us up, portrayed our language as clumsy and funny, and labeled it as a “peasant language” or a “funny dialect of Russian.” As mentioned above, Ukrainians have been oppressed not only since the restoration of independence, but as a long-standing Russian tradition.

During the Soviet era, oppression reached its peak in the 1930s. After the arrests and executions of Ukrainian intellectuals (the “Union for the Liberation of Ukraine” case), the rollback of Ukrainization began, with the language being pushed out of

education, science, and culture. In 1933, the Ukrainian spelling of 1927 was abolished, and in 1938, Russian became compulsory in schools in the national republics. Those who were shot at that time are known today as the “Executed Renaissance.” This was the literary and artistic generation of the 1920s and early 1930s in Ukraine, which created highly artistic works in the fields of literature, painting, music, and theater, but was exterminated by the Stalinist regime, which our enemy is so fond of today. After the occupation of Donetsk and Luhansk, Ukrainian identity was declared “hostile” and “criminal,” Ukrainian was removed from educational programs, and schools that continued to teach in Ukrainian were forced to switch to Russian, textbooks written in Ukrainian were removed, teachers of the Ukrainian language and history of Ukraine were dismissed or forced to retrain according to “Russian standards,” and by 2016-2017, Ukrainian had practically ceased to exist in schools. Since the changes affected schools, it was logical that the main contingent of schools – children and teenagers – would also be affected.

In those same schools, students were told that the Ukrainian language was “artificial.” The ban on Ukrainian language also extended to television channels, radio, newspapers, literature, and symbols. People could be detained, “taken to the basement,” physically assaulted, etc. for using Ukrainian. Ukrainian speakers during the occupation were perceived as disloyal, humiliated, threatened, interrogated, and simply forced to change their language.

Today, almost nothing has changed except for the territories. Today, the Russian plague has reached Kherson, Zaporizhia, and Kharkiv regions. The methods remained the same, but became more widespread, repression against Ukrainians became systematic, people were detained or beaten at checkpoints for speaking Ukrainian or carrying Ukrainian documents, in cities they were required to switch to Russian, and Ukrainian was openly called “forbidden” or “extremist.” There were also cases of searches or detentions for Ukrainian content on social networks. All Ukrainian media were completely blocked. Ukrainian literature continued to be massively removed and burned. Although everything is very similar to Donetsk and Luhansk, there are some differences. In the occupied territories in 2014, Ukrainian was left as an optional subject in schools, but in the new territories it was banned without exception, and an order was issued to “prohibit teaching,” which had not been done officially before. Ukrainian literature and authors were once again suppressed and banned, and books were not only confiscated but also burned. The population was filtered on the basis of language: a system of filtration points was created where people were interrogated, in particular, for speaking Ukrainian; there were cases where people were tortured for Ukrainian songs, photos, and correspondence; at checkpoints, they were forced to prove their “loyalty” in Russian. People could be deported for using Ukrainian, and parents who spoke Ukrainian with their children were threatened with having their children taken away. Fiber optic lines were cut, Ukrainian traffic was completely blocked at the infrastructure level, and settlements were transferred to Russian providers. While Russia says “what's the difference,” behind the scenes it understands the difference very well, imposing Russian and humiliating everything that is not Russian. If language really doesn't matter, as Russia tries to prove, why ban Ukrainian?

Our language is the most systematically banned in Europe, but despite this, it is changing, growing, and enriching itself.

The Ukrainian language has the following approximate uniqueness indicators: vocabulary – 40%; phonetics – 45-50%; grammar – 40-45%. Through history and our bitter shared experience, we can clearly see the power of language and how it can be a weapon. Language carries the cultural code of a nation, it reflects the time in which we live, it can tell us where a person comes from and where they have lived most of their life, what they have read, what they have listened to, and with whom they have spoken. Speaking Ukrainian is a luxury, a luxury that is too expensive for our people. The best daughters and sons of Ukraine are still fighting for our right to speak Ukrainian. Language is our shield and weapon against the Russian invasion, and that is a wonderful reason to use it.

Розгон Костянтин,
студент 1 курсу, групи ІІЗ-25006б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

СВІДОМЕ КУЛЬТИВУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЯК МИСТЕЦТВО ТА КУЛЬТУРА СПРОТИВУ

«Свідоме культивування українського» це свідоме відродження, утвердження та розвиток української мови, традицій, мистецтва, культурної ідентичності. «Культура спротиву» це коли культура, мистецтво, мова, традиції стають інструментом опору проти асиміляції, колонізації, знищення (ідеологічного, політичного, культурного), коли культура не лише для краси, а ще й для захисту національної ідентичності, гідності, пам'яті.

Тобто, «Свідоме культивування українського як мистецтво та культура спротиву» це про те, як українське мистецтво і культура стають формою активного захисту та самоідентифікації народу, особливо під тиском агресії, асиміляції чи руйнування.

Як це проявлялося в історії України. Вже в радянські часи, за умов русифікації і придушення української культури, були спроби зберегти українську ідентичність через «підпільну» культуру. Наприклад, представники руху, відомого як «шістдесятники» (Ліна Костенко, В. Симоненко, Є. Гуцало та інші), розповсюджували позацензурні видання («самвидав») це був акт культурного спротиву. З кінця 1980-х і початку 1990-х, з падінням радянської монополії на культуру, відкрилися можливості для відродження національного, українського - мови, традицій, мистецтва. в період після здобуття незалежності - і особливо зараз, в умовах повномасштабної війни - культура як форма спротиву набуває нового сенсу мистецтво, музика, театр, медіа - служать засобом заяви про

існування нашої української нації, її духовної стійкості, самоідентичності. Як це проявляється сьогодні. В сучасних умовах культурний спротив це повноцінна активна творча діяльність художники, музиканти, письменники, громадські діячі працюють, щоб створити новий, сучасний український культурний простір, утвердити цінності, показати світові, що Україна окрема нація з власною культурою. Наприклад, Сергій Жадан письменник і учасник музичного гурту «Жадан і Собаки» та одним із ключових символів сучасної української культури. Або гурт «ДахаБраха», який поєднує український фольклор із сучасними жанрами, показуючи, що українське це учасне, сильне й унікальне, завдяки чому створюється нова форма мистецтва, впізнавана в усьому світі.

І наостанок. Культура це фундамент ідентичності. Коли держава, народ чи група втрачить свою культуру її коріння, мову, традиції вона ризикує втратити себе як окрему спільноту. Культура спротиву це також спосіб не піддаватися колоніальним чи імперським наративам, відновити історичну пам'ять, тверезо говорити про минуле й формувати нове майбутнє. Саме у період повномасштабного вторгнення, де неможливо уникнути ситуацій агресії, окупації, інформаційного тиску і пропаганди, саме свідоме культивування українського сучасного мистецтва допоможе не тільки згадати про ідентичність себе та держави, а ще й стає так званим щитом, який може зберегти пам'ять про культуру і донести правду про війну світові.

Мазурик Валерія,
студентка 1 курсу, групи ІІЗ-250066
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТЬ ТА ІСТОРИЧНА СВІДОМІСТЬ ЯК ОСНОВА УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Культурна пам'ять саме те, що ми несемо крізь покоління. Це традиції, звичаї, пісні й навіть смаки, які залишили нам наші предки. Ми можемо змінюватися, жити в різних умовах і епохах, але культурна пам'ять — це той фундамент, на якому ми стоїмо. Вона нагадує нам, які цінності були важливими для наших пращурів, чому ми досі продовжуємо їх берегти. В українців ця пам'ять особливо сильна, бо наша історія не була простою, цей шлях можна назвати героїчним і кожне покоління мусило відстоювати своє право бути собою.

А от історична свідомість, це вже наше особисте і спільне розуміння минулого. Це свідоме прийняття того, як жили наші предки, розуміння цього, яких поглядів дотримувалися, за що боролися. Це також вивчення історії, бо без знання свого минулого потім важко зрозуміти, хто ми є сьогодні. Саме історична свідомість формує внутрішнє відчуття, яке говорить нам, що ми не випадкові, ми

самі створюємо себе. Вона допомагає побачити, чому ті чи інші події вплинули на формування українського характеру, а також ментальності.

Хочу зазначити ті події, які вплинули на українську ідентичність найбільше, які сформували наше уявлення про свободу та гідність. Козаччина дала нам отакий образ вільної людини, яка здатна самостійно ухвалювати рішення і боротися за свій край. Майдани, які стали проявом народної сили й гідності є тими моментами, коли ми довели, що самі хочемо керувати своєю країною. А сучасна війна ще раз підкреслила: братами для українців можуть бути лише українці. Разом ми сильні, і ніхто зовні не може вирішувати нашу долю.

Українська культура має безліч впізнаваних рис. Перш за все це є наша цінна милозвучна мова. Це наш спосіб ідентифікувати себе, навіть несвідомо. А наприклад вишиванка, народні пісні, кухня, символи це усе є не просто атрибути, а частина нашого внутрішнього “я”. Культурні особливості формуються через те, що ми звикаємо бачити певні риси, кольори, мелодії та смаки від дитинства. Вони стають нашими, рідними, такими, без яких ми себе вже навіть не уявляємо.

Підтримувати культурну пам'ять сьогодні є найкращим способом зберегти свою державу, ідентичність і найголовніше власну цінність. Коли ми знаємо свою історію, ми чітко розуміємо, чому важливо захищати те, що маємо сьогодні. Адже культурна пам'ять дає нації опору та впевненість, а людині — відчуття, що вона належить до чогось більшого.

На сьогодні сучасні події сильно вплинули на нашу історичну свідомість. Війна показала, що ми можемо розраховувати передусім на себе, а не на західний світ. Волонтерський рух став прикладом того, як народ сам здатний підтримувати свою армію й один одного. Освіта стала більш орієнтованою на українські реалії: наші традиції, наші інтереси, наш культурний досвід, наші амбіції і прагнення. Так формується нове покоління, яке знає і розуміє нашу з вами історію та розуміє її ціну.

На мою думку головною рисою української ідентичності, є поєднання доброти та незламності. Українці у нас достатньо гостинні, привітні, з не аби яким гумором, який допомагає пережити найскладніші часи. Але коли потрібно — ми стаємо стійкими, відданими та готовими захищати своє до кінця. Саме ця внутрішня сила, захована за лагідністю й добротою, і робить нас унікальними. Ми не залишаємо труднощі, а намагаємося побороти їх.

Отож культурна пам'ять та історична свідомість є основами української ідентичності. Пам'ятаючи своє минуле та розуміючи його, ми формуємо майбутнє. Ми залишаємося українцями не тому, що так написано в документах, а тому, що це закладено в нашій пам'яті, у нашому способі бачити світ і у відчутті власної гідності. Ми вільні на думку і це одна із привілеїв бути українцем.

ЗМІСТ

Гейко Світлана Миколаївна УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ЗБРОЙНОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ: ШЛЯХИ ЗБЕРЕЖЕННЯ	3
Чорноморденко Дмитро Іванович КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	4
Притика Оксана СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ	6
Вансаровська Катерина ПОЛІТИКА ДЕКОМУНІЗАЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ	8
Гапін Оксана Романівна РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	10
Каращук Каріна Максимівна ОСНОВНІ ВИКЛИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНО- КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ	12
Кухар Віталіна Романівна УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ОСНОВА ЄДНОСТІ: ЕВОЛЮЦІЯ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНА РОЛЬ	13
Мамай Вероніка Олександрівна ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	15
Ревенко Дарина Олександрівна МОВА ЯК ДУХОВНИЙ ФУНДАМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	17
Семенчук Алла Андріївна, ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІСЛЯ 2014 РОКУ	18
Сивириненко Анастасія Володимирівна, КРИМСЬКОТАТАРСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ У СКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАЦІЇ	20
Сукач Катерина Юрївна., КОНСОЛІДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАЦІЇ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (З 2022 РОКИ)	21

Халюк Марія Вікторівна, ВПЛИВ УКРАЇНСЬКОЇ АРИСТОКРАТІЇ XIX–XX СТ. НА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	23
Чемер Софія Павлівна РОЛЬ ГРОМАДЯНЬСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ У ЗМІЦНЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ	25
Шундрик Станіслав Юрійович ВПЛИВ ПОЛІТИКИ ДЕРУСИФІКАЦІЇ НА ІДЕНТИЧНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	27
Сістук Поліна Вікторівна РЕЛІГІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ І ДЕРЖАВА: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ	29
Губарик Євгенія ЄВРОПЕЙСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ	31
Портна Маргарита Олександрівна РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ У ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	33
Москаленко Софія ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД XX–XXI СТОЛІТЬ	34
Капішон Руслан Сергійович ІДЕНТИЧНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ: РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	35
Михайленко Євгенія НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ПРАГНЕННЯ ДО САМОВИРАЖЕННЯ	36
Попко Євгенія ОСВІТНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ДІТЕЙ І МОЛОДІ	37
Цибульська Діана Олегівна МОВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	39
Сулова Катерина Миколаївна ВАЖЛИВІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СПІЛЬНОТИ	40
Аврамчук Аміна НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ПРАГНЕННЯ ДО САМОВИРАЖЕННЯ	43
Добровольська Вікторія Олександрівна НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА	45

Юхименко Вероніка Євгеніївна ВИКЛИКИ ВІЙНИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	46
Вінніков Віталій Глебович ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЯКІСНИХ ГОРИЗОНТАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ НА ДОСВІДІ СКАНДИНАВСЬКИХ НАРОДНИХ ШКІЛ	48
Літвякова Анна Андріївна НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ФАКТОР СУСПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	50
Мелай Валерія Олександрівна МОВА, ПАМ'ЯТЬ І КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	52
Шатунов Ярослав Сергійович РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ЗВ'ЯЗКУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	54
Македон Анна ФЕНОМЕН ІДЕНТИЧНОСТІ У СОЦІАЛЬНИХ НАУКАХ	56
Касьян Кіра Вадимівна ПРАВОВІ ЧИННИКИ ТА ВПЛИВ ПРОПАГАНДИ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ	57
Зелінська Анастасія Олександрівна ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНІ	59
Кісіль Тетяна Юріївна ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ	60
Безугла Карина Сергіївна УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ОСНОВА НАЦІЇ	62
Бондар Анастасія Дмитрівна, УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ЧАСИ ВІЙНИ: ЯК КРИЗИ ФОРМУЮТЬ НАЦІЮ	64
Кузьович Олександр Миколайович УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ У СУЧАСНОМУ СВІТІ	65
Миронець Олександр Вікторович УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ПРАГНЕННЯ ДО АВТЕНТИЧНОСТІ	66
Сиволожська Анастасія Миколаївна УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ФІЛОСОФІЯ ДУХОВНОЇ СИЛИ НАРОДУ	67

Сокорєв Роман Михайлович ПРОБЛЕМА САМООІДЕНТИФІКАЦІЇ ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ	УКРАЇНЦІВ	У	68
Кучмій Владислав Олександрович АКТУАЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ			69
Левченко Софія Сергіївна ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ			71
Смушко Максим Ігорович, ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ			72
Устименко Владислав Юрійович ПОСТАТЬ ВАСИЛЯ СТУСА, ЯК ПРИКЛАД УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ			73
Чиж Валерія Юрїївна УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ КРІЗЬ ПРИЗМУ МОГО ДОСВІДУ			74
Вітер Сергій Володимирович УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ФОРМУВАННЯ, ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА СУЧАСНЕ ЗНАЧЕННЯ			76
Павленко Яків Володимирович УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ			77
Присяжнюк Дар'я Вікторівна МОВА ЯК ВАГОМИЙ КОМПОНЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ			78
Гриб Олександр Анатолійович, ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ			80
Романчук Аліна Іванівна РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ТА ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ			83
Мишко Інна Іванівна ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧЕРЕЗ ІДЕЇ ДМИТРА ДОНЦОВА			85
Безушко Анатолій Олегович РОЛЬ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ			87

Габро Назар Володимирович МОВА ЯК КОМПОНЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ. ПРОБЛЕМА МОВИ СЬОГОДНІ	88
Болбот Антон Ігорович УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ	91
Марола Іван Андрійович ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	92
Віткович Вероніка Ігорівна ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА УКРАЇНСЬКУ ІДЕНТИЧНІСТЬ	94
Пилушенко Євгеній Олександрович, ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА УКРАЇНСЬКУ ІДЕНТИЧНІСТЬ	95
Чудік Микола Сергійович УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ І РЕЛІГІЯ ЗА ЧАСІВ КОЗАЦТВА	96
Руденко Владислав Вадимович УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ І РЕЛІГІЯ	98
Остроушко Софія Павлівна, УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ І РЕЛІГІЯ: ДУХОВНИЙ ВИМІР НАЦІЄТВОРЕННЯ	100
Сидоренко Артем Олегович ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА УКРАЇНСЬКУ ІДЕНТИЧНІСТЬ	101
Тищенко Максим Володимирович УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ І РЕЛІГІЯ	103
Пелих Діана Олександрівна МОВА ЯК КОМПОНЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	105
Грицюк Дарія Олександрівна МОВА ЯК КОМПОНЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	106
Ісаков Стівен УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА РЕЛІГІЯ	107
Дудіна Євгенія Костянтинівна СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ	108
Костів Юрій Іванович УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА РЕЛІГІЯ	109
Батан Наталія Вікторівна УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ	110

Кравчук Валерія Валентинівна РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ	112
Ткаченко Іван Олександрович СИСТЕМА ОСВІТИ Й ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	113
Філінов Матвій Андрійович ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУТНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	115
Зінченко Марина Костянтинівна УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	116
Кошара Максим Ігорович ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВІД СИМУЛЯКРІВ ДО БЕЗПЕКОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	118
Абрамович Ірина Євгенівна ОСВІТНІЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	120
Битний Андрій Максимович СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ	122
Бочкарьова Альона Вадимівна МОВА – КЛЮЧОВИЙ МАРКЕР УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	124
Гарбар Анна Сергіївна ПРОЯВ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД ЧАС РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ	125
Єлушенко Ксенія Віталіївна МОВНИЙ ЧИННИК У ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	127
Зелінська Анастасія Петрівна ФОРМУВАННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	129
Соваков Андрій ОСВІТА ЯК ЧИННИК КОНСТРУЮВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	131
Іванченко Дмитро Володимирович ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	133
Качур Альона Олегівна МОВА ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ: ЗНАЧЕННЯ МОВИ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	136

Козаченко Юлія Юріївна УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У КОНТЕКСТІ БОРТЬБИ ЗА ТЕРИТОРІАЛЬНУ ЦІЛІСНІСТЬ ТА ДЕРЖАВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ	137
Корж Богдан Євгенійович СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ	138
Костирина Поліна Вадимівна КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТЬ ТА ІСТОРИЧНА ПРАВДА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	141
Домбровська Софія Павлівна УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ЧАСИ ВІЙНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ, ЗМІЦНЕННЯ ТА НОВІ СЕНСИ	142
Вахромов Владислав В'ячеславович ВІЙНА ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ: ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО СПРОТИВУ	143
Котляревська Майя Сергіївна РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ЯК ЧИННИК ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ ТА КОНСОЛІДАЦІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	145
Лисий Богдан Володимирович СУЧАСНІ КУЛЬТУРНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ВПЛИВИ НА СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ	148
Люткевич Тетяна Миколаївна ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА КОНСОЛІДАЦІЮ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ	149
Бондаренко Сергій Миколайович СВОБОДА ВОЛІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	151
Разарьонова Дар'я Олександрівна УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	152
Миронова Анастасія Максимівна ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДРИВУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	155
Міхей Софія Русланівна РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ЯК ПОВОРОТНИЙ МОМЕНТ У ПЕРЕОСМИСЛЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	156

Можарівська Анастасія Сергіївна СУЧАСНІ ЗАГРОЗИ ТА ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ	157
Науменко Дмитро Андрійович РОЛЬ ГЕРОЇЧНОГО СПРОТИВУ У ПЕРЕОСМИСЛЕННІ ІСТОРИЧНОЇ ТЯГЛОСТІ: ВПЛИВ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ	159
Поліщук Анна Василівна РЕЛІГІЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	160
Рубан Вікторія Анатоліївна РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ЯК КАТАЛІЗАТОР ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	162
Ручка Антон Олексійович РЕЛІГІЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ІСТОРИЧНИЙ, КУЛЬТУРНИЙ ТА ДУХОВНИЙ АСПЕКТИ	163
Рябовол Денис Олександрович УКРАЇНСЬКІ ТРАДИЦІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	164
Сімінко Софія Володимирівна КОЛЕКТИВНА ПАМ'ЯТЬ ПРО ГОЛОДОМОР ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	165
Войтович Святослав Олегович ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ЗМІЦНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ	166
Шах Іванна Володимирівна РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ УКРАЇНЦІВ	168
Філь Анастасія Вікторівна ЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТІЙКОСТІ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	169
Чміль Діана володимирівна РЕЛІГІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ	170
Чумак Оксана Олександрівна МОВА ЯК БАЗОВИЙ ЧИННИК У ПРОЦЕСАХ НАЦІЄТВОРЕННЯ: ЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТІЙКОСТІ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	172

Вінницька Анна Ігорівна МОВА ЯК ПІДҐРУНТЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ: РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	174
Якимець Олександра Миколаївна МОВНА СТІЙКІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ СПРОТИВУ: РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ	176
Коваленко Данило Іванович МИНУЛЕ ЯК ОРІЄНТИР ДЛЯ СУЧАСНИХ РІШЕНЬ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР ВЗАЄМОДІЇ ІСТОРІЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	177
Недашківська Вікторія Володимирівна КОЗАЦТВО ЯК ЯДРО УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	179
Ручка Максим Олексійович ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ, КЛЮЧОВІ ЧИННИКИ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ	180
Дем'яненко Олексій МОВА ЯК ЗБРОЯ: РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	181
Марчук Руслан СТІЙКІСТЬ І НЕЗЛАМНІСТЬ ЯК ОЗНАКИ ЗМІНИ УЯВЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ ПРО САМИХ СЕБЕ В УМОВАХ ВІЙНИ	183
Стребкова Руслана РОЛЬ КУЛЬТУРИ У СПРИЯННІ ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ВОЄННИЙ ЧАС	184
Батеха Максим ВТРАЧЕНИЙ ДІМ — ЗБЕРЕЖЕНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ЯК ВНУТРІШНІ ПЕРЕСЕЛЕНЦІ ПЕРЕОСМИСЛЮЮТЬ ПОНЯТТЯ “БУТИ УКРАЇНЦЕМ”	186
Остапчук Анастасія ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ	187
Кочетова Дарія ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ І СУЧАСНІСТЬ: РЕФЛЕКСІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ВІЙНИ	189
Левадська Анна БІЛЬ І ГОРДІСТЬ ЯК ЕМОЦІЙНІ СКЛАДОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	190
Шевченко Даніл Ігорович ГІДНІСТЬ, СВОБОДА, СИЛУ ДУХУ ЯК ФАКТОРИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ “УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ”	191

Улітко Данило НОВІ СЕНСИ ФЕНОМЕНТІВ ЗГУРТОВАНOSTI ТА КООПЕРУВАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ	194
Колесник Дмитро ПРОБЛЕМА ВІЙНИ ТА МИРУ В СУЧАСНІЙ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ	195
Рудик Юлія THE ROLE OF MUSEUMS OR EXCURSIONS IN SHAPING THE UKRAINIAN IDENTITY OF YOUTH	197
Гребенюк Євгеній РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	198
Підстрела Никита ”СМІХ КРІЗЬ СЛЬОЗИ: ФЕНОМЕН СТІЙКОСТІ ТА ОПТИМІЗМУ УКРАЇНЦІВ У ВАЖКІ ЧАСИ”	199
Носенко Софія THE IMPACT OF THE ACADEMIC ENVIRONMENT ON THE FORMATION OF UKRAINIAN CULTURAL CONSCIOUSNESS IN STUDENTS	202
Святненко Анастасія НЕВМИРУЩІСТЬ КУЛЬТУРИ ПОПРИ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ	203
Колодійчук Анастасія LANGUAGE AS A WEAPON	204
Розгон Костянтин СВІДОМЕ КУЛЬТИВУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЯК МИСТЕЦТВО ТА КУЛЬТУРА СПРОТИВУ	206
Мазурик Валерія КУЛЬТУРНА ПАМ’ЯТЬ ТА ІСТОРИЧНА СВІДОМІСТЬ ЯК ОСНОВА УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	208